

Bundel van de Commissie MO van 7 januari 2019

Agenda bijlagen

Agenda openbare rc MO d.d. 2019-01-07 (G18-003358)

- 01 Opening en mededelingen
- 02 Mededelingen wethouders
- 03 Vaststelling agenda
- 04 Spreekrecht voor burgers
- 05 Besluitenlijst d.d. 26 november 2018
Concept Besluitenlijst rc MO 2018-11-26 (G18-003375)
Ende van den Hans Inspreektekst inzake de nieuwe Noviteit (G18-003359)
Hartensveld Ronald inspreektekst Fitpark Westland 26-11-2018 (G18-003360)
- 06 Toezeggingenlijst
Toezeggingenlijst rc MO d.d. 7 januari 2019 (G18-003356)
- 07 Lange Termijn Agenda
LTA rc MO d.d. 7 januari 2019 (G18-003355)
- 08 Lijst ingekomen stukken
- 08.01 Schrijven college inzake voortgang inkoopstrategie Jeugdhulpverlening 2020-2024
Motivatiefractie GBW:
Wij willen de wethouder bevragen welke van de mogelijkheden die genoemd zijn in het onderzoeksrapport van Hiemstra & de Vries hij heeft ingezet om de inkoop van jeugdhulpverlening in Westland te verbeteren? En met welk resultaat?
Schrijven college inzake voortgang inkoopstrategie Jeugdhulpverlening 2020-2024 (18-0264358)
- 08.02.A Schrijven college inzake voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) 1 juli 2016-31 december 2017
Motivatiefractie GBW:
De fractie van GemeenteBelang Westland vindt het tekenend, maar vooral schrijvend dat het college rondom het thema 'Gewoon Thuis' niet voldoende ambtelijke inzet wil vrijmaken voor het verkrijgen van een actueel inzicht in de huidige en toekomstige voorzieningen die mensen in staat stellen langer thuis te wonen. Zie ook brandbrief van Seniorenraad Westland. Wij willen de wethouder vragen of de brandbrief van de Seniorenraad hem tot een ander inzicht heeft gebracht en hij bijvoorbeeld meer ambtelijke inzet gaat leveren op het beleidsthema 'Langer Thuis'.
Motivatiefractie WV:
Kan de voortgangsrapportage in de toekomst direct in het nieuwe jaar worden aangeleverd. Wordt aan deze bespreekpunten tegemoet gekomen?
Voorstel: Voorstel_39048.docx
addendum voortgangsrap Sociaal Beleidskader (18-0224765)
voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) (18-0016969)
- 08.02.B Schrijven Stichting Seniorenraad Westland d.d. 05-11-18 inzake nota Opmangmogelijkheden senioren
Opmangmogelijkheden Westlandse senioren (G18-002987)
- 08.03 Schrijven Solutions Radio d.d. 30-10-18 inzake hulpmiddelen bij beperkingen
Motivatiefractie WV:
In hoeverre komt het College het Oogcafé tegemoet? Welke contacten zijn er inmiddels geweest?
geluidsopname raadsvergaderingen (G18-003015)
- 09 Schrijven college inzake resultaten onderzoek mantelzorgondersteuning (Vitis Welzijn is uitgenodigd om een korte toelichting te geven)
Motivatiefractie GBW:
Wij signaleren met enige regelmaat dat (nieuwe) taken bij Vitis Welzijn worden belegd. Bij het onderbrengen van uiteenlopende taken kunnen wij geen rode draad ontdekken. Wij willen de wethouder daarom bevragen over de beleidsregel op grond waarvan taken en activiteiten buiten de deur wordt belegd; de selectiecriteria op basis waarvan taken bij een (samenwerkings)partner deze activiteit wordt belegd en welke prestatieafspraken daarbij worden gemaakt.
onderzoeksrapport (18-0274753)
Schrijven college inzake resultaten onderzoek mantelzorgondersteuning (18-0269173)
Vitis Welzijn PP mantelzorg 7 januari 2019 (G19-000024)

- 10 Motie GBW-WV inzake medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht
In de Raad van 11 december 2018 is afgesproken dat de aangehouden motie "medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht" in de raadscommissie MO van 7 januari 2019 verder besproken wordt. Met name vergoeding van kosten gemaakt door de burger voor het bezorgen van medicijnen door koeriers- of taxidiensten.
Motie GBW-WV inzake medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht (G18-003236)
- 11 Voorstel tot vaststelling van de Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten minima gemeente Westland
Door het vaststellen van deze verordening kan het verstrekken van een Collectieve Aanvullende Verzekering voor langere tijd worden gegund aan DSW
Voorstel: Voorstel_40546.docx
- 12 Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033"
De doelstelling van dit IHP is het omschrijven van een meer jarenperspectief waarop het (eigen) investeringsbeleid op transparante wijze kan worden ingezet. Tevens dient het IHP als kader voor planvorming bij de uitvoering van de zorgplicht voor onderwijsvoorzieningen. Het IHP formuleert daarmee het kader en de inzet van beleid voor de periode 2018 -2033.
Voorstel: Voorstel_40496.docx
IHP 2018-2033 (versie 21-11-2018) (18-0301599)
Investeringsoverzicht IHP 2018-2033 (18-0301601)
IHP Westland (2018-2033) - wijzigingen bijhouden (zichtbaar) (18-0325469)
- 12.A Schrijven college d.d. 15-11-18 inzake beantwoording art. 42-vraag gesteld door de fractie WV inzake bezetting basisscholen Westland
*Motivatie fractie WV:
Nog steeds ontbreekt een duidelijk overzicht van de vrije lokalen binnen Westland. Zo is algemeen bekend dat bijvoorbeeld de Bomansschool en de Kennedyschool in 's-Gravenzande een aantal lokalen leeg hebben staan. Kunnen die niet door andere scholen gebruikt worden? Kan een Westlandbrede inventarisatie gemaakt worden van alle typen scholen en eventuele leegstaande lokalen?*
Beantwoording artikel 42 vragen van fractie WV over bezetting basisscholen in Westland (18-0269964)
- 12.B Schrijven BS De Regenboog d.d. 23-11-18 inzake bespreekpunten WSKO tbv ontmoeting besturen primair onderwijs
*Motivatie fractie WV:
Wordt aan deze bespreekpunten tegemoet gekomen?*
Bericht aan fractievoorzitters (G18-003186)
- 13 Rondvragen
Rondvraag 1 fractie GBW inzake kostbare kunst (G18-003411)
Rondvraag 1 fractie GBW bijlage Beantwoording art 42 vraag GBW kunstcollectie (18-0207798)
Rondvraag 2 fractie WV inzake kostbare kunst (G18-003414)
Rondvraag 3 fractie GBW inzake verlenging overeenkomst Perspektief locatie Wittebrug in Poeldijk (G18-003456)
- 14 Sluiting

**Aan de leden van de raadscommissie MO
Aan wethouders van der Stee en Vreugdenhil**

Postadres:
Postbus 150
2670 AD NAALDWIJK
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1,
2672 TA Naaldwijk
(0174) 673 037
(0174) 673 600
griffie@gemeentewestland.nl
www.gemeentewestland.nl

DATUM	UW BRIEF	UW KENMERK	ONS KENMERK	BIJLAGE(N)
8 december 2018	--	--	G18-003358	diverse
COMMISSIEGRIFFIER		AFDELING/TEAM		DOORKIESNUMMER
C. Wortelboer		Griffie		(0174) 67 3047
ONDERWERP				DATUM VERZONDEN
				21 DECEMBER 2018

**Agenda raadscommissie MO
maandag 7 januari 2019 om 19.00 uur**

Hierbij ontvangt u de agenda voor de **OPENBARE** vergadering van de raadscommissie MO van **maandag 7 januari 2019, aanvang 19.00 uur, in de Raadzaal, Verdilaan 7 te Naaldwijk.**

	Agendapunt	Stukken	Aard agendapunt/nadere informatie
1.	Opening en mededelingen		
2.	Mededelingen wethouder(s)		
3.	Vaststelling agenda		Ter vaststelling
4.	Spreekrecht voor burgers		
5.	Besluitenlijst raadscommissie MO 26 november 2018	Bijgevoegd	Ter vaststelling
6.	Toezeggingenlijst	Bijgevoegd	Ter vaststelling en bespreking van de voortgang
7.	Lange Termijn Agenda	Bijgevoegd	Ter vaststelling en bespreking van de voortgang

	Agendapunt	Stukken	Aard agendapunt/nadere informatie
8.	Bespreken ingekomen stukken	Bijgevoegd	<p>AGENDERING</p> <p>1. Schrijven college inzake voortgang inkoopstrategie Jeugdhulpverlening 2020-2024</p> <p><u>Geagendeerd door fractie GBW</u> Wij willen de wethouder bevragen welke van de mogelijkheden die genoemd zijn in het onderzoeksrapport van Hiemstra & de Vries hij heeft ingezet om de inkoop van jeugdhulpverlening in Westland te verbeteren? En met welk resultaat?</p> <p>Wethouder Vreugdenhil</p> <p>2. A. Schrijven college d.d. 30-10-18 inzake voortgangsrap. Sociaal Beleidskader (SBK) 1-7-16 tot 31-12-17</p> <p>B. Schrijven Stichting Seniorenraad Westland d.d. 05-11-18 inzake nota Opvangmogelijkheden senioren</p> <p><u>Geagendeerd door fractie GBW</u> De fractie van GemeenteBelang Westland vindt het tekenend, maar vooral schrijnend dat het college rondom het thema 'Gewoon Thuis' niet voldoende ambtelijke inzet wil vrijmaken voor het verkrijgen van een actueel inzicht in de huidige en toekomstige voorzieningen die mensen in staat stellen langer thuis te wonen. Zie ook brandbrief van Seniorenraad Westland. Wij willen de wethouder vragen of de brandbrief van de Seniorenraad hem tot een ander inzicht heeft gebracht en hij bijvoorbeeld meer ambtelijke inzet gaat leveren op het beleidsthema 'Langer Thuis'.</p> <p><u>Geagendeerd door fractie WV</u> Kan de voortgangsrapportage in de toekomst direct in het nieuwe jaar worden aangeleverd? Wordt aan deze bespreekpunten tegemoet gekomen?</p> <p>Wethouder Vreugdenhil</p> <p>3. Schrijven Solutions Radio d.d. 30-10-18 inzake hulpmiddelen bij beperkingen</p> <p><u>Geagendeerd door fractie WV</u> In hoeverre komt het College het Oogcafé tegemoet? Welke contacten zijn er inmiddels geweest?</p> <p>Wethouder Vreugdenhil</p> <p>Na afloop van de behandeling in de raadscommissie zal de voorzitter vaststellen wat het vervolgtraject zal zijn. De commissie heeft vier mogelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de commissie zal een concept-reactie opstellen • de commissie geeft aan dat de brief voldoende is behandeld (behandeladvies 1) • de commissie zal de brief alsnog in handen stellen van het college voor verdere afhandeling (behandeladvies 3) <p>de commissie zal de brief alsnog in handen stellen van het college ter voorbereiding van een raadsvoorstel (behandeladvies 4)</p>
9.	Resultaten inzake onderzoek mantelzorg-ondersteuning		<p>Schrijven college d.d. 22-11-18 inzake resultaten onderzoek mantelzorgondersteuning</p> <p><u>Geagendeerd door fractie GBW</u> Wij signaleren met enige regelmaat dat (nieuwe) taken bij Vitis Welzijn worden belegd. Bij het onderbrengen van uiteenlopende taken kunnen wij geen rode draad ontdekken. Wij willen de wethouder daarom bevragen over de beleidsregel op grond waarvan taken en activiteiten buiten de deur wordt belegd; de selectiecriteria op basis waarvan taken</p>

	Agendapunt	Stukken	Aard agendapunt/nadere informatie
			<p>bij een (samenwerkings)partner wordt belegd en welke prestatieafspraken daarbij worden gemaakt.</p> <p>Vitis Welzijn is uitgenodigd om een korte toelichting te geven.</p> <p>Wethouder Vreugdenhil is uitgenodigd om bij dit punt aanwezig te zijn</p>
10	Motie GBW en WV "Medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht"	Bijgevoegd	<p>Ter bespreking</p> <p>In de Raad van 11 december 2018 is afgesproken dat de aangehouden motie "medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht" in de raadscommissie MO van 7 januari 2019 verder besproken wordt. Met name vergoeding van kosten gemaakt door de burger voor het bezorgen van medicijnen door koeriers- of taxidiensten.</p> <p>Wethouder Vreugdenhil is uitgenodigd om bij dit punt aanwezig te zijn.</p>
11.	Voorstel tot vaststelling van de Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten minima gemeente Westland	Bijgevoegd	<p>Ter advisering m.b.t. besluitvorming in de Raad</p> <p>Door het vaststellen van deze verordening kan het verstrekken van een Collectieve Aanvullende Verzekering voor langere tijd worden gegund aan DSW.</p> <p>Wethouder Vreugdenhil is uitgenodigd om bij dit punt aanwezig te zijn.</p>
12.	Voorstel tot vaststelling Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033"	Bijgevoegd	<p>Ter advisering m.b.t. besluitvorming in de Raad</p> <p>De doelstelling van dit IHP is het omschrijven van een meer jarenperspectief waarop het (eigen) investeringsbeleid op transparante wijze kan worden ingezet. Tevens dient het IHP als kader voor planvorming bij de uitvoering van de zorgplicht voor onderwijsvoorzieningen. Het IHP formuleert daarmee het kader en de inzet van beleid voor de periode 2018 -2033.</p> <p>De volgende twee agenderingsverzoeken worden bij dit agendapunt behandeld.</p> <p>A. Beantwoording artikel 42-vraag gesteld door de fractie WV inzake bezetting basisscholen Westland</p> <p><u>Geagendeerd door fractie WV</u> Nog steeds ontbreekt een duidelijk overzicht van de vrije lokalen binnen Westland. Zo is algemeen bekend dat bijvoorbeeld de Bomansschool en de Kennedyschool in 's-Gravenzande een aantal lokalen leeg hebben staan. Kunnen die niet door andere scholen gebruikt worden? Kan een Westlandbrede inventarisatie gemaakt worden van alle typen scholen en eventuele leegstaande lokalen?</p> <p>B. Schrijven BS De Regenboog d.d. 23-11-18 inzake bespreekpunten WSKO tbv ontmoeting besturen primair onderwijs</p> <p><u>Geagendeerd door fractie WV</u> Wordt aan deze bespreekpunten tegemoet gekomen?</p> <p>Wethouder van der Stee is uitgenodigd om bij dit punt aanwezig te zijn.</p>

	Agendapunt	Stukken	Aard agendapunt/nadere informatie
13.	Rondvraag	Eventuele vragen ontvangt u gescheiden	Tijdens de raadscommissievergadering kunnen leden van de raadscommissie politiek-actuele, technische, informatieve vragen stellen. De fractievoorzitters en het Presidium hebben de zorg voor het beheersbaar houden van het aantal vragen in de vragenrondes. De deadline voor het indienen van vragen voor de raadscommissie MO is op vrijdagmiddag 12:00 uur, voorafgaand aan de maandag, waarop 's-avonds de raadscommissie MO vergadert.
14.	Sluiting		

Hoogachtend,

C.Y. (Carlieke) van Staalduinen,
voorzitter van de raadscommissie MO

Besluitenlijst raadscommissie
MO

Documentnummer:
G18-003375

CONCEPT-BESLUITENLIJST

VERGADERING VAN DE RAADSCOMMISSIE MAATSCHAPPELIJKE OMGEVING,

GEHOUDEN OP MAANDAG 26 NOVEMBER 2018

(CONCEPT) BESLUITENLIJST

van de vergadering van de raadscommissie Maatschappelijke Omgeving van de gemeente Westland, gehouden op 26 november 2018, aanvang 19.00 uur, locatie Raadzaal gemeentekantoor, Verdilaan 7 in Naaldwijk.

Aanwezig zijn als

Voorzitter: mevr. C.Y. van Staalduinen
Commissiegriffier: mevr. C. Wortelboer
Commissieleden : dhr. P.J.L.J. Duijsens (plv. voorzitter), mevr. J. Vermeer-de Smit, mevr. A. N. van der Eijk-Groeneveld, mevr. O.M.L. Strik-van der Ende, mevr. C. Huisman, mevr. J. van der Wel, mevr. R. van der Giessen, dhr. A.B. Tabben, dhr. A.P. van der Meer, mevr. J.G.M. Suijker-van Wingerden, dhr. H.C. van Velden, mevr. K.M. van Rijn-van Tol, mevr. M.D. van der Stelt, dhr. G.B. Voois, mevr. G.W.C. van der Knaap, mevr. C.D.M. Heijl, dhr. A. de Bloeme, mevr. J. Muilwijk-van der Hoeven, dhr. U.M. Spaans, dhr. M. van Ooijen, mevr. E.M.J. Daalhof, dhr. B. Mohcin en mevr. H. Belhadda.
Portefeuillehouder(s): wethouders B.P.M van der Stee, P.A. Vreugdenhil en P. Varekamp
Afwezig met bericht van kennisgeving:
Verder aanwezig: dhr. L.G. Boekestijn en dhr. A.J. van den Berg

	Onderwerp	Besluit
1.	Opening en mededelingen	De voorzitter opent de vergadering om 19.00 uur.
2.	Mededelingen wethouder(s)	Wethouder Vreugdenhil heeft 3 mededelingen. De 3 ^e mededeling wordt gedaan bij agendapunt 11. De 1 ^e mededeling betreft de Gecertificeerde Instellingen. Verleden jaar is de raad middels een raadsinformatie-brief geïnformeerd over de verlenging van de overeenkomsten met de Gecertificeerde Instellingen Jeugdbescherming en Jeugdreclassering. Deze verlenging was niet rechtmatig omdat deze instellingen onder het aanbestedingsregime vielen. Er liep al een proces om deze GI's niet meer onder het aanbestedingsregime te laten vallen alleen was en is dit proces nog niet afgerond. Een motie van mevrouw Engelshoven hierover is in de kamer, aangenomen maar nog niet afgehandeld. We willen de contracten met de GI's voortzetten in 2019. Er komt een publicatie op Tendersnet, zodat andere niet gecontracteerde GI's hun belangstelling kenbaar kunnen maken. Op deze manier zorgen we ervoor dat inkoop voor de GI's rechtmatig

		<p>plaatsvindt.</p> <p>2^e mededeling betreft de aanbesteding WMO en dan met name de positie van Careyn daarin. In augustus 2018 is gebleken dat Careyn zich niet meer inschrijft voor de aanbesteding van de WMO thuis begeleiding. De overgang gaat zorgvuldig gebeuren. Deze week worden de cliënten van Careyn ingelicht en het streven is dat de cliënten, indien mogelijk dezelfde vertegenwoordigers behouden.</p>
3.	Vaststelling agenda	<p>Besloten wordt om agendapunt 8.3 en 8.6 voor agendapunt 8.1 te behandelen.</p> <p>De agenda wordt vastgesteld.</p>
4.	Spreekrecht voor burgers	<p>Dhr. van der Ende namens dorps huis de Noviteit in Monster inzake agendapunt 8.6, schrijven Dorps huis de Noviteit d.d. 23-10-18 inzake brandbrief voortgang ontwikkeling nieuwe Noviteit.</p> <p>Dhr. Ronald Hartensveld namens de initiatiefnemers Fitpark Westland inzake agendapunt 8.3 schrijven college d.d. 19-09-18 inzake uitwerking motie Fitpark Westland.</p> <p>De spreekteksten zijn bijgevoegd.</p>
5.	Besluitenlijst rc MO van 1 oktober 2018	De besluitenlijst wordt goedgekeurd.
6.	Toezeggingenlijst	De toezeggingenlijst wordt goedgekeurd.
7.	Lange Termijn Agenda	De lange termijn agenda wordt goedgekeurd.
8.	Bespreken Ingekomen Stukken	<p>1. Schrijven college d.d. 02-10-18 inzake motie Gravin Machteldbeeld op Marktplein 's-Gravenzande</p> <p>Wethouder Vreugdenhil zegt dat het om meer gaat dan alleen het financiële gedeelte. Er is 2 oktober j.l. een raadsinformatiebrief gestuurd met de reactie vanuit B&W. Hierin stond onder andere het verzoek om de problematiek rondom het Gravin Machteld beeld rustig te bespreken. Er is een participatietraject gestart en de uitkomst is wat er nu ligt. De kunstenaar had hier beter bij betrokken moeten worden.</p> <p>De door ons onderzochte kosten zijn volgens onze raming betrouwbaar.</p> <p>Er is een motie aangenomen om het beeld terug te plaatsen. Indien de aangenomen motie uitgevoerd zou gaan worden, zal er over een aantal punten, onder andere het punt ruimtegebrek, weer gesproken moeten worden met diverse belanghebbenden.</p> <p>Verzoek van de wethouder is om de aangenomen motie te heroverwegen.</p> <p>Het alternatief is om het beeld te plaatsen in het te</p>

		<p>realiseren parkje op de plek van het oude gemeentehuis, aan de kant van de van Geeststraat. Op de vraag over de geplaatste prullenbakken op de plek waar het beeld stond op het marktplein, heeft de wethouder geen antwoord.</p> <p>Op de vraag waar de andere beelden, het Paard en de Druivenkrentster, zijn gebleven moet de wethouder het antwoord schuldig blijven, hier gaat de wethouder achteraan.</p> <p>Fractie LPF geeft aan dat zij ingestemd hebben met de motie omdat de wethouder tijdens de raadsvergadering niet kon aangeven dat het beeldje in het genoemde parkje zou komen. Indien de wethouder deze plek kan garanderen, stemt de fractie LPF voor plaatsing van het beeld in het parkje en niet op het marktplein. De meerderheid van de fracties spreken hun voorkeur uit voor plaatsing van het beeld in het te realiseren parkje op de plek van het oude gemeentehuis.</p> <p>2. Schrijven college d.d. 19-09-18 inzake kostenprognose jeugdhulp 2018</p> <p>Wethouder Vreugdenhil geeft aan dat dit geen consequenties heeft voor 2017. Voor 2018 wordt een tekort verwacht, wat gedekt zal worden uit de reserve sociaal domein.</p> <p>Inkoopbureau H10 handelt alle declaraties af voor de totale regio. De gemeente steunt niet alleen op analyses van het inkoopbureau H10 maar ook op eigen analyses.</p> <p>Er zijn bij de zorgaanbieders achterstanden in de declaraties. Om die reden worden de kosten in de jaarrekening voor het merendeel geschat. Tot nu toe zijn de schattingen niet overschreden.</p> <p>De declaraties die niet meer in het lopende boekjaar meegenomen kunnen worden, worden meegenomen in het volgende boekjaar. Verschuiving van WLZ naar Jeugdhulp en de meer gedeclareerde uren komt door een combinatie van factoren. Hij komt met een analyse hierover op het onderwerp terug.</p> <p>Overzicht van andere gemeentes vindt het college lastig om weer te geven. Op 1 na hebben ze allemaal te maken met kostenstijging.</p> <p>3^e mededeling van wethouder Vreugdenhil is dat er mogelijk er op peildatum 1 november 2018 een meevaller van het tekort van misschien 1 miljoen zal zijn. De winstwaarschuwing van eerder valt dus misschien mee. De prognose wordt steeds betrouwbaarder.</p> <p>Fractie WV vraagt waarom er na 5 jaar nog</p>
--	--	--

		<p>gefactureerd kan worden. De wethouder geeft aan dat in het verleden hierover niets is afgesproken. Deze afspraken zullen in de toekomst mogelijk wel gaan gebeuren.</p> <p>Fractie GL vraagt waarom 1 gemeente geen tekort heeft. De wethouder geeft aan dat deze gemeente van te voren heeft bij geplust in de begroting en dus geen tekort heeft.</p> <p>Fractie GBW vindt de omschrijving "voorstel" verwarrend, want het is geen voorstel. De wethouder geeft aan dat dit een praktisch probleem is van het type format. Er wordt gewerkt aan verandering van het systeem.</p> <p>Wethouder Vreugdenhil geeft aan dat doordat er eerder geïndiceerd wordt, de kosten in de toekomst minder zullen zijn.</p> <p>Complexere cliënten wil de wethouder op een later moment bespreken met de fracties.</p> <p>3. Schrijven college d.d. 19-09-18 inzake uitwerking motie Fitpark Westland</p> <p>Wethouder Varekamp geeft aan dat koppeling Fitpark aan woning uitbreiding integraal gezien moet worden. De bouw van een gymzaal bij de te bouwen school in Waelblok, zoals opgenomen in het integraal huisvestingsplan van wethouder van der Stee, hangt nauw samen met de haalbaarheid van het Fitpark. Sommige initiatieven zouden elkaar kunnen concurreren.</p> <p>Nieuw voor hem is dat er buiten de gemeente nog andere investeerders zijn. Een positieve ontwikkeling is de optie dat de trampolines, die het plan erg duur maken, eruit gehaald worden. Er is meer informatie nodig inzake het gebruik van het Open Huis. De wethouder wil op korte termijn een gesprek aangaan met de initiatiefnemers.</p> <p>Het Fitpark is geen wegschuif project.</p> <p>Het losknippen van Fitpark versus woningbouw wil hij bezien, dit betekent geen harde ja.</p> <p>Wethouder Varekamp benadrukt nogmaals dat de plannen integraal bekeken moeten worden.</p> <p>Op de vraag wie er eigenaar is van het Open Huis moet hij een antwoord schuldig blijven.</p> <p>Eind 2^e kwartaal 2019 komt het college met een voorzieningen plan.</p>
--	--	---

		<p>4. Schrijven college d.d. 03-10-18 inzake Resultaten Client ervaringsonderzoek Wmo 2017 Wethouder Vreugdenhil neemt de stelling "Verplicht tenzij", mee. Het is een probleem in meerdere gemeenten. Bekendheid kan verbeterd worden. Ondertussen scoren we beter denkt de wethouder door de getroffen maatregelen die sinds maart 2018 zijn genomen. Zoals het vermelden van cliënt ondersteuning in brieven aan cliënten, op de website, bij de keukentafelgespreken en sociaal plein Westland. Op 01-01-2019 wordt een plan gelanceerd.</p> <p>5. Schrijven VNG d.d. 04-10-18 inzake Aanpassing VNG Model Verordening Wmo 2015 Dit agendapunt wordt behandeld bij agendapunt 11.</p> <p>6. Schrijven Dorpshuis de Noviteit d.d. 23-10-18 inzake brandbrief voortgang ontwikkeling nieuwe Noviteit Er wordt afgesproken om deze problematiek te bespreken in de raadscommissie EFO aanstaande woensdag bij het agendapunt centrumplan van Monster. Wethouder Vreugdenhil schuift woensdag aan bij de raadscommissie EFO.</p> <p>7. Schrijven college d.d. 11-10-18 inzake Wmo toezicht jaaroverzicht 2017 Wethouder Vreugdenhil geeft een tweetal voorbeelden aan van Westlandse calamiteiten. Verbeter punten zijn dat het traject sneller moet en de doorlooptijd van rapportages moet korter. Ontwikkelen van werkafspraken, werkprocessen moet verbeterd worden. Op toezicht, contractmanagement en beleid moet aansluiting komen.</p> <p>8. Schrijven college d.d. 11-10-18 inzake PGB Portaal ervaringen Wethouder Vreugdenhil heeft in augustus bezoek gehad van de minister om de werking van het PGB portaal onder zijn aandacht te brengen. De minister was onder de indruk en pakt het plan op om verder uit te rollen over Nederland.</p>
9.	Beantwoording artikel 42 vragen van de fractie Gemeentebelang Westland over avondopenstelling avondapotheek Naaldwijk	Wethouder Vreugdenhil heeft het idee dat de avondopenstelling in het Westland goed geregeld is. De patiënt krijgt te allen tijde de medicijnen. Hij gaat onderzoeken of de patiënt de gemaakte bezorgkosten en de extra personele kosten, welke berekend worden bij bezorging van medicijnen in de avond en of nacht, kan declareren. Op de vraag waarom in Delft en Rijswijk wel een nachtapotheek is, komt Wethouder Vreugdenhil op terug.

10.	Beantwoording van de artikel 42 vraag over onderwijsachterstanden beleid	<p>Wethouder van der Stee geeft aan dat het beeld inzake de nieuwe verdeelsleutel m.b.t. de percentages doelgroepkinderen binnen het Westland op dit moment nog niet helder is. De risico's op onderwijsachterstanden worden in de nieuwe systematiek gebaseerd op cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS berekent de gegevens en geeft deze direct door aan Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Buiten het opleidingsniveau van de ouders, weegt in de nieuwe regeling ook mee:</p> <ul style="list-style-type: none">• de verblijfsduur in Nederland• de vraag of de ouders in de schuldsanering zitten• het land van herkomst van de ouders. <p>De cijfers worden op gemeente- en schoolbestuur-niveau gedeeld en zijn de basis voor de middelen die gemeente en schoolbesturen ontvangen voor VVE.</p> <p>Verder is het zo dat de CBS-cijfers alleen gebruikt worden ter verdeling van de middelen vanuit het Rijk, maar dat gemeenten en scholen vanaf 1 augustus 2019 zelf hun doelgroep kunnen bepalen waarvoor ze het geld willen inzetten (lokaal maatwerk). Dit zorgt er voor dat het aantal doelgroepkinderen in Westland niet vaststaat. In de eerste helft van 2019 wordt met kinderopvang-organisaties die VVE bieden, onderwijs en JGZ (als toe- leidende organisatie richting voorschoolse educatie) gesproken over de doelgroep criteria die we in Westland willen toepassen. Als de criteria helder zijn, is ook vast te stellen om hoeveel doelgroepkinderen het gaat. Tot het moment dat we de nieuwe criteria hebben, blijven we de huidige criteria gebruiken. Voor het onderwijs is dit de gewichtenregeling en voor de voorschoolse periode is de gewichtenregeling aangevuld met een aantal andere criteria, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none">• Taalontwikkelingsachterstand: bepaling volgens (verrijkt) Van Wiechenschema• Thuistaal geen Nederlands• (Taal) ontwikkelingsarme thuissituatie• Sociaal-emotionele omstandigheden en medische problematiek met risico op taalontwikkelings-achterstand. <p>De stijgende middelen zullen worden ingezet voor voortzetting van de huidige VVE-subsidies en daarnaast aan de volgende zaken:</p> <ul style="list-style-type: none">• Verhoging van de kwaliteit van de voorschoolse educatie door aanvullende scholing van medewerkers• Uitbreiding van het aantal uur VVE van 10 naar 16 uur per week per 2020 (wettelijke taak)• Schakelklassen (werd vergoed vanuit de middelen voor statushouders, maar die middelen ontvangen we niet meer per 2019)
-----	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> Inzet op ouderbetrokkenheid. <p>De Rijksbijdrage OAB is geormerkt geld dat jaarlijks verantwoord moet worden aan het Rijk en binnen de planperiode (2019-2022) besteed moet worden aan de bestrijding van onderwijsachterstanden.</p> <p>De Rijksmiddelen GOAB zijn en blijven een specifieke uitkering. Hoe de specifieke uitkering GOAB mag worden uitgegeven wordt jaarlijks in januari bekend gemaakt via de SiSa invulwijzer van het Ministerie van BZK. De gemeenten geven in hun jaarrekening inzicht hoe de GOAB-middelen zijn besteed en de gemeentelijke accountant controleert dit.</p> <p>In de kern verantwoorden gemeenten de inzet aan de hand van vier onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Voorschoolse educatie (verplicht onderdeel) Inzet GOAB in het onderwijs (facultatief deel) Maken van afspraken over VVE (verplicht deel) Reserve GOAB middelen <p>Met het bestuur van de schakelklassen is afgesproken dat kinderen in principe na ca. 1 jaar uitstromen naar het regulier onderwijs, maar dat ze indien nodig ook wat langer kunnen blijven wanneer ze er nog niet klaar voor zijn. Schoolbesturen ontvangen vanuit het Rijk een bijdrage voor bestrijding van onderwijsachterstanden afhankelijk van de onderwijsachterstanden die er zijn.</p> <p>De gemeente mag een deel van de Rijksbijdrage inzetten in het onderwijs, specifiek voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal. Dit is wel een vrij vage omschrijving omdat nergens vast ligt wat een 'grote achterstand' is.</p> <p>Binnen de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) die in de eerste helft van 2019 zal worden opgesteld is onderwijs-achterstandenbeleid één van de thema's. In de LEA zullen afspraken gemaakt worden met het onderwijsveld en de kinderopvang over waar we met elkaar de komende jaren op willen inzetten en wat dat van iedereen vraagt.</p> <p>De GOAB-gelden in het Westland kunnen niet ingezet worden voor een brede voorziening of voor een brede inzet voor taalontwikkeling van de Westlandse jeugd.</p>
11.	Voorstel tot vaststelling van de verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Westland 2019	<p>Wethouder Vreugdenhil beantwoordt technische vragen.</p> <p>Het voorstel gaat als Hamerstuk naar de raadsvergadering van 11 december 2018</p>
12.	Rondvraag	<p>Rondvraag 1 fractie WV inzake bezetting basisscholen</p> <p>Deze rondvraag is vervallen in afwachting van het jaarlijkse gesprek met de schoolbesturen op 4 december 2018.</p>

		<p>Rondvraag 2 fractie WV inzake ZV Westland Wethouder Varekamp geeft aan dat ZV Westland per mail op de hoogte is gesteld van het feit dat de gelden naar rato verdeeld worden tussen hen en de Swimming Stars, er moet een juiste verdeelsleutel gevonden worden. Tevens geeft de wethouder aan dat er geen sprake is van verwarring, er is contact met beide verenigingen over de problematiek. Het college heeft nog geen standpunt ingenomen. De KNZB heeft een mediatontraject gestart waar de beide besturen inzitten.</p> <p>Rondvraag 3 fractie GBW inzake uitvoering motie voortzetten taken Voor Westland Wethouder Vreugdenhil geeft aan dat er een raadsinformatiebrief is gestuurd waarin alle onderdelen van de motie zijn gehandhaafd. In deze brief staat het te lopen proces. Het streven was om iedereen gelijktijdig te bereiken.</p> <p>Rondvraag 4 fractie D66 Westland inzake vraag naar financiële hulpverlening Wethouder Vreugdenhil is op de hoogte via het item op de WOS. Op korte termijn een analyse maken lukt niet. Er is een daling in Westland voor de aanvragen van de schuldhulpverlening. Voorzichtige conclusie zou kunnen zijn dat preventief laagdrempeligheid bij financiële schuldhulpverlening effect heeft. De veelheid aan informatie via de website is iets waar kritisch naar gekeken moet worden om duidelijkheid te behouden. Voorts meldt de wethouder dat de gemeente impuls gelden heeft ontvangen. In het 2^e kwartaal 2019 komt hij met een plan van aanpak in samenwerking met het armoede platform.</p> <p>Rondvraag 5 fractie CU SGP inzake evaluatie lokaal plan versterking verpleegzorg Wethouder Vreugdenhil geeft aan dat de bijeenkomst, evaluatie lokaal plan versterking verpleegzorg, nog niet plaatsgevonden heeft. In overleg met de pleegouders gebeurt dit begin 2019.</p> <p>Rondvraag 6 fractie VVD inzake terugkoppeling door wethouder betreffende kredietvoorstel scholen Wethouder van der Stee heeft de vraag inzake de schakelklas die verhuisd was, met de schoolbesturen besproken. Voor de zomervakantie is er overleg geweest met de schoolbesturen. De penvoerder, PCPOW, had aangegeven dat de verhuizing door kon gaan. Communicatie tussen de schoolbesturen is niet helemaal duidelijk geweest. De kinderen zaten in de Aloysiusschool, deze school krijgt een andere bestemming. De Strandwacht ging naar de Ichtusschool. In overleg met de</p>
--	--	--

		<p>3 schoolbesturen is besloten om de kinderen uit de schakelklas te huisvesten in de Diamant. De wethouder hoopt niet dat de kinderen een stempel krijgen maar kunnen participeren binnen onze maatschappij.</p> <p>Rondvraag 7 fractie CDA inzake buitensporten Wethouder Varekamp geeft aan dat naar aanleiding van de motie het project gestart is, het onderzoek loopt. De initiatiefnemers worden betrokken bij de uitwerking van de plannen.</p>
13.	Sluiting	De voorzitter sluit de vergadering om 21.55 uur.

De Nieuwe Noviteit

Raadscommissie MO, inspraak

26 november 2018

Geachte dames en heren,

- Dank voor de gelegenheid om in te spreken namens het bestuur van De Noviteit. Daarnaast zijn Renske van Kooij en Sylvia Vollebregt aanwezig namens Bibliotheek en Vitis Welzijn aanwezig om mogelijke vragen specifiek aan hen gericht te beantwoorden.
- Wij zijn blij hier te zijn uitgenodigd naar aanleiding van ons schrijven waarvan u naar ik aanneem allen kennis heeft genomen. Deze 'Brandbrief' licht ik graag aan u toe.
- Te beginnen met het goede nieuws dat er tot op heden geen brand is. De Noviteit heeft zich in de afgelopen 20 jaar buiten de krant weten te houden. Met sociaal culturele activiteiten en een sluitende exploitatie in het huidige verdienmodel samen met de horeca.
- Minder goed nieuws is dat het voor ons steeds lastiger wordt om in deze opzet het gebouw in zijn functie als sociaal cultureel centrum in de zwarte cijfers te houden én te zorgen voor voldoende Kloosterleven in de huidige opzet.
- Vandaar onze brief waarmee wij u willen betrekken vóórdat er echt brand uitbreekt en zoals bij brand helaas veelal het geval, de schade niet te overzien is.
- Met onze brief informeren wij u over de investering die wij menen te moeten doen voor een gezonde toekomst van De Noviteit. Het bestuur van De Noviteit is al geruime tijd met Bibliotheek en Vitis Welzijn de kansen voor een Nieuwe Noviteit aan het verkennen. Twee organisaties die ook actief met hun toekomstige functie en plek in de gemeente bezig zijn.
- Na een zorgvuldig doorlopen proces waarin gebruikers van De Noviteit, omwonenden, inwoners, horeca zijn betrokken en waar we ook de gemeente van de voortgang hebben geïnformeerd, zijn we op het punt beland om onze investeringsplannen te concretiseren.
- Samen met Bibliotheek, Vitis, Noviteit en de horeca-exploitant is eerder dit jaar een programma van eisen opgesteld. Vervolgens heeft een drietal architecten aan ons allen gepresenteerd hoe zij dit PvE denken te kunnen vertalen in een haalbaar ontwerp en begroting voor de Nieuwe Noviteit.
- Uit deze 3 partijen is 1 bureau de opdracht gegund. Een bureau met de nodige ervaring in soortgelijke sociaal/culturele opgaven, dat samenwerkt met een specialist op het gebied van integratie van bibliotheken in bestaande omgevingen.
- Wij willen hen graag aan het werk zetten maar er is nog één belangrijke voorwaarde: Om daadwerkelijk aan de slag te kunnen, hebben we de instemming nodig van de gemeente als eigenaar van het gebouw. Instemming zowel met ons plan als met de financiële implicaties ervan.
- Daar het zoals ik u al aangaf om een investering gaat (en niet om brandschade), zullen de kosten worden terugverdiend met een Nieuwe Noviteit, die als uniek gebouw in het centrum van Monster optimaal bijdragen kan aan de sociale samenhang en levendigheid in de dorpskern.
- Dat brengt mij op het laatste punt. Parallel aan onze planvorming kent u ook uw opgaven met de herbesteding van het gemeentehuis, het gebied daaromheen, met daarbinnen de Kloostertuin, en de verbinding met de Monsterse dorpskern. Dat maakt NU hét moment om met Bibliotheek en Vitis dit plan te realiseren.
- We doen daarop een beroep aan de gemeente als belanghebbende partij in alle drie de partners die enthousiast zijn over hun gezamenlijke toekomst om deze som van 1+1+1 tot tenminste 4 te maken en uw steun te verlenen aan de verdere uitvoering van onze ambities.

Vier minuten spreektijd Fitpark Westland

Hartelijk dank dat wij hier mogen staan om in vier minuten ons plan van het Fitpark te mogen toelichten, u te enthousiasmeren. Wij staan hier als de drie initiatiefnemers van Fitpark Westland. In april 2016 zijn wij begonnen met het burgerinitiatief voor het realiseren van een plek waar jongeren en senioren elkaar kunnen ontmoeten, in gesprek gaan en samen kunnen komen, met daarbij de mogelijkheid om te sporten en/of te bewegen.

Ons idee was geboren en dat moet gerealiseerd worden in het Westland en wel in de Heenweg.

In de huidige tijd van computers, x boxen, Playstations en niet te vergeten de mobiele telefoon is het sociale samenkomen enorm veranderd. Jongeren blijven meer binnen en zoeken elkaar op via de computers en de telefoon.

Dit heeft er toegeleid dat we er een welvaartziekte bij hebben gekregen en dat is obesitas.

Het percentage overgewicht tot en met de leeftijd van 19 jaar is 46,8% in het Westland! Bijlage 1

Er wordt minder gesport, natuurlijk gaan er gelukkig nog vele jongeren naar sportclubs in hun gemeente. Maar dit is een tot twee keer in de week, en ook dit lijkt af te nemen landelijk gezien. Er is afname van leden binnen de sportclubs.

Het sociaal samen zijn wordt minder, een appje is eerder gestuurd dan langs gaan.

En dan het volgende, het experimenteren van alcohol wat om de hoek komt kijken. Een probleem wat lijkt te groeien aldus de cijfers van het Trimbos instituut. Bijlage 2

1 op de 3 jongeren voelt zich eenzaam!

1 miljoen senioren voelen zich eenzaam!

Vereenzaming zorgt ervoor dat mensen in een sociaal isolement raken en zich niet durven te uiten naar hun omgeving.

Dit kan op langer termijn problemen veroorzaken in groeien naar volwassenheid en het opbouwen van een sociaal netwerk of werkzaamheden.

Bijlage 2

Daar willen wij als Fitpark Westland op inspringen door een plek te zijn waar jongeren en senioren elkaar kunnen gaan ontmoeten, met elkaar in gesprek raken, onder begeleiding van verschillende instanties en sportaanbieders.

Bewegen en sporten onder begeleiding of gewoon met je vrienden een avondje sporten, je niet vast zit aan vaste dagen en/of tijden.

Vanuit een maatschappelijk oogpunt een plek voor zorg, welzijn en innovatie,

Daarnaast kosten om te sporten laag houden, zodat het op deze manier voor iedereen mogelijk is en de drempel laag.

Wij zijn geen concurrentie van de huidige sportclubs die zich in het Westland bevinden. Wij gaan **geen vereniging** opbouwen binnen dit concept.

De Beweegbox een heel nieuw concept in Nederland die bij de huidige gymzalen een verandering teweegbrengt. Het is een interactieve gymzaal.

Een zaal met alle mogelijkheden van sport en spel. Voor allerlei doeleinden gebruikt kan worden en voor de school in de Heenweg als gymzaal ingezet wordt.

De Beweegbox biedt ruimte aan zowel traditionele, moderne als toekomstgerichte beweegvormen voor alle leeftijden. En dat op een slimme en aantrekkelijk manier.

Dit alles willen we realiseren in een omgeving met een gezonde horeca gelegenheid waar geen alcohol verkrijgbaar is.

Met producten vanuit ons eigen mooie Westland.

We willen mensen kansen bieden om binnen het Fitpark werkzaamheden te gaan vervullen, bv langdurig werklozen, samenwerking met vluchtelingenwerk, maatschappelijke stages en vrijwilligers. Gerealiseerd vanuit een stichting die aangestuurd wordt vanuit Fun & Fit.

Een plek waar mensen hun verhaal kunnen doen, jongeren met hun vragen bij jongerenwerkers vanuit Vitis terecht kunnen.

We zijn ons terdege bewust dat het plan wat we in het voorjaar u gepresenteerd hebben te hoog gefinancierd is.

De plaats waar het gerealiseerd zou moeten worden in de Heenweg is op de bestaande plek van het Open Huis. (Stichting Open Huis staat volledig achter ons plan van Fitpark Westland) Zij hebben aangegeven als stichting te willen stoppen en dat het pand in huidige vorm vrij komt.

Voor Fitpark Westland een ideale plek

We proberen voor het eind van het jaar het aangepaste plan van aanpak te presenteren en te overhandigen.

Wij presenteren u hier een plan dat naar ons inzien zo mooi is, in deze opzet uniek is in Nederland, waar mensen kunnen samenkomen en waar we met elkaar kunnen werken aan socialere en maatschappelijke leefomgeving.

Bedankt voor uw tijd.

1; In 2015 is onderzoek gedaan naar de leefstijl van jongeren tussen 12 en 18 jaar in het Westland. Hieruit is gebleken dat slechts 39% dagelijks groente eet, wat aanzienlijk laag is in vergelijking met Haaglanden (50%). Daarnaast voldoet 86% niet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen, namelijk 1 uur per dag bewegen én geeft 73% aan zijn/haar gezondheid te willen verbeteren.

Het percentage overgewicht tot en met de leeftijd van 19 jaar is 46,8% in het Westland. In de leeftijd van 10 t/m 19 zijn dit 5944 kinderen/jongeren.¹ Van deze 46,8% heeft 13% ernstig overgewicht. Die zijn in de leeftijd van 10 t/m 19 jaar 1651 kinderen/jongeren.

Landelijk heeft 13,5% van de jongeren overgewicht
Verslagjaar 2017 Bron Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor, CBS i.s.m. RIVM

2; Ter kennisgeving.

In 2015 werden in totaal 931 jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar opgenomen in een ziekenhuis wegens alcohol. Hiervan hadden 691 jongeren een alcoholvergiftiging.

2007: 297 waarvan 226 met een alcoholvergiftiging

2008: 337 waarvan 274 met een alcoholvergiftiging

2009: 500 waarvan 379 met een alcoholvergiftiging

2010: 684 waarvan 471 met een alcoholvergiftiging

2011: 762 waarvan 547 met een alcoholvergiftiging

2012: 706 waarvan 451 met een alcoholvergiftiging

2013: 713 waarvan 434 met een alcoholvergiftiging

2014: 783 waarvan 545 met een alcoholvergiftiging

2015: 931 waarvan 691 met een alcoholvergiftiging

3; Ter kennisgeving

Cijfers eenzaamheid ouderen

- Ruim 1 miljoen 55-plussers voelt zich eenzaam. Dit is 1 op de 4 ouderen.*
- 200.000 ouderen zijn extreem eenzaam. Zij hebben hooguit eens per maand een sociaal contact. Iemand die vraagt: 'Hoe gaat het met u?'.*
- Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Dit geldt specifiek voor sociale eenzaamheid. Het percentage mensen dat zich emotioneel eenzaam voelt, neemt toe vanaf 75 jaar. Vanaf 50-jarige leeftijd voelt meer dan 40% van de Nederlanders zich eenzaam. Van de 75- tot 85-jarigen voelt bijna 50% zich eenzaam. Van de 85-plussers voelt bijna 60% zich eenzaam.*
- Ook extreme eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Van de 65- tot 75 jarigen voelt ruim 7% zich (zeer) ernstig eenzaam. Voor 75- tot 85-jarigen geldt dit voor bijna 10%. Van de 85-plussers voelt bijna 14% zich extreem eenzaam.*
- 75-plussers voelen zich sneller eenzaam door een opeenstapeling van gebeurtenissen, zoals het overlijden van een partner en andere leeftijdsgenoten en het verlies van mobiliteit en zelfstandigheid.*
- Zowel mannen als vrouwen voelen zich eenzaam. Onder eenzame 85-plussers bevinden zich relatief veel vrouwen. Waarschijnlijk komt dit doordat oudere vrouwen vaker alleenstaand zijn dan oudere mannen.*
- Van alle 65-plussers woont ongeveer 52% alleen en van alle 75-plussers ongeveer 64,6%. Het meest eenzaam zijn alleenwonende ouderen die gescheiden zijn en weinig sociale relaties hebben.*
- 85% procent van de eenzame ouderen vindt het lastig eenzaamheid bespreekbaar te maken. Zij hebben het gevoel hiermee anderen lastig te vallen.*
- Bronnen: TNS NIPO, RIVM, Sociaal Cultureel Planbureau, CBS, Nationaal Ouderenfonds, Onderzoek Professor Cacioppo, Universiteit van Chicago / The Journal of Psychology, 2012.*

¹ Westlandincijfers.nl

Toezeggingenlijst Raadscommissie MO		<i>Documentnr. G18-003356</i>	
<i>Beleidsreinen commissie Maatschappelijke Omgeving Sport, Jeugd- en jongerenwerk, Zorg en welzijn (WMO en ouderen), Volksgezondheid, Sociale zaken (Werk en inkomen), Onderwijs en kinderopvang, Kunst, Cultuur en historisch erfgoed.</i>			
Nr.	Actie	Ingebracht	Wanneer gereed
TZ182MO	Bekijken of integraal PGB in Westland ingevoerd kan worden. Wethouder P.A. Vreugdenhil	08-01-2018 Rc MO	Q1 2019
TZ210MO	De wethouder komt met een plan van aanpak inzake meer openbare en opgestelde toiletten Wethouder P.A. Vreugdenhil	18-06-2018 rc MO	Q1 2019

Lange Termijnagenda Raadscommissie Maatschappelijke Omgeving

Nummer	Aktie	Ingebracht	Datum gereed
LTA164MO <i>voorheen</i> TZ144MO	Update stand van zaken opvang jong dementerenden (n.a.v. beantwoording art 26 vraag GBW)(informerend) Wethouder Vreugdenhil	LTA	Q1 2019
LTA213MO	Raad 2 x per jaar informeren inzake stand van zake wat betreft de Gemeenschappelijke Regeling en begroting 2018 GGD en VT Haaglanden Wethouder Vreugdenhil	Rc MO 27-11-2017	januari 2019
LTA215MO	Presentatie mantelzorgsteunpunt Wethouder Vreugdenhil	Rc MO 05-02-2018	Q1 2019
LTA217MO <i>Voorheen</i> LTA164EFO	Accommodatiebeleid verzelfstandiging exploitatie Hofboerderij Wethouder Vreugdenhil	LTA Raadstukken	Q1 2019

OPENSTAANDE MOTIES

ID nummer	Raad d.d.	Indiener	Omschrijving (beknopt)	Bestuurder	Afdeling	Status
575	08-11-16	CDA/GBW/ GL/VVD/ PvdA	De toekomst van De Naald	Wethouder Vreugdenhil	Ruimte	Op korte termijn zal de staat waarin de 'De Naald' verkeert in kaart worden gebracht. De uitkomsten worden vastgelegd in een overdrachtsdossier voor het nieuwe gemeentebestuur.
662	21-03-17	PvdA/GL	Aanmelden bij een website, bereken uw recht	Wethouder Vreugdenhil	Beleid	Er dient nader onderzoek te worden gedaan of deze website past binnen het masterplan van ICT. Uitkomsten hiervan worden meegenomen in de verbetering van de dienstverlening. Over de haalbaarheid zal de raad t.z.t. geïnformeerd worden.
730	07-11-17	LPF/WV/ D66	Valairbag senioren	Wethouder Vreugdenhil	Beleid	Op dit moment bevindt de valairbag zich nog in de testfase, dit wordt afgewacht. Bij een positieve uitkomst zal de valairbag worden opgenomen in de lijst hulpmiddelen.
800	12-06-18	WV/LPF/ GBW	Terugplaatsing beeld Gravin Machteld op het Marktplein in 's-Gravenzande	Wethouder Vreugdenhil	Ruimte	
869		GBW/PvdA/ /WV/CDA/ GL/D66	Voorkomen en tegengaan van eenzaamheid	Wethouder Vreugdenhil	Beleid	

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Verdilaan 7
2671 VW Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			18-0264358	
CONTACTPERSOON		AFDELING/TEAM	DOORKIESNUMMER	DATUM VERZONDEN
M. Veldhoven		Beleid/ Gamma	(0174) 67 3352	21 NOV. 2018
ONDERWERP				
Inkoop jeugdhulp 2020-2024				

Geachte raad,

Hierbij informeren wij u over de voortgang van de invoering van de inkoopstrategie Jeugdhulp 2020-2024. In uw raadsvergadering van 10 juli jl. heeft u deze strategie vastgesteld. In de afgelopen periode is aan alle raden van de 10 Haaglanden gemeenten (H10) de Inkoopstrategie jeugdhulp 2020-2024 voorgelegd. Inmiddels zijn de brede kaders die in deze inkoopstrategie staan ook door alle raden in de regio vastgesteld. De vastgestelde kaders worden nu nader uitgewerkt tot inkoopdocumenten. De input die uit de besprekingen met de raden kwam, krijgt in dit proces een plek.

Vaststelling door alle raden maakt het mogelijk te starten met de volgende fase die zal eindigen met de feitelijke start van de inkoop door de publicatie van inkoopdocumenten in het voorjaar van 2019. De komende periode vinden verdere uitwerking van de inkoopstrategie en de voorbereiding van de uiteindelijke inkoop plaats. Deze fase start met de bekendmaking van de voornemens van de H10 gemeenten op inhoud rondom het nieuwe stelsel, opdat alle jeugdhulpaanbieders hiervan kennis kunnen nemen. Dit is een eerste uitwerking van de Inkoopstrategie.

De uitwerking gaat vervolgens in nauwe samenspraak met de deskundigen van gemeenten op tal van terreinen, jeugdhulpaanbieders en de lokale teams. Het doel van deze intensieve samenspraak is om het systeem werkend te krijgen, zowel vanuit inhoudelijk belang voor de jeugdigen en gezinnen als het belang van de gemeente van een houdbaar stelsel. Het gaat daarbij om verdieping en intensivering.

In het traject van de totstandkoming van de inkoopstrategie zijn in de afgelopen periode al diverse bijeenkomsten georganiseerd om op specifieke onderwerpen in te gaan. De nieuwe wijze van werken en financiering heeft grote gevolgen voor jeugdhulpaanbieders en samenwerkingsprocessen. Uit de bijeenkomsten kwam vanuit de jeugdhulpaanbieders dan ook een duidelijke wens naar voren om gezamenlijk, ieder vanuit de eigen expertise, de details van het nieuwe stelsel nader uit te werken. Aan deze intensieve dialoog kunnen in uiteenlopende werkvormen alle jeugdhulpaanbieders deelnemen, zowel de grotere en landelijk werkende organisaties als de kleinere jeugdhulpaanbieders en vrijgevestigden.

In de periode tot publicatie en start inkoop wordt niet alleen uitgebreid gesproken met jeugdhulpaanbieders, lokale teams over specifieke onderwerpen, maar er wordt ook kennis opgedaan met het werken met deze nieuwe systematiek. Hierdoor start per saldo ook de eerste fase van de implementatie.

Wij verwachten dat partijen en de gemeente zelf op deze wijze goed van start kunnen gaan met de nieuwe systematiek. U wordt verder geïnformeerd over de voortgang van de eerste uitwerking van de inkoopstrategie richting een definitieve uitwerking. Over de vorm waarin we over dit onderwerp met elkaar in gesprek blijven zijn we nog met elkaar in overleg.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris,

de burgemeester,

A.C. Spindler

A.M.A. van Ardenne-van der Hoeven

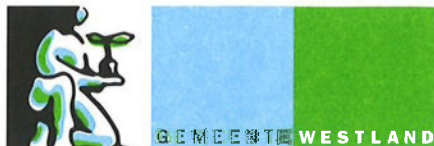
BEHANDELD DOOR	
afdeling/team	BE/AL
documentnr	18-0243277

VOORBLAD COMMISSIE

ONDERWERP EN BEHANDELING	
onderwerp	Schrijven college inzake voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) 1 juli 2016-31 december 2017
vertrouwelijk	<i>Nee</i>
portefeuillehouder	Wethouder Vreugdenhil, P.A.
bijlagen	Voorstel: Voorstel_39048.docx addendum voortgangsrap Sociaal Beleidskader (18-0224765) voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) (18-0016969)
agendapunt	08.02.A.

VOORGESTELD BESLUIT RAAD

ARGUMENTEN EN RISICO'S (RAAD)

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Verdilaan 7
2671 VW Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			18-0243277	2
CONTACTPERSOON		AFDELING/TEAM	DOORKIESNUMMER	DATUM VERZONDEN
C.S. Heijkoop		Beleid	(0174) 67 2901	29 OKT. 2018
ONDERWERP				
Voortgangsrapportage SBK				

Geachte raad,

Op 28 juni 2016 zijn het Sociaal Beleidskader (SBK) en het Uitvoeringsprogramma SBK 2016-2020 door uw raad vastgesteld. In het SBK is opgenomen dat monitoring op de voortgang en op het bereik van maatschappelijke effecten plaats vindt. In dit kader bieden wij u de eerste rapportage aan die de voortgang over de periode juli 2016 - december 2017 weergeeft.

De voortgangsrapportage is gedateerd op 26 april 2018. Het aanbieden van de rapportage aan het college is door omstandigheden vertraagd. Er is daarom ter aanvulling een addendum opgesteld waarin u de voortgang van de projecten in de periode 1 januari 2018 - 1 augustus 2018 aantreft.

De rapportage geeft de voortgang weer op de optimalisatie van bestaand beleid en de innovatieve projecten. Voor een beknopt overzicht verwijzen wij u naar de samenvatting (pag. 3 tot en met 7).

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris

de burgemeester,

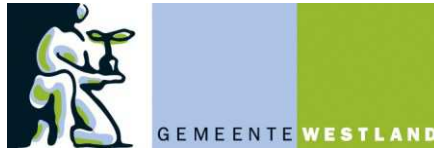

A.C. Spindler

A.M.A. van Ardenne-van der Hoeven

Bijlagen:

Voortgangsrapportage Sociaal beleidskader (SBK), 18-0016969

Addendum Sociaal Beleidskader 1 januari 2018 - 1 augustus 2018, 18-0224765

Addendum voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) over de periode 1 januari 2018 - 1 augustus 2018

De voortgangsrapportage Sociaal Beleidskader (SBK) juli 2016-december 2017 (18-0016969) beschrijft de voortgang van beleid en uitvoering tot 1 januari 2018. Dit addendum bevat een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de periode *1 januari tot 1 augustus 2018*.

Voortgang 13 doelen (hoofdstuk 4 rapportage)

Doel A: Betaald werk en doel B: Economische zelfredzaamheid

- Naar aanleiding van onderzoek van de rekenkamercommissie is het **armoedeplatform** opgericht. Hiermee wordt de lokale samenwerking met de partners in Westland rond armoede versterkt. Het doel van dit platform is om de armoedeketen te verbreken voor alle inwoners in Westland. Het armoedeplatform werkt aan het opstellen van een actieplan.
- Voor het vergroten van het bereik van regelingen **minimabeleid** is een folder ontwikkeld. Deze is onder andere verspreid via de partners van het armoedeplatform.
- Het **Kindpakket** wordt vanaf 2018 uitgevoerd door Stichting Leergeld conform een motie van de Raad. De Stichting Westlandpas verzorgt de backoffice door middel van het koppelen van het Kindpakket aan de Westlandpas.

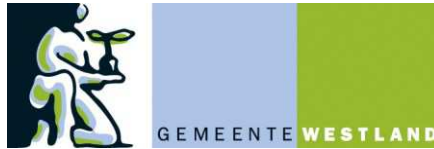
Doel C: Zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij

- Het **PGB Portaal** is beschikbaar voor PGB-houders en de gemeente om digitaal werken te bevorderen en controles vooraf uit te voeren. Westland is de eerste gemeente in Nederland die hieraan deelneemt.
- De visie inkoop Ondersteuning Volwassenen 2019-2022 is vastgesteld en op grond daarvan zijn de **maatwerkvoorzieningen Wmo** in 2018 opnieuw aanbesteed. Het uitgangspunt voor de toekenning en de levering van ondersteuning is resultaatgerichtheid. Voor cliënten en zorgaanbieders wordt 2019 een overgangsjaar.
- Er is een **toezichthouder** rechtmatigheid Wmo aangesteld.
- De voorbereidingen voor de invoering van het **abbonementstarief** per 1 januari 2019 zijn gestart. Het abonnementstarief (voorgesteld in het landelijk regeerakkoord) is een vast bedrag aan eigen bijdrage van € 17,50 per 4 weken, ongeacht het inkomen, hoeveelheid zorg en de gezinssituatie.

Welzijn

Doel D: Sociale verbondenheid, Doel E: Vrijwilligerswerk, doel F: Meer mensen helpen elkaar en doel H: minder eenzaamheid

- De Westlandse **regeling gratis VOG** is eind juni van kracht geworden. Vrijwillige inzet van Vitis welzijn start in september met de ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties bij het opstellen van een aanpak sociale veiligheid.
- De **Westlandse Maatjes** van Vitis Welzijn zijn maatjes voor Westlanders met een psychiatrische aandoening of psychische problematiek die weinig contact hebben en gezelschap en ondersteuning zoeken. Van mei 2017 tot mei 2018 zijn 20 matches gemaakt tussen deelnemers en vrijwilligers. Dit is een mooi resultaat voor deze kwetsbare doelgroep. Er wordt onderzocht of uitbreiding naar maatjesprojecten in relatie tot eenzaamheid gewenst is.

Gezondheid

Doel G: Mentaal gezond, doel I: gezonde leefstijl en leefomgeving volwassenen en

doel J: gezonde leefstijl en leefomgeving jeugd

- Er zijn vijf investeringssubsidies sportaccommodaties verstrekt waaronder aan LTC Naaldwijk.
- De openstelling van zwembad de Waterman in 2018 is gewaarborgd.
- De voortgang van de Nota Topsport Westland 2016-2020 is geëvalueerd middels een tussenrapportage.

Jeugd, onderwijs en opvoeding

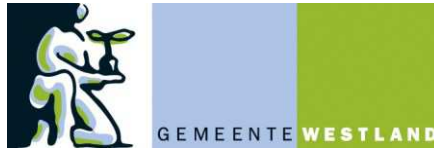
Doel K: psychosociaal, doel L: cognitieve ontwikkeling en doel M: goede opvoeding en zorg thuis

- Gemeente Westland heeft samen met ongeveer de helft van de Nederlandse gemeenten te maken met overschrijdingen op het jeugdhulpbudget. Op basis van eigen onderzoek en analyses van het inkoopbureau H10 wordt nader bekeken welke maatregelen Westland kan inzetten om kosten te besparen. **De resultaatgerichte inkoop** vanaf 2020 is onderdeel van deze maatregelen. De regionale inkoopstrategie 2020 is vastgesteld door de gemeenteraad.
- Het **Integraal Huisvestingsplan (IHP)**, zit in de afrondingsfase. De brede schoolontwikkeling is een onderdeel van het IHP.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het **Masterplan onderwijshuisvesting 2016-2019** waarin vervangende nieuwbouw en brede schoolontwikkeling in diverse kernen is opgenomen.

Voortgang innovatieve projecten (hoofdstuk 5 rapportage)

Project N: Voorkomen is beter..... (preventieplan)

- Er wordt onderzocht hoe de vier functies van **Voor Westland** (collectieve ondersteuning, onafhankelijke cliëntondersteuning, waakvlamfunctie en digitale ondersteuning) per januari 2019 kunnen worden belegd. Dit omdat de samenwerking tussen MEE, Kwadraad, Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Vitis niet heeft gebracht wat zij en de gemeente ervan hadden verwacht..
- Het project '**Kinderen met opvallend gedrag**' is inmiddels in uitvoering.
- Er is begonnen met het verlenen van **verlengde pleegzorg tot 21 jaar**. Alle pleegkinderen die na 1 juli 2018 18 jaar worden maken aanspraak op verlengde pleegzorg volgens het 'ja tenzij' principe. Alleen wanneer het pleegkind geen verlenging wil stopt de pleegzorg. Verder wordt geïnvesteerd in ondersteuning van pleegouders in de vorm van netwerkbijeenkomsten.
- Het onderzoek naar **ondersteuningsbehoefte mantelzorgers** en versterken ketensamenwerking rondom mantelzorg is afgerond. De resultaten en vervolgacties komen binnenkort beschikbaar.
- Er zijn in de eerste helft van 2018 vier **beweegvriendelijke schoolpleinen**, concept Schoolplein 14, ingericht. De schoolpleinen zijn openbaar toegankelijk.
- De campagne **Zero Heroes** (project Westland Gezond) is gestart. Er is een kroegentocht georganiseerd voor ouders en een boottocht met jongeren. In de feestweek in Naaldwijk, 's-Gravenzande, Maasdijk en De Lier is aandacht gevraagd voor alcoholpreventie. De campagne dient twee effecten: het maatschappelijk debat over alcoholgebruik onder jongeren op gang brengen en ideeën ophalen voor gerichte interventies.
- Samen met alle Westlandse voetbalverenigingen is de **gedragscode Jeugd & Alcohol** opgesteld waarin door de verenigingen gezamenlijke spelregels zijn afgesproken over jongeren en alcohol.
- Op het gebied van **handhaving alcoholgebruik** is een aantal (extra) buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) getraind in het handhaven van de horecawet.

Project P: Erbij horen en meedoen

- Het bevorderen van **cultuurdeelname door kwetsbare jongeren** krijgt vorm in een pilot die recent is gestart door Cultuurweb en theaterschool Koperen Kees.
- Er is een projectplan opgesteld voor het project 'Van persoonlijke ontmoeting tot maatschappelijke participatie'. Dit plan richt zich op **participatie van een kwetsbare groep mensen** die nog niet of beperkt meedoen in onze samenleving. Daarbij is het doel om voldoende passend aanbod te hebben voor deze groepen en dit ook actief aan te kunnen bieden. Er wordt een pilot voorbereid voor de groep met een te grote afstand tot de arbeidsmarkt om aan een traject naar werk deel te nemen.
- Het succesvolle project "**Westland Ontmoet**" beleeft in het najaar van 2018 de tweede editie.

Project Q: Gewoon thuis

- De **kernsessies** zijn per 2018 gestopt. Er is onvoldoende ambtelijke capaciteit beschikbaar voor het ondersteunen van de sessies.
- Begin 2018 heeft onderzoek plaatsgevonden om de **doelgroep jongeren (18+)** die uitstromen uit de Wmo en pleegzorg en de hieraan gerelateerde woonvraag beter in beeld te brengen.
- In 2018 is onderzocht of een project **Valpreventie** in Westland kan worden uitgevoerd. Het beoogde project zal begin 2019 gaan starten.

Project S: Samen komen we verder

- Een evaluatie is uitgevoerd naar de **resultaten van het innovatiefonds**. Uit de evaluatie is gebleken dat veel initiatieven worden voortgezet na afloop van de subsidieregeling.
- Ook in 2018 vonden **twee conferenties 'Sociaal in Beweging'** plaats. In het najaar wordt ge-evalueerd of de doelen zijn bereikt en in welke vorm de bijeenkomsten worden voortgezet.

VOORTGANGSRAPPORTAGE SOCIAAL BELEIDSKADER (SBK) 1 JULI 2016-31 DECEMBER 2017

Auteur(s) C.S. Heijkoop
Datum 26 april 2018
Versie 2.0
Status Definitief

ALGHS 007

18-0016969

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	8
2. Monitoring	8
3. De kaders	9
4. Voortgang 13 doelen	10
4.1. Korte omschrijving doelen.....	10
4.2. Ambities	11
4.3. Betaald werk (A) en economische zelfredzaamheid (B)	11
4.3.1. Wat is er gedaan?.....	11
4.3.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	13
4.4. Zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij (doel C).....	13
4.4.1. Wat is er gedaan?.....	14
4.4.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	15
4.5. Welzijn: sociale verbondenheid (D), vrijwilligerswerk (E), meer mensen helpen elkaar (F) en minder eenzaamheid (H)	15
4.5.1. Wat is er gedaan?.....	16
4.5.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	18
4.6. Gezondheid: mentaal gezond (G), gezonde leefstijl en leefomgeving volwassenen (I) en jeugd (J)	18
4.6.1. Wat is er gedaan?.....	19
4.6.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	20
4.7. Jeugd en opvoeding: psychosociaal (K), cognitieve ontwikkeling (L) en goede opvoeding en zorg thuis (M).....	20
4.7.1. Wat is er gedaan?.....	21
4.7.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	22
5. Voortgang innovatieve projecten	23
5.1. Voorkomen is beter.....(preventieplan, project N).....	23
5.1.1. Wat is er gedaan?.....	23
5.1.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	26
5.2. Talenten ontwikkelen (project O)	26
5.2.1. Wat is er gedaan?.....	27
5.2.2. Aandachtspunten en doorkijk naar 2018	27
5.3. Erbij horen en meedoen (project P).....	27
5.3.1. Wat is er gedaan?.....	28
5.3.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	28
5.4. Gewoon thuis (project Q)	29
5.4.1. Wat is er gedaan?.....	29
5.4.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	30
5.5. Van denken naar doen (project R).....	31
5.5.1. Wat is er gedaan?.....	31
5.5.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018.....	32
5.6. Samen komen we verder (project S).....	32
6. Conclusies	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Samenvatting

Inleiding

Op 28 juni 2016 zijn het Sociaal Beleidskader (SBK) en het Uitvoeringsprogramma 2016-2020 door de raad vastgesteld. Het Sociaal Beleidskader is het richtinggevend kader voor het sociaal domein. In dit beleidskader zijn de maatschappelijke effecten die we willen bereiken uitgewerkt naar vier strategische en 13 operationele doelen.

Deze rapportage geeft de voortgang weer over de periode juli 2016-december 2017. In deze periode is veel tijd gestoken in de voorbereiding en/of implementatie van de interventies. Omdat resultaten en maatschappelijke effecten pas na de implementatiefase in de loop van de programmaperiode zichtbaar worden zijn deze niet opgenomen in deze rapportage¹.

De strategie van het uitvoeringsprogramma 'Kernachtig Sociaal' bestaat uit twee sporen, te weten: optimaliseren van bestaand beleid en innovatieve projecten. De rapportage volgt deze twee sporen.

1. Optimalisatie bestaand beleid

Doel A: betaald werk

Binnen de ambitie *betaald werk is* ingezet op de ontwikkeling van Beschut werk, het (flink) vergroten van het aantal plaatsingen betaald werk, het betrekken van werkgevers bij leerwerktrajecten en het ondersteunen van statushouders uitgewerkt in het plan '*Een goede start in Westland*'. Met behulp van een jongerenconsulent participatie zijn schoolverlaters van het VSO en Pro ondersteund bij het vinden van vervolgopleiding, werk, en/of dagbesteding. Ook is de entreeopleiding op het MBO Westland voor jongeren zonder diploma van een vooropleiding van start gegaan.

Actiepunten voor 2018 zijn: beter in beeld krijgen van de doelgroep Beschut werk en meer verbinding leggen met dagbesteding, doorontwikkeling regionale aanpak re-integratie, aanscherpen opdracht Patijnenburg, verstevigen aanpak begeleiding kwetsbare jongeren naar werk en uitvoeren van het plan voor statushouders '*Een goede start in Westland*'.

Doel B: economische zelfredzaamheid

De accenten binnen de ambitie *economische zelfredzaamheid* lagen op het vereenvoudigen van aanvraagprocedures bijzondere bijstand, op het vergroten van het bereik en gebruik van minimaregelingen, de ontwikkeling van zorgregelingen en preventie schuldhulpverlening. *Actiepunten voor 2018* zijn: verhogen bereik minimabeleid onder werkenden, opstellen uitvoeringsplan handhaving, uitvoering preventieplan schuldhulpverlening en oprichten armoedeplatform.

Doel C: zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij

Grote dossiers waaraan is gewerkt zijn de ontwikkeling van de Buurtinformatiepunten, de invoering PGB Portaal, de regionale Inkoopvisie Wmo en aanbesteding maatwerkvoorzieningen Wmo. Deze trajecten liggen op schema.

¹ Deze rapportage bevat geen cijfers, maar geeft een beschrijving van de voortgang.

Er is in 2017 een regionale ontwikkelagenda voor opvang en bescherming opgesteld; de voorbereidingen voor de lokale invoering van deze ontwikkelagenda in 2020 zijn gestart. Het proces van de regionale herijking van het doelgroepenvervoer is in 2016 opgestart, maar vertraagd. Er is nog geen overeenstemming in de regio over de keuze van het uitvoeringsmodel en over de omvang van de regionale samenwerking. Er is in 2017 een plan van aanpak laaggeletterdheid opgesteld door uitvoerende partners².

Actiepunten voor 2018 zijn: invoering PGB Portaal voor budgethouders, uitbreiden respijtzorg, opzetten dagopvang voor beginnende dementerenden, ontwikkeling gemeente Westland tot dementievriendelijke gemeente, aanbesteding maatwerkvoorzieningen Wmo, verdere uitwerking lokale voorziening opvang en bescherming, verbeteren kwaliteit Regiotaxi en aanpakken 'witte vlekken' OV-vervoer en implementatie plan van aanpak laaggeletterdheid.

Welzijn

Doel D: sociale verbondenheid, Doel E: vrijwilligerswerk, Doel F: meer mensen helpen elkaar en doel H: minder eenzaamheid

De uitvoering van de reguliere taken op het gebied van welzijn ligt verankerd in de ondersteuningsstructuur van Vitis, Cultuurweb en de bibliotheek. Vitis Welzijn heeft zich onder andere toegelegd op de doorontwikkeling van de functie van sociaal makelaars en welzijnsadviseurs, professionalisering van het mantelzorgsteunpunt, het mede opzetten van buurtrestaurants Bij Mekaar, het vernieuwen van de welzijnsdiensten en vrijwillige inzet en de verbetering van de kwaliteit van de wijkcentra en ontmoetingsplekken.

De bibliotheek heeft in 2017 de transformatie ingezet van leenfunctie naar functie sociale educatie op basis van ontmoeting. Voorbeelden zijn de educatie van kwetsbare burgers, de realisatie van het taalhuis, het leggen van de verbinding tussen kinderopvang en het onderwijs en de ontwikkeling van een gezamenlijke visie met Vitis op samenwerking. Dezelfde beweging zien we bij Cultuurweb. Deze organisatie richt zich steeds meer op kwetsbare groepen en activiteiten voor ontmoeting en is verder geprofessionaliseerd met de aanstelling van een consulent.

De mantelzorgondersteuning is geïntensiveerd met de komst van Strandgoed Ter Heijde Logies & Respijt en het particuliere respijthotel Vita Vivet in 's-Gravenzande. Ook is in 2016 de Westlandse regeling mantelzorgwaardering ingevoerd.

Actiepunten voor 2018 zijn: afronding innovatieopdracht Vitis (welzijnsdiensten, vrijwillige inzet, wijkcentra), opstellen huisvestingsplan Vitis en bibliotheek, implementatie aanpak versterken sociale veiligheid vrijwilligersorganisaties en gratis VOG, onderzoek ondersteuningsbehoefte mantelzorgers en erkenning Westland als mantelzorgvriendelijke werkgever.

Gezondheid

Doel G: mentaal gezond, doel J: gezonde leefstijl en leefomgeving volwassenen en doel I: gezonde leefstijl en leefomgeving jeugd

Het themagebied gezondheid volwassenen en jeugd betreft het tegengaan van alcohol- en drugsgebruik en overgewicht, het bevorderen van voldoende beweging (bv project Val op, Val af) en het verbeteren van de mentale gezondheid (tegengaan depressie, verhogen sociale weerbaarheid etc.).

² Dit zijn de bibliotheek, Taalhuis, Vitis, ROC Mondriaan en Vluchtelingenwerk

Het aantal inlooppunten en inloopen van de GGZ-inloop is uitgebreid. De werkgroep alcohol- en drugspreventie heeft zich in 2017 ingezet op het geven van voorlichting aan diverse (vrijwilligers)organisaties en bij evenementen. Een mooi resultaat is het sluiten van de overeenkomst NIX18 door Westlandse sportverenigingen ter voorkoming van alcoholgebruik onder jongeren in de sport. Er is een nieuw convenant afstemming en maatwerk binnen de jeugdgezondheidszorg (JGZ) opgesteld; deze is in 2018 ingegaan.

De aanbesteding beheer en exploitatie gemeentelijke binnensportaccommodaties voor de periode 2018-2020 is afgerond. Daarnaast is de subsidieverlening en garantieverstrekking ten behoeve van renovatie, nieuwbouw en exploitatie van (binnen)sportaccommodaties in gang gezet. Het topsportfonds Westland is eveneens gelanceerd.

Actiepunten voor 2018 zijn: vergroten bewustwording GGZ-problematiek bij hulpverleners, realisatie renovatie en nieuwbouw sportaccommodaties, opstellen overeenkomsten lokale taken GGD en samenhang realiseren in het maatwerkpakket JGZ.

Jeugd, onderwijs en opvoeding

Doel K: psychosociaal, doel L: cognitieve ontwikkeling en doel M: goede opvoeding en zorg thuis

De aandacht binnen de ambitie jeugd en opvoeding gaat uit naar het creëren van samenhang in de arrangementen jeugdhulpverlening waaronder het verstevigen van samenwerking Sociaal Kernteam (SKT) met scholen³ en huisartsen. Wat betreft afstemming hulp 18-/18+ garandeert het SKT continuïteit in voortzetting jeugdhulp voor een bepaalde periode van jongeren die ouder dan 18 jaar zijn. In de inkoopvisie Wmo zijn hier sluitende afspraken over gemaakt.

De deelname aan peuteropvang en VVE-programma's is toegenomen evenals het aantal uren per kind. Deze toename is onder andere het gevolg van een verlaging van de tarieven. Het onderwijs aan kinderen van statushouders is uitgebreid van twee naar drie schakelklassen basisonderwijs.

Bij het SKT zijn twee formatieplaatsen ontwikkeld voor het leveren van bemoeizorg aan zorgmijders. Kenmerkend voor deze medewerkers is dat zij inwoners met ernstige problematiek proberen te motiveren tot reguliere hulpverlening.

Per 1 januari 2018 is Veilig Thuis Haaglanden ingebed in de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling (GGD). Sinds juli 2013 is het werken met de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling wettelijk verplicht voor professionals.

Actiepunten voor 2018 zijn: opstellen Inkoopvisie jeugdhulp, evaluatie en opstellen nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA) en monitoring Veilig Thuis Haaglanden.

2. Voortgang innovatieve projecten

Project N: voorkomen is beter.....(preventie)

Dit project richt zich op preventie in brede zin en bestaat uit vijf deelthema's⁴. Voor het versterken van het algemeen toegankelijk collectief aanbod is Voor Westland gevormd. Hun

³ Waaronder zorgstructuren onderwijs

⁴ Dit project betreft 5 deelthema's: 1. Collectief aanbod en e-health, 2. Waakvlamfunctie en cliëntondersteuning, 3. Versterken financiële zelfredzaamheid, 4. Ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers en 5. Westland gezond.

opdracht is om trainingen, cursussen, e-health, waakvlamfunctie en cliëntondersteuning te organiseren. De (integrale) trainingen en cursussen zijn goed bezocht door zowel volwassenen als kinderen/jongeren. Dit geldt ook voor de lichte individuele ondersteuning. De waakvlamfunctie en e-health zijn nog niet goed van de grond gekomen⁵.

In het kader van preventie opvoeden en opgroeien jeugd zijn twee projecten voorbereid '*Kinderen met opvallend gedrag*' en '*Plan van Aanpak versterking pleegzorg*'. Daarnaast is een project gestart in het versterken van zelfredzaamheid van leerlingen in het leerlingenvervoer. Ten behoeve van het versterken van financiële zelfredzaamheid zijn extra trainingen gegeven aan schuldhulpvragers en zijn voorlichtingssessies ontwikkeld voor scholen en werkgevers. Het accent ligt op preventie van schulden onder jongeren.

De (structurele) invoering van de regeling mantelzorgwaardering Westland heeft geleid tot een toename in de vraag naar ondersteuning. Het Steunpunt Mantelzorg is daarom uitgebreid. In 2017 zijn voorbereidingen getroffen voor een onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers.

In 2017 is het eerste beweegvriendelijke schoolplein van de Openbare Daltonschool Naaldwijk geopend en zijn projecten in gang gezet voor het beweegvriendelijk maken van de openbare ruimte. De voorbereidingen voor een intensieve campagne alcoholpreventie zijn eveneens gestart.

Actiepunten in 2018 zijn: implementatie projecten opvoeden en opgroeien jeugd, ontwikkelen e-health, invoeren waakvlamfunctie, oprichten armoedeplatform, uitwerken thema werk en mantelzorg en uitbreiden mantelzorgondersteuning (respijtzorg), uitrollen concept beweegvriendelijke schoolpleinen en openbare ruimte en campagne tegengaan alcoholgebruik.

Project O: talenten ontwikkelen (project O)

Het actieplan brede talentontwikkeling is in 2017 met succes geïmplementeerd. Scholen en kinderopvang hebben gezamenlijk aanvragen ingediend op basis van cofinanciering van minimaal 50%. In 2017 was er overinschrijving. De rode draad in de pilots is deskundigheidsbevordering van professionals, samenwerking en netwerkvorming. Ook wordt geïnvesteerd in bewustwording bij ouders en jongeren over het belang van talentontwikkeling.

De doelgroep sluitende aanpak schoolverlaters is verbreed naar alle jongeren in kwetsbare posities. Hiervoor wordt een monitor ingericht.

Actiepunten voor 2018 zijn: evaluatie pilots brede talentontwikkeling, doorontwikkeling sluitende aanpak schoolverlaters waaronder monitor Jongeren in Kwetsbare Posities (JIKP) en de aansluiting passend onderwijs en zorg aan jeugdigen.

Project P: erbij horen en meedoen

Het projectonderdeel 'van ontmoeting tot participatie' is nog grotendeels in voorbereiding. De sportsector en de culturele sector zijn inmiddels gestart met het verbreden van hun maatschappelijke opdracht door middel van het project Sportkanjers (invoering 2018) en de regeling Kleine Culturele Initiatieven die na de zomer 2017 is gestart.

Actiepunten voor 2018 zijn: uitwerking projectplan 'van ontmoeting tot participatie' en de invoering van de lokale uitwerking van het project Sportkanjers.

⁵ Voor huidige ontwikkelingen Voor Westland: zie Addendum

Project Q: gewoon thuis

Het project Gewoon thuis bestaat uit twee delen: 1. Zorg in en nabij de woning en 2. Wonen. Er zijn kernsessies georganiseerd waarbij diverse ambtenaren vanuit verschillende clusters én de sociaal makelaars samengebracht. Het doel van deze sessie is het verkrijgen van een overzicht van de huidige en toekomstige voorzieningen, plannen en issues per kern.

De pilot Logeervoorziening Strandgoed Ter Heijde is omgezet in een structurele voorziening. De ontwikkeling van dementievriendelijk beleid heeft geresulteerd in een toekenning van het vignet dementievriendelijke regio.

Voor het aanpassen en geschikt maken van woningen is gewerkt aan de voorbereiding en planvorming en concretisering van afspraken met corporaties. Dit alles krijgt zijn beslag in het Bouwbesluit +. Daarnaast loopt een aantal langlopende (her)ontwikkelingsprojecten van zorglocaties (Naaldhorst, de Ark, Westerhonk, de Iris). In 2017 is het project Westlandse huistest gestart⁶.

Actiepunten voor 2018 zijn: opzetten ketensamenwerking kwetsbare groepen, invoeren dementie- en autismevriendelijke gemeente, invoeren functie wooncoach, start aanpassen en geschikt maken woningen en visie/planvorming en realisatie herontwikkeling zorglocaties.

Project R: van denken naar doen

Voor het uitwerken van dit project is in september 2017 een projectleider aangesteld. Het dienstverleningsconcept is geëvalueerd; er wordt inmiddels geacteerd op de uitkomsten van de evaluatie. Een ander belangrijk project is de Brede toegang. Speerpunten zijn integrale intake- en vraagverheldering, het verbeteren van de digitale dienstverlening, waaronder het Sociaal Plein en online inzage in het digitale klantdossier.

Actiepunten voor 2018: opzetten online integraal klantdossier en oplossen knelpunten in ICT, ontsluiten vernieuwde Sociaal Plein en pilots integrale intake en vraagverheldering.

Project S: samen komen we verder

Er zijn in 2016 en 2017 drie brede conferenties Sociaal in Beweging met partners georganiseerd.

Een systeem voor 24-uurs Crisisbeheersing en crisismanagement op terrein van Zorg en Veiligheid is in 2017 ontwikkeld en ingevoerd. Ook is de lokale Veiligheidskamer Westland⁷ ingericht.

Conclusies

Het is nog te vroeg om uitspraken te doen over het bereiken van de beoogde resultaten en maatschappelijke effecten. Wel concluderen wij dat de inzet van interventies voor het optimaliseren van bestaand beleid op koers ligt. De implementatie van (enkele) innovatieve projecten heeft vertraging opgelopen. De belangrijkste oorzaak was de beperkte ambtelijke capaciteit door vacatures. Mede hierdoor is ook de inzet van de middelen voor de innovatieve projecten lager dan begroot. In 2018 wordt op een aantal projecten een inhaalslag gemaakt.

⁶ Dit is een gratis test waarbij de inwoner zelf met hulp van een vrijwilliger de veiligheid en toegankelijkheid van de woning kan testen en verbeterpunten kan ontdekken.

⁷ De Veiligheidskamer Westland is een netwerksamenwerking op lokaal niveau tussen straf-, zorg- en (andere) gemeentelijke partners

1. Inleiding

Uitgangspunten sociaal domein

In de uitgangspuntennotitie 'Kernachtig Sociaal' heeft de gemeenteraad de waarden waarop zij wil sturen in het sociaal domein geformuleerd (besluit: 19 april 2016). Deze waarden zijn vertaald in richtinggevende keuzes voor de te bereiken maatschappelijke effecten, voor de samenwerking met onze partners en voor de situatie van de burgers.

Het Sociaal Beleidskader (SBK) is het richtinggevend kader voor ontwikkelingen in beleid en uitvoering binnen het sociaal domein. Dit betekent dat beleidswijzigingen en veranderingen in de uitvoering hun basis vinden in de doelen en ambities van het SBK. Binnen het SBK is veel ruimte voor innovatie. Vernieuwende projecten dragen bij aan het bereiken van de centrale ambitie: iedereen doet mee in een sterke samenleving.

Op 28 juni 2016 is het Sociaal Beleidskader (SBK) door de raad vastgesteld.

Opbouw en functie Sociaal Beleidskader

In het Sociaal Beleidskader zijn de keuzes uit de uitgangspuntennotitie 'Kernachtig Sociaal' uitgewerkt in ambities en strategische en operationele doelen. Deze doelen zijn in samenhang opgesteld en zijn thema overstijgend. Het SBK is geoperationaliseerd in het Uitvoeringsprogramma 2016-2020 en bestaat uit twee delen:

1. Bestaand beleid (wat doen we al en blijven we doen?)
2. Innovatieve projecten.

In onderdeel 1 zijn de beleidsinspanningen per operationeel doel op een rij gezet. In onderdeel 2 zijn de innovatieve projecten beschreven. Deze projecten zijn tijdelijke intensiveringen met een duurzaam resultaat, veelal gefinancierd met eenmalig geld. De projecten sluiten aan op meerdere doelen.

Opbouw voortgangsrapportage

Deze rapportage is een weergave van de voortgang in de periode juli 2016-december 2017 en is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk twee zijn de uitgangspunten voor monitoring beschreven. Hoofdstuk drie betreft de voortgang op de doelen (bestaand beleid). In hoofdstuk vier treft u de stand van zaken van de innovatieve projecten aan. De rapportage wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

2. Monitoring

Sociale monitor Westland

In het SBK zijn afspraken opgenomen over de monitoring van de voortgang op de doelen en op het bereik van maatschappelijke effecten. De afspraak is te komen tot één sociale monitor Westland waarin de doelen richtinggevend zijn en dezelfde inhoudelijke samenhang wordt gevolgd als in het Sociaal Beleidskader. De sociale monitor bestaat uit twee onderdelen:

1. Dashboard (kengetallen)
2. Periodieke rapportages

Met het dashboard wordt de voortgang 'continu' gevolgd op basis van de indicatoren die per doel in het SBK zijn opgenomen. Er is een basisset ontwikkeld met behulp van bestaande (landelijke en regionale) registraties en bronnen en eigen gemeentelijke cijfers. Er is voor het dashboard een tool ontwikkeld die naar verwachting eind 2018 wordt ontsloten via de module Westland in Cijfers.

Ontwikkelingen

In de tweede helft van 2016 en in 2017 hebben gebeurtenissen plaats gevonden die van invloed zijn geweest op de voortgang van het SBK, in het bijzonder op de ontwikkeling van de innovatieve projecten in het uitvoeringsprogramma. Dit betreft de herstructurering van de gemeentelijke organisatie, de vorming van één breed cluster Beleid, een (groot) aantal vacatures binnen het team Sociale Kracht en de verhuizing van vier naar twee gemeentehuizen. Desondanks zijn veel zaken in gang gezet, maar zijn sommige (onderdelen van) projecten getemporeerd.

Status rapportage

Deze rapportage beschrijft de voortgang op de doelen en op de implementatie van de projecten. Voor het opstellen van deze rapportage zijn documenten geraadpleegd en zijn gesprekken gevoerd met een aantal collega's van het team Sociale Kracht.

Deze eerste rapportage is geen effectrapportage. In de periode juli 2016-december 2017 is veel tijd gestoken in de voorbereiding en/of implementatie van de interventies. Maatschappelijke effecten worden pas na de implementatiefase in de loop van de programmaperiode zichtbaar. Daarnaast leiden nieuwe inzichten uit deze rapportage tot het scherper krijgen van de indicatoren, teneinde de resultaten (output) en effecten (outcome) zo goed mogelijk in beeld te brengen. Het doorontwikkelen van de indicatoren is een leerproces. De monitoring van de (effect)indicatoren maakt deel uit van de volgende rapportage en krijgt vanaf 2019 een plek in de PDCA-cyclus.

3. De kaders

In het SBK zijn de kaders beschreven voor de transformatie van het sociaal domein. Na de decentralisaties is de rol van de gemeente veranderd van uitvoeringsorganisatie naar ontwikkelorganisatie. De gemeente bepaalt de koers van de transformatie om te komen tot een duurzaam Westlands sociaal (zorg)stelsel. De focus ligt niet meer zozeer op *hoe gaan we het doen*, maar *wat willen we bereiken* samen met onze partners en inwoners.

Kaders

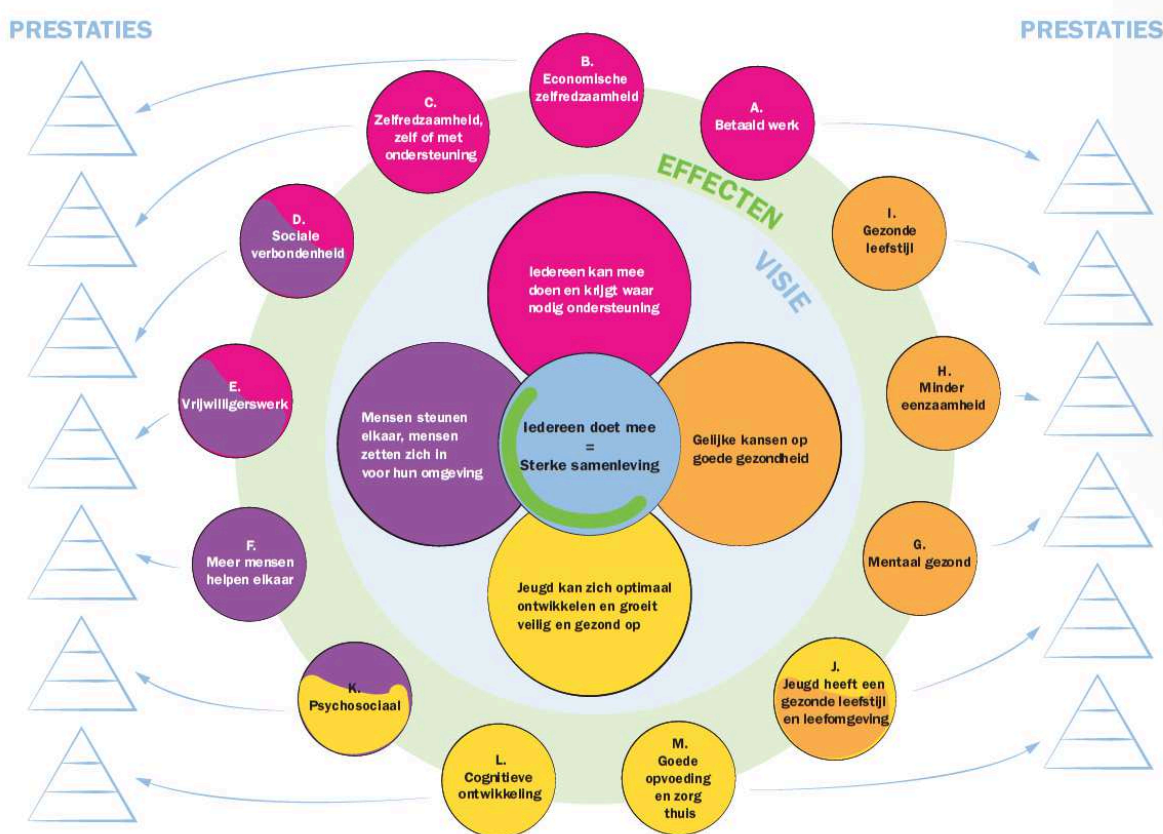
1. Signalering problemen
Inwoners, vrijwilligers en professionals zijn in staat om problemen te signaleren en bespreekbaar te maken. Het eerder inzetten van laagdrempelige ondersteuning kan een beroep op zwaardere hulp verminderen.
2. Zelf regie voeren
Inwoners zijn in staat zelf hulp te organiseren in eigen kring of met gespecialiseerde hulp
3. Toeleiding en vraagverheldering
Het uitgangspunt is zorgprocessen zo eenvoudig mogelijk in te richten en hulpvragen te stroomlijnen. Een laagdrempelige toegang en 'praten met' in plaats van 'praten over' zijn hiervoor belangrijke voorwaarden.
4. Duurzame oplossing in een sluitend netwerk
Inwoners zijn in staat om zelf keuzes te maken over de gewenste ondersteuning; de gemeente zet kwalitatief goede zorg in dicht bij huis. Professionals werken samen met het netwerk rondom de cliënt voor het bereiken van het beoogde resultaat.
5. Variëteit in preventief en curatief hulpaanbod
Burgerinitiatieven, vrijwilligersorganisaties, eerstelijnsvoorzieningen, professionals van gespecialiseerde hulp en de waakvlamfunctie werken samen en zoeken de verbinding.

4. Voortgang 13 doelen

4.1. Korte omschrijving doelen

Het hart van het SBK is de centrale ambitie: 'iedereen doet mee in een sterke samenleving'. De vier strategische doelen die voortvloeien uit de ambitie luiden:

- I Iedereen kan meedoen en krijgt waar nodig ondersteuning
- II Mensen steunen elkaar, zetten zich in voor hun omgeving
- III Gelijke kansen op goede gezondheid
- IV Jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en groeit veilig en gezond op

De strategische doelen zijn nader geconcretiseerd in 13 doelen die moeten leiden tot veranderingen in de Westlandse samenleving (effecten). Binnen de doelen zijn vraagstukken in samenhang uitgewerkt. Deze samenhang is niet alleen zichtbaar binnen de doelen, maar er zijn ook duidelijke verbanden tussen de doelen. Met deze benadering van het sociaal domein is de oorspronkelijke verdeling (Wmo, Participatie en Jeugd) die wetgeving als uitgangspunt had, losgelaten. Met deze structuur worden oplossingen gezocht voor vragen en problemen in de Westlandse samenleving die bijdragen aan het realiseren van de doelen en niet zozeer aan de uitvoering van wet- en regelgeving.

In deze rapportage zijn de 13 doelen geclusterd in vijf themagebieden met doelen die sterk met elkaar in verbinding staan. Dit zijn:

1. Betaald werk en economische zelfredzaamheid
2. Zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij
3. Welzijn en sociale verbondenheid
4. Gezondheid
5. Jeugd, onderwijs en opvoeding

We gaan in dit hoofdstuk nader in op de ambities van de 13 doelen, op de voortgang van bestaand beleid (wat is er gedaan?) met een doorkijk naar 2018. Wij hanteren hierbij de clustering op de vijf genoemde themagebieden. Gezien de omvang van het beleid beperkt deze rapportage zich tot de ontwikkelingen op grote en/of actuele dossiers.

4.2. Ambities

Voor ieder doel is een ambitie beschreven die het uitgangspunt is voor de beleidsinspanningen. Over het algemeen kan worden gesteld dat de geformuleerde ambities actueel, volledig en voldoende richtinggevend zijn. Echter, actuele ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht laten zien dat sommige ambities onder druk staan. Dit geldt onder andere voor de doelen 'Zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij' (doel C), 'vrijwilligerswerk' (doel E), 'meer mensen helpen elkaar' (doel F) en 'minder eenzaamheid' (doel H). Dit wordt nader toegelicht in de paragrafen 4.4 en 4.5.

4.3. Doel A: betaald werk (A) en doel B: economische zelfredzaamheid

Ambitie betaald werk (doel A)

De ambitie is dat zoveel mogelijk mensen die betaald kunnen werken, betaald werk hebben bij reguliere werkgevers. Daarbij kijken wij niet naar de beperkingen van mensen, maar juist naar talenten en kansen.

Ambitie economische zelfredzaamheid (doel B)

De ambitie is dat zoveel mogelijk mensen economisch zelfredzaam zijn en daardoor kunnen voorzien in hun onderhoud en kunnen meedoen in de samenleving. Zoveel mogelijk kinderen die opgroeien in een gezinssituatie op het bestaansminimum, hebben toegang tot voorzieningen, zodat zij sociaal en maatschappelijk kunnen meedoen.

De aandacht binnen de ambitie betaald werk gaat uit naar de ontwikkeling van beschermt werk, re-integratie, ondersteunen van statushouders en van de groep schoolverlaters Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en Praktijkonderwijs (Pro).

4.3.1. Wat is er gedaan?

Betaald werk

Patijnenburg is voor de gemeente Westland de uitvoerder van de re-integratie in het kader van de Participatiewet. De ontwikkeling van **Beschut werk** ligt op schema. Vanaf 2017 is er wettelijk een taakstelling doorgevoerd voor het aantal te realiseren plekken. Voor het behalen van deze taakstelling is door het Rijk een periode gegeven tot eind 2018. In 2016 en 2017 is extra geïnvesteerd in uitstroom vanuit de uitkering naar werk. Hierdoor is het aantal plaatsingen in

(reguliere) werkplekken fors gestegen. Er is een aanpak ontwikkeld voor begeleiding van statushouders naar werk waarbij extra aandacht is voor taal en rekening wordt gehouden met de inburgeringsplicht.

In de uitvoering van **re-integratie** wordt door Patijnenburg ingezet op het meer betrekken van werkgevers bij de leerwerktrajecten. Door middel van brancheplatforms wordt geïnterviewd waar kansen op werk zijn voor de doelgroep en op welke wijze zij daarop kunnen worden voorbereid.

Er is in 2017 in regionaal verband samen met de FNV een protocol opgesteld om verdringing op de arbeidsmarkt tegen te gaan. Er is een beweging in gang gezet met een vernieuwende aanpak waarbij meer werkgevers gezamenlijk werken aan het ontwikkelen van leerwerktrajecten en garantiebannen.

De regionaal ontwikkelde aanpak voor het ondersteunen van **schoolverlaters van het VSO en Pro** bij het vinden van vervolgopleiding, werk, en/of dagbesteding is geïntensiveerd. De scholen, het Sociaal Kernteam (SKT) en de gemeente geven uitvoering aan het gezamenlijk opgestelde plan 'Perspectief op werk'. Dit plan bevat concrete actiepunten waaronder het creëren van duale leerwerktrajecten.⁸ Er is een jongerenconsulent participatie aangesteld die de verbinding legt tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Ook is de **entreeopleiding (Niveau 1)** op het MBO Westland voor jongeren zonder diploma van een vooropleiding van start gegaan. De entreeopleiding bereidt deze groep jongeren voor op de arbeidsmarkt of zorgt voor doorstroming naar een mbo-2-opleiding. Ook jongeren die het Praktijkonderwijs hebben gevolgd kunnen met deze opleiding starten.

Economische zelfredzaamheid

De accenten binnen de ambitie economische zelfredzaamheid liggen op het vereenvoudigen van aanvraagprocedures bijzondere bijstand, op het vergroten van het bereik en gebruik van minimaregelingen, de ontwikkeling van zorgregelingen en op preventie schuldhulpverlening. Het door de rekenkamercommissie van de Raad opgestelde rapport '*Naar het minima- en schuldhulpverleningsbeleid in de gemeente Westland (2017)*' bevestigt deze accenten.

De aanvraagprocedure bijzondere bijstand is vereenvoudigd (o.a. digitalisering, terugdringen bewijslast). Er is extra ingezet op het vergroten van het bereik van de minimaregelingen, in het bijzonder het **Kindpakket**. Er is het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan de overgang van het Kindpakket naar Stichting Leergeld. Dit is met ingang van 1 januari 2018 gerealiseerd.

Westland heeft twee **zorgregelingen** (Collectieve Aanvullende Verzekering en Premie Tegemoetkoming Aanvullende Zorgverzekering) die begin 2017 zijn uitgebreid met het verhogen van de inkomensgrens en een tegemoetkoming van € 100,- in het landelijk wettelijk eigen risico. Het gebruik van de Collectieve Aanvullende Verzekering is in 2017 toegenomen. Daarnaast is de regeling Sociale participatie volwassenen uitgebreid met gezonde leefstijl.

De regeling **Individuele Studietoeslag** aan studerende jongeren met een arbeidsbeperking is geactualiseerd en aangepast aan nieuwe ontwikkelingen. Voor de uitvoering van de regeling vraagt de uitvoerende afdeling, indien nodig, advies in bij Patijnenburg. Het betreft nog een kleine groep, maar het breidt zich langzamerhand uit.

⁸ Dit komt terug in project O '*talenten ontwikkelen*'

Begin 2017 is het uitvoeringsplan preventie **schuldhulpverlening** vastgesteld. Binnen dit plan is er ook specifiek aandacht voor jongeren. Verbetering van de samenwerking van stakeholders op het gebied van armoedebestrijding, waarbij zowel minimaregelingen en schuldhulpverlening een belangrijke rol spelen vindt plaats in het begin 2018 opgerichte armoedeplatform.⁹

4.3.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Doel	Economische zelfredzaamheid
Betaald werk (A)	<ul style="list-style-type: none"> - beter in beeld krijgen doelgroep Beschut werk inclusief leggen van verbinding met dagbesteding met aandacht voor bijzondere groepen - aanscherpen opdracht Patijnenburg met meetbare resultaten die bijdragen aan de doelen van het SBK - meer werkgevers betrekken bij uitvoering regionaal plan re-integratie en hierdoor uitstroom naar werk vergroten. Hiervoor wordt de aanpak onder de noemer MVO Westland doorontwikkeld. De huidige werkwijze met (proud)partners MVO zal hiermee wijzigen - verstevigen aanpak met ketenpartners¹⁰ voor jongeren tussen 16-27 jaar - uitvoeren plan voor integratie statushouders '<i>Een goede start in Westland</i>'.
Financiële zelfredzaamheid (doel B)	<ul style="list-style-type: none"> - verbeteren communicatie over regelingen minimabeleid (met name Kindpakket) binnen de eigen dienstverlening. Het bereik onder de uitkeringsgerechtigden is goed, maar het gebruik blijft achter. We verhogen inzet op het vergroten van het bereik onder werkende mensen met een laag inkomen - opstellen uitvoeringsplan handhaving - uitvoeringsplan preventie schuldhulpverlening (<i>zie project N 'preventie, par. 5.1.1.</i>) - oprichten armoedeplatform met actieplan (<i>zie project N 'preventie' par. 5.1.1.</i>)

4.4. Doel C: zelfredzaamheid. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij

Ambitie

De ambitie is dat zo veel mogelijk mensen (met hulp van hun netwerk) mee kunnen doen en zelfstandig ondersteuning kunnen regelen. Het aantal mensen dat verantwoord zelfstandig thuis kan blijven wonen neemt toe. Daarbij staat kwaliteit voorop en wordt er goede ondersteuning geboden in de nabije omgeving met aandacht voor culturele diversiteit.

De uitvoering van de werkzaamheden van dit doel ligt grotendeels verankerd in de ondersteuningsstructuur van Vitis en in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Inwoners die liever zelf ondersteuning regelen kunnen een beroep doen op laagdrempelige diensten zoals de buurtinformatiepunten, welzijnsdiensten, sociaal makelaars, Plusbus, welzijnsdiensten en het

⁹ Dit onderdeel is nader uitgewerkt in project N '*preventie*' par. 5.1.1.

¹⁰ Dit zijn Patijnenburg, onderwijsinstellingen, Team Inkomen en SKT

collectieve aanbod van Voor Westland. Als dat niet toereikend blijkt komt een maatwerkvoorziening Wmo in beeld.

Het hoge kwaliteitsniveau van de uitvoering van de Wmo staat onder druk door een stijging van het gebruik van de voorziening individuele begeleiding¹¹. Onderzoek loopt om te bekijken of het beoogde kwaliteitsniveau op langere termijn (financieel) haalbaar is.

Grote dossiers die bijdragen aan het realiseren van de ambitie zijn invoering van het PGB-Portaal, regionale inkoopvisie en aanbesteding Wmo, ontwikkelagenda opvang en bescherming, doelgroepenvervoer, doorontwikkeling en positionering buurtinformatiepunten en aanpak laaggeletterdheid.

4.4.1. Wat is er gedaan?

Westland neemt als voorloper deel aan het invoeren van het **PGB Portaal** voor budgethouders. Voor budgethouders betekent dit een vereenvoudiging van de systematiek. Ook leidt het PGB Portaal tot het vergroten van de rechtmatigheid.

De **regionale inkoopvisie Wmo** is in 2017 voorbereid en in januari 2018 door de raad vastgesteld. In deze visie is extra aandacht voor een sluitende aanpak voor de doelgroep 18+/18- en voor resultaatsturing. Binnen de inkoop wordt het mogelijk gemaakt om voorzieningen voor volwassenen in te zetten bij oudere jeugd of een jeugdvoorziening te laten doorlopen tot na 18 jaar.

De voorbereidingen voor de **aanbesteding maatwerkvoorzieningen Wmo** (huishoudelijke hulp en begeleiding) liggen met de vastgestelde Inkoopvisie op schema. De beoogde aanbesteding is in 2018 met contracten die lopen vanaf 2019.

Er is in 2017 een **regionale ontwikkelagenda voor opvang en bescherming** opgesteld met negen actiepunten. De voorbereidingen voor de lokale uitwerking van deze voorziening zijn in volle gang. Dit moet in 2020 zijn gerealiseerd om gesteld te staan als de taak Beschermd wonen wordt overgedragen door centrumgemeente Delft.

Er is vanaf de zomer 2016 gestart met het proces van de regionale herijking van het **doelgroepenvervoer**. Dit betreft regionale samenwerking op basis van gezamenlijke aanbesteding, één uitvoeringsorgaan en bundeling van vervoersvormen. Dit proces is vertraagd, omdat er nog geen overeenstemming is in de regio over de keuze van het uitvoeringsmodel en over de omvang van de regionale samenwerking.

Het **vrijwilligersvervoer** is uitgebreid met een extra voorziening voor rolstoelvervoer (samenwerking Vitis en Platform Gehandicapten Westland) en met de komst van de Zonnebloemauto.

Er is in 2017 een plan van aanpak **laaggeletterdheid** opgesteld door uitvoerende partners¹². De implementatie ligt bij de initiatiefnemers; de gemeente is betrokken bij het proces.

¹¹ Dit blijkt uit de cijfers over 2017

¹² Dit zijn de bibliotheek, Taalhuis, Vitis, ROC Mondriaan en Vluchtelingenwerk

4.4.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Thema	Activiteit
PGB	Invoeren PGB Portaal voor budgethouders
Inkoop WMO	Aanbesteding maatwerkvoorzieningen met contracten die lopen vanaf 2019. Aandacht voor toename van ingewikkelde vragen individuele begeleiding vanwege extramuralisering jongvolwassenen met een beperking
Opvang en bescherming	Uitvoeren ambities plan van aanpak: verbeteren verbindingen tussen leefgebieden en netwerksamenwerking
Dagbesteding en respijtzorg	<ul style="list-style-type: none"> - inrichten dagbesteding voor mensen met beginnende dementie - uitbreiden respijtzorg - ontwikkeling gemeente Westland tot dementievriendelijke gemeente
Doelgroepenvervoer	<ul style="list-style-type: none"> - verbeteren kwaliteit regiotaxi - optimaliseren en integreren vormen vrijwilligersvervoer - plan van aanpak uitwerken 'witte vlekken' OV-doelgroepenvervoer
Laaggeletterdheid	Implementatie actiepunten plan van aanpak

4.5. Welzijn

Doel D: sociale verbondenheid, Doel E: vrijwilligerswerk, Doel F: meer mensen helpen elkaar en doel H: minder eenzaamheid

Ambitie sociale verbondenheid (doel D)

Behouden van de sterke verbondenheid in Westland, ondanks vergrijzing en extramuralisering.

Ambitie vrijwilligerswerk (doel E)

Vrijwillige inzet neemt toe en is meer gericht op de prioritaire doelen van het SBK. Daarnaast is de ambitie dat meer mensen die bereid zijn vrijwilligerswerk te doen ook daadwerkelijk bereid zijn vrijwilliger te worden.

Ambitie meer mensen helpen elkaar (doel F)

We streven ernaar dat meer mensen elkaar in het dagelijks leven helpen. De ambitie is ook dat het aantal mantelzorgers toeneemt en dat het aantal overbelaste mantelzorgers afneemt.

Ambitie minder eenzaamheid (doel H)

Het percentage eenzamen boven de 65 jaar neemt in ieder geval niet toe, ondanks vergrijzing en extramuralisering. Het percentage eenzamen onder de 65 jaar neemt af.

Er zijn enkele kanttekeningen te maken bij de resultaten over de geformuleerde ambities op het gebied van welzijn. Recente regionale cijfers¹³ laten zien dat eenzaamheid toeneemt, vooral onder ouderen. Het gelijk blijven van het aantal eenzame ouderen lijkt derhalve een lastig te realiseren opgave.

Het percentage mantelzorgers neemt steeds meer toe. De inzet van vrijwilligers in het verenigingsleven is afgenomen¹⁴. Dit lijken communicerende vaten: als meer mensen mantelzorg (moeten) verlenen dan is er minder tijd over voor vrijwilligerswerk. Ook zien we dat (vooral oudere) Westlandse mantelzorgers mantelzorgtaken combineren met vrijwilligerswerk. De vraag is dan of een toename van het aantal vrijwilligers tot 2020 realistisch is als het percentage mantelzorgers blijft stijgen.

4.5.1. Wat is er gedaan?

De uitvoering van de reguliere taken op deze doelen ligt verankerd in de **ondersteuningsstructuur van Vitis** en in de **culturele infrastructuur met Cultuurweb** en de **bibliotheek**.

Vitis levert een belangrijke bijdrage aan twee strategische doelen, namelijk het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen en hun netwerk en het bewerkstelligen dat mensen in de samenleving meer voor elkaar gaan doen. Daarnaast speelt Vitis een cruciale rol in het verschuiven van zwaardere specialistische zorg naar lichtere en vrij toegankelijke hulp en ondersteuning. Het maatschappelijk rendement (vliegwielfunctie) van deze beweging zal op den duur zichtbaar worden.

Vitis heeft zich sinds 2013 ontwikkeld van een klassieke welzijnsorganisatie die leuke dingen voor ouderen organiseert naar een welzijnsorganisatie die innovatief ondernemerschap toont, nieuwe doelgroepen bereikt en maatschappelijke resultaat behaalt. Voorbeelden zijn de doorontwikkeling van de functie van sociaal makelaars en welzijnsadviseurs, professionalisering van het mantelzorgsteunpunt, het mede opzetten van buurtrestaurants Bij Mekaar, het vernieuwen van de welzijnsdiensten en vrijwillige inzet en de verbetering van de kwaliteit van de wijkcentra en ontmoetingsplekken.

Vitis stimuleert vrijwilligers en/of bewoners om zich in te zetten voor een ander in plaats van alles zelf te doen. Zij werkt hiervoor samen met een veelheid aan partners. Ook is de doelgroep van Vitis verbreed. Groepen en individuen die door persoonlijke, financiële, psychische of fysieke beperkingen niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen of aan het maatschappelijk leven deel te nemen doen een beroep op Vitis. De activiteiten van Vitis in de wijkcentra¹⁵ of andere gelegenheden worden doorgaans goed bezocht.

De functie van **sociaal makelaars** heeft een goede ontwikkeling ondergaan. De sociaal makelaars zitten stevig in hun rol en zijn verankerd in de kernen.

¹³ GGD-rapportage participatie, december 2017

¹⁴ GGD-rapportage participatie december 2017. Het percentage vrijwilligers is met 9% gedaald ten opzichte van 2012

¹⁵ Ruim 180.000 bezoeken per jaar. Veel bezoekers komen meerdere keren per week

De functie van **welzijnsadviseurs** is eveneens op de kaart gezet. Welzijnsadviseurs helpen inwoners bij complexe vragen op het gebied van financiën, zorg, vervoer, wonen of eenzaamheid. Ook mantelzorgers met ingewikkelde vragen¹⁶ kunnen bij hen terecht.

Het actualiseren van de **welzijnsdiensten** en het verbeteren van de kwaliteit van **ontmoetingsplekken en wijkcentra** zijn onderdelen van de innovatieopdracht Vitis 2016-2018. Er is hiervoor eerst grondig onderzoek verricht en in de loop van 2017 zijn aanpassingen gepleegd. Het programma van de wijkcentra is verbreed en is afgestemd op andere kwetsbare doelgroepen zoals mensen met GGZ-problematiek. Ook zijn vrijwilligers getraind in het omgaan met andere kwetsbare groepen dan ouderen.

De **bibliotheek** heeft in 2017 de transformatie ingezet van leenfunctie naar de functie **sociale educatie op basis van ontmoeting**. Hiervoor zijn verschillende initiatieven ontwikkeld in samenwerking met andere maatschappelijke partners zoals de Volksuniversiteit. Voorbeelden zijn de educatie van kwetsbare burgers, de realisatie van het Taalhuis, WestlandOntmoet, cursusaanbod Westlandpas, het leggen van de verbinding tussen kinderopvang en het onderwijs en de ontwikkeling van een gezamenlijke visie met Vitis op samenwerking.

Dezelfde beweging zien we bij **Cultuurweb**. Deze organisatie richt zich steeds meer op kwetsbare groepen en wordt betrokken bij activiteiten in wijkcentra, ontmoeting (Vereeniging) en verpleeghuizen. Cultuurweb is verder geprofessionaliseerd met de aanstelling van een consultant.

Het verbeteren van **vrijwillige inzet** maakt eveneens deel uit van de innovatieopdracht van Vitis. De ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties is geactualiseerd en ook zijn er interventies gepleegd in het werven van jonge vrijwilligers, (hoogopgeleide) werkenden en kwetsbare groepen (statushouders, werkzoekenden). De maatschappelijke stage is in 2017 uitgebreid van twee naar alle locaties voor het voortgezet onderwijs.

In 2017 is de aanpak versterken **sociale veiligheid vrijwilligersorganisaties** ontwikkeld. In 2018 start een pilot met het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij het ontwikkelen van een aanpak preventie grensoverschrijdend gedrag. Het verstrekken van een gratis VOG aan vrijwilligers die werken met kwetsbare groepen maakt deel uit van de pilot. De Westlandse regeling gratis VOG is een aanvulling op de landelijke regeling gratis VOG.

Wat betreft **mantelzorgondersteuning** kunnen we melden dat eind 2016 de regeling mantelzorgwaardering Westland met succes is ingevoerd. De pilot logeerfunctie Strandgoed (respijtzorg) is in 2017 afgerond en omgezet in een structurele voorziening. Ook heeft het respijthotel 'Vita Vivet' in 's-Gravenzande de deuren geopend voor mensen met dementie. Daarnaast is een start gemaakt met het verkrijgen van het keurmerk mantelzorgvriendelijke werkgever.

Het budget voor **burgerinitiatieven** is overgeheveld naar het Innovatiefonds. Binnen het innovatiefonds zijn particuliere initiatieven financieel ondersteund en na afloop van de subsidieperiode zelfstandig voortgezet. Uit de tussenevaluatie Innovatiefonds Westland 2014-2017 blijkt dat het Innovatiefonds nieuwe initiatieven tot stand heeft gebracht en een bijdrage

¹⁶ Het aantal individuele hulpvragen van mantelzorgers is gestegen door de invoering van de mantelzorgwaardering. Een deel van deze vraag is ondervangen door de welzijnsadviseurs

heeft geleverd aan de ontwikkeling van duurzaam aanbod. Er is een beweging tot stand gekomen voor vernieuwing van zorg voor elkaar.

4.5.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Doel	Activiteit
Sociale verbondenheid (doel D) Vrijwilligerswerk (doel E)	Afronding innovatieopdracht Vitis met resultaten voor: <ul style="list-style-type: none"> - verbetering welzijnsdiensten - vrijwillige inzet - verbetering kwaliteit wijkcentra en ontmoetingsplekken Implementatie Westlandse regeling gratis VOG en ondersteuningstraject versterken sociale veiligheid vrijwilligersorganisaties Samenwerking tussen vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie borgen teneinde de kans op arbeidsparticipatie te bevorderen
Meer mensen helpen elkaar (doel F)	<ul style="list-style-type: none"> - onderzoek beleid en behoefte mantelzorgondersteuning (zie project N 'Preventie', par. 5.1.1) - keurmerk Westland als mantelzorgvriendelijke werkgever - mantelzorg verankeren in gemeentelijke dienstverlening (inkoopvisie Wmo, zorgplan SKT, Team zorg)
Minder eenzaamheid (doel H)	<ul style="list-style-type: none"> - verkennen uitbreiding welzijnsadviseurs met casemanagement dementie - opstellen huisvestingsplan voor Vitis en bibliotheek per kern met uitwerking van de mogelijkheden om gezamenlijk laagdrempelige ontmoeting voor een brede doelgroep aan te bieden

4.6. Gezondheid

Doel G: mentaal gezond, Doel I: gezonde leefstijl en leefomgeving volwassenen en doel J: gezonde leefstijl en leefomgeving jeugd

Ambitie mentaal gezond (doel G)

Zoveel mogelijk mensen zijn (en blijven) mentaal gezond en zo weinig mogelijk mensen krijgen een mentale terugval.

Ambitie gezonde leefstijl en leefomgeving (doel I)

Meer Westlanders leven gezond en zijn zo een voorbeeld voor de jongeren in hun omgeving. Dit met de nadruk op minder schadelijk alcoholgebruik, tegengaan overgewicht en voldoende beweging.

Ambitie jeugd heeft een gezonde leefstijl en leefomgeving (doel J)

Meer Westlandse jongeren leven gezond, met de nadruk op minder schadelijk alcohol- en drugsgebruik.

Bij de ambitie gezonde leefstijl en leefomgeving jeugd wordt veel inzet gepleegd op interventies die het tegengaan van alcohol- en drugsgebruik bevorderen. Maar er is ook veel aandacht voor het tegengaan van overgewicht, voldoende beweging (o.a. project Val op, Val af) en voor mentale gezondheid (tegengaan depressie, verhogen sociale weerbaarheid etc.). De Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ), de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de lokale sportorganisaties leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de ambities bevorderen gezonde leefstijl en leefomgeving volwassenen en jeugd.

4.6.1. Wat is er gedaan?

Mentaal gezond

Het aantal inlooppunten en inloopuren van de **GGZ-inloop** is uitgebreid. Ook is er geregeld een behandelaar GGZ aanwezig bij de inloop. Deze persoon geeft uitvoering aan de zogenaamde waakvlamfunctie en legt de verbinding tussen preventie (inloop) en de gespecialiseerde zorgaanbieders (behandeling).

Gezonde leefstijl en leefomgeving

Op het gebied van sport zijn de volgende resultaten geboekt:

- Afronding aanbesteding beheer en exploitatie gemeentelijke binnensportaccommodaties voor de periode 2018-2020.
- Subsidieverlening en garantieverstreking ten behoeve van renovatie, nieuwbouw en exploitatie van (binnen)sportaccommodaties en zwembad de Boetzelaer.
- Vaststelling van het topsportbeleid (2016) en in vervolg hierop de lancering van het topsportfonds Westland. Westlandse topsporttalenten kunnen uit dit fonds een bijdrage krijgen voor het verder ontwikkelen van hun topsporttalent.

De werkgroep **alcohol- en drugspreventie** heeft zich in 2017 onder andere ingezet voor het geven van voorlichting aan sportverenigingen of andere vrijwilligersorganisaties, scholen, instellingen jeugdhulpverlening etc. en voor het geven van voorlichting bij diverse evenementen zoals zomerfeesten en de Westlandse Cross. Een mooi resultaat is het ondertekenen van de overeenkomst NIX18 door twaalf Westlandse sportverenigingen. De overeenkomst is een Gedragscode 'Jeugd en Alcohol' ter bevordering van de gezondheid, lichamelijke ontwikkeling, leer- en sportprestaties van de jeugd

De nieuwe **Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD** is eind 2017 vastgesteld. Veilig Thuis is geïntegreerd in de nieuwe GR.

Wat betreft de afstemming en maatwerk binnen de **jeugdgezondheidszorg** valt te melden dat er een convenant is opgesteld dat in 2018 is ingegaan. Er is toegewerkt naar resultaatgerichte afspraken (outcome) en flexibeler inzet van het reguliere pakket. Vanaf 2018 wordt gewerkt met een jaarplan waarin per jaar concreet wordt vastgelegd wat er wordt gedaan om de doelen uit het convenant te halen.

4.6.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Doel	Activiteit
Mentaal gezond (doel G)	Zorgregisseurs SKT en medewerkers Voor Westland trainen in herkennen en omgaan met GGZ-problematiek
Gezonde leefstijl en leefomgeving (doel I)	<ul style="list-style-type: none"> - voorbereiding en realisatie renovatie en nieuwbouw sportaccommodaties - overeenkomsten lokale taken GGD. Het betreft schoolgezondheidsbeleid, sociaal medische advisering en Toezicht Wmo - organiseren voorlichting gezonde sportkantines als onderdeel van het programma werkgroep overgewicht - interventies sport en gezonde leefstijl komen terug in <i>Project N 'Preventie', par. 5.1.1)</i>
Jeugd heeft een gezonde leefstijl en leefomgeving (doel J)	Meer samenhang realiseren binnen het maatwerkpakket met accent op opvoedondersteuning en aansluiting (gezondheids)zorg-onderwijs

4.7. Jeugd, onderwijs en opvoeding

Doel K: psychosociaal, Doel L: cognitieve ontwikkeling en doel M: goede opvoeding en zorg thuis

Ambitie psychosociaal (doel K)

Het aanbod van preventieve voorzieningen uitbreiden en het gebruik stimuleren. Om zodoende het aantal kinderen dat gebruik moet maken van gespecialiseerde zorg te verminderen.

Ambitie cognitieve ontwikkeling (doel L)

Kinderen halen meer rendement uit hun schoolloopbaan, waardoor het gemiddelde opleidingsniveau van jeugdigen in Westland stijgt.

Ambitie goede opvoeding en zorg thuis (doel M)

Ieder kind groeit op in een veilige thuissituatie en krijgt daarbij goede opvoeding en zorg. Daarbij streven wij ernaar dat zo min mogelijk kinderen uit de oorspronkelijke thuissituatie geplaatst hoeven worden.

De ambitie cognitieve ontwikkeling reikt verder dan de schoolloopbaan. De interventies beginnen in de voorschoolse periode en daar is ook flink op ingezet de afgelopen periode.

De accenten binnen de ambitie jeugd en opvoeding liggen op het creëren van samenhang in de arrangementen jeugdhulpverlening waaronder het verstevigen van samenwerking SKT met scholen en huisartsen, afstemming hulp 18-/18+, stimulering peuteropvang en VVE-programma's en aanpak kindermishandeling.

4.7.1. Wat is er gedaan?

Psychosociaal

Het creëren van **samenhang in arrangementen** ligt in het verlengde van het verstevigen van de samenwerking tussen SKT, JGZ, kinderopvang en zorgstructuren onderwijs. Er is veel aandacht voor het opzetten van de samenwerkingsstructuren zorg en onderwijs. Het aanbrengen van samenhang in de arrangementen en als gevolg daarvan verbeterde dienstverlening is een proces dat nog volop in ontwikkeling is.

Het SKT garandeert **continuïteit in voortzetting jeugdhulp** voor een bepaalde periode van jongeren die ouder dan 18 jaar zijn. In de inkoopvisie Wmo worden hier sluitende afspraken over gemaakt.

Cognitieve ontwikkeling

De deelname aan **peuteropvang en VVE-programma's** is toegenomen evenals het aantal uren per kind. Deze toename is onder andere het gevolg van een verlaging van de tarieven.

Het onderwijs aan kinderen van statushouders is uitgebreid van twee naar drie **schakelklassen** basisonderwijs. Er ligt nog een opgave door de vestiging van grote gezinnen als gevolg van gezinshereniging. Kinderen in de kleuterleeftijd kunnen nu indien nodig ook instromen in de schakelklas.

Er is extra inzet gepleegd op een soepele in/doorstroom MBO en een **sluitende aanpak VSO-Pro** (zie par. 4.3.1 en project O *'talenten ontwikkelen, par. 5.2.1*). Hierover zijn werkafspraken vastgelegd tussen scholen, gemeente en Patijnenburg.

De uitgangspunten van het **Masterplan Onderwijshuisvesting** zijn geactualiseerd en er zijn nieuwe afspraken gemaakt met schoolbesturen.

Het **leerlingenvervoer** is in 2017 opnieuw aanbesteed met specifieke aandacht voor de integratie van het jeugdvervoer met het leerlingenvervoer. Er is samenwerking gerealiseerd tussen de uitvoering leerlingenvervoer en het SKT.

Goede opvoeding en zorg thuis

Het verstevigen van de **samenwerking** tussen het SKT en de huisartsen en het SKT en het onderwijs was de afgelopen periode een belangrijk speerpunt. De huisartsenpraktijken en de scholen hebben een vaste contactpersoon bij het SKT, waardoor er sneller kan worden geacteed.

Bij het SKT is twee fte aangesteld voor het leveren van **bemoeizorg aan zorgmijders**. Kenmerkend voor deze medewerkers is dat zij met een outreachende werkwijze inwoners met ernstige problematiek proberen te motiveren tot reguliere hulpverlening.

Er is 2017 met behulp van het Innovatiefonds een project¹⁷ gestart gericht op gedragsverandering van jongeren in het voortgezet onderwijs door middel van gestructureerde vrijetijdsbesteding (sport). Het project betreft begeleiding bij het maken van keuzes en ondersteuning op weg naar volwassenheid.

¹⁷ Dit project heet: *'Alleen jij bepaalt wie je bent'*.

Sinds juli 2013 is het werken met de **meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling** wettelijk verplicht voor professionals. Het SKT vervult een spilfunctie in het oppakken en/of doorgeleiden van meldingen naar Veilig Thuis Haaglanden. Professionals en vrijwilligers van scouting en sportverenigingen zijn getraind in het toepassen van de meldcode. De gemeente is voornemens de meldcode in te voeren in de gemeentelijke dienstverlening.

Per 1 januari 2018 is **Veilig Thuis Haaglanden** ingebed in de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling (GGD). Het is nog een organisatie in ontwikkeling. In 2018 vindt nadere verfijning plaats op de monitoring van de resultaten van Veilig Thuis Haaglanden.

4.7.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Doel	Activiteit
Psychosociaal (K)	Nieuwe inkoopvisie jeugd met accent op resultaat en samenhang. Beoogde implementatie 2019
Cognitieve ontwikkeling (L)	- evaluatie Lokale Educatieve Agenda (LEA) en opstellen nieuwe Agenda - interventies komen terug in <i>project O: 'talenten ontwikkelen' par. 5.2.1</i>
Goede opvoeding en zorg thuis (M)	- invoering meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in de gemeentelijke dienstverlening - verfijning monitor resultaten Veilig Thuis Haaglanden - uitvoeren project 'Kinderen met opvallend gedrag'

5. Voortgang innovatieve projecten

In dit hoofdstuk volgt een weergave van de voortgang van de innovatieve projecten. De projecten zijn gefinancierd met eenmalig geld en verbinden meerdere doelen. De projecten zijn geprogrammeerd voor een periode van vier jaar.

Het uitvoeringsprogramma kent de volgende projecten¹⁸:

- N** Voorkomen is beter.....
- O** Talenten ontwikkelen
- P** Erbij horen en meedoen
- Q** Gewoon thuis
- R** Van denken naar doen
- S** Samen komen we verder

5.1. Voorkomen is beter.....(preventieplan, project N)

Doel Voorkomen is beter

Het doel van het preventieplan is het versterken van de veerkracht van Westlanders zodat zij voldoende vaardigheden bezitten om zelf (of met beperkte laagdrempelige ondersteuning) de regie over het eigen leven te hebben, houden of hervinden.

Het preventieplan richt zich op vijf thema's:

1. Het versterken van het algemeen toegankelijk aanbod en e-health
2. Het ontwikkelen van een waakvlamfunctie en onafhankelijke cliëntondersteuning voor kwetsbare groepen
3. Het versterken van de financiële zelfredzaamheid
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. Westland gezond

De vijf deelprojecten van het preventieplan zijn een verdieping van het bestaande beleid op vrijwel alle 13 doelen. De centrale ambitie vertaalt zich in het versterken van de veerkracht op zes leefgebieden (gezondheid, zorg, financiën, mantelzorg, participatie, opvoeden).

5.1.1. Wat is er gedaan?

1. *Het versterken van het algemeen toegankelijk collectief aanbod en e-health*

Voor het versterken van het algemeen toegankelijk collectief aanbod is Voor Westland gevormd. Dit is een netwerkorganisatie van JGZ, MEE en Kwadraad onder hoofdaannemerschap van Vitis. Hun opdracht is om trainingen en cursussen, de waakvlamfunctie, onafhankelijke cliëntondersteuning en e-health aan de inwoners van Westland aan te bieden. Er loopt momenteel een onderzoek naar een nieuwe constructie van 'Voor Westland'. Redenen daarvoor zijn:

¹⁸ De voortgang op het project 'Programma organisatie' waar de sociale monitor deel van uitmaakt is in hoofdstuk twee beschreven.

1. De samenwerking tussen de betrokken partijen van Voor Westland op managementniveau verloopt niet naar tevredenheid. Deze samenwerking is een voorwaarde om te komen tot een integraal aanbod.
2. De aansturing, faciliteiten en registratiesystemen zijn versnipperd omdat de medewerkers en systemen verbonden zijn aan de drie moederorganisaties.
3. Voor Westland heeft twee van de vier producten niet goed van de grond gekregen. Dat zijn de waakvlamfunctie en digitale ondersteuning (e-health). We zijn van mening dat dit met de huidige constructie ook niet snel zal verbeteren.

Er zijn in 2017 wel verschillende trainingen, cursussen en gespreksgroepen uitgevoerd. Er zijn ook integrale cursussen (door partijen gezamenlijk) gegeven voor zowel volwassenen als kinderen/jongeren. Voor sommige cursussen waren tijdelijk wachtlijsten.

In het kader van preventie **opvoeden en opgroeien jeugd** zijn twee projecten voorbereid 'Kinderen met opvallend gedrag' en 'Plan van Aanpak versterking pleegzorg'. Het project 'Kinderen met opvallend gedrag' is gericht op preventieve ondersteuning aan ouders van kinderen met opvallend gedrag. Het is ontwikkeld samen met betrokken partners¹⁹ en is gestart bij de kinderopvang. Het Plan van Aanpak versterking pleegzorg is een vertaling van de H10 Ontwikkelagenda Pleegzorg. De actiepunten in het plan van aanpak betreffen werkafspraken en werkprocessen, de versterking van de ondersteuning en toerusting van de pleeg- en gezinshuisouders en de overgang van 18- naar 18+.

In samenwerking met de Metropoolregio (MRDH) is een pilot gestart om leerlingen die in het **leerlingenvervoer** zitten zelfredzamer te maken in het zelfstandig reizen. De pilot loopt tot en met augustus 2019.

Buurtbemiddeling is in de loop van 2017 gestart. Zowel Vitis als Bureau Bemiddeling & Mediation bieden dit aan. In 2018 volgt evaluatie van de aanpak. Tevens wordt dan bezien of er sprake is van een overlappend of een aanvullend aanbod.

2. *Het ontwikkelen van een waakvlamfunctie en onafhankelijke cliëntondersteuning voor kwetsbare groepen*

De voorbereidingen voor de **waakvlamfunctie** zijn gestart, maar door de eerder geschetste ontwikkelingen bij Voor Westland is de voortgang gestagneerd.

Onafhankelijke cliëntondersteuning in de huidige vorm is in 2016 opgezet. Er is voldoende aanbod, zowel op het gebied van professionele cliëntondersteuning als informele ondersteuning. In 2017 is relatief veel gebruik gemaakt van lichte individuele ondersteuning: één of twee gesprekken. Dit is vooral lichte kortdurende ondersteuning om de regie op het dagelijkse leven weer te pakken. Aanmeldingen komen voornamelijk binnen via de drie moederorganisaties, het SKT en Vitis Welzijn. Het aanbod is nog te weinig bekend bij andere organisaties of instellingen.

3. *Het versterken van de financiële zelfredzaamheid*

Het bereik van **minimaregelingen** is vergroot door het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure en het versimpelen van de toetsing (zie doel B, par. 4.3.1).

¹⁹ SKT, JGZ, onderwijs, Vitis, Jeugdformaat en kinderopvang

In het kader van **preventie schuldhulpverlening** is er expertise ingehuurd van de Academie voor Zelfstandigheid. Deze Academie werkt samen met 's Heeren Loo Zorggroep. De Academie heeft in november en december 2017, in de vorm van een pilot, budgetteringstrainingen gegeven aan schuldhulpvragers van schuldhulpverlening die een minnelijk²⁰ traject volgen. Deze pilot is ontstaan uit de werkgroep 'Financiële Zelfredzaamheid Westland', waaraan schuldhulpverlening, GGZ DOEL, Vitis Welzijn en Schuldhulpmaatje deelnemen, en verder uitgewerkt door de Academie voor Zelfstandigheid en consulenten schuldhulpverlening.

De gemeente is in gesprek met werkgevers om samenwerking op te zetten op het gebied van preventie. Het doel is om meer mensen met financiële problemen te vinden zodat, vanuit het oogpunt van vroegsignalering, de schuldenproblematiek niet oploopt en erger wordt voorkomen.

4. *Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers*

De regeling **mantelzorgwaardering Westland** is eind 2016 als pilot ingevoerd en wordt vanaf 2018 een structurele regeling. Daarnaast zijn eind 2017 voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van een **onderzoek** naar ondersteuningsbehoefte van mantelzorgers die nog te weinig in beeld te zijn zoals mantelzorgers die zorgen voor een kind met een beperking of voor een naaste met een verstandelijke beperking. Ook het thema werk en mantelzorg, ketensamenwerking en het stroomlijnen van informatie over mantelzorgondersteuning maken deel uit van het onderzoek. De uitkomsten van het onderzoek geven handvatten voor het aanpassen of uitbreiden van de mantelzorgondersteuning.

De **ondersteuning aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties** is geïntensiveerd op basis van de innovatieopdracht vrijwillige inzet uitgevoerd door Vitis (*zie doel E, par. 4.5.1*).

5. *Westland gezond*

Er is in 2017 flink geïnvesteerd in het bouwen, renoveren of aanpassen van **sportaccommodaties**. Ook is het eerste **bewegvriendelijke schoolplein** ingericht van de Openbare Daltonschool in Naaldwijk. Er is gekozen voor het concept Schoolplein 14 van de Johan Cruijff Foundation.

In het leefomgevingsfonds zijn verschillende projecten opgenomen die bijdragen aan een **bewegvriendelijke openbare ruimte** (bijvoorbeeld hardloop- en wandelroutes). Dit bevordert zowel sport en bewegen als recreatie en toerisme.

Vanaf 2018 ligt het accent op de intensivering **alcoholpreventie**. De voorbereidingen voor een campagne alcoholgebruik zijn in 2017 gestart.

²⁰ In een minnelijk traject proberen de schuldhulpverlener en de cliënt met de schuldeisers tot een schuldregeling te komen.

5.1.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Project	Activiteit
Algemeen toegankelijke voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> - evaluatie buurtbemiddeling - uitvoeren project '<i>Kinderen met opvallend gedrag</i>' - uitvoeren '<i>Plan van aanpak versterking jeugdzorg</i>' - pilot versterken zelfredzaamheid leerlingenvervoer - opzetten digitale dienstverlening en ontwikkelen e-health
Waakvlamfunctie en onafhankelijke cliëntondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> - opzetten waakvlamfunctie - toename aanmeldingen cliëntondersteuning door gemeente, zorgorganisaties en andere partners
Versterken financiële zelfredzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> - intensivering preventie schulden onder jongeren - oprichten armoedeplatform
Ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers	<ul style="list-style-type: none"> - uitvoeren onderzoek ondersteuningsbehoefte mantelzorgers - uitbreiden mantelzorgondersteuning (arrangementen) voor specifieke doelgroepen - verkrijgen keurmerk Westland als mantelzorgvriendelijke werkgever - uitwerken thema werk en mantelzorg
Westland gezond	<ul style="list-style-type: none"> - uitrollen concept beweegvriendelijke schoolpleinen op 20 basisscholen. - oplevering projecten leefomgevingsfonds en initiëren nieuwe projecten beweegvriendelijk inrichten openbare ruimte - voorbereiding en uitvoering campagne alcoholgebruik - inrichten handhaving alcoholgebruik

5.2. Talenten ontwikkelen (project O)

Doel project talenten ontwikkelen

Bijdragen aan een optimale talentontwikkeling voor alle kinderen, waardoor het gemiddelde opleidingsniveau in Westland stijgt en men goed mee kan doen in de samenleving van de toekomst.

Dit project bestaat uit vier thema's:

1. Het verhogen van het gemiddelde opleidingsniveau van Westlanders²¹
2. Het verminderen van problemen rond opvoeden en opgroeien
3. Brede talentontwikkeling
4. Verbreding doelgroep sluitende aanpak schoolverlaters

²¹ Dit onderdeel is een resultaat van de inspanningen op de andere onderdelen. Dit is niet uitgewerkt in een afzonderlijk project.

De eerste drie onderdelen staan in nauwe verbinding met elkaar. De veronderstelling is dat het breed ontwikkelen van talenten en het verbeteren van de thuissituatie een positieve invloed hebben op schoolprestaties en het opleidingsniveau. Het verhogen van het opleidingsniveau in feite een resultante van de inspanningen op het totale project.

5.2.1. Wat is er gedaan?

1. Het verminderen van problemen rond opvoeden en opgroeien

Dit onderdeel is het project 'Kinderen met opvallend gedrag' (zie project N 'preventie' par. 5.1.1)

2. Brede talentontwikkeling

Binnen het project brede talentontwikkeling werken scholen gezamenlijk aan bewustwording en een positief ontwikkelklimaat. Het actieplan brede talentontwikkeling is in 2017 met succes geïmplementeerd. Scholen en kinderopvang konden gezamenlijk een aanvraag indienen voor projecten op het gebied van brede talentontwikkeling waarbij vooraf een aantal thema's waren vastgesteld waarvoor een aanvraag kon worden ingediend. Voorwaarde voor de aanvragen waren in ieder geval de doorgaande lijn en een cofinanciering van minimaal 50%. In 2017 was er over inschrijving. Rode draad in de pilots is deskundigheidsbevordering van professionals, samenwerking en netwerkvorming. Ook wordt geïnvesteerd in bewustwording bij ouders en jongeren over het belang van talentontwikkeling.

3. Verbreiding doelgroep sluitende aanpak schoolverlaters

Voor de kwetsbare doelgroep schoolverlaters van VSO en PrO is een jongerenconsulent participatie aangesteld die jongeren waar nodig ondersteunt om uitval na plaatsing op een werkplek te voorkomen.

5.2.2. Aandachtspunten en doorkijk naar 2018

Project	Activiteit
Verminderen problemen rond opvoeden en opgroeien	Implementatie plan (zie project N preventie par. 5.1.1)
Brede talentontwikkeling	Evaluatie/monitoring van de pilots door bureau Sardes.
Verbreiding doelgroep sluitende aanpak schoolverlaters	- jongerenconsulent Participatie - aansluiting passend onderwijs en zorg aan jeugdigen - inrichten monitor ²² Jongeren in Kwetsbare Posities

5.3. Erbij horen en meedoen (project P)

Doel Erbij horen en meedoen

Het in beeld hebben en leren kennen van de kwetsbare groep die niet meedoet. Hiervoor een passend aanbod beschikbaar hebben en actief aanbieden op passende locaties.

²² Deze monitor is breder dan de groep jongeren VSO of Pro.

Dit project is breed ingestoken en bevat vier thema's:

1. Van persoonlijke ontmoeting tot maatschappelijke participatie
2. Verbreden maatschappelijke partners sport en cultuur
3. Amateurkunsten
4. Burgerinitiatieven

Het deelproject van persoonlijke ontmoeting tot maatschappelijke participatie vormt de paraplu voor de uitwerking van deelproject twee en drie.

5.3.1. Wat is er gedaan?

1. *Van persoonlijke ontmoeting tot maatschappelijke participatie*

Dit projectonderdeel is in voorbereiding. Wel zijn er verschillende initiatieven in gang gezet door maatschappelijke organisaties en/of burgers die passen bij de doelstellingen van dit project. Een voorbeeld is het succesvolle initiatief WestlandOntmoet met veel activiteiten voor ontmoeting georganiseerd door betrokken bewoners.

2. *Verbreden maatschappelijke opdracht partners sport en cultuur*

De verbreding van de maatschappelijke opdracht heeft vorm gekregen in het project Westlandse Sportkanjers. Het is een lokale vertaling van een landelijk initiatief en richt zich op het opnemen van (kwetsbare) kinderen met afwijkend gedrag binnen de vereniging. Het bevorderen van sport en bewegen van kwetsbare kinderen en van ontmoeting binnen een reguliere vereniging zijn de belangrijkste pijlers van dit project.

3. *Amateurkunsten*

De culturele sector draagt bij aan participatie middels de regeling Kleine Culturele Initiatieven die na de zomer 2017 is ingevoerd. Het doel van de regeling is mensen bij elkaar te brengen door middel van kunst en cultuur op buurt- of wijkniveau. De regeling wordt uitgevoerd door Cultuurweb.

4. *Burgerinitiatieven*

Het structurele werkbudget kleinschalige burgerinitiatieven is overgeheveld naar het Innovatiefonds (zie doel D, par. 4.5.1).

5.3.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Doel	Activiteit
Van persoonlijke ontmoeting tot maatschappelijke participatie	- ontwikkelen plan van aanpak - opstellen huisvestingsplan voor Vitis en bibliotheek, met uitwerking van mogelijkheden om gezamenlijk laagdrempelige ontmoeting voor een brede doelgroep aan te bieden.
Verbreden maatschappelijk opdracht partners sport en cultuur	Implementeren Westlandse versie van project Sportkanjers

5.4. Gewoon thuis (project Q)

Doel Gewoon thuis

Inwoners die niet meer in een instelling kunnen wonen, voldoende en geschikte woonruimte aanbieden evenals noodzakelijke zorg in of nabij hun woning.

5.4.1. Wat is er gedaan?

Het project Gewoon thuis bestaat uit twee delen:

1. Zorg in en nabij de woning
2. Wonen

1. *Zorg in en nabij de woning*

Er zijn in het project Gewoon thuis verschillende activiteiten in gang gezet die niet als zodanig in het SBK staan beschreven, maar inhoudelijk aansluiten bij 'zorg in en nabij de woning'. De gevolgen van het langer thuis wonen beginnen langzamerhand goed zichtbaar te worden. De interventies die in het SBK als voornemen zijn beschreven, maar nog niet zijn gestart kunnen op basis van voortschrijdend inzicht vanaf 2018 gericht ingezet worden.

Door middel van **kernsessies** is in 2017 gewerkt aan het verkrijgen van een overzicht van de huidige en toekomstige voorzieningen, plannen en issues per kern. Het doel is om weloverwogen keuzes te kunnen maken over extra en/of andere benodigde voorzieningen in een kern. Hierbij zijn diverse ambtenaren vanuit verschillende clusters (dienstverlening, beleid, ruimte) en teams (wonen, stedenbouw, sociale kracht, bedrijven en omgevingscontactcentrum, strategie en programmering) én de sociaal makelaars samengebracht. Het voordeel van deze aanpak is dat als er een issue speelt, partijen makkelijk bij elkaar geroepen kunnen worden en snel geschakeld kan worden met de juiste personen. Er zijn kernplaten en infographics (analyse) per kern opgesteld.

In de periode van 1 mei 2016 tot 1 januari 2018 is de logeervoorziening Strandgoed Ter Heijde als pilot gerealiseerd. Het 'Logies & Respijt' is ontstaan doordat er in toenemende mate vraag is (door zowel mantelzorgers als ketenpartners) naar een andere vorm van respijtzorg om de zorg thuis zo lang mogelijk vol te houden. In het tweede deel van 2017 is onderzocht of Strandgoed levensvatbaar is en de wijze waarop dit kan worden gefinancierd.

In samenwerking met Sensara en Careyn is in september 2017 een pilot gestart om domotica bij een aantal senioren in de gemeente Westland te plaatsen. Met deze technologie wordt de beweging in huis gemonitord en informatie doorgegeven aan (mantel)zorgers. Het is vooral gericht op de alleenwonende oudere met een beginnende ondersteuning/zorgvraag of ouderen met een Volledig Pakket Thuis vanuit de Wlz.

In 2017 is het concept **Welzijn op recept** uitgebreid. In alle dorpskernen is een **Buurtinformatiepunt** (BIP) gerealiseerd. Eind 2017 is ervoor gekozen om het BIP in Naaldwijk te vestigen in het gemeentekantoor op de Verdilaan.

De ontwikkeling van **dementievriendelijk** beleid heeft geresulteerd in een toekenning van het vignet dementievriendelijke regio²³ (Westland, Rijswijk, Delft, Midden-Delfland). De gemeenten in deze regio worden geprezen voor de wijze waarop de hulp aan mensen met dementie is georganiseerd.

2. Wonen

Het **aanpassen en geschikt maken van woningen** voor ouderen en andere doelgroepen, zoals mensen met een verstandelijke beperking (VG) en mensen met psychische problemen (GGZ), is een langdurig proces. De afgelopen periode is geïnvesteerd in voorbereiding en planvorming en concretiseren van afspraken met corporaties. Dit krijgt onder andere zijn beslag in het Bouwbesluit +. Daarnaast wordt ingezet op het creëren van geschikte woningen en woonconcepten voor jongeren met een zorg- of ondersteuningsvraag. Bij plannen voor herontwikkelingslocaties zoals De Ark en De Naaldhorst kijken we naar mogelijkheden voor (sociale) huisvesting voor ouderen.

Er loopt een aantal **(her)ontwikkelingsprojecten** die ook in 2018 en volgende jaren veel aandacht behoeven. Het gaat om zowel planontwikkeling/visievorming als realisatie. Het betreft:

- Plan van aanpak visie Wateringen.
- Herontwikkeling De Naaldhorst-locatie (vaststellen intentieovereenkomst).
- Herontwikkeling Aloysiusschool (woonzorgconcept voor diverse doelgroepen jongeren met zorg, – en ondersteuningsbehoefte).
- Visie traject ontmoetingsfunctie en gebiedsontwikkeling De Ark.
- Vormgeving woonzorg initiatief Maasdijk en de ontwikkeling van GOED.
- Realisatie woonzorgconcept Zonnehof te Wateringen in samenwerking met Philadelphia voor de doelgroep met een verstandelijk en/of lichamelijke beperking.
- Realisatie De Iris: woonzorg concept GZ te Naaldwijk.
- Inbreng levensloopbestendigheid en woonconcepten in diverse private ontwikkellocaties n verschillende kernen.
- Woonvoorzieningen voor doelgroep 18+ (uitstroom Wmo, pleegzorg)
- Bijdrage stedenbouwkundige visie Westerhok; verkenning ontwikkeling diverse woonconcepten met 's Heerenloo.
- Planvorming huisvesting GGZ, Perspektief.
- Gebiedsontwikkeling Zuideinde: verkenning/inbreng woonzorgconcepten en innovatieve dagbesteding waaronder 'Droom je thuis'.

In 2017 is Vitis gestart met het afnemen van de **huistest**. In dit project bezoeken vrijwilligers mensen die behoefte hebben aan advies over het beter levensloopbestendig maken van hun woning. De vrijwilligers hebben hiervoor een speciale opleiding ontvangen.

5.4.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Project	Activiteit
Zorg in en nabij de woning	<ul style="list-style-type: none"> - onderzoek H4 woonvraag jongeren - verbeteren preventie dementie- en autismevriendelijke gemeente

²³ Dit is de eerste regio in Nederland die dit vignet heeft ontvangen.

Wonen	- invoeren functie wooncoach - starten met aanpassen en geschikt maken woningen - visie/planvorming en realisatie diverse (her)ontwikkelingslocaties (zie par. 5.4.1)
-------	--

5.5. Van denken naar doen (project R)

Doel Van denken naar doen

De gemeentelijke dienstverlening zodanig te organiseren, dat de aanspraak op duurdere tweedelijnszorg vermindert.

Voor inwoners betekent dit: ondersteuning is makkelijk vindbaar, zonder schotten en met één aanspreekpunt.

Voor professionals betekent dit: eenduidige werkwijze, resultaatafspraken en werkbare oplossingen (soms buiten de regels).

5.5.1. Wat is er gedaan?

De ambitie van het project Van denken naar doen is vertaald naar drie prioriteiten:

1. Heldere kaders
2. Professionals met lef
3. Verbeteren samenwerking

Het project wordt uitgevoerd door Cluster Dienstverlening.

Voor het uitwerken van deze drie onderdelen is in september 2017 een externe projectleider aangesteld die een projectplan heeft opgesteld. Binnen het projectplan wordt voortgeborduurd op ontwikkelingen die al in gang zijn gezet. Het gaat niet om een geheel nieuw model, maar om verbeteringen in het bestaande dienstverleningsconcept. Het **dienstverleningsconcept** is geëvalueerd; er wordt inmiddels geacteerd op de uitkomsten van de evaluatie.

Een andere belangrijk project is de **Brede toegang**. Er is in een projectgroep ingericht waarin één of twee consultants per domein (jeugd, Wmo, Werk en Inkomen) zitting hebben. Zij zijn voor één jaar gedurende twee dagen in de week vrijgesteld voor het ontwikkelen van een brede toegang op basis van integrale vraagverheldering. Een integrale intake aan de voorkant vraagt om andere kwalificaties van de mensen aan de voorkant (KlantContactCentrum). Mandaat en privacy zijn onderdelen die extra aandacht behoeven.

Het verbeteren van de **digitale dienstverlening**, waaronder het Sociaal Plein, maakt deel uit van de Brede toegang. Met partners is hard gewerkt aan het verbeteren hiervan en in 2018 zal het Sociaal Plein worden ontsloten. Naast de inzet op digitale dienstverlening blijft fysieke ondersteuning, waaronder doorontwikkeling buurtinformatiepunten, een belangrijk speerpunt.

De mogelijkheid voor inwoners om **online inzage** te krijgen in het **klantdossier** komt moeilijk van de grond. Er is hiervoor nog geen digitale oplossing voorhanden.

5.5.2. Aandachtspunten en doorkijk 2018

Project	Activiteit
Van denken naar doen	- integraal klantdossier - start uitvoering projectplan
Brede toegang	- ontsluiten vernieuwd Sociaal Plein - pilots draaien integrale intake en vraagverheldering

5.6. Samen komen we verder (project S)

Doel Samen komen we verder

Alle partners denken mee, werken mee, blijven geïnformeerd en gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan de transformatie op het gebied van Wmo, jeugd en participatie.

Dit project bestaan uit drie deelprojecten:

1. Betrekken partners bij transformatie: 'Heel Westland Sociaal in beweging'
2. Sociale Westland Agenda
3. Calamiteiten GGD

Er zijn in 2016 en 2017 drie brede conferenties **Sociaal in Beweging** met partners georganiseerd. Hieruit zijn drie werkgroepen/samenwerkingsverbanden ontstaan: Westland Ontmoet (*zie project P 'erbij horen en meedoen' par. 5.3.1.*), werkgroep Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) en werkgroep Vrijwilligerswerk. De focus van deze laatste werkgroep ligt op de ontwikkeling van activiteiten voor het werven en binden van jongeren. De **Sociale Westland Agenda** is opgegaan in het Innovatiefonds en wordt niet meer als apart project gefinancierd.

Een systeem voor **Crisisbeheersing en crisismanagement** op terrein van Zorg en Veiligheid is in 2017 ontwikkeld en ingevoerd. Om escalaties op het terrein van het Sociaal Domein aan te kunnen pakken en te voorkomen is een team opgezet van gemeentelijke regisseurs escalatie (GRE). Dit Westlandse team, waaronder medewerkers van de gemeente, is 24/7 bereikbaar.

Ook is de **lokale Veiligheidskamer Westland** ingericht. De Veiligheidskamer Westland is een netwerksamenwerking op lokaal niveau tussen straf-, zorg- en (andere) gemeentelijke partners. Het doel van de Veiligheidskamer Westland is om onder eenduidige regie te komen tot een overstijgende ketenaanpak van complexe persoons-, systeem-, en gebiedsgerichte problematiek. Het bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit, het voorkomen van escalatie in casuïstiek te en het eenduidig verantwoording af kunnen leggen zijn belangrijke pijlers. De Veiligheidskamer werkt nauw samen met het regionale Veiligheidshuis.

6. Tot slot

Inzet middelen

Voor het uitvoeringsprogramma is vanaf 2017 een structureel budget van € 1,6 miljoen gereserveerd. Er zijn ook incidentele uitgaven opgenomen; het totaal van de eenmalige kosten van 2016-2020 is € 8.025.000,-. De begrote *incidentele* middelen voor 2016 bedragen € 475.000,-. Het grootste deel van dit bedrag is gereserveerd voor de inzet binnen de projecten 'Van ontmoeting tot participatie', 'Gewoon thuis' en 'Van denken naar doen'.²⁴ Omdat deze projecten veel voorbereiding vergen is een beperkt deel van de middelen 2016 ten gelde gemaakt.

	2016	% uitgegeven	2017	% uitgegeven
Structureel	-	-	€ 1.600.000,-	72%
Incidenteel	€ 475.000,-	6%	€ 2.795.000,-	25%
Totaal 2016-2020				
Structureel per jaar vanaf 2017: € 1.600.000,-				
Incidenteel 2016-2020: € 8.025.000,-				

Voor 2017 geldt dat ruim 70% van de *structurele* middelen is uitgegeven. De inzet van de *incidentele middelen in 2017 (25%)* geeft hetzelfde beeld als in 2016. Grote project onderdelen waar flinke bedragen aan zijn toegekend zijn later gestart dan gepland én vragen om een gedegen voorbereiding.

Conclusies: waar staan wij nu?

Wij concluderen dat, ondanks vertraging in enkele (onderdelen van) projecten waaronder het collectief aanbod door Voor Westland, de uitvoering van het SBK op koers ligt. De belangrijkste oorzaak van deze vertraging waren de vacatures in de ambtelijke organisatie.

Bij de uitwerking en implementatie van de innovatieve projecten zien we dat het tempo uiteenloopt. Sommige projecten zaten al in de voorbereidingsfase toen het SBK werd vastgesteld en zijn inmiddels geïmplementeerd, zoals preventie schulpverlening, actieplan brede talentontwikkeling, sluitende aanpak schoolverlaters en inrichten systeem 24-uurs Crisisbeheersing en crisismanagement. Andere trajecten zijn in 2017 gestart zoals het inrichten van beweegvriendelijke schoolpleinen en versterking pleegzorg.

Daarnaast zijn er langlopende trajecten die veel tijd kosten en waarvan de opbrengsten in een later stadium zichtbaar worden zoals de (her)ontwikkeling van woon-zorglocaties, preventie alcohol en de doorontwikkeling van het dienstverleningsconcept.

²⁴ Voor het inrichten van de programma-organisatie is ook een substantieel bedrag gereserveerd.

From: Griffie
Sent: Tuesday, November 06, 2018 10:47:20 AM
To: Info
Cc:
Subject: Willen jullie deze inboeken?
Attachments: Nota Opvang.pdf; 021 - Brief aan gemeenteraad.docx

Van: Seniorenraad Westland [mailto:infoseniorenraad@gmail.com]
Verzonden: maandag 5 november 2018 19:33
Aan: Spindler, AC (Lidia); Griffie
Onderwerp: Nota opvangmogelijkheden

t.a.v. College van B&W en gemeenteraad

Namens de commissie Zorg en Welzijn vanuit de Seniorenraad Westland mag ik aan B&W en raadsleden de nota Opvangmogelijkheden + begeleidend schrijven ter kennisname toesturen.

Ik ga ervan uit dat de voorzitters van de fracties deze via u zullen ontvangen.

Met vr. groeten,

Francine Scholtes-Brinkman, secr.

tel. 0174-623996

email: infoseniorenraad@gmail.com

Stichting
Seniorenraad Westland

Secretariaat: Groenelaan 29,
2675 BS Honselersdijk
tel. 0174-623996
Email: infoseniorenraad@gmail.com
Website: www.seniorenraad-westland.nl

Honselersdijk,

Aan:

College van B&W en raadsleden

Betreft: Opvangmogelijkheden Westlandse senioren

Allen,

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor zorg aan langdurig zieken en ouderen. Sindsdien zijn termen als participatie-maatschappij en mantelzorg een begrip geworden. Tot dan toe bestaande zorgvoorzieningen zijn zo goed als verdwenen en het besef dat iedereen zich zoveel mogelijk thuis moet zien te redden met huisgenoten, vrienden, etc. is langzaam maar zeker tot iedereen doorgedrongen. De gemeente Westland is in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) verantwoordelijk geworden voor aanvullende ondersteuning in de thuissituatie van individuele Westlanders.

Bijna 4 jaar later kan voor Westland voorzichtig de balans opgemaakt worden van de grote beleids- en financieringswijzigingen, die hebben plaatsgevonden.

Voor alle inwoners van Westland - en zeker specifiek voor ouderen - hebben de veranderingen grote gevolgen. Circa 32% van de Westlandse bevolking is ouder dan 55 jaar en de verwachting is dat het aantal oudere inwoners in de komende jaren alleen maar zal stijgen.

Nú verder inspelen op alle veranderingen, die zich al hebben voorgedaan en die zich bij een groeiend aantal ouderen nog voor zullen doen, is van groot belang.

De Seniorenraad Westland is opgericht in 2017 en heeft als doel "ogen en oren" te zijn voor Westlandse 55plus-inwoners en gesignaleerde problemen onder de aandacht te brengen van voor de zorg verantwoordelijke instanties en bestuurders. De commissie "Zorg en Welzijn" van de Seniorenraad komt na inventarisatie van vele signalen in de samenleving tot twee belangrijke conclusies:

1. Het is een utopie te denken dat elke oudere tot het levenseinde voor zichzelf kan zorgen en thuis kan blijven wonen. Er zijn allerlei vormen van tussenvoorzieningen nodig, die de kloof overbruggen tussen thuis en opname in een verpleeghuis.

2. Om toch ouderen (maar ook jongere inwoners van Westland) in staat te stellen om zelfstandig thuis te kunnen wonen zijn er opvangvoorzieningen noodzakelijk, die in allerlei situaties voorzien in tijdelijke opname wanneer het thuis even niet kan.

De commissie “Zorg en Welzijn” van de Seniorenraad heeft een onderzoek gedaan naar de stand van zaken rond opvangmogelijkheden in Westland.

Doel van het onderzoek was inzicht te verkrijgen in de behoefte aan diverse vormen van (tijdelijke) opvang door daarvoor in gesprek te gaan met de verschillende organisaties en instanties die bij de uitvoering van deze zorg betrokken zijn.

Naast de transmurale verpleegkundigen van de ziekenhuizen in de regio, zorgbemiddelaars van in de regio werkzame zorginstellingen, werden ervaringen van mantelzorgers en vrijwilligersorganisaties gehoord. De werkgroep heeft bij de gesprekken een onderscheid gemaakt in 3 vormen van geplande opvangzorg en 5 vormen van ongeplande opvangzorg (crisiszorg) voor duidelijk te onderscheiden doelgroepen.

Met genoegen bieden wij u hierbij de “Nota Opvangmogelijkheden voor senioren in Westland” van de Seniorenraad Westland aan. In de nota worden de tekorten in de opvangmogelijkheden in Westland voor de verschillende doelgroepen aangegeven en onderbouwd.

De Seniorenraad doet ook voorstellen om de ernstigste tekorten op te lossen.

De Seniorenraad zal naar aanleiding van de bevindingen de lokale overheid en de meest betrokken organisaties en instellingen uitnodigen om met elkaar in gesprek te gaan en afspraken te maken over het opheffen van de geconstateerde tekorten.

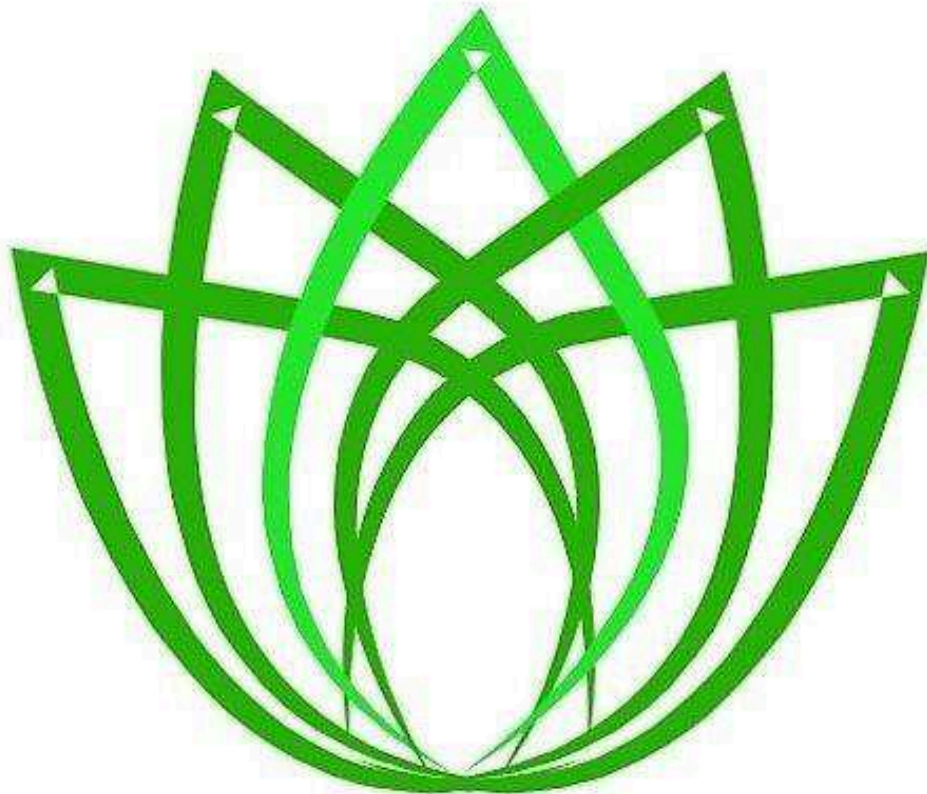
Wij bieden u de nota aan ter informatie. De nota is overhandigd aan de Wethouders Vreugdenhil en van der Stee. Met Wethouder Vreugdenhil gaan we verder in gesprek over de acties die de gemeente n.a.v. de nota gaat ondernemen...

Voor vragen of toelichting kunt u contact opnemen met mevr. D.Rang-Schalke.
drangschalke@hetnet.nl tel.: 06 27174013

Met vriendelijke groet,

Anneke van Vliet
voorzitter Seniorenraad Westland

Diane Rang
voorzitter commissie Zorg en Welzijn

Stichting
Seniorenraad Westland

Opvangmogelijkheden in Westland

Een nota van de werkgroep "Opvang"- Commissie Zorg en Welzijn

Inhoud

1.	Aanleiding /inleiding.....	3
2.	Doel en werkwijze	3
3.	Doelgroepen	4
	Ongeplande (crisis) zorg.....	4
	Ge plande zorg	4
4.	Intramurale opvangvoorzieningen binnen de gemeente Westland *)	5
	Beschikbaarheid tijdelijke opvangvoorzieningen	5
	Opnamecapaciteit.....	5
	Wachttijden	6
5.	Informatie en bevindingen	6
	Bevindingen	6
6.	Conclusies.....	8
7.	Aanbevelingen en Prioriteiten.....	10
8.	Vervolgacties	11
9.	Bijlage	12

1. Aanleiding /inleiding

De commissie Zorg en Welzijn van de Seniorenraad Westland heeft in het Beleidsplan een aantal speerpunten vastgesteld (paragraaf 5.4)

Het bestuur van de Seniorenraad heeft de commissies verzocht met concrete projectvoorstellen te komen om in de komende jaren doel- en resultaatgericht te kunnen werken.

Binnen de commissie Zorg en Welzijn is afgesproken te kiezen voor twee items t.w. WONEN en OPVANG vanuit de optiek van Zorg en Welzijn.

Besloten is voor ieder item een werkgroepje te formeren voor de verdere uitwerking.

Het werkgroepje “Opvang” heeft hier invulling aan gegeven door:

- Zich nader te oriënteren over de bestaande voorzieningen
- Vooronderstellingen over “tekorten” te checken
- Zicht te krijgen op mogelijke tekorten

Ze heeft zich hierbij vooral gericht op de mogelijkheden van tijdelijke intramurale opvang binnen Westland voor ouderen waarvoor “thuis” even niet kan, verantwoord of wenselijk is. Een overheidsbeleid, gericht op “langer thuis”, de wetenschap van een toename van het aantal ouder wordende ouderen en alleenstaande ouderen en de gewijzigde financieringsstromen voor de zorg zijn mede bepalend geweest voor de gemaakte keuze.

2. Doel en werkwijze

De werkgroep heeft zich tot doel gesteld:

“inzicht te verkrijgen in de behoefte aan diverse vormen van (tijdelijke) opvang en daarover in gesprek te gaan met de verschillende organisaties en instanties die bij de uitvoering van deze zorg betrokken zijn waaronder zorginstellingen, gemeente, zorgkantoor, cliëntenraden en vrijwilligersorganisaties om ten einde een optimaal voorzieningenniveau voor de Westlandse senioren te realiseren in de eigen gemeente”.

Gekozen is voor de volgende werkwijze/stappen:

- Bezinning op te onderscheiden doelgroepen
- Inventariseren van huidige intramurale (opvang)voorzieningen binnen de gemeente Westland voor de te onderscheiden doelgroepen.
- Informatie inwinnen bij verschillende organisaties
- Bevindingen en resultaten vastleggen
- Conclusies vaststellen
- Knelpunten en prioriteiten aangeven
- Vervolgacties vaststellen
- Notitie met aanbevelingen en advies voorleggen aan het bestuur

3. Doelgroepen

De werkgroep heeft een onderscheid gemaakt tussen geplande zorg en ongeplande (crisis)zorg voor te onderscheiden groepen ouderen.

Ongeplande (crisis) zorg

1. Opvang wanneer in de thuissituatie van ouderen de mantelzorg door onvoorziene omstandigheden uitvalt.
2. Opvang wanneer er in de thuissituatie sprake is van een crisis bij ouderen met een psychogeriatrische aandoening.
3. Opvang wanneer er sprake is van een crisissituatie van (verwarde) ouderen met een psychische stoornis (verslaving, psychose)
4. Opvang wanneer er in de thuissituatie van ouderen met een lichamelijke beperking of invaliditeit een onvoorziene verandering of verslechtering optreedt waardoor directe opname nodig is.
5. Opvang wanneer ouderen als gevolg van een valincident op dat moment niet (alleen) thuis kunnen zijn.

Geplande zorg

1. Een tijdelijke opvang/logeervervoorziening voor zorgafhankelijke ouderen om de mantelzorger periodiek te kunnen ontlasten
2. Tijdelijke “herstel opvang /logeervervoorziening” na ziekenhuisopname (max. zzp 4)
3. Intramuraal revalidatiezorg na ziekenhuisopname

4. Intramurale opvangvoorzieningen binnen de gemeente Westland *)

*) Voor een totaal overzicht zie bijlage. Gegevens over wachttijden zijn aan verandering onderhevig

Westland beschikt over:	<u>Locatie</u>	<u>Organisatie</u>
2 Verpleeghuizen	De Kreek in 's Gravenzande	Pieter van Foreest
	De Hooge Tuinen in Naaldwijk	Pieter van Foreest
9 Woonzorg locaties	De Terwebloem in Poeldijk	Pieter van Foreest
	De Opmaat in Monster	Pieter van Foreest
	Duinhof in Ter Heijde	Pieter van Foreest
	Sonnevanck in 's Gravenzande	Pieter van Foreest
	Triangel in De Lier	Pieter van Foreest
	Vlietzicht in Wateringen	Pieter van Foreest
	De Ark in Wateringen	Careyn
	Woerdblok in Naaldwijk	Careyn
Rozenhof in Naaldwijk	Careyn	
2 Respijtzorgvoorzieningen (logeer, hotel voorziening)	Strandgoed in Ter Heijde	Pieter van Foreest
	Vita Vivet in 's Gravenzande	Pallia Zorgbureau

Er zijn geen intramurale zorgvoorzieningen in de kernen Maasdijk, Honselersdijk en Heenweg

Beschikbaarheid tijdelijke opvangvoorzieningen

Alleen de Kreek (verpleeghuis) en Duinhof (woonzorgcentrum) heeft tijdelijke bedden naast de respijtplaatsen in Strandgoed en Vita Vivet.

Opnamecapaciteit

A. Langdurige zorg

150 PG verpleeghuisplaatsen

180 PG plaatsen in woonzorgcentra

70 verpleeghuisbedden somatiek

250 woonzorg plaatsen

(getallen bij benadering aangegeven)

B. Tijdelijke opname/opvang (opnameduur 6 weken tot 6 maanden)

3 crisisbedden (de Kreek)

10 tijdelijke plaatsen voor revalidatie (de Kreek)

20 plaatsen voor screening (de Kreek)

9 KDO (inmiddels gewijzigd in ELV LC = Eerstelijns Verblijf Laag Complex)) plaatsen (Duinhof)

Verblijf is medisch noodzakelijk; 24 uur per dag verpleegkundig toezicht in de directe nabijheid

C. Respijtzorg

12 Respijtbedden Somatiek/ Dementie licht (Strandgoed)

4 Respijtbedden Dementie (Vita Vivet)

Wachttijden

Voor alle locaties langdurige zorg geldt een wachttijd met een gemiddelde van 10 maanden. De gemiddelde wachttijd voor de afdelingen somatiek van de verpleeghuizen ligt beduidend hoger (1,5 en 2 jaar), die van de woonzorgcentra van Careyn lager.

5. Informatie en bevindingen

Naast de informatie, die via internet beschikbaar was, is contact opgenomen met en hebben gesprekken plaatsgevonden met o.a. zorgbemiddelaars, transferverpleegkundigen, locatiemanagers, bestuurders en spec. Ouderengeneeskunde van:

- Pieter van Foreest
- Pallia Zorgbureau
- Careyn
- Duinhof
- Vitis Welzijn
- HAGA ziekenhuis
- Reinier de Graaf ziekenhuis

De gesprekken waren voornamelijk gericht op de beschikbare opnamecapaciteit, bevindingen bij plaatsing na ziekenhuisopname en knelpunten en ontwikkelingen.

Bevindingen

Thuiszorg

Er ligt een zware druk op de thuiszorgorganisaties en de mantelzorgers. Bij aanvragen voor (tijdelijke) opname/opvang wordt eerst gekeken naar de mogelijkheden in de thuissituatie en de herstel mogelijkheden.

Voor de thuiszorg is het direct en volledig hulp kunnen bieden bij een acute hulpvraag vaak niet mogelijk.

Verpleeghuis

De verpleeghuizen kampen met lange wachtlijsten en wachttijden van 10 tot 24 maanden voor langdurige zorg.

Voor spoedopname en opname na ontslag uit het ziekenhuis zijn de mogelijkheden beperkt (3 crisisbedden en 10 revalidatie/herstel bedden/ELV HC).

Vanuit het Reinier de Graafziekenhuis konden in 2017 van de 34 mensen met een **indicatie Eerstelijns Verblijf hoog- en laag complex, ELV HC en ELV LC** slechts 13 personen in het Westland opgenomen worden.

Geriatrische revalidatiezorg (GRZ)

Westland heeft **geen GRZ bedden**.

Patiënten met een GRZ indicatie worden vanuit het Reinier de Graaf ziekenhuis buiten Westland geplaatst. In 2017 ging het om 64 patiënten.

Als grootste knelpunt wordt de (tijdelijke) opvang van dementerenden (zzp 5 en 7) ervaren.

KDO (kortdurende opname)

Het aantal KDO plaatsen is kortelings teruggebracht van 12, gesitueerd in Sonnevank, Triangel en Duinhof, naar 9 plaatsen in Duinhof waarmee de mogelijkheden voor een tijdelijke opvang in 's Gravenzande en De Lier zijn vervallen. Als reden voor het terugbrengen van de KDO plaatsen is aangegeven dat er sprake was van een “onderbezetting” van de beschikbare bedden en daarmee onvoldoende financiering. De huidige 9 plaatsen zijn veelal bezet waardoor plaatsing buiten Westland nodig is. Voor KDO plaatsen (tegenwoordig te spreken van ELV laag complex) geldt een thuiszorgindicatie 4 (of lager ?) met een medische noodzaak als voorwaarde.

Respijtzorg

Tot voor kort had alleen Strandgoed Ter Heijde 12 respijtzorg plaatsen om mantelzorgers te ontlasten . De precieze doelgroep is, gelet op de mogelijkheden en beperkingen in het gebouw, nog niet duidelijk.

Door Pallia is recentelijk, vanuit de overtuiging van de (toenemende) behoefte er aan, een respijthotel(functie) Vita Vivet geopend met 4 kamers, specifiek voor dementerenden.

Uitplaatsingen vanuit ziekenhuizen

Vanuit HAGA ziekenhuis zijn er geen of nauwelijks contacten met de zorginstellingen in het Westland i.v.m. de geringe opvangmogelijkheden in het Westland.

Bij Reinier de Graaf zijn de zorginstellingen in Westland meer in beeld.

In 2017 vonden er 120 uitplaatsingen plaats van patiënten uit het Westland die nazorg nodig hadden. Hiervan konden er 15 opgenomen worden in Westland (13%) en 105 patiënten buiten het Westland (Delft, Regio Rotterdam, Regio Haaglanden en (1x) regio Utrecht)

De verdeling naar indicatie	Westland	Buiten Westland	Totaal
Verzorg/Verpleeghuis (WLZ)	2	20	22
Geriatrische Revalidatiezorg (GRZ)	-	64	64
Eerstelijns verblijf hoog /laag complex (ELV HC /ELV LC)	13	21	34

Totaal	15	105	120

6. Conclusies

Met name de door Reinier de Graaf aangeleverde cijfers over 2017 en gegevens over de wachttijden langdurige zorg geven een duidelijk beeld hoe het met de mogelijkheden voor intramurale zorg binnen Westland gesteld is.

De “tijdelijke” opname/opvangmogelijkheden, met 3 crisis bedden en 10 ELV HC bedden in de Kreek en 9 ELV LC in Duinhof, zijn minimaal en onvoldoende.

1. Er is geen gegarandeerde opvang bij uitval van de mantelzorg.
Mogelijk kan gebruik gemaakt worden van een tijdelijke opnameplaats in de Kreek of in Duinhof (afhankelijk van de benodigde zorg) Beschikbare plaatsen zijn meestal bezet.
2. Crisisopvang voor ouderen met een psychogeriatrische aandoening is beperkt.
Wanneer een tijdelijke opnameplaats in de Kreek niet beschikbaar is dan moet er worden uitgeweken naar een plaats buiten het Westland.
3. Er zijn geen crisisbedden voor verwarde ouderen met een psychiatrische aandoening (GGZ problematiek).
Er is een regionale regeling met DSW voor crisisopname dementie/lichamelijke beperkingen.
4. Ook bij onvoorziene verandering of verslechtering van ouderen met een lichamelijke beperking of invaliditeit is men afhankelijk van de mogelijkheden in de Kreek en Duinhof.
5. Er is geen intramurale opvang voor (alleenstaande) ouderen, die na een ziekenhuisopname of een valincident wat beperkingen heeft in de persoonlijke verzorgings sfeer (aan- en uitkleden, maaltijden verzorgen, de sociaal en praktische steun: niet geïndiceerde zorg). Een voorziening die vervallen is met het verdwijnen van de verzorgingshuizen.
Zij blijven afhankelijk van een sociaal netwerk en praktische thuiszorg. Niet in alle gevallen is dit (tijdig) aanwezig, wenselijk of verantwoord. Hier ligt met name een taak vanuit de WMO!
6. Of het huidige aantal beschikbare plaatsen voor Respijtzorg voldoende zal zijn moet de toekomst uitwijzen. Van de veronderstelling mag worden uitgegaan dat, zeker voor thuiswonende ouderen, er in toenemende mate behoefte zal zijn aan respijtplaatsen om overbelasting van de mantelzorgers te voorkomen.
7. Het grootste gemis is het ontbreken van GRZ bedden (Geriatrische Revalidatie Zorg). Dit betekent dat de meerderheid van de Westlandse inwoners na ziekenhuisopname voor minimaal enkele weken, maar vaak voor langere tijd buiten de eigen omgeving opgenomen wordt, voordat - in het meest gunstige geval - terugkeer naar huis weer mogelijk is of dat men opgenomen kan worden in een intramurale voorziening in het Westland. Het weg zijn uit de eigen omgeving en daarmee de afstand en bereikbaarheid kan problemen geven en een verzwaren voor zowel de patiënt als de directe naasten kan betekenen.
Intramurale GRZ was voorheen in de Naaldhorst mogelijk. Met de verhuizing naar het nieuwe pand, de Hoge Tuinen, zijn de GRZ plaatsen weggevalen.
8. Opvang na spoedeisende hulp (SEH)
Westland heeft (nog) geen opvangplaatsen in het kader van de pilot opvang na SEH (Spoedeisende hulp)

De grootste zorg gaat uit naar de toenemende groep thuiswonende dementerende ouderen. Zowel uit oogpunt van veiligheid als uit oogpunt van de gevolgen voor de directe omgeving zoals partner,

kinderen en/of mantelzorgers. Onzekerheid over opvang/opnamemogelijkheden bij calamiteiten, verslechtering of het (tijdelijk) wegvallen van de partner geeft extra zorg.

Samenvattend:

De grootste knelpunten zijn:

- Tekort aan verpleeghuisbedden en wonen met zorg plaatsen
- Onvoldoende mogelijkheden voor tijdelijke opvang
- Onvoldoende plaatsen voor revalidatie
- Onvoldoende mogelijkheden voor nazorg/opvang na ziekenhuisopname

7. Aanbevelingen en Prioriteiten

1. Behoud van de locatie de Naaldhorst als (brede) zorgvoorziening . Gelet op de tekorten in Westland dient dit ingezet te worden voor:
 - Geriatrische revalidatiezorg waaronder een aantal plaatsen/bedden voor laag complexe revalidatie. In het gebouw van De Naaldhorst is al een ambulante behandelpraktijk aanwezig. Opgenomen patiënten kunnen daar dan ook behandeld/gerevalideerd worden.
 - Een aantal bedden voor Wonen met zorg. Dit is o.a gedaan met de capaciteit van Sonnevanck.
 - Een aantal plaatsen/ bedden voor opvang/tijdelijke opname na SEH/Ziekenhuis. Recent zijn door DSW, Pieter van Foreest en Reinier de Graaf ziekenhuis afspraken gemaakt voor patiënten die op de SEH komen, niet opgenomen hoeven te worden, maar niet terug naar huis kunnen. Deze gaan nu direct naar een plaats bij Pieter van Foreest in Delft. Dit dient ook in Westland gerealiseerd te worden.
2. Meer opvangplaatsen voor dementerende ouderen, zowel respijt/logeerbedden als ELV Hoog complex en ELV Laag complex. Dit is noodzakelijk om mantelzorgers van langer thuis verblijvende dementerende ouderen te ontlasten.
3. Beschikbaarheid van logeerhuizen/logeerbedden voor (alleenstaande) ouderen na ziekenhuisopname of valincident (ADLzorg zonder indicatie). Bij voorkeur in meerdere kernen max. 4 kamers.
4. Versterken van ondersteuningsmogelijkheden van mantelzorgers

8. Vervolgacties

Zorgkantoor en Zorgpartijen maken jaarlijks productieafspraken, gebaseerd op het verleden en op basis van plannings die jarenlang niet blijken te kloppen. Er zijn naar de mening van de geïnterviewden scheve verhoudingen ontstaan tussen voorzieningen in het DWO gebied. Bovenstaande mag dat duidelijk maken. Westland heeft te weinig voorzieningen. Voor de Seniorenraad een belangrijke reden om hiervoor aandacht te vragen, zowel bij beleidsmakers als financiers.

De gemeente Westland heeft een zorgplicht naar haar inwoners. Een directe zorgplicht heeft de gemeente sinds 01-01-2015 in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de WMO. De gemeente zal aangesproken worden op financiering van alles wat binnen deze wet valt. Niet onder verantwoordelijkheid van de Gemeente Westland valt De Wet Langdurige Zorg (de WLZ). Veel opvangvoorzieningen worden (mede) gefinancierd in het kader van deze Wet. De Gemeente Westland is daarvoor derhalve niet rechtstreeks aansprakelijk. Wel dient de Gemeente Westland op te komen voor haar burgers en daarom zorgpartijen (Zorgkantoor, Thuiszorgorganisaties, verpleeghuizen etc.: de zorgpartijen die vanuit de WLZ worden gefinancierd) aan te spreken op hun beleid t.b.v. Westland en op te komen voor voorzieningen in Westland voor specialistische zorg. De Seniorenraad zal de ontwikkelingen die zich voor gaan doen t.a.v. de zorgplicht van de Gemeente Westland nauwlettend volgen en blijven wijzen op het geconstateerde tekort aan opvangvoorzieningen.

De Seniorenraad legt een formeel verzoek bij de gemeente neer om tijdig ingeschakeld te worden bij ontwikkelingen die voor Westlandse senioren van belang zijn.

De Seniorenraad staat samenwerking op dit punt voor met de Adviesraad Sociaal Domein (de ASDW heeft de formele bevoegdheid om vragen te stellen) en neemt actie om tot structureel overleg te komen tussen de Adviesraad Sociaal Domein en de Seniorenraad. Gevoed worden door alle commissies van de Seniorenraad en hun betrokkenheid bij overleg is daarvoor noodzakelijk.

De Commissie. Communicatie & Voorlichting kan voor de Seniorenraad een rol spelen door voor aandacht in de pers te zorgen om de geesten in het gemeentebestuur rijp te maken en de bevolking te informeren.

Juni 2018

Werkgroep “opvang”: Anny Berendse, Hanny Verrijp, Tonny Vijverberg, Diane Rang

9. Bijlage

De tabel hieronder toont de inventarisatie van de werkgroep Opvang inzake de voorzieningen in Westland, het aantal plaatsen en de wachtlijden:

Intramurale voorzieningen voor Verpleging en Verzorging in Westland, hun capaciteit en hun wachtlijsten							
d.d. Mei 2018							
Voorziening	Plaats	Instelling	Organisatie	Doelgroep	Wachtlijst	Aant. Plaatsen	
Verpleeghuiszorg	Naaldwijk	De Hooge Tuinen	Pieter van Foreest	PG zzp 5 en 7	12-14 mnd	72	
				Somatiek zzp 6 en 8	24 mod	8 en 4 echtparen met indicatie	
	s Gravenzande	De Kreek	Pieter van Foreest	Somatiek zzp 6 en 8	18 mnd	67	
				PG zzp 5 en 7	8-10 mnd	80	
				Screening PG		20	tijd. 6 wkn - 6mnd.
				revalidatie somatiek		10	tijd. 6 wkn - 6 mnd
			Crisisbedden			3	
Woonzorgcentrum	Poeldijk	De Terwebloem	Pieter van Foreest	PG zzp 5 en 7 (in overl)	22-24 mnd	30	
				wonen zzp 4	6-8 mnd	50	
	Monster	De Opmaat	Pieter van Foreest	wonen/zorg zzp 4	6-7 mnd	30	
	Ter Heide	Duinhof	Pieter van Foreest	wonen/zorg zzp 4	8-9 mnd	?	
				KDO/ELZ lc zzp 4 ?		9	
	s Gravenzande	Sonnevanck	Pieter van Foreest	PG zzp 5	10-12 mnd	39	
				wonen/zorg zzp 4	12 mnd	20	
	De Lier	Triangel	Pieter van Foreest	wonen/zorg zzp 4	8-10 mnd	60	
	Wateringen	Vlietzicht	Pieter van Foreest	PG zzp 5 en 7 (in overl)	8-9 mnd	24	
	Naaldwijk	Woerdblok	Careyn	PG zzp 5 en 7 (in overl)	44-52 wkn	24	4 woongroepen a 6 pers
				Wonen/zorg zzp 6	18-24 wkn	18	2 x 9 pers. Beschut wonen
			wonen zzp 4		51	totaal 63 zorgapp.- en 4 groepswoonings!!	
		Rozenhof	Careyn	PG zzp 5 en 7	6-13 wkn	26	
	Wateringen	De Ark	Careyn	PG zzp 5 en 7 (in overl)	44-52 wkn	30	
				Wonen/zorg zzp 4 en 6	12-18 wkn(?)	?	
Respijtzorg	Ter Heijde a. Zee	Strandgoed	Pieter van Foreest	Somatiek/ (licht) dementerend		12 kamers (2 2 per)	
	s Gravenzande	Vita Vivet	Pallia Zorgbureau	PG		4 kamers	

Geachte mevrouw Spindler,

eind september heeft mevrouw van Ardenne een delegatie van het Oogcafé Westland op het gemeentehuis ontvangen.

Zij toonde grote belangstelling in de activiteiten en problemen die blinden en slechtzienden zoal tegenkomen.

Een van de onderwerpen was het kunnen beluisteren (achteraf) van geluidsopnamen van de raadsvergaderingen.

Ons bedrijf verzorgt via de Webbox een dienst voor deze doelgroep, waarbij men (ook zonder computer) toegang heeft tot steeds meer informatie en ontspanning (op het internet).

Het idee was om ook de raadsvergaderingen via de Webbox te kunnen beluisteren.

Men heeft onze firma benaderd met de vraag of wij dat zouden kunnen verzorgen. Ik heb op het internet gezocht of daar eventueel opnames van de raadsvergaderingen beschikbaar zijn, maar kon deze niet vinden (in de openbaar beschikbare informatie).

Kunt u ons misschien verder helpen en een bron aangeven waar deze informatie beschikbaar is of beschikbaar gemaakt kan worden?

Wat meer informatie over de Webbox.

De Webbox is een hulpmiddel voor mensen met een visuele of leesbeperking, dat door alle zorgverzekeraars (onder voorwaarden) wordt vergoed.

Met de Webbox kan men luisteren naar lectuur (boeken, kranten en tijdschriften), gesproken ondertiteling van 12 NL zenders, actuele informatie zoals nieuws en weer (ook internet radio zenders en op verzoek ook naar kerkdiensten).

Maar ook naar on-line informatie zoals, Wikipedia, NU.nl, de websites van NOS nieuws en NOS Sport, maar ook de gratis krantjes die in een gemeente worden uitgegeven.

Het aanbod in zeer breed en groeit en wordt zeer gewaardeerd.

Het zijn veelal de ouderen die op latere leeftijd met oogproblemen te maken krijgen en dreigen daardoor verstoken te blijven van informatie en maken daardoor de kans in een (sociaal) isolement te geraken.

Met de Webbox kan in elk geval het isolement van informatie worden tegengegaan! (ook door de zeer eenvoudige en intuïtieve bediening is de Webbox een geschikt hulpmiddel voor ouderen)

Niet voor niets kwam de Webbox3 naar aanleiding van een onderzoek naar voren als het **beste en meest veelzijdige hulpmiddel** voor iemand met een visuele beperking.

Meer informatie is te vinden op de website: <https://www.webbox.nl>

Ook het filmpje van 4 minuten geeft een goede indruk van de gebruiksmogelijkheden gedurende de dag.

Hierbij treft u de link aan naar het filmpje:

https://download.solrad.nl/video/Een_dag_met_de_Webbox3-Solutions_Radio.mp4

Tot slot stuur ik u separaat een uitnodiging van de centrale Oogvereniging voor een bijeenkomst op 12 november a.s. in Utrecht over het stemmen door iemand met een visuele beperking.

Heeft u of de burgemeester vragen, dan ben ik gaarne bereid die te beantwoorden.

Wij zijn gevestigd in Delft en dus nooit ver weg!

Met vriendelijke groet,

Karel Raven

Solutions Radio | Kalfjeslaan 38 | 2623 AJ Delft

T +31 15 2625955

www.webbox.nl

Deze e-mail is door AVG-antivirussoftware gecontroleerd op virussen.

www.avg.com

<fb logo.gif>

<twitter logo.gif>

Rapport

ONDERZOEK MANTELZORGBELEID

Gemeente Westland

September 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/153

Datum

September 2018

Opdrachtgever

Gemeente Westland

Auteur(s)

Roy van der Hoeve, MSc.
Drs. Mireille Koomen

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting en conclusies	6
1.1 Achtergrond onderzoek	6
1.2 Belangrijkste resultaten en conclusies	6
2. Inleiding	10
2.1 Aanleiding en achtergrond onderzoek	10
2.2 Doelstelling onderzoek	10
2.3 Uitvoering onderzoek	10
3. Mantelzorg in Westland	14
3.1 Doelen van de gemeente	14
3.2 Informatievoorziening	16
3.3 Ondersteuningsaanbod gemeente Westland	16
3.4 Samenwerking	18
3.5 Trends en toekomstkansen	20
4. Mantelzorgbeleid: experts aan het woord	23
4.1 Beleid en doelen	23
4.2 De mantelzorger in Westland	24
4.3 Ondersteuningsaanbod	25
4.4 Samenwerking en communicatie	26
5. De Westlandse mantelzorger	28
5.1 Betekenis van mantelzorg	28
5.2 Ondersteuning	29
5.3 Communicatie en informatievoorziening	30
5.4 Rol van de gemeente	31

6.	Café Westland: experts om de tafel	33
6.1	De Westlandse mantelzorger	33
6.2	Ketensamenwerking en ondersteuning	34
6.3	Communicatie en bereik.....	35
6.4	Specifieke groepen en hulpvragen	35

1

HOOFDSTUK

Samenvatting en conclusies

1. Samenvatting en conclusies

1.1 Achtergrond onderzoek

De gemeente Westland heeft mantelzorg hoog in het vaandel staan, waarbij mantelzorgondersteuning een van de belangrijkste speerpunten is in het gemeentelijk Sociaal Beleidskader¹. De gemeente heeft als doel om mantelzorgers hun zorgtaken zo goed mogelijk te laten doen en zo lang mogelijk vol te houden. Bereik en preventie spelen een belangrijke rol. Ter intensivering en uitbreiding van deze ondersteuning heeft de gemeente vijf verbeterpunten geïdentificeerd (zie hoofdstuk 2). Om inzicht te krijgen in de behoeften en ervaringen van Westlandse mantelzorgers en het vergaren van meer kennis op het gebied van trends en toekomstkansen heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren door I&O Research. Dit onderzoek dient de gemeente handvatten te geven om concrete stappen te maken in de vijf verbeterpunten. Deze samenvatting presenteert de belangrijkste uitkomsten van dit onderzoek.

1.2 Belangrijkste resultaten en conclusies

Mantelzorg in opmars in Westland

De gemeente Westland heeft veel aandacht voor mantelzorg in haar beleid en de uitvoering hiervan. De Westlandse mantelzorger neemt een prominente plaats in en komt op verschillende beleidsterreinen terug. De verschillende organisaties die actief zijn op dit gebied of veel in contact zijn met mantelzorgers zijn zeer positief over de gemeente. Men noemt de gemeente Westland een betrokken gemeente, waarbij de focus op mantelzorg de laatste jaren aanzienlijk is toegenomen. Het thema leeft in de gemeente en ook steeds meer bij de verschillende stakeholders in Westland. Er is een netwerk opgericht van organisaties die in nauw contact staan met elkaar en waarin Vitis een belangrijke, centrale rol speelt.

Creëer meer bewustwording over mantelzorg in Westland

Van alle inwoners in de gemeente Westland is 16 procent mantelzorger, zo blijkt uit de meest recente Gezondheidsmonitor van de GGD². Dit ligt hoger dan in de rest van de regio. In het huidige onderzoek beschrijven de stakeholders op het gebied van mantelzorg de Westlandse inwoners als betrokken, harde werkers die klaar staan voor elkaar. Dit onderschrijft ook het relatief hoge percentage mantelzorgers in de gemeente. Daarnaast houdt de Westlander het liefst zijn of haar problemen achter de voordeur; dit zorgt ervoor dat men anderen niet graag om hulp vraagt en pas aan de bel trekt als het water hen aan de lippen staat. Hierdoor komt de hulp of ondersteuning soms (te) laat op gang. Juist dit karakter van de Westlandse mantelzorger maakt het dat sommige groepen niet (goed) in beeld zijn bij de gemeente. Een belangrijke eerste stap om meer mantelzorgers in Westland te bereiken en een preventieve aanpak te bewerkstelligen is bewustwording: zorgen dat mantelzorgers weten dat ze mantelzorger zijn, maar ook bij andere inwoners kenbaar maken wat mantelzorg inhoudt. Hiermee kan het taboe op het vragen om hulp worden weggenomen, hetgeen de signalering van overbelasting bevordert.

¹ Sociaal Beleidskader Kernachtig Centraal 2016-2020 (Gemeente Westland, 2016).

² GGD Gezondheidsmonitor 2016 (2018).

Mantelzorgers zoeken ondersteuning bij het vinden van de juiste hulp

Weinig mantelzorgers zijn op de hoogte van de verschillende mogelijkheden die de gemeente biedt op het gebied van mantelzorgondersteuning. Er heerst veel onduidelijkheid over de rol van de gemeente en de organisaties die betrokken zijn bij de mantelzorgondersteuning. Er zijn veel organisaties die iets doen met mantelzorg, waarbij de onderlinge samenhang niet altijd duidelijk is. Door in te zetten op een betere samenwerking, maar vooral een centraal beginpunt waar hulpbehoevende mantelzorgers terecht kunnen, dat bekend is bij de inwoners en ook dichtbij is, zorgt voor een laagdrempelige toegang. Ook een cliëntondersteuner, buddy of mantelzorgmakelaar die kan helpen een weg te vinden naar de juiste ondersteuning kan uitkomst bieden. Veel mantelzorgers lopen aan tegen de regelgeving, zien soms door de bomen het bos niet meer. Een ondersteuner bij dit proces, die hen voorziet van praktische tips zorgt ervoor dat de mantelzorger zijn zorgtaken zo lang mogelijk kan volhouden. De grootste belasting voor mantelzorgers is het altijd moeten plannen en denken aan de zorgtaken. Maar ook het altijd beschikbaar zijn en een verminderde vrijheid vindt men zwaar aan het mantelzorgen. Door enerzijds de regeldruk weg te nemen en anderzijds een mogelijkheid van respijtzorg aan te bieden, pak je als ondersteuner de zwaarste belasting weg bij mantelzorgers. Er zijn in Westland voldoende mogelijkheden voor respijtzorg, maar voor specifieke hulpvragen en doelgroepen is dit lastig op maat aan te bieden.

Gerichte campagnes voor het bereiken van mantelzorgers in Westland

De mantelzorger moet een meer prominente plaats krijgen in het beleid en de uitvoering van de mantelzorgondersteuning. De gemeente doet haar best om mantelzorg op de kaart te zetten. Daar slaagt zij ook zeker in, maar nog steeds wordt een groot deel van de mantelzorgers niet bereikt. De stakeholders geven aan dat de netwerkbijeenkomsten die worden georganiseerd voor alle betrokken ketenpartners breder kan worden uitgerold. Maar ook de mantelzorger zelf moet meer worden betrokken. Nu wordt er voornamelijk *over* de mantelzorger gepraat, maar er moet juist meer *met* de mantelzorger worden gepraat. Dit hangt grotendeels samen met de vindbaarheid van de mantelzorger en andersom ook de vindbaarheid van de mantelzorgondersteuning. Deze wisselwerking begint bij een goede communicatie en informatievoorziening. De eerder genoemde bewustwording moet in eerste instantie worden aangepakt door gerichte en adequate campagnes. Door breed in te zetten op verschillende kanalen en verschillende media kan de veelzijdige doelgroep worden bereikt. Gedacht kan worden aan sociale media, YouTube, communicatie in de vorm van animaties, maar ook een mantelzorgjournaal op WOS is een voorgestelde suggestie. Meer informatie, zoals foldermateriaal en posters op locaties waar men vaak komt zoals scholen, huisartsen, consultatiebureaus, maar ook via belangenorganisaties van specifieke doelgroepen kan dit bewustwordingsproces vergroten. Hiermee komt men in contact met de mantelzorger, maar ontstaat ook de mogelijkheid om mantelzorgers met elkaar in contact te brengen. Door te faciliteren in laagdrempelige voorzieningen zoals bijvoorbeeld een inloop of een wijkcentrum bevordert de samenhang van mantelzorg in de gemeente en krijgen mantelzorgers een kans om iets voor elkaar te betekenen. Hiermee krijgen mantelzorgers ook de kans om (meer) betrokken te worden in de samenwerking. Tijdens de sessie met stakeholders kwam naar voren dat een eerste stap het aansluiten kan zijn bij de netwerkbijeenkomsten door mantelzorgers. Belangrijk hierin is ook om de bijeenkomsten die er nu zijn voor mantelzorgers, zoals de voorlichtingsbijeenkomst en de week van de mantelzorg, te behouden.

Sociaal Plein gaat overzicht bieden

Op dit moment zijn er veel organisaties die mantelzorgondersteuning bieden in de gemeente Westland. Er is sprake van goede samenwerking met elkaar, zo wordt aangegeven: tijdens de netwerkbijeenkomsten gaat men met elkaar in gesprek over verschillende actuele thema's in de gemeente. Toch zorgt de veelheid aan organisaties voor het missen van overzicht. Hier moet het Sociaal Plein -de sociale kaart- dat nog in ontwikkeling is uitkomst bieden. Dit komt niet alleen de vindbaarheid

vanuit de mantelzorger ten goede, maar schept ook tussen de organisaties onderling meer overzicht. Daarnaast kan de huidige samenwerking worden verbeterd door meer in te zetten op het delen van kennis en expertise. Door vaker met elkaar in contact te komen, elkaar meer te informeren en het uitrollen van de netwerkbijeenkomsten kan deze worden versterkt.

Focus op werkende mantelzorger; belangrijke rol werkgever

In het huidige onderzoek is het thema 'werk en mantelzorg' ter sprake gekomen, maar vanwege het relatief nieuwe karakter als speerpunt van de gemeente zijn hier nog weinig aanbevelingen over te doen. Velen herkennen dit als aandachtspunt; zij geven aan dat de groep werkende mantelzorgers in de gaten moet worden gehouden. Ook dit is een doelgroep waar de gemeente Westland weinig zicht op heeft of enige invloed op kan uitoefenen. Dit thema dient dan ook specifiek te worden meegenomen in de communicatie rondom mantelzorg in Westland. Dit bespreekbaar maken is een belangrijke rol voor de werkgevers en leidinggevenden. Door in gesprek te gaan met medewerkers houden zij de regie en kunnen zij overbelasting in een vroeg stadium signaleren. Een positieve eerste stap is dat de gemeente Westland zelf als werkgever dit onderwerp bespreekbaar maakt met de medewerkers. De gemeente vervult zo een voorbeeldfunctie, hetgeen het belang onderschrijft om mantelzorgondersteuning als belangrijk onderdeel van het sociale beleid te verbeteren.

1.3 Aanbevelingen

Aan de hand van de belangrijkste resultaten en conclusies uit het onderzoek zoals hierboven beschreven, zijn aanbevelingen geformuleerd welke hiermee antwoord geven op de onderzoeksvragen van dit onderzoek:

- Mantelzorgers hebben behoefte aan praktische ondersteuning: hulp bij het vinden van de juiste ondersteuning, maar ook (tijdelijke) ondersteuning bij hun mantelzorgtaken. Een duidelijk overzicht van de mogelijkheden in Westland, een centraal startpunt dat bij iedereen bekend is en een ondersteuner die hulp biedt bij (de eerste stappen van) het proces kan hier uitkomst bieden.
- Mantelzorgondersteuning in de vorm van respijtzorg moet de gemeente onder de loep nemen. De (eventuele) behoefte hieraan bepaalt in welke mate de gemeente deze ondersteuning dient uit te breiden of aan te passen aan specifieke hulpvragen en doelgroepen.
- Om meer mantelzorgers te bereiken moet de gemeente inzetten op gerichte campagnes. Dit brengt meer bewustwording met het thema met zich mee in Westland en verhoogt het bereik om met meer mantelzorgers in contact te komen. Naast de traditionele media kan worden ingezet op sociale media, maar ook YouTube, animaties of het opzetten van een item op de plaatselijke televisiezender.
- Mantelzorgers (meer) betrekken bij het beleid kan allereerst door meer samenwerking te zoeken. Denk hier bijvoorbeeld aan het laten meepraten en -denken tijdens netwerkbijeenkomsten met stakeholders.
- Behoud de sterke punten: de mantelzorgwaardering en de week van de mantelzorg zijn laagdrempelige, maar belangrijke onderdelen voor mantelzorgers waar veel waardering voor bestaat.
- De samenwerking tussen organisaties kan nog verder worden verbeterd en geïntensiveerd door het bestaande netwerk in Westland uit te breiden. Door de bijeenkomst uit te rollen kan men vaker en gericht met elkaar in contact komen wat de uitwisseling van kennis en expertise, maar ook de vindbaarheid en de algehele samenwerking versterkt.
- Mantelzorg in relatie tot werk is in dit onderzoek nog (te) summier ter sprake gekomen, waardoor aanbevelingen op basis van dit onderzoek nog niet kunnen worden gemaakt.

2

HOOFDSTUK

Inleiding

2. Inleiding

2.1 Aanleiding en achtergrond onderzoek

De gemeente Westland heeft mantelzorg hoog in het vaandel staan, waarbij

mantelzorgondersteuning een van de belangrijkste speerpunten is in het gemeentelijk Sociaal Beleidskader³. De visie van de gemeente op mantelzorgondersteuning is gekoppeld aan de ambities en doelen om mantelzorgers hun zorgtaken zo goed mogelijk te laten uitvoeren en zo lang mogelijk vol te houden. Ter intensivering en uitbreiding van deze

ondersteuning heeft de gemeente vijf verbeterpunten geïdentificeerd (zie kader. Om inzicht te krijgen in de behoeften en ervaringen van Westlandse mantelzorgers en het vergaren van meer kennis op het gebied van trends en toekomstkansen heeft de gemeente een onderzoek laten uitvoeren door I&O Research. Dit onderzoek dient de gemeente handvatten te geven om concrete stappen te maken in de vijf verbeterpunten.

Verbeterpunten mantelzorgondersteuning:

- Creëren van meer samenhang in aanbod van ondersteuning;
- Creëren van betere samenwerking tussen aanbieders in mantelzorgondersteuning;
- Verbeteren van communicatie over mantelzorgondersteuning;
- Structureel meer direct tot stand brengen met mantelzorgers;
- Thema 'werk en mantelzorg' op beleidsmatig niveau verder uitwerken.

2.2 Doelstelling onderzoek

Aan de hand van de eerder genoemde verbeterpunten (zie kader) zijn onderzoeksvragen gedestilleerd. De gemeente Westland krijgt onderbouwd advies door antwoord te krijgen op de volgende vragen:

- 1 Wat ervaren mantelzorgers als belangrijke knelpunten in het uitvoeren van zorgtaken?
 - Wat zijn de behoeften van mantelzorgers om mantelzorgondersteuning te verbeteren?
 - Wat hebben mantelzorgers nodig ter preventie van overbelasting?
- 2 Hoe kan de gemeente Westland de informatievoorziening aan mantelzorgers verbeteren?
- 3 Hoe kan de gemeente Westland mantelzorgers structureel betrekken bij beleid en uitvoering?
- 4 Hoe kan de gemeente Westland een samenwerkingsstructuur opzetten met alle relevante partijen voor beleid en uitvoering van mantelzorgondersteuning?
- 5 Hoe kan de gemeente Westland bewustwording over werk en mantelzorg binnen Westlandse bedrijven, organisaties, instellingen en gemeentelijke dienstverlening vergroten?

2.3 Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd in 4 fases, waarbij fase twee en drie de (kwalitatieve) dataverzameling bevat. De dataverzameling liep van april tot en met juni 2018.

Onderzoek in 4 fases

- Fase 1: voorbereiding
- Fase 2: exploratieve fase
 - a. Deskresearch
 - b. Expertinterviews
- Fase 3: kwalitatieve dataverzameling
 - a. Focusgroepen mantelzorgers
 - b. Wereldcafé 'Café Westland'
- Fase 4: analyse/rapportage

³ Sociaal Beleidskader Kernachtig Centraal 2016-2020 (Gemeente Westland, 2016).

Deskresearch

Allereerst is aan de hand van een documentenanalyse een beeld gevormd van het beleid in de gemeente Westland. Hierbij is gekeken naar het beleid ten aanzien van mantelzorgondersteuning, maar ook van aanpalende beleidsvelden. Hierin is een verkenning gemaakt van de opgestelde beleidsdoelen en plannen van de gemeente ten aanzien van de mantelzorgondersteuning. Daarbij maakten we ook een verkenning van informatieverstrekking voor mantelzorgers in Westland, het aanbod in mantelzorgondersteuning en een verkenning van landelijke trends en best practices op dit gebied. Deze documenten zijn aangeleverd door de gemeente Westland of verzameld door de onderzoekers. Voorafgaand is een face-to-face interview gehouden met de verantwoordelijke beleidsmedewerker van de gemeente Westland.

Expertinterviews

Een belangrijk onderdeel van de exploratieve fase zijn de expertinterviews. Met in totaal 12 stakeholders die een rol hebben in het beleid of de uitvoering van mantelzorgondersteuning in de gemeente Westland zijn telefonische interviews gehouden. In deze gesprekken zijn de gevonden resultaten vanuit de deskresearch verder uitgediept en aangevuld.

Focusgroepen mantelzorgers

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van mantelzorgers uit Westland en de bekendheid en behoefte omtrent de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning zijn twee focusgroepen gehouden. Per groep waren 10 mantelzorgers aanwezig. Met hen is gesproken over:

- De betekenis van mantelzorg;
- De belasting, zwaarte en knelpunten van mantelzorg;
- De ondersteuning(sbehoefte);
- De informatievoorziening;
- De rol van de gemeente.

Deze mantelzorgers zijn geworven via het contactenbestand van de gemeente Westland. Namens de gemeente stuurde I&O Research een email met een link naar een korte vragenlijst. Deze vragenlijst had als doel om deelnemers te kunnen selecteren aan de hand van demografische en/of persoonlijke kenmerken, zoals: leeftijd, geslacht, duur van vervulling van zorgtaken, huishoudsamenstelling, aard van zorgtaken (zoals het ondersteunen van een ouder met dementie of een kind met een verstandelijke beperking) en andere rollen/verantwoordelijkheden die een mantelzorger op zich neemt (bijv. als werknemer, als student, als ouder). Bij het selecteren van de deelnemers is zoveel mogelijk rekening gehouden met een spreiding in deze kenmerken. De gesprekken vonden plaats in het wijkcentrum van de gemeente Westland.

Organisaties/functies:

- Beleidsmedewerker gemeente Westland
- Vitis Welzijn
- Pieter van Foreest zorginstelling
- Burgerinitiatief Mantelzorginloop
- MEE VTV
- GGZ Delfland
- Sociaal Kernteam
- Huisarts
- Middin
- Reinier de Graaf ziekenhuis (transfer)
- Zorgconsulent Wmo
- Careyn zorginstelling/wijkzorg
- JGZ

Wereldcafé: Café Westland

Het laatste onderdeel van het kwalitatieve onderzoekstraject is ingevuld door een interactieve sessie – Café Westland – met vertegenwoordigers van verschillende stakeholders. Tijdens deze bijeenkomst in 's-Gravenzande gingen zorg-, welzijn- en gezondheidsorganisaties in verschillende sessies met elkaar in gesprek over mantelzorg(ondersteuning) in de gemeente Westland.

Wereldcafé

Bij deze werkvorm wordt een grote ruimte ingericht als café, vanuit de gedachte dat de meest waardevolle gesprekken plaatsvinden buiten de formele setting. Deze kwalitatieve werkvorm zorgt voor een informele manier om stakeholders uit verschillende werkgebieden samen te brengen voor ideevorming, co-creatie en verbinding. Dit format zorgt voor directe interactie en maakt het mogelijk om toekomstkansen voor de gemeente Westland te concretiseren en realistisch, relevant en specifiek te maken.

Aan de hand van belangrijkste bevindingen uit de eerste fase van het onderzoek is aangehaakt op vier speerpunten van het gemeentelijk projectplan en vormen op deze manier de thema's van de inhoudelijke sessies. Tijdens elke sessie werd aan de hand van deze thema's een probleemstelling of vraag besproken met de stakeholders. In totaal waren er 25 deelnemers van 18 verschillende organisaties (zie kader voor een overzicht van de aanwezigen). De sessies werden geleid door de onderzoekers van I&O Research, twee medewerkers van de gemeente Westland en de mantelzorgconsulent van Vitis Welzijn. Daarna volgde een korte plenaire terugkoppeling en de mogelijkheid tot discussies met elkaar.

Kwalitatief onderzoek en het gebruik van citaten

Kwalitatief onderzoek is kleinschalig en verdiepend, het geeft niet per se een representatief beeld van de populatie, maar wel kunnen we hiermee de beweegredenen achter het antwoord achterhalen; verdieping. In de rapportage wordt veelvuldig gebruik gemaakt van citaten, zoals passend bij de gekozen vorm van (kwalitatief) onderzoek. Citaten geven niet alleen de opinie en beleving van de respondent weer, maar ook de sfeer, stemming en eigenheid van de geïnterviewde klinken erin door. Dit verhoogt de informatiewaarde van de opgetekende ervaringen, maar houdt ook het risico in dat zij niet per se de objectieve werkelijkheid weergeven (zo deze al bestaat).

Aanwezige functies/organisaties

- KBO Westland
- Zorgconsulent gemeente Westland
- ROC MBO Mondriaan
- Seniorenraad Westland
- DPW (Diaconaal Platform Westland)
- Pieter van Foreest zorginstelling
- Careyn zorginstelling/wijkzorg
- JGZ
- PGW (Platform Gehandicapten Westland)
- MEE VTV
- Strandgoed ter Heijde
- Vitis Welzijn
- Hospice Beukerode
- DSW zorgverzekering
- Sociaal Kernteam
- Kansplus
- Doel Delfland
- GGZ Midden-Delfland

3

HOOFDSTUK

Mantelzorg in Westland

3. Mantelzorg in Westland

In dit hoofdstuk wordt weergegeven hoe het mantelzorgbeleid in de gemeente Westland is vormgegeven. Dit geeft antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

- 1 Welke doelen heeft de gemeente Westland ten aanzien van mantelzorgondersteuning?
- 2 In hoeverre heeft de gemeente Westland plannen geconcretiseerd om de doelen te behalen?
- 3 Via welke kanalen kunnen mantelzorgers zich laten informeren over hulp en ondersteuning? En waarover gaat die informatie?
- 4 Wat voor soort hulp en ondersteuning wordt lokaal aangeboden aan mantelzorgers?
- 5 In hoeverre werken organisaties en instellingen samen om mantelzorgondersteuning aan te bieden?
- 6 Welke trends spelen er binnen andere gemeenten om mantelzorgers te ondersteunen?
- 7 Wat kan de gemeente Westland leren van andere gemeenten op het gebied van mantelzorgondersteuning?

3.1 Doelen van de gemeente

Mantelzorg is belangrijk aandeel in het sociaal beleidskader

De ambitie van de gemeente Westland is om iedereen mee te laten doen in een sterke samenleving. Hiervoor zijn de volgende strategische doelen geformuleerd⁴:

- **Iedereen kan meedoen en krijgt – als dat nodig is – ondersteuning om mee te doen.** Alleen in die situaties waar veiligheid in gedrag is, neemt gemeente regie over. Bij ondersteuning wordt eerst gekeken naar eigen netwerk, bijvoorbeeld mantelzorgers.
- **Mensen steunen elkaar en zetten zich in voor hun omgeving.** Dit bevordert zelfredzaamheid en sociale samenhang.
- **Mensen hebben gelijke kansen op goede gezondheid.**
- **Jeugd kan zich optimaal ontwikkelen en veilig en gezond opgroeien.**

Een operationeel doel gericht op mantelzorg (onder de noemer 'meer mensen helpen elkaar'):

Het aantal mantelzorgers neemt toe en het aantal overbelaste mantelzorgers neemt af.
De gemeente stimuleert en faciliteert mantelzorg door middel van ondersteunende voorzieningen. Hiervoor wordt ook een aanpak ontwikkeld. Eerste ideeën hiervoor zijn uitgewerkt in Preventieplan: zelfredzaamheid en omgevingskracht. Daarnaast zorgt de gemeente voor duurzame zorgarrangementen in de vorm van professionele zorg en respijtzorg.

⁴ Bron: Sociaal Beleidskader Kernachtig Centraal (Gemeente Westland, 2016).

De voortgang van de doelen wordt gemonitord in een nieuwe Sociale Monitor Westland. In deze monitor staan de doelen van het beleidskader centraal. De gemeente heeft deze plannen geconcretiseerd om de doelen te verwezenlijken aan de hand van de volgende pijlers:

- **Blijven doen**⁵: Voortzetten individuele ondersteuning aan (jonge) mantelzorgers en ondersteuning in groepsverband zoals lotgenotencontact door Steunpunt Mantelzorg, oudertrainingen door zorgaanbieders en partnertrainingen voor bezoekers aan de Vereniging. Respijtzorg aan huis, onder andere uitgevoerd door Bezoekdienst dementie en Buddynetwerk.
- **Verbeteren**: Intensiveren respijtzorg en werkgevers bewust maken, zodat zij de combinatie werk en mantelzorg goed mogelijk maken.

Mantelzorg wordt ook genoemd in andere delen van het beleidsplan, op andere gebieden:

- **Zelfredzaamheid**. Op eigen kracht of met ondersteuning dichtbij. Met kortdurend verblijf voor zorgbehoevenden wordt ook overbelasting van de mantelzorger voorkomen.
- **Bij strategisch doel 'Minder eenzaamheid'**: Als mantelzorger bij keukentafelgesprek aanwezig is, mogelijkheid gebruiken om tijdig eenzaamheid bij mantelzorger te signaleren.
- **'Voorkomen is beter...'**: Vrijwilligers en mantelzorgers zodanig ondersteuning dat zij hun werk zo goed mogelijk kunnen doen en zo lang mogelijk volhouden.

Een onderdeel van het sociaal beleidskader is het Preventieplan, waar in deel 4 de nadruk ligt op het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers.

- **Oplossen**: Toenemend beroep op mantelzorgers en vrijwilligers en voorkomen dat zorgkosten exponentieel toenemen.
- **Doelen**: Mantelzorgers en vrijwilligers moeten werk goed en zo lang mogelijk blijven doen. Hiervoor zetten ze in op (flexibele vormen van) extra ondersteuning voor mantelzorgers:
 - Inzetten op bewust worden van signalen die mantelzorgers afgeven.
 - Meer bekendheid geven aan ondersteuningsmogelijkheden die er al zijn en mensen hier actief op wijzen.
 - Uitbreiden op die vlakken waar behoefte aan is.
- **Huidig aanbod**: Er zijn al middelen om mantelzorgers te ondersteunen, zoals steunpunt mantelzorg voor training, advies of een luisterend oor. Op grond van de Wmo kan huishoudelijke hulp ingeschakeld worden om overbelaste mantelzorgers te ontlasten.
- **Plan**: Onderzoek om uit te werken wat nodig is, verruiming van Wmo-beleidsregels en beleid en ondersteuning verbreden naar doelgroepen die onvoldoende in beeld zijn (bijvoorbeeld werkende mantelzorgers, mantelzorgers met kind met beperking en mantelzorgers die zorgen voor iemand met verstandelijke beperking). Starten met pilot met inzetten 'mantelzorgarrangement' als onderdeel van 1 gezin 1 plan. Doel hiervan is dat ieder gezinslid op passende wijze wordt ontlast.

Samenvattend

De gemeente Westland stelt duidelijke en concrete doelen wanneer het gaat om het ondersteunen van mantelzorgers. De mantelzorger krijgt een prominente plaats in het beleid en komt terug op verschillende beleidsterreinen. Wel is het onduidelijk hoe het gaat met de voortgang van deze doelen. Wat is behaald/waar is extra aandacht nodig? De doelen worden gemonitord in de Sociale Monitor, maar het is niet duidelijk wanneer deze verschijnt. In hoeverre zijn de doelen bij iedereen (intern/extern) bekend? Sluiten deze doelen aan bij de doelen van externe stakeholders?

⁵ Bron: Uitvoeringsprogramma Kernachtig Sociaal (Gemeente Westland, 2016).

3.2 Informatievoorziening

Informatievoorziening breed ingestoken in Westland

Er zijn verschillende informatiekanalen (zie kader⁶) die de gemeente gebruikt om inwoner te informeren over de mogelijkheden omtrent mantelzorgondersteuning.

Het contact via Vitis Welzijn⁷ richting de mantelzorgers gaat grofweg via vier 'wegen':

- Nieuwsbrief mantelzorg: informatie over bijeenkomsten en activiteiten, actueel nieuws op het gebied van mantelzorg op landelijk en gemeentelijk niveau.
- Contactbijeenkomsten
- Week van de Mantelzorg
- Kenniscentrum Mantelzorg

(Drieluik folder mantelzorg)

Er zijn verschillende **informatiekanalen** in de gemeente Westland:

- Gemeentelijke website
- Folders
- Consulent mantelzorg
- Buurtinformatiepunt
- Medewerkers KlantContactCentrum

Nieuwsbrief Mantelzorg, nummer 2, 2017

Bijeenkomsten mantelzorg

Vrijwel altijd wordt de term 'oligodencontact' genoemd wanneer het gaat om bijeenkomsten voor mantelzorgers. Wij noemen het 'Mantelzorgers in gesprek' en 'Psychiatrie in de Familie'. Misschien is een bijeenkomst iets voor u? U bent van harte welkom!

- Er wordt aan de hand van een thema gesproken
- Het zijn educatieve en ontspannen bijeenkomsten
- Mogelijkheid om met mensen die in een vergelijkbare situatie zijn te spreken
- Ontdeken dat er anderen zijn met dezelfde gevoelens, zoals onzekerheid en verdriet

(Nieuwsbrief Mantelzorg)

3.3 Ondersteuningsaanbod gemeente Westland

Ruim aanbod in mantelzorgondersteuning in Westland

De gemeente Westland biedt een breed scala aan mantelzorgondersteuning. Het diverse aanbod is terug te zien in een groot aantal lokale, regionale en ook landelijke organisaties die binnen de gemeente Westland mantelzorgondersteuning coördineren en aanbieden. Vanuit verschillende werkgebieden, zoals jeugdzorg, ouderenzorg of verstandelijke gehandicaptenzorg, kunnen Westlandse mantelzorgers toegang krijgen tot deze ondersteuning.

Mantelzorgwaardering

In november 2016 is de Regeling Mantelzorgwaardering Westland (structureel) (her)ingevoerd. Doel is om waardering te laten blijken, 'nieuwe' mantelzorgers met ondersteuningsbehoefte te vinden en een kleine verlichting te geven in de extra uitgaven van het mantelzorgen. Er is gekozen voor een laagdrempelige en regelarme regeling, bestaande uit een lichte toetsing en controle op de juistheid van gegevens. Het zwaartepunt van de uitvoering ligt bij Vitis Welzijn Mantelzorg. In de periode 1 december 2016-31 maart 2017 hebben 1882 mantelzorgers een waardering aangevraagd en toegekend gekregen. Het totaal aantal geregistreerde mantelzorgers komt daarmee op 2156. Het percentage schriftelijke aanvragen was veel hoger (42%) dan verwacht. Dit legde druk op de uitvoering en het halen van de gecommuniceerde betalingstermijnen. Daarnaast is er € 29.000,- meer uitgegeven dan begroot door de grote hoeveelheid aanvragen⁸.

⁶ Bron: <https://www.gemeentewestland.nl/zorg-en-ondersteuning/mantelzorg.html>; Drieluik folder mantelzorg.

⁷ Bron: Vitis Welzijn onderzoekrapport onder mantelzorgers

⁸ Bron: Rapportage evaluatie mantelzorgwaardering 2017

Hieronder een overzicht van de verschillende regelingen die er zijn voor mantelzorgers in de gemeente Westland⁹.

Regelingen gemeente Westland

- Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT): Voordelige huishoudelijke hulp (max 20 uur per jaar). Betreft een tijdelijke regeling, waarvoor geen Wmo-indicatie nodig is.
- Kennismakingspakket huishoudelijke hulp: 4 uur gratis huishoudelijke hulp als blijkt van waardering (geen Wmo-indicatie nodig).
- Mantelzorgwoning: Onder bepaalde voorwaarden is geen vergunning meer nodig om een mantelzorgwoning te bouwen op het eigen erf.
- Voorrangsverklaring woonruimte in mantelzorgsituaties: Voorrang krijgen voor een woonruimte, wanneer de verhuizing betekent dat de mantelzorgers op redelijke loop-/fietsafstand komt te wonen van degene die verzorgd wordt.

Ondersteuning vanuit Vitis Welzijn:

- Consulent mantelzorg.
- Consulent jonge mantelzorger.
- Bezoekdienst Dementie en respijtzorg.

Landelijke regelingen

- Fiscale belastingaftrek voor zorgkosten.
- Extra kinderbijslag voor ouders van kind met een beperking.
- Vergoeding respijtzorg/vervangende mantelzorg door zorgverzekering.
- Verruiming verlofregelingen: Werknemers met mantelzorgtaken kunnen bij hun werkgever zorgverlof aanvragen voor het verzorgen van familie, vrienden of bureu.
- OV-begeleiderskaart.
- Handen in Huis: 24-uurs vervanging van de zorg aan huis ter ontlasting van de vaste mantelzorger.

Overige, speciale regelingen (voor mantelzorgers van mensen met chronische ziekte/handicap):

- Collectieve Aanvullende Verzekeringen (CAV): Collectieve gemeentepolis voor chronisch zieken en mensen met een handicap en een laag inkomen.
- Tegemoetkoming premie aanvullende ziektekostenverzekering.
- Regeling eigen bijdrage: Wmo-cliënten met een inkomen tot 130% van het Wettelijk Minimum Loon hoeven geen eigen bijdrage te betalen voor Wmo-voorzieningen.

Strandgoed Ter Heijde Logies & Respijt

Strandgoed¹⁰ is opgericht om te voldoen aan de vraag naar respijtzorg in de vorm van logeervoorzieningen. De mogelijkheid tot tijdelijke opname in een verpleeghuis werd als te confronterend ervaren. In Strandgoed kan de zorgbehoevende tijdelijk logeren in een vakantie-achtige setting. Doelgroep: mensen met lichte dementie en/of een somatische beperking die afhankelijk zijn van begeleiding, ondersteuning, zorg en toezicht door anderen.

Samenvattend

Het aanbod aan mantelzorgondersteuning binnen de gemeente Westland is de laatste jaren toegenomen, maar er is sprake van een versnippering in het aanbod. In hoeverre is het aanbod afgestemd op de gehele populatie mantelzorgers? De vraag is of het huidige aanbod toereikend is en of er mogelijk lacunes zijn.

⁹ Bron: Drieluik folder mantelzorg

¹⁰ Bron: Eindrapport Strandgoed

3.4 Samenwerking

Vitis Welzijn heeft de opdracht namens de gemeente Westland de ondersteuningsstructuur te organiseren voor (kwetsbare) burgers. Zelforganisatie en zelfredzaamheid van burgers is het uitgangspunt van deze welzijnsopgave. Doel is dat mensen elkaar ontmoeten, participeren en naar elkaar om kijken

Team Vitis Welzijn

Team Vitis Mantelzorg is een kenniscentrum en biedt ondersteuning aan mantelzorgers volgens de Wmo basisfuncties mantelzorg¹¹.

Doelstellingen 2016 Team Mantelzorg algemeen:

- Meer vragen over mantelzorg van professionals en burgers krijgen waarbij een beroep wordt gedaan op het kenniscentrum mantelzorg.
- Meer zorgprofessionals/vrijwilligers volgen de mantelzorgtraining (H)Erkend, zodat zij tijdens hun werkzaamheden mantelzorgers kunnen (h)erkennen.
- Nieuwe mantelzorgers registreren om ondersteuning te bieden.
- Bemiddelen in het gebruik maken van respijtzorgthuis/buitenshuis.

Doelstellingen 2016 Vitis Jong Zorgen Westland:

- Nieuwe jonge mantelzorgers registreren om ondersteuning te bieden.
- Een structureel activiteitsaanbod voor jonge mantelzorgers.
- Lesgeven op (middelbare) scholen over jonge mantelzorgers.

Doelstellingen Bezoekdienst Dementie:

- Nieuwe matches tussen vrijwilligers en dementerende senior maken en registreren om de mantelzorgers respijtzorg te bieden.
- Lezingen over dementie aanbieden aan Vitis-vrijwilligers (en overige belangstellenden) om kennis te vergroten.

Netwerk mantelzorg

De netwerkpartijen hebben zich uitgesproken over de samenwerking en de verwachtingen die men heeft om de mantelzorg respijtzorg op maat te kunnen bieden¹². Vitis Welzijn Mantelzorg is hierbij de spin in het web en verbindt de vraag met het aanbod. De netwerkpartijen blijven wel verantwoordelijk voor de inzet, kwaliteit en begeleiding van de vrijwilliger. Doel: Mantelzorgers blijven hun taak verrichten, worden niet overbelast en zij zijn zich bewust van hun rol als mantelzorgers. Zij weten waar zij met hun vragen over ondersteuning van respijtzorg terecht kunnen.

¹¹ Bron: Jaarplan Teamplan Mantelzorg (Vitis Welzijn, 2016).

¹² Bron: Samenwerkingsovereenkomst netwerk mantelzorg (Vitis Welzijn, 2011)

Subdoelen:

- Het aanbod en de samenwerking tussen de verschillende organisaties vanuit het netwerk mantelzorg is zo op elkaar afgestemd dat er een inzichtelijk aanbod van respijtzorg geboden kan worden aan mantelzorgers.
- Mantelzorgers zijn bekend met de mogelijkheid van respijtzorg.
- Mantelzorgers maken gebruik van de mogelijkheden van respijtzorg.

Betrokken partijen:

- Partijen formele zorg: Careyn, Pieter van Foreest, GGZ en Vitis Welzijn. Taken:
 - Nagaan welke ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers nu en in de toekomst geboden moet worden.
 - Aanbod en samenwerking tussen verschillende partijen op elkaar afstemmen.
 - Bij intake met mantelzorgers bespreken welke inzet de mantelzorgers wil blijven doen na opname van de verzorgde in een intramurale voorziening.
- Partijen informele zorg: Buddy Netwerk, Rode Kruis, Zonnebloem, VPTZ, Alzheimer Stichting, Stichting Perspektief en VTV (MEE). Taken:
 - Huidige vrijwilligers interesseren voor een andere doelgroep.
 - Het werven van nieuwe vrijwilligers voor respijtzorg.
 - Het leveren van betrouwbare en deskundige vrijwilligers met passie voor de verschillende doelgroepen.
 - Organiseren van een goede (telefonische) bereikbaarheid tijdens kantooruren.

Verantwoordelijkheden:

- Vrijwilligers
 - De vrijwilliger is verantwoordelijk voor de continuïteit in de (zorg)vraag.
 - De vrijwilliger signaleert naar de coördinator van de eigen organisatie bij onduidelijkheden of andere omstandigheden.
 - De vrijwilliger doet wat hij beloofd.
 - De vrijwilliger is voldoende toegerust voor het uitvoeren van de (zorg)vraag
- Beroepskrachten
 - De beroepskracht is verantwoordelijk voor de continuïteit in de (zorg)vraag.
 - De beroepskracht onderneemt actie bij onduidelijkheden of omstandigheden.
 - De beroepskracht is voldoende toegerust voor het uitvoeren van de (zorg)vraag.
- Organisaties
 - Geeft scholing en begeleiding aan de beroepskracht en vrijwilligers.
 - Matchen de vrijwilliger met de respijtzorgvraag.
 - Zorgt voor een goede (telefonische) bereikbaarheid.
 - Zorgt voor contactpersonen die de respijtvragen coördineren.
 - Is transparant over wachttijden (lijsten).
 - Werft vrijwilligers voor respijtzorg vragen.
 - Zorgt voor voldoende vrijwilligers in het Westland.

Beoogde resultaat:

- De ondersteuning door respijtzorg voldoet aan eisen van tijd en behoefte van mantelzorgers.
- Ondersteuning kan op eenvoudige wijze door mantelzorgers worden ingeroepen.
- Partijen spelen flexibel in op de behoefte van mantelzorgers en kunnen makkelijk inspelen op veranderende behoeftes en situaties.

Samenwerkingsovereenkomst respijtzorg

Zeven organisaties voor informele zorg en vier organisaties voor formele zorg uit het netwerk mantelzorg hebben afspraken gemaakt over samenwerking bij respijtzorgaanvragen¹³. Het steunpunt kan respijtzorg van een mantelzorger nu snel wegzetten bij één van de partners. De overeenkomst is niet formeel ondertekend; dat zou een langdurig traject zijn, omdat bij de grote zorg- en welzijnsorganisaties het bestuur de handtekening moest zetten. Het zijn nu werkafspraken die expliciet op schrift zijn gezet in de overeenkomst. Het loopt goed en men kan elkaar aanspreken als het niet goed gaat.

Samenvattend

Vitis Welzijn is als uitvoeringsorganisatie van de gemeente de belangrijkste partner en verbinder tussen de andere organisaties in Westland. De samenwerking met andere partijen is opgestart middels de netwerkbijeenkomst. De doelen (en subdoelen) omtrent mantelzorgondersteuning komen grotendeels overeen met de gemeentelijke doelen. Minder aandacht is er voor de monitoring van deze doelen; hoe staat het met de voortgang en borgt deze voortgang?

3.5 Trends en toekomstkansen

Om inzicht te krijgen in de huidige trends en ontwikkelingen op het gebied van mantelzorgondersteuning en het thema 'werk en mantelzorg' is gekeken naar andere onderzoeken, maar ook naar best practices in andere regio's.

Onderzoek Werk&Mantelzorg

Werk&Mantelzorg heeft een onderzoek uitgevoerd onder 2.535 respondenten, waaronder 544 mantelzorgers¹⁴, in 16 gemeenten:

- Werkende mantelzorgers hebben vooral moeite met combineren werk en zorgtaken, vanwege onvoldoende vrije tijd voor mantelzorgtaken (56%), onbekendheid met regelingen (42%) en het idee dat ze zoveel mogelijk zelf moten doen (40%).
- Werkende mantelzorgers krijgen ondersteuning thuis onvoldoende geregeld vanwege te beperkt netwerk (57%) en een tekort aan ondersteuningsmogelijkheden (43%).
- Werkende mantelzorgers zijn niet altijd op de hoogte van wettelijke regelingen, zoals kortdurend zorgverlof (74%), langdurend of palliatief zorgverlof (54%) en calamiteitenverlof (57%).
- Werkende mantelzorgers maken nu vooral gebruik van flexibele werktijden, thuiswerken en parttime werken. Ze maken nog weinig gebruik van calamiteitenverlof, verlofsparen en kortdurend zorgverlof, maar hebben daar wel behoefte aan.

Evaluatie Hervorming Langdurige Zorg¹⁵

- Tussen 2014 en 2016 is het aandeel mantelzorgers of vrijwilligers onder de bevolking niet veranderd.
- Het aandeel dat vindt dat mensen zo veel mogelijk hulp uit hun eigen netwerk moeten krijgen is sterk gedaald tussen 2010 en 2016.
- Tijd is een belangrijke factor om informele hulp te kunnen geven. Dit belang is toegenomen ten opzichte van 2014, vooral bij jonge mensen.
- Mantelzorgers die relatief veel overbelast zijn, zijn mantelzorgers van partners of kinderen, dementerenden, mensen met psychische problemen en terminaal zieken.
- Een eerste voorwaarde voor ondersteuning is goede signalering en opsporing. Hier kan nog winst worden behaald; Wmo-hulpen en wijkverpleging hebben nog lang niet altijd oog voor mantelzorgers.

¹³ Bron: *Steunpunt Samenwerkingsovereenkomst Respijtzorg Westland (Vitis Welzijn, 2017)*.

¹⁴ Bron: *Benchmark gemeenten Werk&Mantelzorg (2017)*

¹⁵ Bron: *Voor elkaar? Stand van de informele hulp in 2016 (SCP, 2017)*

- De toegang tot ondersteuning kan beter; soms is er geen geschikt aanbod of is er sprake van wachtlijsten bij bijvoorbeeld respijtzorg. Ook zijn niet alle mantelzorgers bekend met de term 'mantelzorg', wat het vinden van mantelzorgondersteuning kan bemoeilijken.
- Kennis en vaardigheden bij mantelzorgers moeten vergroot worden om kans op overbelasting te verminderen.
- Professionals hebben nog onvoldoende oog voor mantelzorgers; ongeveer de helft is ontevreden over mate waarin zij kunnen meebeslissen met professionals en ruim de helft vindt dat professional te weinig oog heeft voor welbevinden van de mantelzorgers.
- Mantelzorgsteunpunten zijn niet goed in beeld bij mantelzorgers. Vooral mantelzorgers van dementerenden en mensen met psychische problemen hebben dit wel nodig. Zij hebben vooral behoefte aan ondersteuning in de omgang met de hulpbehoevende.
- Veel mantelzorgers zijn geholpen met begrip en waardering van de gemeente.
- Het is wenselijk dat zorgorganisaties meer ruimte creëren voor het ondersteunen van mantelzorgers. Ook is er in het signaleren een belangrijke rol weggelegd voor huisartsen.

Best practices samenwerking met mantelzorgers

- Arkin (GGZ) ziet naastbetrokkenen als een belangrijke samenwerkingspartner bij de behandeling en het herstel van hun cliënten. Arkin werkt dan ook 'Triadisch' (samenwerking tussen de cliënt, naastbetrokkenen en de behandelaar als basis van iedere behandeling) en heeft het Triadisch werken benoemd als één van de speerpunten van het strategisch kader 2017/2018.
- Bij Arkin (GGZ) heeft elk team een naastbetrokkenenconsulent als aandachtsfunctionaris van het mantelzorgbeleid.
- Bij Arkin (GGZ) is naast een cliëntenraad en ondernemingsraad ook een naastbetrokkenenraad opgezet om de stem van de mantelzorger meer op de agenda te krijgen. Daarnaast is de functie van aandachtsfunctionaris-naastbetrokkenen vastgelegd in een functieprofiel om zo de betrokkenheid en borging te kunnen waarborgen.
- Cordaan (VVT) gebruikt Familienet; hiermee kunnen zorgprofessionals op een laagdrempelige manier communiceren met de mantelzorger, door het plaatsen van foto's/ video's of teksten.
- Een mantelzorger kan verschillende rollen vervullen. Elke rol van de mantelzorger vraagt om een andere benadering & activiteiten door de zorgprofessional. Het SOFA-model geeft dit duidelijk weer¹⁶.
- Met behulp van de 3-minuten check kan een mantelzorger zijn eigen situatie in kaart brengen. Deze check helpt om het gesprek op gang te brengen tussen een mantelzorger en zorgprofessional¹⁷.
- De Samenspelscan van het Expertisecentrum Mantelzorg geeft inzicht waar verbetering nodig is in de organisatie (intra & extramuraal) rond de samenwerking met mantelzorgers. De Samenspelscan kan worden ingevuld door de mantelzorger, leidinggevende, helpende, verpleegkundige, cliënt & het management en geeft hierdoor een breed beeld.^{18, 19}

Samenvattend

Het thema werk en mantelzorg is in de gemeente Westland een relatief nieuw speerpunt. Het onderzoek van Werk&Mantelzorg geeft aan dat mantelzorgers met een baan hun mantelzorgtaken soms lastig kunnen combineren met hun werkzaamheden. Er zijn verschillende mogelijkheden en regeling die hen hierbij kan ondersteunen, maar de bekendheid is laag. Ook heeft een deel geen behoefte hieraan. Bovenstaande best practices laten zien dat er veel verschillende mogelijkheden zijn op het gebied van mantelzorgondersteuning. Kijken organisatie en de gemeente Westland ook wel eens naar best practices van andere organisaties/gemeenten? Hebben ze voorbeelden van best practices? Of voorbeelden van hoe het juist niet moet?

¹⁶ Bron: http://www.expertisecentrummantelzorg.nl/Site_EM/docs/pdf/Sofa_model.pdf

¹⁷ Bron: http://www.markant.org/assets/2015/12/3_minuten_check.pdf

¹⁸ Bron: *Stappenplan naar vanzelfsprekende samenwerking met informele zorgverleners (Sigra)*

¹⁹ Bron: <http://www.expertisecentrummantelzorg.nl/em/instrument-samenspelscan-thuis-en-verblijfszorg.html>

4

HOOFDSTUK

Mantelzorgbeleid: experts aan het woord

4. Mantelzorgbeleid: experts aan het woord

Met twaalf stakeholders op het gebied van mantelzorgondersteuning in de gemeente Westland zijn telefonische interviews gehouden. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen.

4.1 Beleid en doelen

Doelen van de gemeente niet altijd bekend

Met het beleid van de gemeente op het gebied van mantelzorg en de onderliggende doelen zijn vooral de stakeholders bekend die in dienst zijn van de gemeente of nauw samenwerken. Anderen zijn in grote lijnen op de hoogte van de doelen of weten van het bestaan van het beleid. Geen enkele stakeholder is betrokken geweest bij de totstandkoming van het huidige beleid. Dit blijkt ook uit het interview met de beleidsmedewerker van de gemeente: "de doelen zijn niet in samenwerking met de stakeholders opgesteld, hierdoor zijn zij ook niet op de hoogte van de doelen. Dit heeft te maken met het strakke tijdpad bij het opstellen, er was geen tijd om de stakeholders hierbij te betrekken". Waar sommigen de doelen van de gemeente (globaal) kunnen beschrijven, geven anderen aan dat ze vooral met de praktische uitvoering bekend zijn en de weg weten te bewandelen.

Als de organisatie de eigen doelen rond mantelzorg beschrijft dan komt dit grotendeels overeen met de doelen van de gemeente: het signaleren van overbelasting en dit tegengaan. Stakeholders als de vrijwillige thuishulp, de Wmo-consulent en huisarts kijken altijd naar de mantelzorgsituatie tijdens gesprekken met de cliënt of patiënt. De medewerker van Middin hierover: "wij nemen altijd de mantelzorger mee, je moet oog hebben voor de cliënt in samenhang met de mantelzorger. Het is belangrijk dat de mantelzorger voldoende energie houdt om hun taak met plezier te kunnen doen". Ook Careyn heeft een soortgelijk doel: "we willen dat de cliënt zo lang mogelijk thuis kan blijven wonen, als zorgorganisatie kunnen we dat niet alleen. Wij bieden hulp aan de cliënt, maar ook aan de mantelzorger zodat zij niet overbelast raken".

Toenemende bewustwording onder bevolking over mantelzorg

Vrijwel alle organisaties zijn positief over de gemeente Westland wanneer het gaat om mantelzorgbeleid. Ze vinden de gemeente betrokken, waarbij de focus op mantelzorg de laatste jaren flink is toegenomen. Dit sluit aan bij het beschrijven van het mantelzorgbeleid door de gemeente zelf. Ook de Wmo-consulenten zien hierin een verschuiving: "mantelzorg is in beweging, in opmars in Westland. Mensen herkennen zichzelf nu (meer) als mantelzorger en er is meer informatie beschikbaar." Hierdoor is er ook meer bewustwording in de gemeenschap, wat een positieve invloed heeft op het bereik van de gemeente op dit gebied. Een organisatie noemt specifiek het speerpunt 'de jonge mantelzorger', wat een belangrijk onderdeel is. Met behulp van voorlichting op scholen laat de gemeente zien dat er ook aan deze groep mantelzorgers wordt gedacht. De gemeente investeert, maar geeft de uitvoering uit handen. Daarbij speelt samenwerking een belangrijke rol in de sterke uitvoering van het mantelzorgbeleid. Men weet elkaar vinden en vrijwel altijd speelt Vitis hierin een centrale rol. Zij hebben de kennis en expertise in huis en zijn als welzijnsorganisatie 'ingehuurd' om als kennispartner op te treden. Elke partij noemt Vitis als belangrijk(st)e speler op het gebied van mantelzorg. De mantelzorgconsulent van Vitis geeft aan dat in een jaar tijd al veel is gebeurd: "het leeft nu veel meer. We vinden dat we er wat mee moeten. Nu willen alle Wmo-consulenten er ook wat van horen en willen graag bijscholing op dit onderwerp. Er is sprake van meer kennis maar ook meer behoefte hieraan". Niet alleen begint mantelzorg een begrip te worden in de gemeente Westland, ook onder medewerkers in het gemeentehuis is dit het geval. Hierin laat de gemeente zijn openheid zien en ook de wil om samen te werken en mantelzorg op de kaart te zetten.

Vragen om hulp als belangrijkste knelpunt voor Westlander

De geïnterviewde van het burgerinitiatief vindt dat er nog meer omdenken mag plaatsvinden. Zij geeft als voorbeeld dat zij bezig zijn met een mantelzorginloop, maar dat dit niet (goed) van de grond komt vanwege de omgevingsvergunning. Dit laat zien dat de gemeente, ondanks goede bedoelingen, toch niet altijd mee kan werken omdat men werkt vanuit de wetgeving.

Een ander genoemd knelpunt is het verkrijgen van specifieke mantelzorgondersteuning. Zo is het structureel organiseren van ondersteuning voor mensen met autisme lastiger dan bijvoorbeeld respijtzorg voor dementerenden. Meerdere organisaties zien het karakter en instelling van de Westlanders enigszins als een obstakel: "men vraagt in Westland vanuit nature niet graag om hulp, houdt zijn of haar problemen liever achter de voordeur. Men wil het graag zoveel mogelijk zelf doen, er is sprake van schaamte als ze het niet meer zelf kunnen doen." Hierdoor ontstaat overbelasting, men komt klopt pas aan als het water hen al aan de lippen staat en vinden het dan soms moeilijk om hulp te accepteren. Daar staat tegenover dat er ook veel bereidheid is in de gemeente, men doet veel om anderen te helpen. Dit is ook zichtbaar in het verenigingsleven en is typerend voor de Westlandse bevolking.

Vrijwilligers belangrijk in ondersteuning, maar tekort dreigt

Er is een groot aanbod op het gebied van mantelzorgondersteuning. Het is echter soms lastig voor burgers om een overzicht te krijgen van de samenhang tussen verschillende partners. Een voorbeeld uit de praktijk door de Wmo-consulent: "een mantelzorger zag bij een bijeenkomst verschillende ketenpartners aan tafel zitten. Zij vroeg zich af hoe je van de één naar de ander komt. Hoe stemmen zij dat af? Dat soort vragen komen er dan, dit duizelt sommigen." Je moet best goed geïnformeerd zijn om te weten wat je waar en wanneer haalt en inschakelt. Ook moet bij veel ketenpartners de onderlinge samenwerking nog beter worden. Zo bestaan sommige organisaties grotendeels uit vrijwilligers waarbij de werving van deze vrijwilligers elkaar niet in de weg moet zitten. Dat is een gevaar met veel verschillende stakeholders. Ook de vrijwillige thuiszorg herkent dit beeld. Zij hebben bovendien te maken met een tekort in vrijwilligers.

Vitis noemt nog een ander knelpunt: de financiën. "Als ik kijk naar respijtzorg waarvoor mensen komen en daar hulp bij nodig hebben, dan kunnen wij dat niet leveren. Dat vind ik echt jammer. Als ik een cliënt tegenkom die thuiszorg nodig heeft en dat niet krijgt vind ik dat schrijnend. Je kan het lang volhouden als je er af en toe eens uit bent. Mensen vallen bij bosjes om anders. Ook dat een zorgverzekering hierin stappen terug heeft gezet, zie ik als een signaal en is een groot probleem."

4.2 De mantelzorger in Westland

Meer aandacht voor specifieke zorgvragers, werkenden en jonge mantelzorgers nodig

De Westlanders staan klaar voor elkaar, men gaat ver om goed voor elkaar te zorgen. Er is sprake van veel sociale cohesie, een karakter van harde werkers. De hulpvraag stelt men niet graag, ze willen het zelf oplossen. De groep werkende mantelzorgers is hierbij slecht in beeld, zij hebben gewoonweg geen tijd om aan te kloppen. Dit is een belangrijke groep, waar de gemeente ook meer haar aandacht op wil vestigen de komende tijd. Deze groep voelt zichzelf ook nog te weinig aangesproken. Een andere groep is de jongere mantelzorger. Ook hierop is te weinig zicht geeft men aan. De verpleegkundige van JGZ geeft aan dat zij preventief werken en de eerste signalen van jonge mantelzorgers opvangen door middel van vragenlijstonderzoek en gesprekken met kinderen: "wij komen het niet zo heel vaak tegen, misschien 1% van de kinderen op jaarbasis. Maar we denken dat er meer zijn". De gemeente onderkent dit, geeft aan dat deze groepen wel steeds bekender worden, maar nog steeds te weinig. Toch hoeft dit niet altijd een probleem te zijn. Een Wmo-consulent: "Ik ben zelf ook burger en mantelzorger, maar ik heb geen ondersteuning nodig."

We moeten vooral de groep in beeld krijgen die overbelast dreigt te worden, dit is de meest kwetsbare groep". Ook bij specifieke groepen mantelzorgers zoals kinderen met LVB of volwassenen bij NAH verwacht men dat deze niet altijd bekend zijn bij en met de gemeente. Een heel goed beeld van de grootte van de groep hebben de meesten niet. Sommigen noemen percentages of het landelijke aandeel mantelzorgers. Bij de gemeente is een groot deel van de mantelzorgers bekend via de mantelzorgwaardering. Zij noemen ook specifiek de groep mantelzorgers van kinderen met LVB en de jeugdgroep als onderbelichte groep die tussen wal en schip dreigt te raken.

4.3 Ondersteuningsaanbod

Ondanks breed ondersteuningsaanbod zijn er lacunes

Het algemene beeld laat zien dat er veel is op het gebied van mantelzorgondersteuning, maar dat er ook verschillende lacunes zijn in het aanbod. Wat men bijvoorbeeld mist:

- Verschillende vormen van opvang, bijvoorbeeld voor dementerenden of jongeren met autisme
- Kortdurende respijtzorg
- Ondersteuning specifiek voor mantelzorgers die mensen met NAH verzorgen
- Het wegvallen van voorzieningen als tafeltje-dekje, of dat dagbesteding niet elke dag beschikbaar is

De gemeente geeft aan dat er een (te)veelheid is, er zijn te veel loketten. Hierdoor is het aanbod versnipperd. Vitis is het hier niet mee eens. Zij weten goed wat er is, zijn het eerste aanspreekpunt voor mantelzorgers en bieden allereerst een luisterend oor. Wel geven zij aan soms vast te lopen in verwijsmogelijkheden; de 'lastige gevallen' blijken niet altijd op te lossen voor hen. Toch is het aanbod niet voor iedere stakeholder duidelijk: "ik zou meer willen verdiepen in het aanbod, willen weten wat er is. Ik zoek nu vaak op casusniveau naar maatwerk (Middin)".

Werk en mantelzorg (h)erkend als belangrijk thema

Eén van de speerpunten binnen de gemeente Westland is het thema werk en mantelzorg. Velen herkennen dit als aandachtspunt en komen dit steeds vaker tegen. Juist deze groep is belangrijk om in de gaten te houden. De huisarts: "dit komen wij zeker tegen, deze groep moet meerdere bordjes in de lucht houden. Veel mensen werken nou eenmaal, meer dan vroeger." Men geeft aan het lastig te vinden hoe de gemeente hiermee om kan gaan of invloed op uitoefenen. Mogelijkheden zijn regelingen als zorgverlof, maar belangrijk is dat het bespreekbaar moet blijven. "Mantelzorgers gaan niet minder werken, let er dan op dat ze op de been blijven en er ontspanning blijft. Mantelzorg is niet vervelend, het is in het algemeen zingevend!"

Hier ligt een duidelijke rol weggelegd voor werkgevers en leidinggevendenden. Meerdere teammanagers noemen dit ook, zij gaan in gesprek met hun werknemer, vragen hoe het gaat en of alles onder controle is. Vitis geeft aan dat er nog veel onduidelijkheid is over dit thema en dat dit verder moet worden uitgediept door middel van onderzoek. Als voorbeeld wordt de gemeente Den Haag genoemd; men wil net als deze gemeente graag een mantelzorgvriendelijke organisatie worden. Een advies voor de gemeente: "blijf flexibel! De gemeente bezuinigt op bepaalde voorzieningen, dit betekent dat mensen in de problemen komen. Wij krijgen dit soort vragen, maar kunnen dit niet organiseren (vrijwillige thuishulp)".

4.4 Samenwerking en communicatie

Vitis Welzijn heeft centrale rol in Westland

Alle stakeholders noemen Vitis als de 'spin in het web' en de 'spelverdeler' op het gebied van mantelzorg in Westland. Zij zijn de verbinder waar zij mantelzorgers met hulpvragen naar doorverwijzen. Dit geldt ook voor organisaties die naar eigen zeggen niet veel met mantelzorg(ers) te maken hebben. De bekendheid en reikwijdte van Vitis is groot. Ook Vitis zelf geeft aan dat zij goed worden gevonden, spreken van een goede en fijne samenwerking met de ketenpartners in Westland. Tijdens het netwerkoverleg wordt per keer een thema aangepakt waar ze met de partners over praten. Zo zijn bijvoorbeeld 'respijtzorg' en de 'website' als onderdeel besproken. De samenwerking is opgezet als een netwerk, een keten van zorg en begint ook steeds meer vorm te krijgen. Dat dit nog in opbouw is, beaamt men: "niet al mijn collega's hebben een goed beeld wat er is, dit duurt ook 1 a 2 jaar voordat je dit doorhebt. Alles is constant in beweging. Vitis heeft zich de laatste jaren goed kenbaar gemaakt, dit heeft effect". De mantelzorgbijeenkomst in maart wordt genoemd, dit ziet men als een positieve ontwikkeling, samenwerken aan een gemeenschappelijk doel. "Voorheen werkten sommige zorgaanbieders niet samen, nu wordt daar wel naar gezocht" (Pieter van Foreest). Veel stakeholders werken ook samen met Vitis op het gebied van PR, zoals bekendheid via folders en het organiseren van activiteiten in Westland. Belangrijk is dat gemeente, bijvoorbeeld bij de hulpvraag in kader van de Wmo, ook goed de zorgsituatie en mantelzorgsituatie in kaart brengt. "Een zorgvrager heeft de neiging zich soms beter voor te doen dan daadwerkelijk het geval is. Door in een vroeg stadium de mantelzorg hierbij te betrekken wordt de situatie reëler ingeschat." Ondanks de goede werkzaamheden van Vitis zijn er ook vraagtekens: "moeten zij dit allemaal zelf doen? Hebben zij voldoende mogelijkheden om aan alle vragen op het gebied van mantelzorg tegemoet te komen?"

Niet bij iedere organisatie is er sprake van voldoende aandacht voor de mantelzorg

Niet iedereen is even positief over de samenwerking op het gebied van mantelzorg in Westland: "bijvoorbeeld de samenwerking met thuiszorg, vroeger was er een organisatie nu zijn dat er twee. Dit maakt het samenwerken ook lastiger". Ook zijn er veel verschillende mantelzorgers, verschillende aandoeningen (GGZ, LVB, kinderen) en hierdoor ook veel verschillende organisaties. Dit maakt het vinden van de juiste weg en de samenwerking lastiger". Daarnaast zijn er ook partijen waarbij de werkwijze weinig ruimte biedt voor het opvangen van mantelzorgers. Zo heeft de JGZ vooral een signalerende functie als het gaat om (jonge) mantelzorg. Zij zijn geen 'echte' hulpverlener maar signaleren en verwijzen dan door (naar bijv. Vitis). Er is verder geen afstemming met Vitis, ook niet nadat zij doorverwijzen. Dit geldt ook voor het Reinier de Graaf ziekenhuis. Bij de transfer (ontslaan van patiënten) kunnen zij geen mantelzorgondersteuning organiseren. Hier is geen tijd voor in de kortdurende processen, waarbij snelheid en tijdsdruk de grootste belemmerende factoren zijn.

5

HOOFDSTUK

De Westlandse mantelzorger

5. De Westlandse mantelzorger

Eén op de vijf mantelzorgers is overbelast

Volgens de GGD Gezondheidsmonitor²⁰ is in 2016 zestien procent van de inwoners (19 jaar en ouder) mantelzorger. Dit is meer dan in de regio: Zuid-Holland West (14%) en Haaglanden (12%).

Het aantal uur dat er per week mantelzorg wordt gegeven loopt uiteen. Door 62% van de mantelzorgers in Westland wordt 5 uur of minder per week besteed aan de mantelzorg, 9% besteedt meer dan 20 uur per week. Ongeveer 2.300 inwoners in Westland voelen zich tamelijk zwaarbelast tot overbelast door de mantelzorg, dit is 19% van alle mantelzorgers.

Om inzicht te krijgen in de ervaringen van mantelzorgers in Westland zijn twee focusgroepen gehouden om de ervaringen, ideeën en visies met mantelzorgers verdiepend in kaart te brengen. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit de gesprekken.

Het betreft een kwalitatief onderzoek, hetgeen betekent dat uitkomsten niet bedoeld zijn voor het doen van cijfermatige uitspraken over de beleving. De bevindingen zijn niet per se representatief voor 'de mantelzorger in de gemeente. Wel is er een goede spreiding in achtergrondkenmerken van mantelzorgers bereikt en biedt het onderzoek derhalve een waardevol inzicht in belevingen en ervaringen die zich voordoen.

5.1 Betekenis van mantelzorg

Mantelzorg belangrijk aandeel in het leven

Met behulp van een ansichtkaart kregen mantelzorgers de kans om aan te geven wat mantelzorg(en) voor hen betekent. Zo kiest één mantelzorger een auto: "ik heb veel rollen, van taxichauffeur tot klusjesman. De mobiliteit is weg bij mijn moeder dus ik rij haar 2 tot 3 keer per week". Een andere mantelzorger kiest een kaart vanwege de vrolijkheid: "al zijn veel dagen somber en donker, toch overheersen de positieve dagen die ik samen beleef". Ook het opvangen als mantelzorger, maar ook door het netwerk dat wordt gesymboliseerd in een kaart waarin een groep mensen één iemand in de lucht gooien en weer opvangen. "Diegene wacht wie haar opvangt, ze kan eigenlijk niks meer en is volledig afhankelijk van anderen". Mantelzorg is geen keuze, je rolt erin: het overkomt je.

Reden voor geven van mantelzorg

Ondanks de belasting en de drukte die mantelzorg met zich meebrengt, krijgen mantelzorgers er ook veel voor terug. Ze zijn dankbaar dat ze dit mogen doen en ook blij dat ze het (nog) kunnen doen.

- *"Samen ben je bezig je ouder, kind of partner het zo comfortabel mogelijk te maken."*

Een aantal mantelzorgers wil samen met de zorgvrager positief naar de situatie kijken. Liefde is de grote drijfveer. Een mantelzorger: "ik ben er dankbaar voor dat ik het kan doen en andersom krijg ik veel dankbaarheid van mijn zus". Niet iedereen staat er zo in, ervaren mantelzorg als een dusdanige belasting en zien niet de mooie momenten. "Mooie momenten zijn er niet, ze is stervende."

²⁰ GGD Gezondheidsmonitor (GGD, 2018).

Altijd bezig met mantelzorg

Mantelzorg betekent vooral veel plannen, dat is waar een aantal mantelzorgers tegenaan loopt. Dit komt omdat dit niet het enige is in het leven, sommigen werken, hebben een druk gezinsleven. Dit zorgt ervoor dat er altijd tijd te kort is en men altijd bezig is met de agenda en met de mantelzorg: "je bent altijd aanwezig, altijd vooruit aan het denken en denken voor de zorgvrager."

Het wordt door sommigen als normaal gezien: "dat doe je toch gewoon voor je moeder. Maar ik ben elke keer kapot als ik ben geweest." Door het mantelzorgen komt men niet meer toe aan het eigen (sociale) leven en raakt men een gevoel van vrijheid kwijt. Dit lijkt vooral te gelden voor mantelzorgers die geen sociaal netwerk hebben om hulp te vragen: "mijn zoon woont ver weg, mijn broers en zussen helpen niet dus ik sta er alleen voor". Het altijd beschikbaar zijn is zwaar, helemaal in combinatie met werk.

De strijd die je moet leveren kost veel energie. Steeds moeten bellen en vragen of er ergens een plekje is (bijvoorbeeld in een verzorgingstehuis). Het kost veel moeite om erkenning te krijgen voor de diagnose van de zorgvrager. Dit is waar een aantal mantelzorgers tegenaan loopt: elke keer opnieuw het verhaal vertellen en de diagnose 'verdedigen'.

Belastende aspecten voor een mantelzorger:

- Altijd aan het plannen/denken
- Altijd beschikbaar zijn/vrijheid kwijt
- Onverwachte/het schakelen
- Strijden/bewijzen dat diagnose oprecht is (UWV/regeling)
- Te weinig rekeninghouden met emoties cliënt
- Eenzaamheid
- Wisselvallig
- Nachten zwaar, verminderde nachtrust
- Rekening houden
- Niet 'nee' kunnen zeggen
- Helemaal alleen
- Angst
- Eigen vrijheid inleveren
- Strijd met instanties
- Contact kwijt
- Laten weten waar je bent
- Geen erkenning

5.2 Ondersteuning

Niet veel mantelzorgers bekend met de ondersteuningsmogelijkheden

Weinig deelnemers zijn op de hoogte van de mogelijkheden van mantelzorgondersteuning in de gemeente Westland. Deze mantelzorgers zijn ook niet echt op zoek naar wat er is op dit gebied: "Wat kan ik krijgen? Ik wist niet dat dit bestond in Westland". Sommige zijn wel gestart met hun zoektocht maar weten niet de volgende stap te zetten. Een aantal is wel bekend met de mogelijkheden en maakt ook wel eens gebruik van bijvoorbeeld respijtzorg. Dit is niet voor ieder type zorgvraag of aandoening beschikbaar. Men gaat ervan uit dat de beschikbare ondersteuning vooral gericht is op aandoeningen van psychische aard. Voor een deel van de mantelzorgers is dit een aanname, waardoor de verwachtingen hierover gekleurd zijn. Dit maakt de zoektocht lastig.

Deze zoektocht is een drempel voor een aantal mantelzorgers. Zij hebben behoefte aan iemand die hen hierbij helpt, een soort buddy die verstand van zaken heeft en helpt. In Westland bestaat de mogelijkheid om hiervoor de mantelzorgconsulent of casemanager in te schakelen. De ervaringen die men heeft met een casemanager mantelzorg in de gemeente zijn wisselend. Sommigen vinden de ondersteuning minimaal, anderen hebben hier wel positieve ervaringen mee. Men heeft behoefte aan praktische ondersteuning en iemand die concreet meedenkt.

- *"Welke weg moet ik bewandelen om het uiteindelijke doel te bereiken?"*

Ook de mantelzorgbijeenkomst is goede eerste stap voor mantelzorgers. Een enkeling is hierbij al eens aanwezig geweest en heeft positieve ervaringen. Het merendeel is echter niet op de hoogte van dergelijke bijeenkomsten.

Mantelzorgers passen hun werk aan op zorgtaken

Veel van de ondervraagde mantelzorgers zijn gestopt met werken of minder gaan werken. Dit hebben ze mede door het verlenen van mantelzorgtaken besloten. Een enkeling combineert het mantelzorgen met zijn of haar werk. Zij hebben hun agenda zo afgestemd dat dit mogelijk is. Ze passen de werkzaamheden aan en zorgen dat ze goed bereikbaar zijn voor hun mantelzorger. Meestal is dit in overleg met de werkgever, maar een enkeling geeft aan dit verborgen te houden. Een aantal deelnemers vindt dat er vanuit de werkgever meer begrip mag komen voor de situatie.

- *"Er wordt gezegd dat werkgevers daar meer tijd voor moeten maken en regelingen treffen voor mantelzorgers, maar daar merk ik niets van".*
- *"Als een ziekenhuisbezoek echt nodig, dan wil ik daar niet om smeken".*

5.3 Communicatie en informatievoorziening

Communicatie bereikt deel van mantelzorgers in Westland

Hoe kan het dat niet iedere mantelzorger op de hoogte is van de mogelijkheden omtrent mantelzorgondersteuning? De communicatie verloopt deels via de lokale media. Het blijkt dat niet iedereen dit leest. De nieuwsbrief van Vitis is een mooi medium hiervoor en wordt ook gelezen. Echter, bij veel van de ondervraagde mantelzorgers is deze nieuwsbrief onbekend. Er bestaat waardering hiervoor, al zien sommigen de beperkingen van de ondersteuning die Vitis biedt.

- *"De mails van Vitis zijn leuk en interessant om te lezen, ze doen veel, maar wat ze regelen is voor mantelzorgers die voor mensen zorgen met cognitieve problemen."*

Wel zagen veel deelnemers de advertentie voor het mantelzorgcompliment of waren hier door anderen op gewezen. Ook zijn enkelen wel eens aanwezig geweest bij de georganiseerde bijeenkomst, die door hen positief wordt ontvangen.

- *"Ik ga altijd naar een voorlichtingsbijeenkomst, ik hoop daar elke keer een beetje wijzer van te worden."*
- *"Leuk wat Vitis allemaal organiseert, je kan ergens komen eten en praten met andere mantelzorgers."*

Sommige mantelzorgers geven aan dat de communicatie hen niet altijd bereikt, omdat instanties soms te ver weg zitten. Ze moeten dichterbij de kernen komen vindt zij, dichterbij de inwoners en op plekken waar mantelzorgers bij elkaar komen. Ook de tijden waarop bijvoorbeeld de bijeenkomsten plaatsvinden, zorgen ervoor dat men soms niet kan aansluiten.

5.4 Rol van de gemeente

Opstelling gemeente mag meer flexibel

Sommige mantelzorgers staan minder positief tegenover de gemeente en het contact dat men heeft (gehad) met de gemeente Westland. Zij weten doorgaans niet de rol die de gemeente heeft als het gaat om mantelzorgondersteuning. Mantelzorgers die wel eens contact hadden, vinden vooral dat de gemeente zich meer flexibel mag opstellen. Zij ervaren vooral dat de gemeenteregels naleeft en hier niet van wordt afgeweken. Er wordt in hun ogen onvoldoende meegedacht en krijgen het gevoel dat ze niet altijd worden begrepen.

- *"De gemeente houdt zich aan de regels, maar kijkt daar niet van af. Het gesprek is dan afgelopen. Ik vroeg huishoudelijke hulp aan, omdat mijn man herstellende was van prostaatkanker. De gemeente gaf aan dat mijn man dit wel kon opvangen."*

De gemeente Westland moet niet denken vanuit de regelgeving, maar meer in oplossingen. Men geeft aan dat een creatieve opstelling hier uitkomst biedt. Ze krijgen het gevoel tegen een deur aan te lopen als ze op zoek gaan naar hulp of antwoord op hun vraag. Ervaart het contact met de gemeente soms zelfs als frustrerend. De gemeente denkt te veel in wet- en regelgeving en handelt daar ook naar vindt men.

- *"Ze vragen dan om je sofinummer, maar ik heb gewoon een vraag. Op een gegeven moment heb ik maar opgehangen, het stukje begrip mist dan".*
- *"Als de ondersteuning valt onder de Wet Langdurige Zorg haalt de gemeente haar handen ervan af. "*
- *"Als je voor de toekomst iets wil regelen dan moet je dat nu gaan doen. Dan val je nu al onder de Wlz en zeg de gemeente dat ze niks meer voor je kunnen doen".*
- *"Ze geven aan dat je iemand moet meenemen naar het gesprek, maar wie dan? Je moet tegenwoordig zowat een opleiding volgen om de regels van instanties en gemeente te snappen en er mee om te kunnen te gaan".*

De gemeente is niet altijd het startpunt als mantelzorgers met vragen of problemen zitten. Veel van de ondervraagde mantelzorgers richten zich in eerste instantie tot de huisarts. Een enkeling weet dat de gemeente ondersteuning, bijvoorbeeld uit de Wmo, kan bieden. Een groot deel van de mantelzorgers kwam voornamelijk vanwege het aanvragen van een Wmo-voorziening in contact met de gemeente. De ontevredenheid komt daarbij (soms) ook tot stand vanwege slechte ervaringen met producten of leveranciers. Ook zijn er sommige mantelzorgers die niet te spreken zijn over de frontoffice: "soms krijg je antwoorden die achteraf niet kloppen. Zeg dan dat je het niet weet".

Als verbeterpunt noemen meerdere mantelzorgers een loket in de gemeente, waar men een aantal dagen per week voor vragen terecht kan en informatie kan ophalen over de verschillende mogelijkheden. Bijvoorbeeld een inloopsprekkuur, al bestaan deze reeds geeft een ander aan.

6

HOOFDSTUK

Café Westland: experts om de tafel

6. Café Westland: experts om de tafel

De belangrijkste bevindingen uit de eerste fasen van het onderzoek zijn in vier thema's gegoten en aan de hand van een probleemstelling of vraag besproken met de stakeholders. Deze bijeenkomst is gehouden in de vorm van een Wereldcafé (voor Westland omgedoopt in 'Café Westland'). De stakeholders gingen met elkaar in gesprek in verschillende sessies om de bevindingen te bespreken en om met elkaar gezamenlijk de belangrijkste aandachtspunten nader uit te werken. Dit hoofdstuk bevat de belangrijkste uitkomsten en de opbrengst van deze sessies.

Wereldcafé

Bij deze werkvorm wordt een grote ruimte ingericht als café, vanuit de gedachte dat de meest waardevolle gesprekken plaatsvinden buiten de formele setting. Deze kwalitatieve werkvorm zorgt voor een informele manier om stakeholders uit verschillende werkgebieden samen te brengen voor ideevorming, co-creatie en verbinding. Dit format zorgt voor directe interactie en maakt het mogelijk om toekomstkansen voor de gemeente Westland te concretiseren en realistisch, relevant en specifiek te maken.

6.1 De Westlandse mantelzorger

Het karakter van de Westlander zorgt ervoor dat ze problemen achter de voordeur houden en pas om hulp vragen als het water hen aan de lippen staat.

Bewustwording onder mantelzorgers en niet-mantelzorgers in Westland vergroten

Een belangrijke stap om Westlandse mantelzorgers te bereiken is het creëren van meer bewustwording over mantelzorg. Niet alleen voor de huidige mantelzorgers, maar ook voor inwoners die (nog) geen mantelzorger zijn. Door meer bewustwording te creëren, zorg je ervoor dat meer mantelzorgers zich herkennen als mantelzorger en dat het voor anderen duidelijk is wat dit inhoudt. Tegelijkertijd dient de vindbaarheid van organisaties te worden vergroot. Het moet voor mantelzorgers die hulp of ondersteuning zoeken makkelijker zijn om dit te vinden. De ontwikkeling van een heldere en overzichtelijke Sociale kaart biedt hiervoor uitkomst. Maar ook zorgen voor meer kennis op het gebied van mantelzorg.

Taboe af van mantelzorg bevordert de vindbaarheid

Naast het vergroten van de bewustwording rondom mantelzorg moet het taboe eraf: mantelzorgen is normaal, maar niet vanzelfsprekend geven de stakeholders aan. Er moet meer erkenning komen en het moet voor mantelzorgers duidelijk zijn dat om hulp vragen niet erg is, dat het juist belangrijk is om (ook) voor jezelf te zorgen. Houd het thema daarom in schijnwerpers via de media, maar betrek bijvoorbeeld de scholen (middels voorlichtingscampagnes) en zorg voor communicatie over verschillende schijven (zoals billboard, feestweken, internet, WOS). Men moet weten waar men terecht kan als er vragen zijn, maar ook moeten sommige procedures eenvoudiger worden. Iemand die hierbij kan helpen is een mantelzorgmakelaar; iemand die kan bemiddelen en helpen bij bijvoorbeeld de klachtenafhandeling. Ook het eerder oppakken van signalen door verwijzers en werkgevers is belangrijk. Door deze groepen hiervan bewust te maken, kan in een vroeg stadium het gesprek al worden aangegaan.

Bied praktische ondersteuning aan

De stakeholders geven aan dat de ondersteuning niet altijd gericht moet zijn op het mantelzorgen, maar dat ook bijvoorbeeld ontspanningsactiviteiten de aandacht kunnen trekken. Daarnaast wordt praktische ondersteuning over hoe om te gaan met de zorg genoemd.

Behoud de goede dingen

De week van de mantelzorger is een mooi platform dat jaarlijks terugkeert. De stakeholders geven aan dat dit vooral moet blijven. Om er extra aandacht voor te vragen kan een ambassadeur (bijvoorbeeld een taalmaatje) ingezet worden; een bekende inwoner (of Nederlander) die mantelzorg promoot in de gemeente.

6.2 Ketensamenwerking en ondersteuning

Er zijn veel organisaties in Westland die (in enige mate) gericht zijn op mantelzorg(ers), maar er is geen overzicht. Het zijn te veel organisaties en er is geen tot weinig samenwerking.

Veelheid aan aanbieders zorgt niet voor problemen; cliëntondersteuning kan uitkomst bieden

Er zijn in Westland veel verschillende aanbieders van mantelzorgondersteuning. De stakeholders geven aan dat geen probleem hoeft te zijn; iedereen werkt immers vanuit zijn of haar eigen netwerk. Men erkent dat dit voor de mantelzorger zelf wel lastig is, het overzicht ontbreekt bij hen. Hier kan de onafhankelijke cliëntondersteuning uitkomst bieden. Op dit moment is de bekendheid en het gebruik van de cliëntondersteuning nog erg laag. Dat terwijl zij een belangrijke rol kunnen vervullen in het wegwijs maken en zoeken naar de juiste ondersteuning bij nieuwe hulpvragen. Door te investeren in de 'natuurlijk manier' van binnenkomen kan een mantelzorger sneller de juiste ondersteuning (en aanbieder) vinden.

Sociale kaart 'Sociaal Plein' moet overzicht brengen

Het Sociaal Plein, de sociale kaart, is op dit moment in ontwikkeling. Ondanks dat men enigszins sceptisch is over de werkbaarheid en de uiteindelijke totstandkoming van het Sociaal Plein lijkt dit een belangrijke stap in het scheppen van meer overzicht. Dit geeft niet alleen meer duidelijkheid richting de mantelzorger, maar tussen de organisaties onderling. Door stakeholders meer in contact met elkaar te brengen wordt de onderlinge samenwerking bevorderd. De bestaande netwerkbijeenkomst kan worden uitgerold waardoor meer organisaties worden betrokken en men elkaar beter weet te vinden. Er is veel kennis en expertise beschikbaar, probeer dit te delen via bijvoorbeeld symposia.

Naast de digitale vindbaarheid moet er meer informatie van alle organisaties liggen bij de BIP's (buurt informatiepunten) in de gemeente. De lokale tv-zender kan een mantelzorgjournaal laten uitzenden. Daarnaast kan de telefonische bereikbaarheid van organisaties beter.

Mantelzorgers betrekken

De stakeholders geven aan dat ook de mantelzorgers zelf meer betrokken moeten worden in de samenwerking. Een eerste stap kan zijn dat mantelzorgers in de netwerkbijeenkomst aanschuiven, maar ook een laagdrempelige mantelzorginloop kan hier uitkomst bieden.

6.3 Communicatie en bereik

Voor de organisaties lijkt de focus van de gemeente op mantelzorg een toenemend bewustzijn te creëren onder mantelzorgers in de gemeente Westland. Maar nog steeds worden (te) weinig mantelzorgers bereikt.

Pas communicatie aan op de doelgroep

Veel mantelzorgers zijn zich vaak niet bewust van het feit dat men mantelzorger is. Om deze bewustwording te vergroten dient de communicatie beter te worden afgestemd op de doelgroep. Het medium is nu nog vaak traditioneel, maar moet worden uitgebreid met bijvoorbeeld animaties, YouTube of het mantelzorgjournaal op WOS. Een voorstel is de mantelzorgnieuwsbrief aan te scherpen: liever korter en vaker dan lang en breed. Men geeft aan dat de groep moet worden 'gevonden': waar ontmoeten mantelzorgers elkaar? De huisarts is een plek waar veel mantelzorgers komen, maar bijvoorbeeld ook belangenorganisaties van specifieke doelgroepen. Dit zijn goede plaatsen om je te richten tot mantelzorgers.

Mantelzorgers zelf aan het woord

Zoals eerder genoemd, dient de Westlandse mantelzorger te worden betrokken in de communicatie. Door te laten zien dat een mantelzorger trots kan zijn op zijn of haar verrichtingen kan dit mogelijk een cultuurverandering teweegbrengen. De juiste campagnes, de informatie vaak herhalen, het laten weten dat ondersteuning 'normaal is' en goed georganiseerde netwerkbijeenkomsten kan het bewustwordingsproces versnellen.

Centraal punt dat iedereen weet te vinden

De stakeholders geven aan dat de overheid erg doorgeslagen is in de 'eigen kracht', het staat in elk beleidsstuk terwijl juist de menselijke maat moet terugkomen. Het moet duidelijk zijn dat het niet erg is als je het niet redt (alleen of met anderen). Het vragen om hulp moet juist laagdrempelig worden ingestoken. Een centraal inloopspreekuur kan hier uitkomst bieden. Dat kan fysiek, digitaal, telefonisch of bijvoorbeeld via een forum op een website met vragen en opmerkingen. Een duidelijk beeld van hoe de processen nu gaan is nodig: waar komt men binnen? Daar dient de gemeente op in te zetten en de consultants bij te betrekken.

6.4 Specifieke groepen en hulpvragen

De huidige mantelzorgondersteuning is te weinig gericht op specifieke hulpvragen zoals voor kinderen met licht verstandelijke beperking of personen met niet aan geboren hersenafwijking. De ondersteuning is vooral gericht mensen met psychische klachten als alzheimer.

Op zoek naar lacunes in aanbod

Op dit moment is er veel kennis en expertise voor ondersteuning van mantelzorgers op het gebied van alzheimer in de gemeente Westland. Daarbij is er sprake van een goed georganiseerd netwerk. Andere typen zorgvragen blijven hierbij achter, waarbij de gemeente goed inzicht dient te krijgen in de lacunes die zijn ontstaan. Een gerichtere samenwerking met de verschillende doelgroepen en meer aandacht is hierbij een eerste stap. Ook hier speelt bewustwording onder burgers, maar bijvoorbeeld ook onder leveranciers een belangrijke rol.

Casemanager voor complexe situaties

Net als eerder speelt ook hier de ontwikkeling van een sociale kaart een belangrijke rol. Idealiter is er één punt waar alle vragen terecht komen. Dit moet gezamenlijk tot stand komen, waarbij een cultuur dient te ontstaan waarin men elkaar kan aanspreken, samen kan sparren en zaken kan oppakken. Maar wie pakt dit op en neemt de regie? Wie neemt de verantwoordelijkheid? Bij complexe gevallen zou er een casemanager moeten zijn die deze mantelzorger (en zorgvrager) ondersteuning biedt.

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Verdilaan 7
2671 VW Naaldwijk
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Aan de raad van de gemeente Westland

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			18-0269173	18-0274753
CONTACTPERSOON		AFDELING/TEAM	DOORKIESNUMMER	DATUM VERZONDEN
C.S. Heijkoop		Beleid	(0174) 67 2901	22 NOV. 2018
ONDERWERP				
Onderzoek mantelzorg				

Geachte raad,

De gemeente Westland heeft in de eerste helft van 2018 een onderzoek laten uitvoeren naar mantelzorgondersteuning. Het onderzoek is een uitwerking van het Uitvoeringsprogramma Sociaal Beleidskader (SBK) 2016-2020. Met deze brief informeren wij u over de bevindingen van het onderzoek en de voorgenomen vervolgacties.

Doel en uitvoering onderzoek

Het doel van het onderzoek is drieledig:

1. De ondersteuningsbehoefte van (specifieke groepen) mantelzorgers scherper in kaart brengen.
2. Inzicht in het verbeteren van de communicatie over de ondersteuningsmogelijkheden.
3. Handvatten voor het versterken van de samenwerkingsstructuur maatschappelijke partners.

Het bureau I&O Research heeft het onderzoek uitgevoerd. Hiervoor heeft zij telefonische gesprekken gehouden met twaalf organisaties die voor of met mantelzorgers werken. Ook zijn twee focusgesprekken met mantelzorgers gevoerd. Ter afsluiting is een goed bezochte brede bijeenkomst met maatschappelijke partners georganiseerd.

Resultaten en aanbevelingen onderzoek

Mantelzorgers vinden regeldruk en het vinden van de juiste zorg/ondersteuning de belangrijkste oorzaken van overbelasting. Er is daarom behoefte aan *praktische ondersteuning*: hulp bij het vinden van de juiste ondersteuning en ook (tijdelijke) ontlasting van de mantelzorgtaken. Een duidelijke sociale kaart van de mogelijkheden in Westland, een centraal startpunt dat bij iedereen bekend is en een ondersteuner die hulp biedt bij (de eerste stappen van) het proces bieden uitkomst.

Hoewel de *respijtmogelijkheden* de laatste jaren aanzienlijk zijn uitgebreid en worden benut (bezoekdienst dementie, Buddynetwerk, Strandgoed ter Heijde) geven mantelzorgers aan respijtzorg op maat te missen.

Behoud de sterke punten van het mantelzorgbeleid zoals de *mantelzorgwaardering* en de *Week van de Mantelzorg* wil men graag behouden. Dit zijn laagdrempelige, maar belangrijke onderdelen

voor mantelzorgers waar veel waardering voor bestaat.

Om meer mantelzorgers te bereiken moet de gemeente inzetten op *gerichte campagnes*. Dit brengt meer bewustwording met het thema met zich mee en verhoogt het bereik om met meer mantelzorgers in contact te komen.

De *samenwerking* tussen organisaties kan nog verder worden verbeterd en geïntensiveerd door het bestaande netwerk in Westland uit te breiden. De wens bestaat om vaker en gericht met elkaar in contact te komen ter versterking van de uitwisseling van kennis en expertise. Een goede sociale kaart is in dit kader cruciaal.

Vervolgacties 2019

De resultaten van het onderzoek leiden tot een aantal vervolgacties. Deze betreffen het verbeteren van de ondersteuning aan mantelzorgers, uitbreiden van de communicatie en het intensiveren van de samenwerking. De vervolgacties passen binnen de scope van het SBK en zijn in lijn met de uitgezette koers.

Ondersteuning mantelzorgers

- Verminderen van regeldruk nadrukkelijker opnemen in de individuele hulpverlening door Vitis. Wellicht is extra scholing gewenst.
- Leggen van betere verbindingen met cliëntondersteuning. Mantelzorgondersteuning en cliëntondersteuning hebben veel aanknopingspunten.
- Starten van een laagdrempelige Mantelzorginloop door het burgerinitiatief Mantelzorginloop met professionele ondersteuning van Vitis bij complexe vragen.
- Uitvoeren van een nadere verdiepingsslag naar de haalbaarheid van de inzet van respijtzorg op maat.

Communicatie

- Opnemen sociale kaart in het Sociaal Plein Westland.
- Jaarlijks opstellen van een gezamenlijke communicatiekalender mantelzorg (Vitis en gemeente).

Samenwerking

- Neerzetten van een stevige samenwerkingsstructuur met Vitis als spin in het web vanuit haar functie van Expertisecentrum. Begin december vindt een tweede brede bijeenkomst plaats waarin dit verder wordt uitgewerkt¹ onder leiding van een extern bureau.
- Mantelzorg beter op de kaart zetten binnen de gemeentelijke dienstverlening en de samenwerking tussen Vitis en de uitvoerende diensten op dit punt versterken. Het project Brede Toegang is een goed instrument hiervoor.

Tot slot vindt in 2019 nadere uitwerking plaats van het thema werk en mantelzorg. Dit betreft het bevorderen van bewustwording bij werkgevers hoe om te gaan met (complexe) mantelzorgsituaties en het stimuleren van het creëren van een mantelzorgvriendelijk klimaat binnen de eigen organisatie. Westland is als werkgever hier nu mee bezig op basis van een landelijke standaard.

¹ Dit sluit aan bij maatregel 30 van het Uitvoeringsprogramma 2019 van het Westlandprogramma 2018-2022, waarin het werken aan een duidelijk lijn in signalering en ketensamenwerking als speerpunt is opgenomen.

Voor een beknopte weergave van de conclusies en aanbevelingen verwijzen wij u naar de samenvatting (pag. 5 t/m 8) in het rapport.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Westland,
de secretaris,

de burgemeester,

A.C. Spindler

A.M.A. van Ardenne-van der Hoeven

Bijlage: onderzoeksrapport mantelzorgondersteuning Westland (18-0274753).

Marja van den Berg-Kroon
Senior Mantelzorg Consulente

7 januari 2019

Mantelzorg in het nieuws

OCMW stelt tot maximum 500 euro per jaar voor vanaf 1 januari

Mantelzorgers met laag inkomen krijgen met thuiszorgpremie extra steun

oudenaarde

OCMW-voorzitter Stefaan Vercamer legt maandag aan de Oudenaarde OCMW-raad een nieuw reglement voor om meer mantelzorgers te ondersteunen. De klemtoon ligt

inwonende mantelzorgers, die dag en nacht een zorgbehoevende verzorgen, extra ondersteunen met een premie van maximum 500 euro per jaar.

"Daaraan koppelen we wel de voorwaarde van een laag

STEFAN VERCAMER
OCMW-VOORZITTER

"Zo lang mogelijk thuis verzorgd"

De rek is er bijna uit bij de mantelzorg

Eén op de acht vrijwilligers is al overbelast

Definitie mantelzorg

- ⊙ Hulp / zorg die iemand geeft aan een bekende uit zijn/haar omgeving
- ⊙ Langer dan 3 maanden.
- ⊙ Gemiddeld 8 uur per week.
- ⊙ Anders dan vrijwilligerswerk, mantelzorg komt op je pad
- ⊙ Niet leeftijdsgebonden.

MANTELZORGER ZIJN *VERSUS* MANTELZORGER VOELEN

**DE IDEALE
MANTELZORGER**

**JE KUNT 'M
ZOMAAR
PLOTSELING
ZIJN**

Loesje

EEN AANTAL CIJFERS

Aantal inwoners Westland	108.660 (peildatum 1 januari 2019)	
Aantal mantelzorgers 19-64	16% in 2016	13% in 2012
Aantal mantelzorgers 65+	15% in 2016	14% in 2012
Mantelzorgers jonger dan 19	2%	
Totaal aantal mantelzorgers 19+	12.000	
Waarvan overbelaste mantelzorgers	2.300*	(bron; Gezondheidsmonitor GGD)
Aantal mantelzorgers bekend bij Vitis	2.500	
Waarvan jonge mantelzorgers	75	

Overbelaste mantelzorg

- ⊙ <https://www.youtube.com/watch?v=H3fnaS4N4-s>

(over)belasting van mantelzorgers

- ⊙ **Fysieke belasting**
- ⊙ **Psychische belasting**
- ⊙ **Belasting in tijd**
- ⊙ **Financiële belasting**

**DE EERSTE
MANTELZORGER**

**WAS DAT
ROODKAPJE**

Loesje

Mogelijkheden voor mantelzorgers

- ⊙ Bespreekbaar maken in eigen omgeving (netwerk)
- ⊙ Gebruik maken van voorzieningen en respijtzorg
- ⊙ Inzet professionals

Respijtzorg aan huis

Professionals:

- Wijkverpleging (ZW)
- Begeleiding in huis (WMO)
- Particulieren organisaties die vervangende MZ bieden.
- Handen in Huis

Maatjesprojecten:

- Bezoekdienst dementie
- Buddy Netwerk
- Vitalis maatjes
- Zonnebloem bezoekdienst
- Stichting VTV
- Vrijwilligers vanuit de kerk

Respijtzorg buitenshuis

- ⊙ Ontmoetingscentrum voor mensen met dementie (WMO/ WLZ)
- ⊙ Dagopvang/ dagbehandeling (WMO/ WLZ)
- ⊙ De Vereeniging/ activiteiten in een wijkcentrum (geen indicatie nodig)

Logeren:

- ⊙ Strandgoed Ter Heijde (WMO)
- ⊙ Logeerhuizen
- ⊙ Zorghotels

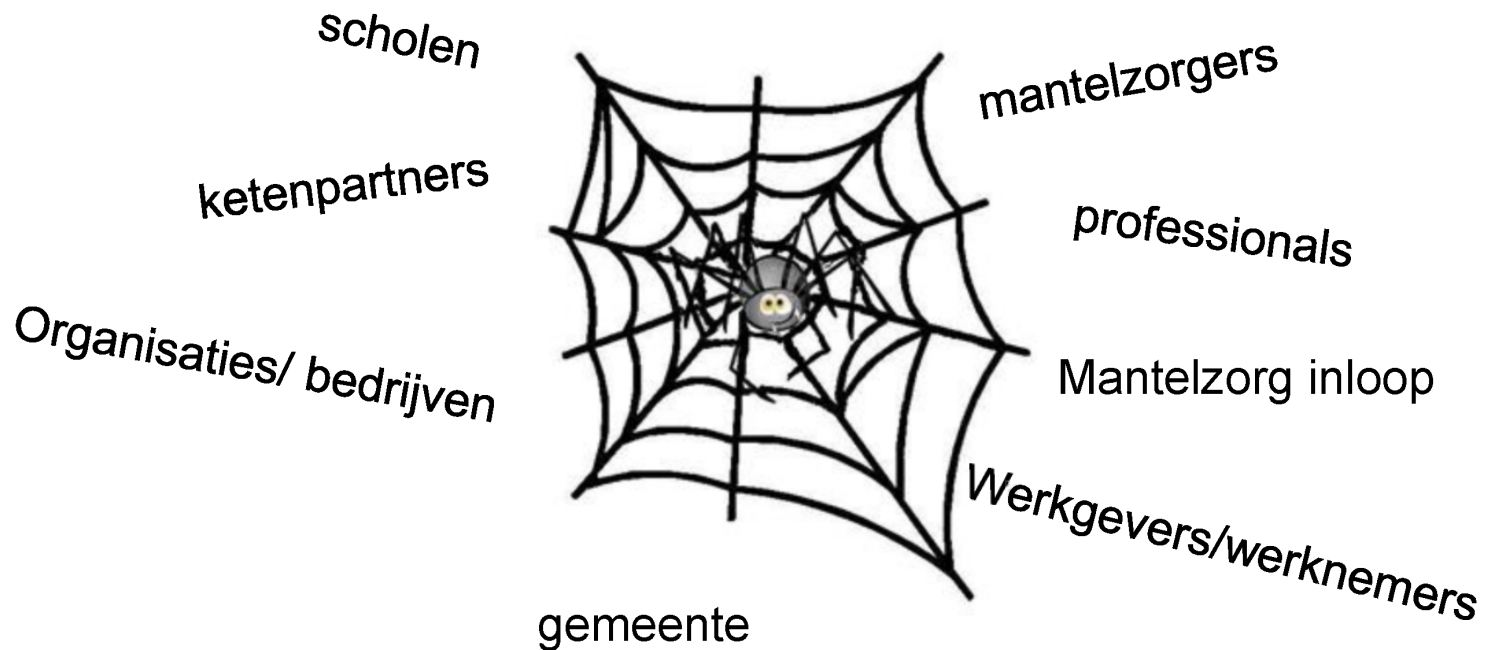
Zijn deze mogelijkheden toereikend?

- ⊙ Mentaliteit Westlandse inwoner
- ⊙ Zorg aan huis laagdrempeliger dan buitenshuis
- ⊙ Inspelen op behoeften en het bieden van oplossingen op maat.

**EN WIE VRAAGT
DE MANTELZORGER
HOE HET
MET HEM GAAT**

Loesje

Spin in het Web

Vragen?

GBW

Motie 'Medicijnen thuisbezorgd in de avond en nacht'

De raad van gemeente Westland, in vergadering bijeen op dinsdag 11 december 2018,
stelt vast dat

- de fractie van GemeenteBelang Westland evenals de fracties van andere partijen in de gemeenteraad van Westland, bij herhaling hun teleurstelling en zorgen hebben geuit over een dreigende situatie dat in Westland geen avond- en nachtapotheek bestaat,
- sinds 1 oktober 2018 in Westland inderdaad niet langer een apotheek bestaat welke in de avond of nachtelijke uren geopend is,
- inwoners van Westland voor het ophalen van medicijnen in de avond of nacht nu – ook in spoedeisende situaties - uitsluitend terecht kunnen bij een drietal aangewezen dienst-apotheken in Delft, Den Haag of Vlaardingen,
- anders dan tot dusverre is geopperd de kosten voor het in de avond en nacht bezorgen van medicijnen via koeriers- of taxidiensten niet door de zorgverzekeraars worden vergoed (zie bijlage),

neemt in overweging dat

- Westlanders niet kunnen begrijpen dat in een gemeente van 100.000 inwoners er sinds 1 oktober 2018 in de avond en nacht – óók en juist in spoedeisende situaties - geen medicijnen meer zijn te verkrijgen,
- het ontbreken van een avond-/nachtapotheek in Westland problemen oplevert met name voor oudere mensen, alleenwonenden, alleenstaande ouders of mensen zonder een auto. Bij in ieder geval deze mensen zouden de medicijnen via een koeriersdienst bezorgd moeten worden of een taxivergoeding geregeld moeten zijn,

besluit

- het college van B&W te verzoeken (in overleg en afstemming met de Westlandse huisartsen en de drie dienstapotheken) een regeling te ontwerpen die voorziet in het ~~door de gemeente Westland~~ volledig vergoeden van de kosten van koeriers- of taxidienst voor het in spoedeisende gevallen in de avond of nacht laten bezorgen of ophalen van medicijnen door/bij een van de drie aangewezen dienstapotheken,
- het college van B&W te verzoeken de raad van gemeente Westland op korte termijn (Q1.2019) het ontwerp voor zo'n regeling voor besluitvorming voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag.

GemeenteBelang Westland
Mireille van der Stelt

Westland Verstandig
Peter Dujsens

GroenLinks Westland
Ulbe Spaans

*Aangehouden (tot
de raad-januari 2019)
A. Begmaus,
griffier.*

VOORBLAD COMMISSIE

ONDERWERP EN BEHANDELING	
onderwerp	Voorstel tot vaststelling van de Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten minima gemeente Westland
vertrouwelijk	<i>Nee</i>
portefeuillehouder	Wethouder Vreugdenhil, P.A.
bijlagen	Voorstel: Voorstel_40546.docx
agendapunt	11.

VOORGESTELD BESLUIT RAAD
1. De verordening Vestiging uitsluitend recht Collectief Aanvullende Verzekering vast te stellen en terug te laten werken tot en met 1 januari 2019.

ARGUMENTEN EN RISICO'S (RAAD)
<p>Argument <i>1.1 Door het vaststellen van deze verordening kan het verstrekken van een Collectieve Aanvullende Verzekering voor langere tijd worden gegund aan DSW.</i></p> <p>Risico <i>1.1 Mogelijk zijn er partijen die zich verzetten tegen het uitgangspunt dat DSW een aanbestedende dienst is.</i></p>

RAADSVORSTEL

ONDERWERP

Verordening Collectieve Aanvullende Verzekering ziektekosten

AANLEIDING

De Participatiewet geeft in artikel 35, lid 3 het college de bevoegdheid om bijzondere bijstand te verlenen in de vorm van een collectieve aanvullende verzekering of in de vorm van een tegemoetkoming in de kosten van de premie van een dergelijke verzekering.

Circa 95 procent van de Nederlandse gemeenten heeft voor haar inwoners met een laag inkomen een collectieve aanvullende verzekering afgesloten met één of meerdere zorgverzekeraars. Met deze collectiviteit biedt de gemeente minima de mogelijkheid om een aanvullende verzekering af te sluiten waarbij zij verzekerd zijn van goede zorg. Bij financiële problemen is de zorgverzekering één van de eerste zaken die niet meer betaald wordt. Met alle gevolgen van dien als blijkt dat toch medische zorg nodig is.

Op dit moment heeft gemeente Westland voor de collectieve aanvullende zorgverzekering een contract zonder einddatum met zorgverzekeraar DSW.

Gebleken is het niet langer mogelijk is het bestaande contract met DSW stilzwijgend te verlengen.

DOELSTELLING

Gemeente Westland biedt in 2019 en verder een collectieve aanvullende zorgverzekering aan huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk minimum.

ARGUMENTATIE

1.1 Door het vaststellen van deze verordening kan het verstrekken van een Collectieve Aanvullende Verzekering voor langere tijd worden gegund aan DSW.

Met DSW is een langlopende overeenkomst voor het verstrekken van een Collectieve Aanvullende Verzekering op grond van de Bijzondere Bijstand. In het verleden is gekozen voor DSW, omdat deze het verzorgingsgebied beheert waarbinnen Westland valt.

Door wijziging van de wet- en regelgeving is het noodzakelijk het huidige contract aan te passen. Het heeft de voorkeur gebruik te blijven maken van de diensten van DSW, omdat een groot deel van de inwoners van Westland gebruik maakt van deze zorgverzekeraar en er goede ervaringen zijn voor de uitvoering van de CAV.

Ook is inmiddels bekend dat zorgverzekeraars in Nederland steeds vaker aangeven dit product niet (meer) te willen leveren. In het belang van de continuïteit is het derhalve wenselijk voor een langere periode een overeenkomst aan te gaan.

Om voor een langere periode een rechtmatige overeenkomst aan te gaan, is het vestigen van uitsluitend recht middels een verordening de meest passende optie.

RAADSVORSTEL

RISICO'S EN KANTTEKENINGEN

1.2 Mogelijk zijn er partijen die zich verzetten tegen het uitgangspunt dat DSW een aanbestedende dienst is.

De Aanbestedingswet voorziet voor een aantal specifieke gevallen in een uitzondering op de hoofdregel dat een overheidsopdracht voor diensten moet worden aanbesteed. Een concrete uitzondering is het rechtstreeks gunnen van een opdracht op basis van een uitsluitend recht. Die mogelijkheid staat open wanneer voldaan wordt aan de volgende voorwaarden (die voortvloeien uit artikel 2.24a Aw):

- Er dient sprake te zijn van een overheidsopdracht voor diensten;
- De opdracht dient te worden verstrekt door een aanbestedende dienst;
- De opdracht dient te worden verstrekt aan een aanbestedende dienst
- Op basis van een uitsluitend recht;
- Het uitsluitend recht dient verenigbaar te zijn met het VWEU.

De mogelijkheid om een opdracht te verlenen op basis van een uitsluitend recht beperkt zich dus tot opdrachtverlening aan andere aanbestedende diensten. Volgens de heersende jurisprudentie worden zorgverzekeraars niet aangemerkt als aanbestedende diensten in de zin van de Aanbestedingswet (ECLI:NL:GHSHE:2015:1697). Niettemin is duidelijk dat zorgverzekeraars (net als woningcorporaties) zich in een grijs gebied bevinden. Het is verdedigbaar dat DSW aanbestedingsplichtig is.

FINANCIËN

De uitvoering van deze verordening heeft geen financiële consequenties. De kosten voor de CAV zijn gedekt binnen de huidige begroting.

COMMUNICATIEPARAGRAAF

Voor de gebruikers van de CAV verandert er niets. Met DSW zijn nauwe contacten over deze besluitvorming.

EXTERN OVERLEG

Niet van toepassing.

VERVOLGTRAJECT

Voor publicatie van deze verordening wordt de gebruikelijke procedure gevolgd.

RAADSVORSTEL

Burgemeester en wethouders van Westland,

de secretaris, de burgemeester,

A.C. Spindler

B.R. Arends

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Westland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 27 november 2018

gelet op:

artikel 147 en 149 van de Gemeentewet,
artikel 1.1 en 2a.14 lid 2 van de Aanbestedingswet 2012 en
artikel 35 lid 3 van de Participatiewet;

gehoord het advies van de commissie Maatschappelijke Ontwikkeling van 7 januari 2019 en ge-
hoord de beraadslagingen van onderhavige vergadering;

besluit:

Vast te stellen:

Verordening vestigen uitsluitend recht Collectieve Aanvullende Verzekering gemeente Westland

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening wordt verstaan onder een Uitsluitend recht: een recht dat bij wettelijk voor-
schrift of bij besluit van een bestuursorgaan aan een onderneming wordt verleend, waarbij voor
die onderneming het recht wordt voorbehouden om binnen een bepaald geografisch gebied een
dienst te verrichten of een activiteit uit te oefenen.

Artikel 2 Uitsluitend recht

Voor de uitvoering van de Collectieve Aanvullende Verzekering, zoals bedoeld in artikel 35 lid 3
van de Participatiewet, kan een uitsluitend recht worden toegekend aan een zorgverzekeraar.

Artikel 3 Bevoegdheid

Op grond van deze verordening wordt het uitsluitend recht verleend aan DSW zorgverzekeraar
voor de uitvoering van een Collectieve Aanvullende Verzekering voor minima die woonachtig zijn
in de gemeente Westland

Artikel 4 Uitvoering

Aan het college van burgemeester en wethouders wordt de bevoegdheid toegekend om het op
basis van deze verordening verleende uitsluitend recht verder uit te werken in een aanwijzingsbe-
sluit en begunstigingsovereenkomst, waarin in elke geval de toepasselijke voorwaarden en condi-
ties worden opgenomen.

Het college is bevoegd om het aangaan en het ondertekenen van de overeenkomst

Artikel 5 Inwerkingtreding en intrekking

Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking en werkt terug tot en met 1 janu-
ari 2019.

Artikel 6 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als: Verordening vestigen uitsluitend recht Collectieve Aan-
vullende Verzekering

RAADSBESLUIT

Aldus besloten door de raad in zijn openbare vergadering van 22 januari 2019,

de griffier,

de voorzitter

A.P.M.A.F. Bergmans,

B.R. Arends

VOORBLAD COMMISSIE

ONDERWERP EN BEHANDELING	
onderwerp	Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033"
vertrouwelijk	Nee
portefeuillehouder	Wethouder Van der Stee, B.P.M.
bijlagen	Voorstel: Voorstel_40496.docx IHP 2018-2033 (versie 21-11-2018) (18-0301599) Investeringsoverzicht IHP 2018-2033 (18-0301601) IHP Westland (2018-2033) - wijzigingen bijhouden (zichtbaar) (18-0325469)
agendapunt	12.

VOORGESTELD BESLUIT RAAD
<ol style="list-style-type: none">1. Kennis te nemen van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033;2. Voor een tijdelijke school in Waalpolder te 's-Gravenzande:<ul style="list-style-type: none">o een krediet van € 1.350.000,-- beschikbaar te stellen voor de realisatie van de school;o een krediet van € 200.000,-- beschikbaar te stellen voor de realisatie van kinderopvang aldaar;3. Een bedrag van € 500.000,-- beschikbaar te stellen uit de reserve Noodfonds huisvesting primair onderwijs;4. Ten behoeve van de Achtsprong in De Lier een krediet van € 1.0 mln. beschikbaar te stellen voor realisatie van Kinderopvang (KOV) in dit gebouw.5. Voor de renovatie van het gymnastieklokaal van de Hofvilla een krediet van € 80.000 beschikbaar te stellen.

ARGUMENTEN EN RISICO'S (RAAD)
<p>Argumenten</p> <p><i>1.1 De beleidswensen uit het IHP worden meegenomen bij de integrale afweging van de begroting 2022 e.v.</i></p> <p><i>2.1. Door voortschrijdend inzicht is er een andere invulling gegeven aan de verdeling van de € 6 mln. voor urgente huisvestingsvraagstukken.</i></p> <p><i>2.2 De dekking van de investering voor de kinderopvang wordt verkregen door het in rekening brengen van een marktconforme huur;</i></p> <p><i>3.1 Voor de inzet van dit budget t.b.v. het openbaar onderwijs is met alle schoolbesturen overeenstemming bereikt.</i></p> <p><i>4.1 De dekking van de investering voor de kinderopvang wordt verkregen door het in rekening brengen van een kostprijsdekkende huur;</i></p> <p><i>5.1 Deze kosten zijn door het schoolbestuur van de WSKO gefinancierd, in verband met de renovatie van de gymzaal van de Hofvilla.</i></p> <p>Risico</p> <p><i>1.1 Een verdere toename van de overspannen marktsituatie, alsmede een aanscherping van duurzaamheidseisen kan er in de toekomst voor zorgen dat er een verdere stijging van kosten plaatsvindt.</i></p>

RAADSVORSTEL

ONDERWERP

Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland “Een visie op de toekomst 2018-2033.”

AANLEIDING

De afgelopen periode hebben schoolbesturen en gemeente gezamenlijk de herijking besproken van het Masterplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 voor het Westland. De schoolbesturen en de gemeente hebben de herijking aangegrepen om vanuit visie, beleid en ontwikkelingen strategische keuzes te maken.

Dit heeft geresulteerd in het Integraal Huisvestingsplan primair onderwijs Westland “Een visie op de toekomst 2018-2033” (IHP) dat de huisvestingsstrategie weergeeft voor de periode 2018-2033 met daaraan gekoppeld de geprognosticeerde investeringsbedragen.

De schoolbesturen en de gemeente hebben de actualisatie aangegrepen om het IHP een meer strategisch karakter te geven door vanuit visie, beleid en ontwikkelingen strategische keuzes te maken.

Daarnaast willen de schoolbesturen en de gemeente de reeds in de begroting gereserveerde budgetten voor onderwijshuisvesting beter laten aansluiten op de actuele huisvestingsvraagstukken zoals renovatie, duurzaamheid, onderwijskundige aanpassing en IKC/Brede Scholen.

DOELSTELLING

De doelstelling van dit IHP is het omschrijven van een meerjarenperspectief waarop het (eigen) investeringsbeleid op transparante wijze kan worden ingezet. Tevens dient het IHP als kader voor planvorming bij de uitvoering van de zorgplicht voor onderwijsvoorzieningen. Het IHP formuleert daarmee het kader en de inzet van beleid voor de periode 2018-2033.

Over een periode van 15 jaar kunnen echter wijzigingen optreden, zoals leerlingenaantallen die zich anders dan verwacht ontwikkelen of ontwikkelingen op het gebied van onderwijsystemen en duurzaamheid. Het plan zal daarom periodiek worden geactualiseerd. De leerlingenontwikkeling wordt jaarlijks gemonitord op basis van de meest actuele leerlingentellingen. Waar nodig zal het IHP hierop bijgesteld worden.

In de nabije toekomst krijgt een IHP een juridische status. Gemeenten en schoolbesturen worden dan verplicht om gezamenlijk een IHP op te stellen. Aanleiding hiervoor is een rapport van de Algemene Rekenkamer waarin aandacht wordt gevraagd voor een aantal zaken, waaronder de noodzaak om het IHP een wettelijke basis te geven en renovatie als voorziening op te nemen in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.

ARGUMENTATIE

1.1 De beleidswensen uit het IHP worden meegenomen bij de integrale afweging van de begroting 2020 e.v.

Aangezien er nog geen dekking is voor de beleidswensen uit het IHP over de periode 2020-2033 kan daarover dus nog geen besluitvorming plaatsvinden. De afweging ten aanzien van de beleidswensen komt aan de orde bij de besluitvorming over de begroting 2020 ev..

RAADSVORSTEL

Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw is er voldoende budget tot 2021. Voor tijdelijke huisvesting in Naaldwijk en Wateringen t.w. een tijdelijke school in Hoogeland en tijdelijke lokalen Eendenburcht zal nog dekking gevonden moeten worden.

De mogelijke realisering van een gymzaal in Heenweg is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek naar een Fitpark en de zorgplicht door verplaatsing van de locatie Westerhonk ontstaat eerst, zodra duidelijk is of verplaatsing naar het Centrum tot de mogelijkheden behoort.

Er zijn voor de toekomst grote kostenstijgingen voorzien, waardoor er dan sprake is van een aanzienlijke financiële opgave voor de gemeente. De normbedragen staan landelijk ter discussie en de markt is overspannen door de economische groei. De kosten zullen naar verwachting nog met enkele miljoenen stijgen voor uitvoering van de wettelijke zorgplicht onderwijshuisvesting. De in de huidige gemeentelijke begroting opgenomen middelen zijn ontoereikend om hieraan te voldoen. Daarnaast zal er sprake zijn van extra kosten, bovenop de kosten voor de uitvoering van de wettelijke taken. Hierbij moet o.m. worden gedacht aan een verhoging in het kader van het Bouwbesluit en het verder aanscherpen van duurzaamheidseisen.

2.1 Door voortschrijdend inzicht is er een andere invulling gegeven aan de verdeling van de € 6 mln. voor urgente huisvestingsvraagstukken.

In het uitvoeringsprogramma van de begroting 2019-2021 worden er urgente huisvestingsvraagstukken voor projecten in 2019 genoemd, waarvoor een bedrag van € 6 mln. zou worden ingezet. Nu het IHP in concept gereed is, kan er een meer integrale afweging gemaakt worden. In dat kader hebben wij overwogen, dat de realisering van een tijdelijke school in Dijkerwaal prioriteit moet hebben boven de andere in het Uitvoeringsprogramma genoemde projecten. Afwegingen daarbij zijn geweest: het tijdig kunnen bieden van mogelijkheden voor de Godfried Bomansschool om een doorstart te maken, alsmede het belang van het vinden van een oplossing voor het overige ruimtetekort in 's-Gravenzande. Dit heeft ertoe geleid, dat wij de bedoelde extra middelen voor 2019 voor dat doel wensen in te zetten. Door het feit, dat het hier om een tijdelijke voorziening gaat dient deze investering in een periode van 5 jaar te worden afgeschreven. Er wordt vanuit gegaan, dat dit de maximale periode is waarvoor de tijdelijke school in gebruik zal moeten blijven. In de komende jaren zal er besloten moeten worden over de realisatie van de definitieve school.

Vorenstaande resulteert erin, dat er een krediet voor de realisering van de tijdelijke school benodigd is van € 1.35 mln. Gelet op het belang van de realisatie van deze onderwijsvoorziening achten wij deze keuze verantwoord. De keuze voor de andere, in het Uitvoeringsprogramma 2019 (van het Westlandprogramma 2018-2022), genoemde projecten (o.m. nieuwbouw school Molensloot, uitbreiding Pieter vd Plasschool), alsmede de wensen ten aanzien van tijdelijke huisvesting in Hoogeland in Naaldwijk worden meegenomen in de integrale afweging in het kader van de voorbereiding van de begroting 2020.

2.2 De dekking van de investering voor de kinderopvang wordt verkregen door het in rekening brengen van een marktconforme huur.

Door het hanteren van een afwijkende afschrijvingstermijn (van 5 jaar) kan er slechts sprake zijn van het toepassen van een marktconforme huurvergoeding. Door deze constructie wordt een deel van de kosten voor de kinderopvang ten laste van het onderwijsgedeelte gebracht. Er is overigens geen sprake van staatssteun aangezien er een marktconforme huur wordt gevraagd. Wij gaan er daarbij vanuit, dat het gelet op de gewijzigde marktomstandigheden en de daarmee noodzakelijke verhoging van de normbedragen reëel is om uit te gaan van een huurprijs van € 180,- per m². Tot op heden wordt er in het algemeen een huurprijs van 140,- in rekening gebracht bij de Kinderopvang.

RAADSVORSTEL

3.1 Voor de inzet van deze investering t.b.v. het openbaar onderwijs is met alle schoolbesturen overeenstemming bereikt.

De middelen voor onderhoud zijn opgenomen in de Reserve Noodfonds Huisvesting primair onderwijs.

Deze middelen worden ingezet om de tekortschietende middelen vanuit het Rijk voor onderhoud van schoolgebouwen tijdelijk te verlichten. Het bedrag is speciaal gereserveerd om het onderhoud aan de dislocaties een impuls te geven. De schoolbesturen met dislocaties (PCPOW, WSKO, Herman Broeren en SOOW) hebben onderling afgestemd dat de urgentie voor SOOW het grootst is. Met het in stand houden van de dislocaties blijft ook de keuzevrijheid voor ouders voor openbaar onderwijs in de betreffende kernen gewaarborgd.

4.1 De dekking van de investering voor de kinderopvang wordt verkregen door het in rekening brengen van een kostprijsdekkende huur.

In de overleggen over de opzet van het IHP is ervoor gekozen om vervangende nieuwbouw voor het pand Achterlaantje in De Lier, te realiseren aan het pand van "De Achtsprong" in De Lier. Daartoe is er voor "De Achtsprong" sprake van een toename van het volume met een vijftal klaslokalen. Het benodigde budget voor dit plan bedraagt, na noodzakelijke verhoging van de normbedragen en door de werking van de markt in totaliteit € 3,2 mln. Het gedeelte bestemd voor de kinderopvang bedraagt € 1 mln. De dekking voor dit laatste bedrag wordt verkregen door het in rekening brengen van een kostendekkende huur aan de kinderopvangorganisatie. Deze dient naar aanleiding van de huidige marktsituatie € 180,-- per m² te bedragen.

5.1 Deze kosten zijn door het schoolbestuur van de WSKO gefinancierd, in verband met de renovatie van de gymzaal van de Hofvilla.

Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal gerenoveerd. De renovatie (€ 80.000) is door de WSKO gefinancierd. Deze kosten zullen aan het schoolbestuur worden terugbetaald.

RISICO'S EN KANTTEKENINGEN

1.1 Een verdere toename van de overspannen marktsituatie, alsmede een aanscherping van duurzaamheidseisen kan er in de toekomst voor zorgen dat er een verdere stijging van kosten plaatsvindt.

Een verdere escalatie van de overspannen marktsituatie eventueel gecombineerd met aangescherpte duurzaamheidseisen c.a. kan er in de toekomst mogelijk voor zorgen, dat een verdere verhoging van kosten van projecten plaatsvindt.

FINANCIËN

Voor het krediet van de tijdelijke huisvesting in Waalpolder in 's-Gravenzande (school en kinderopvang) en de renovatie van het gymnastieklokaal van de Hofvilla zijn voldoende middelen beschikbaar in het MIP van de begroting 2019 en door marktconforme huuropbrengst.

De realisatie van de kinderopvang in de nieuwbouw van de Achtsprong wordt gedekt uit de kostendekkende huuropbrengst.

De stand van de in 2017 ingestelde reserve Noodfonds huisvesting primair onderwijs bedraagt € 500.000,--.

COMMUNICATIEPARAGRAAF

RAADSVORSTEL

Niet van toepassing

EXTERN OVERLEG

Het IHP is tot stand gekomen in nauw en intensief overleg met de schoolbesturen van WSKO, PCPOW, SOOW, EWMM en het Herman Broeren college.

Uiteraard volgt er veelvuldig overleg over de implementatie van het IHP met schoolbesturen en andere betrokken partijen als bijvoorbeeld de kinderopvanginstanties.

VERVOLGTRAJECT

Monitoring van het aantal leerlingen vindt jaarlijks plaats. Vooral ook de ontwikkelingen in Wateringen worden nauwkeurig gemonitord. Evaluatie van het IHP vindt periodiek plaats.

Burgemeester en wethouders van Westland,

de secretaris,

de burgemeester,

A.C. Spindler

A.M.A. van Ardenne-van der Hoeven

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Westland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 december 2018, met de volgende bijlage(n):

- Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033." (G18-003200).

besluit:

1. Kennis te nemen van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Westland "Een visie op de toekomst 2018-2033;
2. Voor een tijdelijke school in Waalpolder te 's-Gravenzande:
 - een krediet van € 1.350.000,-- beschikbaar te stellen voor de realisatie van de school;
 - een krediet van € 200.000,-- beschikbaar te stellen voor de realisatie van kinderopvang aldaar;
3. Een bedrag van € 500.000,-- beschikbaar te stellen uit de reserve Noodfonds huisvesting primair onderwijs;
4. Ten behoeve van de Achtsprong in De Lier een krediet van € 1.0 mln. beschikbaar te stellen voor realisatie van Kinderopvang (KOV) in dit gebouw;
5. Voor de renovatie van het gymnastieklokaal van de Hofvilla een krediet van € 80.000 beschikbaar te stellen.

Begrotingswijziging	nr. 19005							
	dienstjaar 2019		dienstjaar 2020		dienstjaar 2021		dienstjaar 2022	
Mutatie programma's:	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Econ.& Ruimt.Ontw. Sterke Samenleving Onderst., Zorg & Part. Fys. Leefomgeving Dienstverl. & Belasting Bestuur & Veiligheid Alg. dekkingsmidd.	500.000		-25.000		265.000	110.700	115.000	110.700
			25.000		-154.300		-4.300	
Totaal programma's	500.000				110.700	110.700	110.700	110.700
Mutaties reserves: Reserves		500.000						
Totaal	500.000	500.000			110.700	110.700	110.700	110.700

Aldus besloten door de raad in zijn openbare vergadering van 22 januari 2019,

de griffier,

de voorzitter,

A.P.M.A.F. Bergmans

B.R. Arends

RAADSBESLUIT

Integraal Huisvestingsplan
Primair Onderwijs Westland
Een visie op de toekomst 2018-2033

10 december 2018

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding actualisatie	4
1.2	Doelstelling IHP 2018-2033	4
1.3	Proces / Procedure	5
1.4	Aanpak	5
1.5	Leeswijzer	5
2	Basisonderwijs, SBO en (V)SO in het Westland	6
2.1	Scholen	6
2.2	Schoolbesturen	6
3	Visie	9
3.1	Goed onderwijs, spreiding en diversiteit.....	9
3.2	Aansluiten op de Economische Structuur.....	9
3.3	Versterken van de Maatschappelijke Structuur.....	10
3.4	Toekomstbestendige onderwijshuisvesting	10
4	Trends en Ontwikkelingen	11
4.1	Eisen toekomstbestendige schoolgebouwen	11
4.2	Normbedragen nieuwbouw en uitbreiding.....	12
4.3	Duurzaamheid	13
4.4	Renovatie.....	15
4.5	Voorstel VNG, PO-raad en VO-raad over juridische status IHP.....	16
4.6	Brede school en IKC-ontwikkeling	17
4.7	Gymnastiek	18
4.8	Woningbouw in Westland	18
4.9	Onderhoud schoolgebouwen	19
5	Analyse Onderwijshuisvesting Basisonderwijs	21
5.1	Afwegingskader	21
5.2	Huisvestingscapaciteit	21
5.3	Beschikbare huisvestingscapaciteit	22
5.4	Ruimtebehoefte basisonderwijs	22
5.5	's-Gravenzande.....	22
5.6	Heenweg.....	24
5.7	Honselersdijk.....	24
5.8	Kwintsheul	25
5.9	De Lier	26
5.10	Maasdijk	27
5.11	Monster	28
5.12	Naaldwijk.....	29
5.13	Poeldijk.....	32
5.14	Wateringen	33
6	Analyse Onderwijshuisvesting SBO en (V)SO	35
6.1	Herman Broerenstichting	35
6.2	SO De Strandwacht	35
6.3	SBO De Diamant.....	36

6.4	Ambitie realisatie expertisecentrum 'SENtrum'	36
7	Analyse gymnastiek.....	37
7.1	Verordening	37
7.2	Knelpunt Herman Broerenschool/-college en Strandwacht	37
7.3	Scenario gymnastiek	37
8	Financien	39
8.1	Oplossingsrichtingen.....	39
8.2	Scenario's	39
8.3	Uitgangspunten financiële consequenties	42

1 INLEIDING

Het Westland heeft een Masterplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 voor het Basisonderwijs (BO), Speciaal Basisonderwijs (SBO), en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs (V)SO. Dit plan is vastgesteld in 2015.

Met de schoolbesturen zijn uitgangspunten geformuleerd en uitvoeringsafspraken gemaakt over o.a. nieuwbouw, uitbreiding en binnenklimaat.

De afgelopen periode hebben schoolbesturen en gemeente gezamenlijk de herijking besproken van het Masterplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 voor het Westland. Daarbij is ook een gedeeltelijke herijking van de uitgangspunten uit het Integrale Huisvestingsplan (IHP) uit 2007 doorgesproken. Omdat het begrip Masterplan in relatie tot een IHP verwarrend kan zijn, is besloten de term Masterplan te veranderen in Uitvoeringsprogramma.

Het proces van herijking heeft geresulteerd in deze visie op de toekomst van onderwijs en onderwijshuisvesting. De visie noemen we een IHP, omdat deze ook aanvullende investeringsvoorstellen bevat voor de periode 2018 tot 2033.

1.1 Aanleiding actualisatie

De schoolbesturen en de gemeente willen de actualisatie aangrijpen om het IHP een meer strategisch karakter te geven door vanuit visie, beleid en ontwikkelingen strategische keuzes te maken.

Daarnaast willen de schoolbesturen en de gemeente de gereserveerde budgetten voor onderwijshuisvesting beter laten aansluiten op de actuele huisvestingsvraagstukken zoals renovatie, duurzaamheid, onderwijskundige aanpassing en IKC/Brede Scholen.

1.2 Doelstelling IHP 2018-2033

De doelstelling van dit IHP is het omschrijven van een meerjarenperspectief waarop het (eigen) investeringsbeleid op transparante wijze kan worden ingezet. Tevens dient het IHP als kader voor planvorming bij de uitvoering de van zorgplicht voor onderwijsvoorzieningen. Het IHP formuleert daarmee de inzet van beleid en het kader voor de periode 2018-2033.

Over een periode van 15 jaar kunnen echter wijzigingen optreden, door nieuwe of ontwikkelingen, maar ook doordat leerlingenaantallen zich anders ontwikkelen. Het plan zal daarom periodiek worden geactualiseerd. De leerlingenontwikkeling zal jaarlijks gemonitord worden op basis van de tel-data. Waar nodig zal het IHP hierop bijgesteld worden.

In de nabije toekomst krijgt een IHP een juridische status. Gemeenten en schoolbesturen worden dan verplicht om gezamenlijk een IHP op te stellen. Aanleiding hiervoor is een rapport van de Algemene Rekenkamer waarin aandacht gevraagd wordt voor een aantal knelpunten, waaronder de noodzaak om IHP een juridische status te geven en renovatie als voorziening op te nemen in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.¹ Op verzoek van de staatssecretaris hebben

¹ Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

VNG, PO-raad en VO-raad hiervoor een gezamenlijk voorstel uitgewerkt. Voor verdere uitleg – zie par. 4.5.

1.3 Proces / Procedure

Dit IHP is opgesteld in nauw overleg tussen schoolbesturen en gemeente.

Het IHP zal te besluitvorming aan de raad worden voorgelegd in januari 2019. De budgettaire consequenties van het IHP zullen worden verwerkt in de begroting van de gemeente.

De plannen voor de periode 2018-2021 uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma – en zijn concreet. Op basis van dit uitvoeringsprogramma kunnen schoolbesturen bij de gemeente een pro-forma aanvraag indienen. Hiervoor wordt een procedure uitgewerkt. Doelstelling is het aantal overbodige administratieve procedures te beperken.

Jaarlijks zal worden gekeken of de leerlingenaantallen per 1 oktober leiden tot wijziging van het Uitvoeringsprogramma. De (financiële) consequenties hiervan zullen jaarlijks in januari aan de raad worden voorgelegd, gezamenlijk met het programma onderwijshuisvesting voor dat jaar.

De plannen voor de periode 2022 – 2033 geven een indicatie van de totale opgave. In de uiteindelijke uitwerking kunnen zij wijzigen door verandering van omstandigheden. Daartoe wordt het IHP periodiek geactualiseerd. Dit geactualiseerde IHP zal aan de raad worden voorgelegd.

Aan het beschikbaar stellen van budgetten voor onderwijshuisvesting zal niet meer als eis worden verbonden dat voor dat project een omgevingsvergunning moet zijn afgegeven.

1.4 Aanpak

Dit geactualiseerde IHP voor BO, SBO en (V)SO is in overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente opgesteld. Leerlingenprognoses en gebouwgegevens zijn geanalyseerd. De ontwikkelingen in het Westland als geheel en per kern zijn besproken en de visies en ambities van de individuele schoolbesturen in beeld gebracht. Er is gestart met een inventarisatie van alle knelpunten per kern en het formuleren van praktische oplossingen voor deze knelpunten. Deze praktische oplossingen zijn vertaald in scenario's met bijbehorende investeringsopgaves.

1.5 Leeswijzer

Dit IHP is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1 licht de aanleiding, doelstelling en aanpak van de actualisatie van het IHP toe. Hoofdstuk 2 beschrijft de scholen en schoolbesturen in het Westland en gaat in op de aanwezige denominaties (onderwijsrichtingen) en onderwijsconcepten. Hoofdstuk 3 bespreekt de visie op goed onderwijs, spreiding van onderwijs, diversiteit en de relatie met de economische en maatschappelijke structuur. Hoofdstuk 4 benoemt actuele trends en ontwikkelingen voor onderwijs(huisvesting). Hoofdstuk 5 en 6 analyseren de onderwijshuisvesting voor respectievelijk het basisonderwijs, het SBO en het (V)SO. Hoofdstuk 7 analyseert de huisvesting voor het bewegingsonderwijs. Hoofdstuk 8 formuleert de scenario's en bijbehorende investeringen.

WSKO biedt katholiek basisonderwijs aan in het Westland. WSKO heeft 15 scholen voor basisonderwijs, verdeeld over 17 locaties. In Maasdijk verzorgt WSKO samen met SOOW op een informele samenwerkingschool katholiek en algemeen toegankelijk onderwijs. Op de 15 basisscholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 4.387 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 44% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Stichting Protestants Christelijk Primair Onderwijs Westland (PCPOW)

PCPOW biedt protestants-christelijk basisonderwijs en speciaal basisonderwijs aan in het Westland. PCPOW heeft in het Westland 12 basisscholen, verdeeld over 13 locaties. Daarnaast heeft PCPOW één school voor speciaal basisonderwijs, verdeeld over twee locaties. Op de 12 basisscholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 3.469 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 36% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven. Op de SBO-school in de gemeente Westland zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 309 leerlingen ingeschreven.

Stichting Openbaar Onderwijs Westland

SOOW biedt openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs aan in het Westland. SOOW heeft in Westland 5 basisscholen, verdeeld over 8 locaties. Op de scholen van SOOW in de gemeente Westland staan op teldatum 1 okt. 2018 in totaal 1.349 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 14% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Mantum Onderwijs

Mantum Onderwijs biedt basisonderwijs op reformatorische grondslag aan op vier scholen met de Bijbel en reformatorische scholen in Den Haag, Vlaardingen, Benthuizen en 's-Gravenzande. Mantum Onderwijs heeft in het Westland één school voor basisonderwijs, de Eben-Haëzerschool. Op deze school in 's-Gravenzande zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 138 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 2% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Eerst Westlandse Montessorischool Monster (EWMM)

De Eerste Westlandse Montessorischool biedt algemeen bijzonder onderwijs aan in Monster. Op teldatum 1 okt. 2018 staan op de school 370 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 4% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Herman Broerenstichting

De Herman Broerenstichting heeft twee scholen voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (ZML-kinderen) in het Westland: De Herman Broerenschool voor Speciaal Onderwijs en het Herman Broerencollege voor Voortgezet Speciaal Onderwijs. De Herman Broerenstichting is in Westland op twee locaties gehuisvest (locatie Verhagenplein en locatie Westerhok).

Op de twee scholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 125 leerlingen ingeschreven.

Stichting De Haagse Scholen

De Stichting De Haagse Scholen heeft meerdere scholen voor BO, SBO en (V)SO in Den Haag. De Strandwacht is een school voor leerlingen met gedrags- en psychiatrische problematiek. Met ingang van het schooljaar 2012/2013 heeft De Strandwacht een nevenvestiging in het Westland. Deze nevenvestiging van de school telt op 1 oktober 2018 totaal 47 leerlingen (4 groepen) en is per 1 augustus 2018

tijdelijk gehuisvest op de locatie Ichthusschool, tot er meer duidelijkheid is over het expertisecentrum SENtrum.³

³ Voor uitleg expertisecentrum SENtrum zie par. 6.4

3 VISIE

Westland streeft naar goed onderwijs dat goed gespreid en divers is. Hierbij is goede onderwijshuisvesting een onmisbare voorwaarde.

Dit hoofdstuk bespreekt de visie van de schoolbesturen en gemeente op goed onderwijs, spreiding van onderwijs en diversiteit van onderwijs. Daarnaast beschrijft dit hoofdstuk de relatie met de economische en maatschappelijke structuur.

3.1 Goed onderwijs, spreiding en diversiteit

Schoolbesturen streven er samen naar om het onderwijsaanbod zodanig in te richten dat er kind-nabij-onderwijs wordt gegeven. Een goed onderwijsaanbod dat goed gespreid en divers is, is belangrijk voor Westland en haar inwoners.

Het onderwijs in Westland verschaft een gemeenschappelijke basis voor optimale talentontwikkeling en legt de basis voor vervolgonderwijs en participatie in de maatschappij. Goed onderwijs maakt van kinderen competente, zelfbewuste en creatieve volwassenen en bereidt kinderen voor op een succesvolle loopbaan. Het onderwijs stelt alle kinderen, ongeacht afkomst, capaciteit en begaafdheid, daarom in staat zich optimaal te ontwikkelen. Scholen zijn toegerust om kinderen met lichamelijke handicap te ontvangen. Voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften is gespecialiseerd onderwijs beschikbaar. Er wordt een zo passend mogelijke plek, zo thuis nabij mogelijk gerealiseerd.⁴

Een goede spreiding van scholen komt de kind nabijheid van het onderwijs en de leefbaarheid van de woonomgeving ten goede. Scholen zijn immers een belangrijke voorziening voor (potentiële) inwoners van Westland. Naast spreiding speelt variatie daarbij een rol. Door variatie kunnen scholen zich onderscheiden en een eigen doelgroep aanspreken. Zo wordt aangesloten op de behoefte van de (potentiële) inwoners van het Westland. Variatie kan daarbij breed worden opgevat: het kan gaan om levensbeschouwelijke overtuiging, onderwijsaanbod en/of profilering.

3.2 Aansluiten op de Economische Structuur

Schoolbesturen streven naar onderwijs dat aansluit op de economische en maatschappelijke behoeften van de maatschappij. De economie ontwikkelt zich van een kenniseconomie naar 'een lerende economie'; een economie die niet alleen kennis produceert, maar ook optimaal toepast.⁵ Technologische ontwikkelingen gaan snel, de hoeveelheid beschikbare informatie groeit exponentieel en is altijd en overal beschikbaar. De toegenomen technologisering en informatisering leiden ook tot veranderingen op de arbeidsmarkt. Het aantal banen met routinematig productiewerk neemt af, terwijl er steeds meer vraag is naar banen die vragen om flexibiliteit en probleemoplossend vermogen (*21st century skills*).⁶ Op de scholen in het Westland leren daarom kinderen vaardigheden en doen zij kennis op die voorbereidt op de economie en arbeidsmarkt van de 21^e eeuw.

4 SPOW, ondersteuningsplan 2016-2019

5 Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid (2013), 'Naar een lerende economie'.

6 Stichting Leerplanontwikkeling Nederland, 'Digitale geletterdheid en 21e eeuwse vaardigheden in het funderend onderwijs: een conceptueel kader'.

Schoolbesturen stellen kinderen daarnaast in staat vroeg kennis te maken met de praktijk. Daarbij is de economische en maatschappelijke structuur van het Westland het referentiekader voor het leren van vaardigheden. Westland heeft ruim 8.000 bedrijven die goed zijn voor bijna 60.000 banen. Dit zijn veel bedrijven in het greenportcluster (teelt, handel, logistiek, toelevering, dienstverlening).⁷ Om die reden hebben de schoolbesturen in het basisonderwijs een convenant ondertekend waarin is afgesproken om kinderen kennis te laten maken met technologie en de 'Greenport'.⁸ Bedrijven, ondernemers en organisaties bieden relevante informatie en ervaringen.

3.3 Versterken van de Maatschappelijke Structuur

Het onderwijs wil bijdragen aan de maatschappelijke structuur van Westland. Het Westland wil een saamhorige gemeente zijn. Daarbij heeft iedere kern een eigen karakter maar voelt iedereen zich ook Westlander. Inwoners van Westland kijken naar elkaar om en voelen zich geborgen in een dorps-, groene leefomgeving met goede voorzieningen en werkgelegenheid.⁹

Door globalisering en migratie wordt de samenleving van Westland steeds gevarieerder. Saamhorigheid en de kernwaarden die daarbij horen (tolerantie, verdraagzaamheid) zijn kwetsbaarder naarmate deze diversiteit toeneemt.

Het onderwijs levert een bijdrage aan het versterken van de saamhorigheid. Dit doet het onderwijs door een rijke sociale context te vormen voor kinderen: kinderen leren deel uit te maken van een gemeenschap, omgaan met verwachtingen van de samenleving en een eigen identiteit te vormen. Daarbij is er ook aandacht voor burgerschap. Voor kinderen betekent burgerschap dat ze kennis opdoen over gemeenschappelijke normen en waarden en ontdekken hoe die een rol spelen in de omgang met anderen, ook wanneer opvattingen botsen.

3.4 Toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Voor een vitale onderwijsstructuur die de economische en maatschappelijke structuur versterkt is adequate huisvesting een voorwaarde. Gemeente en schoolbesturen hebben daarom een gezamenlijk belang bij goede onderwijshuisvesting.

Gemeente en schoolbesturen streven daarom naar toekomstbestendige onderwijsgebouwen (functionele, duurzame en gezonde en flexibele huisvesting):

- *Functioneel*: de schoolgebouwen sluiten aan op het onderwijsconcept, werken ondersteunend voor de ontwikkeling van kinderen en bieden een goede werkomgeving voor het personeel van de school. Het schoolgebouw is geschikt voor een diversiteit aan (onderwijs)activiteiten.
- *Duurzaam en gezond*: de schoolgebouwen zijn duurzaam gebouwd en kennen een gezond binnenklimaat en een gezonde exploitatie. Een gezond en goed gebouw heeft een positief effect op het gedrag, het welbevinden en het leerproces van de kinderen en leerkrachten die het gebouw dagelijks gebruiken.
- *Flexibel*: de schoolgebouwen moeten gedurende hun levensloop flexibel zijn. Dat wil zeggen dat ze (eenvoudig) aangepast kunnen worden. Er worden immers constant nieuwe eisen gesteld aan schoolgebouwen door veranderingen in de

7 Digitale geletterdheid en 21e eeuwse vaardigheden in het funderend onderwijs: een conceptueel kader'.

8 Bestuursakkoord voor het Westlandse Onderwijs (2015).

9 Samen maken wij Westland (2016), Beleidsnotitie 2020.

opvatting over onderwijs. Daarnaast is de flexibiliteit van schoolgebouwen gewenst vanwege de groei dan wel daling van het aantal leerlingen.

Naast het gebouw is de buitenruimte een belangrijk onderdeel van de onderwijshuisvesting. Er moet voldoende uitdagende buitenruimte zijn voor kinderen. Naast een groene uitstraling (waardering voor natuur en milieu) biedt de buitenruimte mogelijkheden tot fysieke beweging voor kinderen. De buitenruimte wordt daar waar mogelijk opengesteld voor spelende kinderen.

4 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Dit hoofdstuk bespreekt de voor dit IHP relevante trends en ontwikkelingen in onderwijs en onderwijshuisvesting. Daarbij wordt aangegeven hoe de schoolbesturen willen anticiperen op deze trends en ontwikkelingen.

4.1 Eisen toekomstbestendige schoolgebouwen

Ontwikkelingen op het gebied van onderwijs stellen eisen aan schoolgebouwen. De schoolbesturen willen deze ontwikkelingen betrekken bij de onderwijshuisvesting. De belangrijkste ontwikkelingen in het moderne onderwijs die eisen stellen aan schoolgebouwen zijn:¹⁰

1. *Verandering van onderwijsconcepten:* Schoolgebouwen moeten ruimtes en infrastructuur voor nieuwe onderwijsconcepten en digitale hulpmiddelen bieden. Onderwijsconcepten veranderen en nieuwe eisen worden aan het onderwijs gesteld. Hierbij valt te denken aan de verplichting om wetenschap en technologie en ICT-geletterdheid op te nemen in het curriculum. Tegelijkertijd maakt ICT als middel grote hoeveelheden informatie toegankelijk en faciliteert eigen leerroutes. Digitale hulpmiddelen worden steeds meer ingezet.
2. *Passend Onderwijs:* Op 1 aug. 2014 is Passend Onderwijs ingevoerd. Het doel is om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een passende plek te geven binnen het onderwijs. Dit heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. In sommige schoolgebouwen moeten voorzieningen getroffen worden om kinderen met lichamelijke problemen en/of gedragsproblemen onderwijs te kunnen bieden.
3. *Differentiatie:* Schoolgebouwen moeten ruimten bieden om deze gedifferentieerde lesvormen te faciliteren. Lesvormen worden steeds beter afgestemd op de individuele onderwijsbehoefte van leerlingen (gepersonaliseerd leren). Dit leidt tot behoefte aan gedifferentieerde ruimten.
4. *Gezondheid:* Scholen willen gezonde voeding een grotere plek te geven in het onderwijsaanbod. Om praktisch met gezondheid in het onderwijs aan de slag te kunnen is een keukeninrichting gewenst.
5. *Flexibiliteit:* De maatschappij verandert in een rap tempo. Welke kennis, vaardigheden en inrichting van gebouwen in de toekomst nodig zijn is nog niet duidelijk. Schoolgebouwen moeten daarom flexibeler worden ingericht en eenvoudiger kunnen worden aangepast. Zo is er bijvoorbeeld een trend om bij

10 Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

nieuwbouw te zorgen dat aparte ruimtes aparte ingangen hebben en dat binnenwanden verplaatst kunnen worden.

Beleidsoptie

De schoolbesturen en gemeente constateren dat veel bestaande schoolgebouwen niet meer voldoen aan een aantal van de hiervoor genoemde eisen van modern onderwijs. De onderwijskundige ontwikkelingen vragen om extra investeringen in bestaande schoolgebouwen. Een voorziening voor 'Onderwijskundige aanpassing' is wenselijk.

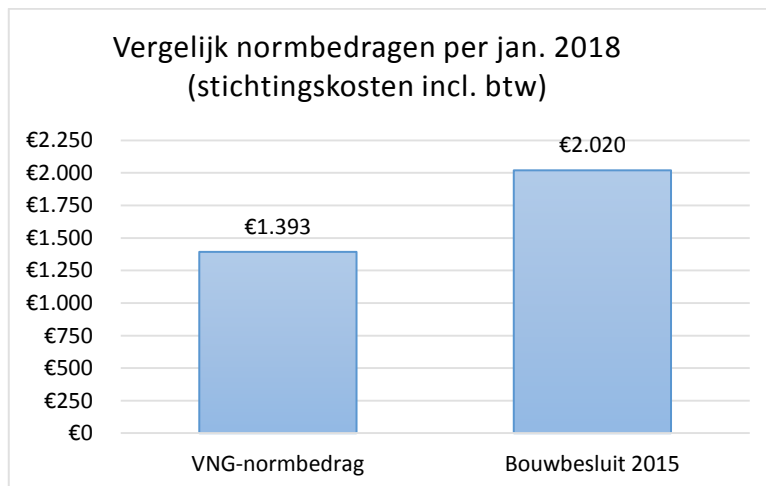
4.2 Normbedragen nieuwbouw en uitbreiding

In de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente is de vergoeding voor huisvestingsvoorzieningen vastgelegd in zogenoemde 'VNG-normbedragen'.

De VNG-normbedragen gaan uit van een sober, maar doelmatig gebouw, dat voldoet aan de eisen van (onder meer) het Bouwbesluit 2012. De normbedragen houden geen rekening met aangescherpte bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2015 en eisen met betrekking tot eigentijds onderwijs.

Dit beeld wordt door onderzoek bevestigd. In het Kwaliteitskader PO¹¹ (zie par. 4.4) zijn bijvoorbeeld de VNG-normbedragen vergeleken met de stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015.

Het verschil tussen de VNG-normbedragen (prijsspeil 2018) en het Bouwbesluit 2015 bedraagt 45%.¹² Het Bureau Documentatie Bouwwezen (BDB) verklaart dit als volgt: "de overheid heeft de wettelijke normen (Bouwbesluit) waar een nieuw schoolgebouw aan moet voldoen telkens aangescherpt, waarmee de kosten automatisch hoger werden. De Rijksoverheid heeft deze kosten echter nooit gecompenseerd aan gemeenten dan wel schoolbesturen".

11 Kwaliteitskader huisvesting Primair Onderwijs, financiële paragraaf, Documentatie Bouwwezen (BDB), november 2016.

12 Het BDB heeft het over een verschil van 48%, maar daarbij wordt gerefereerd aan de VNG-normbedragen prijspeil 2017 in plaats van prijspeil 2018.

Figuur 1: Verhouding normbedragen en Bouwbesluitniveau 2015 (peildatum januari 2018)¹³.

Voorstel VNG

De VNG erkent dat de jaarlijkse indexering van de normbedragen over de afgelopen jaren de werkelijke prijsontwikkelingen in de markt niet goed blijkt te hebben gevolgd. De VNG concludeert daaruit dat een verhoging van de normbudgetten noodzakelijk is. In maart 2018 heeft de VNG gemeenten daarom geadviseerd om de normbedragen voor de nieuwbouw van scholen eenmalig te verhogen met 40%. Diverse gemeenten hebben de afgelopen jaren op eigen initiatief hun normbedragen al verhoogd.

4.3 Duurzaamheid

Duurzaamheid heeft invloed op onderwijshuisvesting. Duurzaamheid kan worden gedefinieerd als "ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoefte te voorzien in gevaar te brengen."¹⁴ Duurzame ontwikkeling streeft naar evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen.

Voor de periode 2008-2016 heeft de Rijksoverheid een aantal maatregelen genomen om de kwaliteit van (onder meer) onderwijshuisvesting te verbeteren. Maatregelen zijn de 'Verbetering Binnenmilieu en Energiezuinigheid' en het 'Programma van Eisen Frisse Scholen'. Recentere maatregelen zijn de 'Green Deal Verduurzaming Scholen' uit 2014 en de 'Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp 2013-2016'

Bijna-Energie Neutrale Gebouwen (BENG)

Nederlandse scholen zullen stapsgewijs steeds energiezuiniger worden en vanaf 2020 (bijna) EnergieNeutraal. Dit is vastgelegd in het 'Nationaal Plan Bijna-Energie Neutrale Gebouwen' (BENG). In BENG wordt de energieprestatie van een gebouw uitgedrukt met drie indicatoren:

- **BENG 1. Energiebehoefte (kWh/m²/jaar):**
De energie in kWh per m² per jaar die nodig is voor verwarming en koeling. Deze indicator gaat over het beperken van de energievraag van het gebouw zelf.
- **BENG 2. Primair fossiel energiegebruik (kWh/m²/jaar):**
De fossiele brandstof in kWh per m² per jaar die nodig is voor verwarming, koeling, warm water en installaties.
- **BENG 3. Aandeel hernieuwbare energie (%):**
Het percentage (in procenten) hernieuwbare energie van het totale energiegebruik.

Een BENG-schoolgebouw moet voldoen aan de volgende eisen:

- Energiebehoefte 50 kWh/m².jr
- Primair energiegebruik 60 kWh/m².jr
- Aandeel hernieuwbare energie: 50 %

De energiezuinigheid van een gebouw wordt nu nog berekend aan de hand van de zogenaamde Energieprestatiecoëfficiënt (EPC). Hoe lager de EPC, hoe beter de energieprestatie. In 2015 is de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) voor

13 Vergeleken voor een school van 1.306 m² (8 groepen met gemiddeld 27,6 leerlingen per groep).

14 VN-Commissie Brundtland (1987).

onderwijsfuncties in het Bouwbesluit al aangescherpt van 1,3 naar 0,7. De BENG-eisen zijn een aanscherping ten opzichte van de huidige EPC-normen.

De huidige EPC-berekening is minder geschikt voor BENG. In de eerste plaats voegt de EPC alle energiemaatregelen samen tot één dimensieloos getal. Daardoor biedt deze rekenmethodiek weinig inzicht in de manier waarop de energieprestatie is behaald. Daarnaast is het de vraag of het wel zo duurzaam is om een gebouw maximaal vol te leggen met zonnepanelen, zonder eerst de energiebehoefte te beperken met isolatie.

De schoolbesturen willen duurzame schoolgebouwen realiseren. De gemeente moet vanaf 2020 Bijna-Energie-Neutrale gebouwen realiseren wat aansluit bij de ambitie van de gemeente Westland om in 2020 de duurzaamste glastuinbouwgemeente van Nederland te zijn.

Kwaliteitskader PO

In het Kwaliteitskader PO (actualisatie nov. 2016) hebben de VNG, PO-Raad, Ruimte OK en een aantal schoolbesturen kwalitatieve kaders gesteld voor de bouw en verbouw van scholen.

Het Kwaliteitskader PO bevat een reeks eenduidige, herkenbare en praktisch toepasbare prestatiecriteria voor een schoolgebouw, verdeeld over drie thema's:

- *Beleving (Architectonische kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan de verschijningsvorm en beeld- en sfeerverwachting van het exterieur en interieur.
- *Gebruik (Functionele kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan de omvang, situering en geschiktheid van ruimten, op basis van de activiteiten die er plaatsvinden.
- *Techniek (Technische kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan gezondheid, duurzaamheid en onderhoud.

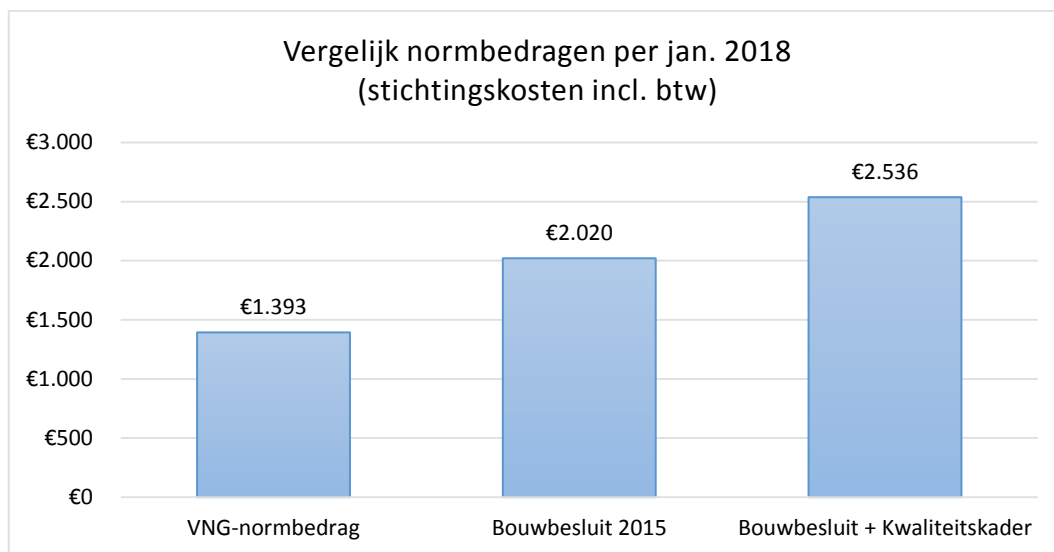
Het kader maakt de bovenstaande prestatiecriteria inzichtelijk en bespreekbaar.

Vergelijking VNG-Normbedragen, Bouwbesluit en Kwaliteitskader

Met de publicatie van het Kwaliteitskader PO is een doorrekening gemaakt van de bouwkosten.¹⁵ In de doorrekening is een vergelijking gemaakt tussen (zie figuur 2):

- De stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015.
- De stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015 én de aanvullende eisen uit het Kwaliteitskader.

¹⁵ Kwaliteitskader huisvesting Primair Onderwijs, financiële paragraaf, Documentatie Bouwwezen (BDB), november 2016.

Figuur 2: Verhouding normbedragen, Bouwbesluitniveau 2015 en Kwaliteitskader PO (peildatum januari 2018).

Het verschil tussen de VNG-normbedragen en het kwaliteitskader bedraagt 85%. Om te kunnen bouwen conform de eisen uit het Kwaliteitskader zou het VNG-normbedrag voor de nieuwbouw van scholen met 85% moeten worden verhoogd.

Beleidswens

De gemeente en schoolbesturen willen duurzaam beleid voor schoolgebouwen voeren. Voor de nieuwbouw van duurzame schoolgebouwen die voldoen aan het Kwaliteitskader zouden de normbedragen met 85% verhoogd moeten worden. Schoolbesturen willen ook zelf investeren in schoolgebouwen, als dat leidt tot lagere exploitatiekosten.

4.4 Renovatie

Er is landelijk discussie over de financiering van renovatie van schoolgebouwen. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor (groot) onderhoud, gemeenten voor nieuwbouw. Renovatie zit in feite tussen beide uitersten en is nog niet wettelijk geregeld.

De voormalige Staatssecretaris heeft dit probleem erkend en wil renovatie in de wet regelen.¹⁶ De PO-raad, VO-raad en de VNG hebben de Staatssecretaris een gezamenlijk voorstel gestuurd voor de wijze waarop kan worden omgegaan met renovatie. De Staatssecretaris heeft aangegeven, dat het ministerie van OCW het voorstel met de VO-Raad, PO-Raad en de VNG nader wil uitwerken.¹⁷ De PO-raad, VO-raad en de VNG hebben de staatssecretaris een gezamenlijk voorstel gestuurd voor de wijze waarop om kan worden gegaan met renovatie.

Dit voorstel richt zich op een wettelijke regeling, technische en functionele levensduurverlenging met 25-40 jaar. Renovatie moet wettelijk geregeld worden. Renovatie moet de levensduur van een schoolgebouw met 25-40 jaar verlengen. Een gerenoveerd gebouw moet technisch (weer) voldoen aan de eisen van het

¹⁶ Kamer en Dekker erkennen probleem renovatieregels, VO-Raad, april 2016.

¹⁷ Kamerbrief met reactie op voorstel PO-raad en VO Raad VNG over bekostiging renovatie, december 2016

Bouwbesluit. Renovatie moet het gebouw weer geschikt maken voor het onderwijs van de komende jaren qua functionaliteit, uitstraling en flexibiliteit.

Het voorstel definieert renovatie als volgt:

"Renovatie is een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand schoolgebouw waarmee de levensduur verlengd wordt met ten minste 25 jaar en het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het IHP (en ten minste aan vigerende eisen van het Bouwbesluit)."

"Uitgangspunt is dat renovatie dient te worden beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw, in te zetten als mogelijke maatregel (voorziening) aan het einde van de levensduur van een schoolgebouw. Hiermee wordt renovatie niet een extra gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar een alternatief voor (vervangende) nieuwbouw, dat reeds behoort tot de gemeentelijke zorgplicht."¹⁸

Beleidswens

De gemeente en schoolbesturen willen een regeling voor renovatie in het Westland. Zoals het er nu naar uitziet gaat dit een wettelijke taak worden. Binnen afzienbare zal er een landelijke wettelijke regeling voor de renovatie komen (zie par. 4.5). Op het moment dat deze landelijke regeling voor renovatie er is, moet de Verordening onderwijshuisvesting daar op aansluiten.

4.5 Voorstel VNG, PO-raad en VO-raad over juridische status IHP

In de nabije toekomst krijgt een IHP een juridische status. Gemeenten en schoolbesturen worden dan verplicht om gezamenlijk een IHP op te stellen. Aanleiding hiervoor is een rapport van de Algemene Rekenkamer waarin aandacht gevraagd wordt voor een aantal knelpunten, waaronder de noodzaak om IHP een juridische status te geven en renovatie als voorziening op te nemen in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.¹⁹ Op verzoek van de staatssecretaris hebben VNG, PO-raad en VO-raad hiervoor een gezamenlijk voorstel uitgewerkt. Dit voorstel bevat oplossingen voor toekomstbestendige onderwijsgebouwen, normbedragen en renovatie.

De kernpunten uit dit voorstel zijn:

- Elke gemeente moet verplicht een IHP opstellen waarover Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) wordt gevoerd. In het IHP bepalen schoolbesturen en gemeente welke schoolgebouwen wanneer gerenoveerd of vervangen worden.
- Het IHP krijgt een juridische status en komt in plaats van de bestaande jaarcyclus.
- Renovatie wordt als voorziening in de wet opgenomen en wordt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeenten.
- De schoolbesturen worden verplicht een Meerjarig Onderhoudsplan (MOP) per schoolgebouw op te stellen. In het OOGO worden MOP's en IHP op elkaar afgestemd.
- Het IHP wordt elke vier jaar geëvalueerd en zo nodig aangepast in het OOGO dat gevoerd wordt.

¹⁸ Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad, april 2018.

¹⁹ Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

- Gemeenten stellen jaarlijks een budgetplafond vast en richten voor meerdere jaren een voorziening in. Het investeringsverbod voor schoolbesturen in het primair onderwijs wordt aangepast.
- De kwaliteitskaders voor het PO, het VO en het Bouwbesluit vormen de basis voor gemeentelijke vergoedingen.
- Gemeenten worden gestimuleerd om vrijvallende middelen te herinvesteren.

Het IHP zal periodiek worden geactualiseerd. Tevens zullen we de uitvoering van het IHP jaarlijks monitoren". Wat betreft de indexering is de Verordening onderwijshuisvesting van toepassing (moet nog worden aangepast). In het IHP wordt uitgegaan van prijspeil 2018.

4.6 Brede school en IKC-ontwikkeling

Brede school

Brede Scholen bieden een samenhangend aanbod voor kinderen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur. Meestal verbinden zij daarbij ook verschillende vormen van onderwijs en jeugdzorg. Daarnaast proberen Brede Scholen 'leerwinst' te boeken door tussen peuterspeelzalen, crèches en onderwijs een doorgaande leerlijn te realiseren.

Het doel van brede scholen is door goede samenwerking de ontwikkelingskansen te vergroten en de zorg (van ouders) voor kinderen te ondersteunen en ontwikkelingskansen te vergroten.

Het vormgeven van een brede school is makkelijker als de samenwerkingspartners gezamenlijk zijn gehuisvest. We kunnen daarbij vier manieren onderscheiden van samenwerken en een gebouw delen. Deze staan bekend in de literatuur als *back to back*, *face to face*, *hand in hand* en *cheek to cheek*.

Back to back – De partijen van de brede school delen een gebouw, maar hebben verder weinig met elkaar te maken. Hier is eigenlijk nog geen sprake van een brede school, maar van een bedrijfsverzamelgebouw.

Face to face – De partijen van de brede school kennen elkaar, houden rekening met elkaar en delen ook een aantal ruimten met elkaar. Er wordt samengewerkt en (deels) samengeleefd, maar verder zijn organisaties gescheiden.

Hand in hand – De partijen van de brede school kennen elkaar goed, werken samen en delen een aantal ruimten met elkaar. De partijen vullen elkaar aan. Er ontstaat er synergie tussen de partijen, maar verder zijn organisaties gescheiden. Er kan worden gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie.

Cheek to cheek – De partijen van de brede school gaan volledig in elkaar op en vormen samen één organisatie. In dit type wordt de brede school een Integraal Kindcentrum (IKC).

Integraal Kindcentrum (IKC)

In een IKC wordt gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen. Het IKC biedt doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kindnabije zorg. Onderwijs, kinder- en peuteropvang, buitenschoolse opvang (BSO) en eventuele andere maatschappelijke voorzieningen vormen in het IKC één organisatie.

Beleidsambitie

Gemeente en schoolbesturen zijn een voorstander van brede scholen – waar mogelijk stimuleert de gemeente ook de doorontwikkeling naar IKC's. Bij vervangende

nieuwbouw van scholen wordt de ontwikkeling van IKC's onderzocht. De scholen in het Westland willen daarbij van tenminste face-to-face brede scholen realiseren. De wens daarbij is hand-in-hand en mogelijk cheek-to-cheek.

Er is een voorziening nodig voor Brede school en IKC-ontwikkeling. Met deze voorziening kunnen kleine budgetten beschikbaar worden gesteld om een gebouw om te vormen tot een brede school of IKC. Daarnaast is een voorziening gewenst om de ontwikkeling van IKC's bij scholen te verkennen. Het gaat daarbij om aanpassingen welke niet in de huur kunnen worden verrekend.

4.7 Gymnastiek

In het regeerakkoord 'Bruggen Slaan' (2012) formuleerde het vorige kabinet de ambitie om het aantal bewegingsuren voor het basisonderwijs te verhogen. In het bestuursakkoord voor primair onderwijs (2014) is deze ambitie uitgewerkt. De basisscholen spraken daarin af om met ingang van 2017 minimaal twee lesuren (twee keer 45 minuten) per week bewegingsonderwijs te bieden en waar mogelijk te streven naar drie lesuren bewegingsonderwijs. Extra bewegingsonderwijs kan breed worden ingevuld met bewegings- en sportactiviteiten, zoals gymlessen, spellessen en sportdagen.

Schoolbesturen en gemeente vinden een genormeerde verhoging van het aantal uren bewegingsonderwijs naar 3 uur per week niet realistisch en onhaalbaar. Het verhogen van het aantal uren bewegingsonderwijs blijft wel een wens. Waar mogelijk proberen de schoolbesturen een verhoging van het aantal uren bewegingsonderwijs door te voeren. Scholen kunnen daarbij meerdere vormen van beweging toepassen, waarbij schoolbesturen en gemeente samen zoeken naar een optimaal gebruik van zwembaden en sportvelden. Gebruik van zwembaden en sportvelden brengt voor de schoolbesturen wel kosten met zich mee voor wat betreft huur of andere kosten.

4.8 Woningbouw in Westland

Er worden in het Westland enkele grote nieuwe woonwijken gerealiseerd. Het gaat om Molensloot (De Lier), Waelpark ('s-Gravenzande), Westmade (Monster), Hoogeland (Naaldwijk), Kreken (Poeldijk) en het Transformatiegebied (Wateringen). Bij de realisatie van onderwijsvoorzieningen moet rekening worden gehouden met deze nieuwbouw wijken. Indien nodig zal een nieuwe school gebouwd worden in deze wijken.

Begin 2016 heeft de gemeente de woonvisie 'Wonen naar Westlandse woningbehoefte' vastgesteld en is besloten de komende 15 jaar 7.259 woningen te realiseren, voornamelijk in Monster, Wateringen, 's-Gravenzande en Naaldwijk. Hierdoor laat de leerlingenprognose een aanzienlijke groei zien in Monster en is de krimp in Wateringen, 's-Gravenzande en Naaldwijk lager dan gedacht of afwezig. De laatste informatie is dat er nog meer dan 7.259 woningen bij komen, namelijk 8.662 (bron: woningbouwprogrammering). Dit aantal woningen is verwerkt in de leerlingenprognose 2018.

Beleidsambitie

Waar mogelijk zal in de grote nieuwbouwwijken (meer dan 1.200 woningen) een onderwijsvoorziening worden gebouwd. Dit kan door het stichten van een nieuwe school, het creëren van een dislocatie van een bestaande school en het verplaatsen van een school.

4.9 Onderhoud schoolgebouwen

De kosten voor gebouwonderhoud zijn hoger dan de vergoeding die de scholen hiervoor ontvangen van het Rijk. Dit blijkt uit een onderzoek in opdracht van het ministerie van OC&W op verzoek van de Tweede Kamer.²⁰

Ontoereikende vergoeding

De schoolbesturen kunnen op termijn niet voldoen aan de onderhoudsverplichtingen met de rijksvergoeding die zij ontvangen. Met als gevolg dat dit tot financiële problemen zal leiden en uiteindelijk ten koste zal gaan van de onderwijskwaliteit.

Het gezamenlijke tekort voor de Westlandse scholen is op basis van een eerste onderzoek geraamd op € 650.000 per jaar. Op basis van nieuwe meerjaren-onderhoudsplanningen (MOP's) zou het werkelijke bedrag bepaald moeten worden. Waarbij ook afspraken gemaakt moeten worden over welk niveau van onderhoud noodzakelijk is.

De gemeente heeft geen wettelijke rol meer bij het in stand houden van schoolgebouwen. Zij is alleen verantwoordelijk voor het onderhouden van die gedeeltes die zij verhuurt en voor de gymzalen. Dit natuurlijk naast de zorgplicht voor adequate huisvesting en de beleidsmatige inzet op onderwijskwaliteit en zorg.

Echter, door de tekorten zijn de besturen op termijn niet in staat om adequaat onderhoud te plegen. Het is mede in het belang van de gemeente dat scholen met hun middelen uit kunnen komen en dit niet ten koste gaat van de onderwijskwaliteit. Daarnaast is het in het belang van de gemeente dat de gebouwen adequaat onderhouden zijn, zodat de beoogde levensduur van het gebouw (50 jaar) niet in gevaar komt.

De schoolbesturen wensen dat de gemeente in principe garant staat voor de structurele tekorten op de onderhoudskosten ten opzichte van de Rijksvergoeding. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente hiervoor een langduriger voorziening creëert, met een substantieel hoger bedrag.

Beleidsambitie - Noodfonds voor opheffen incidenteel tekort

De schoolbesturen hebben met tevredenheid kennis genomen van het voornemen van het College om in 2018 een noodfonds van € 500.000 in te richten voor onderhoud van de schoolgebouwen van het openbaar onderwijs. De besturen stemmen er mee in dat deze middelen worden ingezet ten behoeve van het openbaar onderwijs:

Het openbaar onderwijs heeft namelijk te maken met meerdere dislocaties en heeft daardoor relatief hoge onderhoudskosten. Deze situatie is in de jaren negentig ontstaan bij de invoering van de Wet toerusting en bereikbaarheid. Als gevolg daarvan dreigden een aantal van de openbare scholen in de voormalige Westlandse gemeenten onder de door het Rijk vastgestelde opheffingsnorm te komen. Het openbaar onderwijs was op dat moment nog niet verzelfstandigd. Het bestuur beruste nog bij gemeentebesturen van de zeven Westlandse gemeenten. Om ervoor te zorgen dat er openbaar onderwijs in alle dorpen van het Westland was, hebben de besturen destijds besloten gebruik te maken van de zogenaamde gemiddelde schoolgroottesystematiek. De wet bood de mogelijkheid om door middel van fusie de scholen die onder de

²⁰ 'Evaluatie van de materiele instandhouding in het primair onderwijs 2010-2014', Berenschot en ICS adviseurs, 2017.

opheffingsnorm zouden komen toch open te houden. Het effect hiervan was wel dat er scholen ontstonden met een hoofdvestiging en één of meerdere dislocaties. Dislocaties ontvangen een lagere vergoeding van het Rijk. Dit negatieve effect is destijds niet gecompenseerd door de gemeenten. Dit heeft te maken met de in de onderwijswetgeving vastgelegde regels met betrekking tot de gelijke behandeling van het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs. Samengevat komt het op het volgende neer. Een gemeente die extra middelen aan het openbaar onderwijs beschikbaar, moet deze middelen ook aan het bijzonder onderwijs (katholiek, protestants, algemeen bijzonder, etc) beschikbaar stellen, tenzij overeenstemming met de besturen van de bijzondere scholen wordt bereikt dat dit niet hoeft. Aangezien de gemeentebesturen destijds geen overeenstemming met de besturen van de bijzondere scholen in hun gemeente konden bereiken hebben zij het negatieve effect niet gecompenseerd. Dit zou namelijk tot aanzienlijke vergoedingen aan het bijzonder onderwijs hebben geleid.

De besturen van de bijzondere scholen in Westland onderkennen dat het openbaar onderwijs, gelet op het hetgeen hiervoor is geschetst, extra wordt getroffen door de tekortschietende rijksvergoeding voor onderhoud. Zij hebben er daarom geen bezwaar tegen als het noodfonds gericht wordt ingezet voor het onderhoud van de openbare scholen.

Het probleem van een tekortschietende rijksvergoeding voor onderhoud is echter een probleem waarmee alle schoolbesturen worden geconfronteerd. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente in principe garant staat voor de (structurele) tekorten op de onderhoudskosten. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente hiervoor een langduriger voorziening creëert, met een substantieel hoger bedrag.

5 ANALYSE ONDERWIJSHUISVESTING BASISONDERWIJS

Dit hoofdstuk analyseert de capaciteit en functionaliteit van het gebouwenbestand van het basisonderwijs per kern. Er wordt (indien relevant):

- een 0-scenario geformuleerd op basis van de verordening
- op de prognose gereflecteerd
- benoemd welke scholen in aanmerking komen voor nieuwbouw/renovatie
- aangegeven of er scholen zijn welke in aanmerking komen voor herschikking
- benoemd welke scholen de schoolbesturen onderwijskundig willen aanpassen
- aangegeven of er opgaven zijn om de spreiding te verbeteren

Eerst wordt kort ingegaan op het verschil tussen bruto- en netto capaciteit en de huisvestingscapaciteit voor het Westland als geheel.

5.1 Afwegingskader

Nieuwbouw/Renovatie

Schoolgebouwen die tussen 2018 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in aanmerking voor nieuwbouw dan wel renovatie (economische levensduur = 50 jaar).

Toekomstbestendige schoolgebouwen

- Onderwijskundige aanpassingen: Dit betreft scholen die in dit IHP niet in aanmerking komen voor nieuwbouw en renovatie, maar wel moeten voldoen aan de eisen van toekomstbestendige schoolgebouwen. Hierbij moet men denken aan veranderende onderwijsconcepten, Passend Onderwijs, differentiatie, Gezondheid, Flexibiliteit en Brede school en IKC ontwikkeling, zie voor toelichting paragraaf 4.1 en 4.6.
- Spreiding/herschikking
Opzet is om basisscholen daar te huisvesten waar woonwijken zijn gesitueerd. Nooit verder dan 750 meter van een woning en daardoor lopend of met de fiets bereikbaar, tenzij de school een regiofunctie heeft.
Goede spreiding geldt ook voor de situering van het openbaar, bijzonder en neutraal bijzonder onderwijs. In bepaalde situaties kan een gezamenlijke huisvesting op één locatie wenselijk worden geacht.

5.2 Huisvestingscapaciteit

Huisvestingscapaciteit van scholen kan op twee manieren worden uitgedrukt: in het aantal lokalen of op basis van de bruto vloeroppervlakte (BVO). De verordening van de gemeente Westland gaat uit van BVO's. In deze startnotitie wordt bij het analyseren van de ruimtebehoefte gebruik gemaakt van het aantal groepen dan wel lokalen omdat dit meer overzicht biedt bij de analyses.

Bij het beoordelen van de capaciteit in lokalen kan een onderscheid worden aangebracht in bruto en netto capaciteit:

- o Bruto Capaciteit: De bruto capaciteit van een schoolgebouw is het totaal aantal leslokalen in het gebouw.
- o Netto Capaciteit: De netto capaciteit van een schoolgebouw is het totaal aantal leslokalen in het schoolgebouw dat gebruikt kan worden voor het geven van onderwijs. Dit is de bruto capaciteit minus het aantal lokalen dat in gebruik is voor kinderopvang dan wel door de gemeente is gevorderd voor gebruik door andere maatschappelijke partners.

In deze notitie gaan we uit van de netto capaciteit van schoolgebouwen.

5.3 Beschikbare huisvestingscapaciteit

De 34 scholen voor BO zijn verspreid over 40 locaties. De SBO-school is verspreid over twee locaties. In 2018 bedraagt de totale huisvestingscapaciteit van het BO en SBO samen 500 lokalen (494 permanente en 6 noodlokalen). Hiervan worden 37 lokalen verhuurd aan kinderopvanginstellingen of andere maatschappelijke partners. Voor het onderwijs is dus een netto capaciteit van 463 lokalen beschikbaar.

5.4 Ruimtebehoefte basisonderwijs

Een vergelijking tussen de netto huisvestingscapaciteit en de ruimtebehoefte in 2018 laat zien dat er voor het Westland als geheel overcapaciteit is. Deze leegstand is voor een deel nodig om de groei tijdens het schooljaar door instroom van 4-jarigen op te vangen. In de capaciteitsberekening wordt daar geen rekening mee gehouden. Deze kijkt naar de stand per 1 oktober en dat is aan het begin van het schooljaar.

5.5 's-Gravenzande

Bestuur	's-Gravenzande	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	De Wegwijzer (hfd) *)	11	10	0	-1	-2	-2
PCPOW	Kameleon Eikenlaan (hfd) *)	19	17	-3	-4	-5	-5
PCPOW	Pr. W. Alexanderschool (hfd)	17	17	-1	-2	-2	-3
SOOW	De Driekleur Wilhelmina (hfd)	13	11	2	1	0	0
SOOW	De Driekleur Dalton (dis)	9	8	-2	-2	-2	-2
Mantum	Eben-Haëzerschool (hfd)	8	8	2	2	2	2
WSKO	Godfried Bomansschool (hfd)	8	7	4	3	3	3
WSKO	J.F. Kennedyschool (hfd)	9	8	3	3	3	3
	Totaal 's-Gravenzande	94	86	5	0	-3	-4

Tabel 2: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In 's-Gravenzande is een ruimteoverschot dat op korte termijn zal omslaan in een ruimtetekort. Daarnaast neemt de behoefte aan kinderopvang in 's Gravenzande toe. De lokalen van kinderopvang in de scholen zijn dus niet-inzetbaar voor onderwijs. Er is een ruimtetekort bij De Kameleon (3 lokalen), de Prins Willem-Alexanderschool (1 lokaal) en de Driekleur Dalton (2 lokalen). Dit ruimtetekort loopt de komende jaren verder op. De Kameleon en de Prins Willem-Alexanderschool hebben daarom een leerlingenstop ingevoerd. In het Huisvestingsprogramma 2018 is een uitbreiding van De Wegwijzer naar 11 lokalen (bruto) toegekend. Hierdoor verdwijnt het tekort bij De Wegwijzer in 2019. Op de korte termijn zal echter weer een tekort van 1 lokaal ontstaan. De twee lokalen overschot bij de Eben-Haëzerschool zijn niet inzetbaar.

Reflectie prognose

In 's Gravenzande worden veel woningen bijgebouwd, zoals het nieuwbouwwijk Waelpark met circa 1.300 woningen. Deze nieuwbouwwijken zijn in leerlingprognoses opgenomen. Daardoor stijgt het leerlingenaantal in 's Gravenzande.

Zonder de nieuwbouwwijken, zou het leerlingenaantal dalen.

De prognose voorziet op termijn een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal met ca. 230 leerlingen. De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De bouw en van scholen in de nieuwbouwwijken dient daar rekening mee te worden gehouden. De scholen moeten dus uitbreidbaar zijn.

Nieuwbouw/Renovatie

De volgende gebouwen zouden de komende 15 jaar in aanmerking moeten komen voor nieuwbouw:

- o De Wegwijzer 50 jaar oud (1968)
- o De Godfried Bomansschool 43 jaar oud (1975)
- o De Driekleur Dalton 42 jaar oud (1976)
- o J.F. Kennedyschool 36 jaar oud (1982)

Vervangende nieuwbouw voor de Godfried Bomansschool is ook opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o De Driekleur Dalton 42 jaar oud (1976)
- o J.F. Kennedyschool 36 jaar oud (1982)
- o De Driekleur Wilhelmina 15 jaar oud (2003)

De schoolbesturen hebben met instemming kennis genomen van het budget voor onderwijskundige aanpassing voor de Kameleon, zoals die is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Optimale spreiding

De vervangende nieuwbouw van een aantal scholen en de bouw van de nieuwbouwwijk Waelpark, biedt kansen om een school in Waelpark, deelplan Waalpolder te realiseren en tegelijkertijd de spreiding van de scholen in de kern 's-Gravenzande te optimaliseren. De schoolbesturen willen daarvoor de Godfried Bomansschool verhuizen naar Waelpark, deelplan Waalpolder om een school met een nieuw onderwijsconcept te realiseren. Om op korte termijn te voorzien in huisvesting voor de school zullen 8 units voor tijdelijke huisvesting worden neergezet. Deze zullen circa vijf jaar blijven staan, in afwachting van de bouw van permanente huisvesting.

Voor de permanente bouw wordt in eerste instantie uitgegaan van een school van 8 groepen. Volgens de prognose zou dit voldoende moeten zijn om alle leerlingen in 's Gravenzande te huisvesten. Echter, zoals reeds aangegeven, leert de ervaring dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken ook hoger kan uitvallen. Voor de kavel en in het investeringsoverzicht wordt daarom rekening gehouden met de bouw van een school voor 16 groepen.

De leegkomende locatie van de Godfried Bomansschool wordt vervolgens ingezet voor De Kameleon, de Driekleur Dalton en de kinderopvang. Dit leidt tot een efficiënte inzet van middelen, optimale spreiding en een nieuwe noodzakelijke schoolvoorziening / Kindcentrum in het nieuwe woongebied Waalpolder.

In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor de verhuizing van de Godfried Bomansschool naar Waelpark, deelplan Waalpolder.

5.6 Heenweg

		Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
Bestuur	Heenweg	Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Kameleon Heenweg (dis)	5	4	1	0	0	0

Tabel 3: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

De school in Heenweg blijft een belangrijke voorziening voor deze kern. Hier blijft een school nodig, zodat kinderen in de eigen wijk naar school kunnen. Met de schoolbesturen worden evenals in de andere woonkernen leerlingenstromen gemonitord. In dit geval om de levensvatbaarheid te behouden. De mogelijkheid van een samenwerkingsschool met een buurtfunctie wordt door PCPOW onderzocht. De realisatie van nieuwe woningen bij Heenweg zal naar verwachting een positief effect hebben op het aantal leerlingen van de school.

Verordening (0-Scenario)

Er is ruimteoverschot van één lokaal in Heenweg. De Kameleon Heenweg groeit de komende jaren naar normatief vier groepen. Daarmee is de school passend gehuisvest.

Reflectie Prognose

De prognose geeft een stabiel leerlingenaantal aan. PCPOW verwacht dat de school zal groeien naar (normatief) vier groepen.

Nieuwbouw/Renovatie

De Kameleon Heenweg komt de komende 15 jaar niet in aanmerking voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie.

Onderwijskundige aanpassing

Er zijn geen gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

5.7 Honselersdijk

		Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
Bestuur	Honselersdijk	Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	De Hoeksteen (hfd)	8	8	1	1	1	0
SOOW	Daltonschool Honselersdijk (dis)	5	5	2	2	2	2
WSKO	Startblok (hfd)	13	12	0	0	-1	-1
Totaal		26	25	3	3	2	1

Tabel 4: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Honselersdijk is een ruimteoverschot van 3 lokalen dat op termijn terugloopt naar 1 lokaal. Op termijn ontstaat bij het Startblok een ruimtetekort.

Reflectie Prognose

De prognose gaat uit van een lichte groei. Er zijn geen kanttekeningen van de schoolbesturen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

De volgende gebouwen zouden de komende 15 jaar in aanmerking moeten komen voor nieuwbouw:

- o Startblok 36 jaar oud (1982)

De Hoeksteen komt komende 15 jaar in principe niet in aanmerking voor vervangende nieuwbouw. Toch wordt vervangende nieuwbouw van De Hoeksteen onderzocht, maar dan vanuit het centrumplan. Op basis van de huidige inzichten heeft dit een doorlooptijd van 3 jaar. Het project van De Hoeksteen valt in principe tot 2040 buiten het IHP-budget van € 2,8 miljoen per jaar en zou vanuit de middelen voor het centrumplan gefinancierd moeten worden.

Herschikking & Samenwerking

SOOW en WSKO hebben de wens tot samenvoeging/inhuizing van de Daltonschool Honselersdijk (SOOW) bij het Startblok (WSKO). Doordat het leerlingenaantal bij het Startblok groeit, heeft de school echter alle ruimtes binnen het gebouw nodig. Inhuizing in het Startblok is daarom niet mogelijk zonder uitbreiding van het gebouw.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen de volgende gebouwen die in aanmerking komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o De Hoeksteen 28 jaar oud (1990)
- o Het Startblok 35 jaar oud (1983)

5.8 Kwintsheul

Bestuur	Kwintsheul	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
WSKO	Andreashof (hfd)	15	14	1	2	1	0

Tabel 5: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ruimteoverschot van één lokaal in Kwintsheul. Op korte termijn loopt dit ruimteoverschot terug. Op de lange termijn is er geen tekort en geen overschot.

Reflectie Prognose

De prognose geeft een lichte stijging van het leerlingenaantal aan. De schoolbesturen hebben geen kanttekeningen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

Er zijn geen scholen welke binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen het volgende gebouw dat in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Andreashof 27 jaar oud (1991)

5.9 De Lier

		Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
Bestuur	De Lier	Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Pr. W. Alexanderschool (hfd)	9	8	1	0	-1	-1
PCPOW	Koningin Julianaschool (hfd)	9	9	-1	-1	-2	-2
PCPOW	Prins Mauritschool (hfd)	12	8	1	0	-1	-1
SOOW	De Vlieten (hfd)	10	9	0	0	-1	-1
WSKO	De Achtsprong Sportlaan (hfd)	17	15	1	0	-2	-2
	Totaal	57	49	2	-1	-7	-7

Tabel 6: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ruimteoverschot in De Lier. Dat ruimteoverschot slaat echter op korte termijn om in een ruimtetekort. Het leerlingenaantal in De Lier groeit de komende 15 jaar met ca. 230 leerlingen. Om op deze groei te anticiperen wordt de capaciteit van de Achtsprong-Sportlaan komende jaren uitgebreid naar 15 groepen. Jaarlijks zal worden gemonitord waar de groei exact gaat landen. In de plannen voor vervangende nieuwbouw zal daar vervolgens op geanticipeerd worden.

Reflectie Prognose

Het nieuwbouwgebied De Molensloot is met 961 woningen in de prognose opgenomen. Hierdoor ontstaat op termijn een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal.

De prognose voorziet op termijn in een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal met ca. 230 leerlingen. De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De (vervangende) nieuwbouw en van scholen in dient daar rekening mee te worden gehouden. De scholen moeten dus uitbreidbaar zijn.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o De Achtsprong Achterlaantje 58 jaar oud (1960) – Nieuwbouw niet nodig. Deze locatie zal worden opgeheven na vervangende nieuwbouw voor De Achtsprong Sportlaan.
- o De Prins Willem-Alexanderschool 49 jaar oud (1969)
- o De Achtsprong Sportlaan 45 jaar oud (1973)
- o De Vlieten 43 jaar oud (1975)
- o De Prins Mauritschool 40 jaar oud (1978)

Vervangende nieuwbouw voor de Achtsprong (in de vorm van uitbreiding van de Sportlaan), dan wel de Prins Willem-Alexanderschool is ook opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma (periode 2018-2021).

Herschikking & Samenwerking

De schoolbesturen willen De Achtsprong clusteren op één locatie op de Sportlaan en uitbreiden. De locaties samen hebben nu 14 groepen. De Achtsprong is tevens een IKC. In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor clusteren van De Achtsprong op één locatie.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de gebouwen genoemd bij nieuwbouw/renovatie de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Prins Mauritschool 40 jaar oud (1978)
- o Koningin Julianaschool 33 jaar oud (1985)

Optimale spreiding

Met de samenvoeging van de Achtsprong verbetert de spreiding van de scholen in de kern De Lier. Het nieuwbouwgebied Molensloot wordt ten oosten van de Lier gerealiseerd. In de planvorming voor het nieuwbouwgebied de Molensloot wordt rekening gehouden met de komst van een nieuwe school. De scholen in De Lier zijn niet in het oosten of richting het noordoosten gesitueerd. Om de 'lege vlek' op te vullen verhuist De Prins Willem Alexanderschool daarom naar de nieuwbouwwijk De Molensloot in De Lier. Hierdoor wordt de spreiding in de kern De Lier geoptimaliseerd. Het oude deel van de Achtsprong zal worden vernieuwd.

In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor de verhuizing van een school naar Molensloot. De Vlieten zal in de periode 2021-2033 op al dan niet dezelfde plek (rekening houdend met het criterium spreiding) voor nieuwbouw in aanmerking komen.

Zoals reeds aangegeven, leert de ervaring dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken ook hoger kan uitvallen. Als zich dat voordoet, kan hierop worden geanticipeerd, door bij vervangende nieuwbouw de schoolgebouwen te vergroten. In De Lier is vervangende nieuwbouw voor vier scholen voorzien in de komende 15 jaar.

5.10 Maasdijk

Bestuur	Maasdijk	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
WSKO	De Aventurijn (hfd)	8	8	3	3	3	3
PCPOW	Het Kompas (hfd)	10	10	0	1	0	0
	Totaal	18	18	3	4	3	3

Tabel 7: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Maasdijk is een beperkte leegstand van 3 lokalen die groeit tijdelijk tot 4 lokalen en loopt daarna weer terug tot 3 lokalen. Er zijn geen ruimtetekorten.

Reflectie Prognose

De prognose gaat uit van een relatief gelijkblijvend leerlingenaantal. Er zijn geen kanttekeningen van de schoolbesturen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o Het Kompas 47 jaar oud (1971)
- o De Aventurijn 38 jaar oud (1980)

Onderwijskundige aanpassing

Er is naast bovenstaand gebouw geen ander gebouw dat in aanmerking zou moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

5.11 Monster

Bestuur	Monster/Ter Heijde	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Blinkerd (hfd)	16	14	1	0	0	1
SOOW	Willemschool (hfd)	8	8	1	0	0	1
EWMM	Montessori (hfd)	16	16	0	-1	-1	-1
WSKO	De Zeester (hfd)	11	11	0	-1	-1	-1
	Totaal	51	49	2	-2	-2	0

Tabel 8: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In de Monster ontstaat op korte termijn een ruimtetekort. Dit tekort loopt op naar twee lokalen in 2024. Na 2029 loopt het aantal leerlingen weer terug. Volgens de verordening zouden de Montessori en de Zeester moeten uitbreiden. Bij de Zeester is dat ook mogelijk – in de nieuwbouw is rekening gehouden met de mogelijkheid van uitbreiding met enkele lokalen. De Montessorischool kan niet verder uitbreiden.

Reflectie Prognose

De nieuwbouw van 1.213 woningen in Westmade rechtvaardigt een nieuwe school. Dit blijkt echter niet uit de prognose. De prognose voorziet een groei van het leerlingenaantal. Deze groei is echter beperkt. Er is in de prognose rekening gehouden met de nieuwbouw van 1.213 woningen in Westmade en 220 in Monster-Noord.

De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De schoolbesturen en gemeente verwachten echter dat toch een nieuwe school in Westmade noodzakelijk is.

Nieuwbouw/Renovatie

Er zijn geen scholen welke binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie. De Zeester en De Blinkerd zijn gebouwd met de optie om ieder twee lokalen bij te bouwen.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen die in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Willemschool 10 jaar oud (2007)

Optimale spreiding

In de planvorming voor het nieuwbouwgebied Westmade de komst is van een nieuwe basisschool opgenomen. De schoolbesturen zullen hiervoor een gezamenlijk Kindcentrum ontwikkelen. Daarbij wordt rekening gehouden met de komst van een basisschool in het naast Westmade gelegen nieuwbouwgebied Vroondaal in Den Haag.

In Vroondaal wordt gestart met een (Haagse) noodschool in 2018. In 2018 wordt ook gestart met de bouw van een nieuwe permanente school, die volgens planning in 2020 in gebruik wordt genomen. Het definitieve gebouw zal 750 kinderen kunnen huisvesten. De planning van Vroondaal loopt iets voorop bij Westmade. Het is mogelijk dat kinderen uit Westmade naar de school in Vroondaal gaan, omdat er nog geen school in Westmade is. Deze school kan echter niet de volledige leerlingengroei in Monster opvangen, want deze is bedoeld voor het Haagse nieuwbouwgebied.

Overig

Er zijn in Monster twee leegstaande gebouwen: de Ichthusschool en Aloysiusschool. In het gebouw Aloysius zijn op dit moment ook de schakelklassen (3 groepen) gehuisvest. Het gebouw Aloysius zal nog één jaar worden aangehouden voor

schakelklassen en indien nodig als overlooplocatie voor de andere scholen. Het gebouw Ichthus biedt met ingang van het schooljaar 2018/2019 tijdelijke huisvesting aan De Strandwacht. Dit in afwachting van beleid voor expertisecentrum 'SENtrum'.²¹

5.12 Naaldwijk

Bestuur	Naaldwijk (BO/SBO)	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Rehoboth (hfd)	8	8	2	2	1	1
PCPOW	De Ouverture (hfd)	19	16	0	0	-1	-2
SOOW	Daltonschool Naaldwijk (hfd)	9	5	2	2	1	1
WSKO	Bernadette (hfd)	16	16	-2	-1	0	0
WSKO	Joannes (hfd)	12	12	2	2	2	1
WSKO	Montessorischool (dis *)	10	10	1	1	0	0
WSKO	De Regenboog (hfd)	11	11	-1	-2	-3	-3
	Totaal BO	85	78	4	4	0	-2

*) In de capaciteit is rekening gehouden met uitbreiding Montessorischool naar 10, Joannes naar 12 en Regenboog naar 11 lokalen

Tabel 9: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Opmerkingen:

- Twee groepen van de Bernadetteschool zijn gehuisvest in het gebouw van SBO de Diamant aan de Hoge Woerd. Het ruimtetekort voor De Bernadette van 2 lokalen voor 2018 is daarmee opgelost.
- De Ouverture heeft een bruto capaciteit van 19 lokalen, waarvan 3 oude noodlokalen. Deze drie oude noodlokalen zijn aan vervanging toe.
- Formeel worden de ISK-leerlingen toegerekend aan de Rehoboth. In de tabel in de tabel is met deze leerlingen geen rekening gehouden, omdat deze verspreid zijn over meerdere locaties.

Verordening (0-Scenario)

De prognose geeft aan dat het leerlingenaantal groeit. Door uitbreidingen van de Montessori, de Joannes en de Regenboog kan deze groei worden opgevangen. Het tekort van De Regenboog in de Dalton oplossen is niet wenselijk volgens schoolbesturen. Theoretisch zou kunnen worden verwezen naar de Montessori-Naaldwijk, echter de WSKO verwacht dat de Montessorischool-Naaldwijk zal gaan groeien. Voor de Joannes is niet werkelijk sprake van een ruimteoverschot (zie reflectie prognose).

Reflectie prognose

De prognose gaat uit van een geleidelijke groei. De schoolbesturen geven aan dat de instroom vanuit de nieuwbouwgebieden Waelpark en Hoogeland gemonitord dient te worden. De ervaring leert dat het leerlingenaantal van een nieuwbouwgebied moeilijk is te voorspellen. Daarnaast is het lastig te voorspellen of de leerlingen uit Waelpark, deelplan Waalpolder naar school zullen gaan in 's-Gravenzande of in Naaldwijk.

De WSKO geeft aan dat de eigen cijfers en eigen verwachtingen een duidelijk ander beeld geven dan de prognose. De prognoses voor Joannes is gebaseerd op het huidige leerlingenaantal, maar dat aantal is door leerlingenstop bevroren. De WSKO verwacht

²¹ Voor uitleg expertisecentrum SENtrum zie par. 6.4

dat het leerlingenaantal bij de Montessorischool-Naaldwijk ook gaat groeien door eigen werving en door doorverwijzing van de overvolle Eerste Westlandse Montessorischool in Monster. De WSKO verwacht dat de Joannes zal gaan groeien door de invoering van TOM-onderwijs. Met twee lokalen extra kunnen ze meer leerlingen aannemen. Dat is nu dus nog niet in de prognose te zien. De school is eigenlijk kunstmatig (door leerlingen niet aan te nemen) de afgelopen jaren op 10 groepen gebleven.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen welke binnen nu en 10 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- Montessorischool-Naaldwijk 48 jaar oud (1970)
- De Rehoboth 40 jaar oud (1978)
- De Ouverture 40 jaar oud (1978)

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- Rehoboth 40 jaar oud (1978)
- Ouverture 40 jaar oud (1978)
- Joannes 35 jaar oud (1983)
- Regenboog 30 jaar oud (1988)

De schoolbesturen hebben met instemming kennis genomen van het budget voor onderwijskundige aanpassing voor de Montessori-Naaldwijk, zoals die is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Optimale spreiding

De nieuwbouwwijk Hoogeland wordt in het zuiden van Naaldwijk gerealiseerd.

Onderzocht wordt of vestiging een vestiging van openbaar onderwijs gerealiseerd zou kunnen worden in Hoogeland door verhuizing van de Openbare Daltonschool naar Hoogeland. Om op korte termijn te voorzien in huisvesting voor de Openbare Daltonschool zullen 8 units voor tijdelijke huisvesting worden neergezet. Deze zullen circa vijf jaar blijven staan, in afwachting van de bouw van permanente huisvesting voor eveneens 8 groepen.

De Daltonschool Naaldwijk is met een inhaalslag bezig rondom kinderopvang. De school biedt sinds kort kinderopvang aan bij de school. De schoolbesturen willen de leegstand bij de Daltonschool Naaldwijk niet inzetten voor onderwijs. Dit om het bestaansrecht van het openbaar onderwijs in Naaldwijk te borgen. Een mogelijke verhuizing naar Hoogeland zou voor de Daltonschool Naaldwijk de kans bieden op groei en tegelijkertijd zorgen voor een betere spreiding van de onderwijshuisvesting in Naaldwijk.

De oude locatie van de Daltonschool kan vervolgens worden ingezet voor het opvangen van de groei van andere scholen – zoals De Regenboog. Dit leidt tot efficiënte inzet van middelen.

Overig

Voor uitbreiding van de Regenboog en Joannes is in het Huisvestingsprogramma 2018 budget opgenomen. WSKO heeft uitbreidingsmogelijkheden bij de Bernadette, de Regenboog en de Joannes laten onderzoeken. Daaruit is naar voren gekomen dat uitbreidingen op deze locaties bouwkundig gezien mogelijk zijn. Onderzocht moet worden of uitbreiding past binnen het bestemmingsplan en of hiervoor een omgevingsvergunning verleend kan worden.

5.13 Poeldijk

Bestuur	Poeldijk (BO/SBO)	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
SOOW	Daltonschool Poeldijk (dis)	4	4	0	-1	-1	-1
SOOW/WSKO	Bufferlokaal Dalton/Nieuwe Weg	1	1	1	1	1	1
WSKO	De Nieuwe Weg (hfd)	8	8	-1	-3	-4	-4
WSKO	Verburch-hof (Westhof) (hfd)	23	17	4	3	1	1
	Totaal BO	36	30	4	0	-3	-3

Tabel 10: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Poeldijk is een ruimteoverschot van 4 lokalen ook op langere termijn. Op korte termijn zal dit overschot omslaan in een tekort. Uiteindelijk loopt het tekort op naar 3 lokalen in 2029 en verder.

Reflectie Prognose

Totaal worden in Poeldijk de komende jaren 813 woningen gebouwd, waaronder 695 in De Kreken en 120 in Poeldijk-dorp. Door deze nieuwbouw groeit het aantal leerlingen in Poeldijk de komende jaren met 9 groepen.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o De Nieuwe Weg 56 jaar oud (1962)

Vervangende nieuwbouw voor De Nieuwe Weg is niet opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma (periode 2018-2021).

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen geen gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

Optimale spreiding

Bij Poeldijk wordt het nieuwbouwgebied De Kreken gerealiseerd. De scholen in Poeldijk zijn voldoende gespreid over de kern. De bestaande scholen zijn bovendien vanuit De Kreken goed bereikbaar. Er is daarom geen noodzaak om een school te verplaatsen naar De Kreken.

Overig

SOOW geeft aan dat De Daltonschool bij een gelijkblijvend marktaandeel op termijn zal moeten worden uitgebreid. Gezamenlijke huisvesting in de (nieuwbouw van) De Nieuwe Weg is ook een optie.

5.14 Wateringen

Bestuur	Wateringen	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Pieter vd Plasschool (hfd) *)	19	15	-3	-4	-4	-4
SOOW	De Kyckert (hfd)	15	15	1	1	1	1
WSKO	De Hofvilla (hfd)	20	20	0	-3	-3	-2
WSKO	Sint Jozef (hfd)	17	17	-1	1	1	0
WSKO	Maria basisschool (hfd)	15	15	2	4	3	3
	Totaal	86	82	-1	-1	-2	-2

*) 15 leslokalen, 1 lokaal BSO (ZON), 3 lokalen KDV

Tabel 11: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ruimtetekort in Wateringen. Dit ruimtetekort is urgent bij de Pieter van der Plasschool (PCPOW) en De Hofvilla (WSKO). Om het ruimtetekort op te lossen zijn in het huisvestingsprogramma 2018 een aantal voorzieningen getroffen. De nieuwbouw van De Hofvilla zal op het moment van oplevering geen 16, maar 20 groepen hebben. De Kyckert is in de zomer van 2018 uitgebreid naar 15 lokalen. De Pieter van der Plasschool heeft tijdelijk extra huisvesting gekregen met 2 groepen aan de Rozemarijn (beschikbaar tot zomer 2020)- onderzocht wordt of een permanente uitbreiding kan worden gerealiseerd in de kerk 'De Lichtbron'. Verwijzing naar de Mariaschool wordt onwenselijk geacht vanwege de afstand, en verkeersroute en bovendien verwacht deze school ook groei. De naar verwachting tijdelijke leegstand is te weinig om de tekorten in Wateringen op te vangen.

Met deze uitbreidingen zijn de schoolgebouwen op maximale grootte en is verder geen uitbreiding mogelijk. De schoolbesturen hebben daarom afspraken gemaakt over het aannamebeleid op de Wateringse scholen. Deze afspraken gaan per 1 augustus 2018 in.

Reflectie Prognose

Het leerlingenaantal in schooljaar 2017/2018 is gegroeid met 3 groepen. De prognose geeft echter voor de komende jaren maar een lichte stijging van het leerlingenaantal aan. Of de prognose aansluit bij de werkelijkheid dient de komende tijd goed gemonitord te worden.

De schoolbesturen verwachten meer leerlingen uit de nieuwbouwgebieden – waaronder het Transformatiegebied en Tuin Van der Lely. Daarnaast is gebleken dat de instroom uit het postcodegebied Den Haag dat voorheen tot Wateringen behoorde, ook meer groei veroorzaakt. De instroom uit Den Haag is in drie jaar tijd toegenomen van 224 naar 290 leerlingen, maar ook door een toename van het aantal Wateringse kinderen.

Bestuur	School	okt-15	okt-16	okt-17
WSKO	St. Jozefschool	18	24	25
SOOW	De Kyckert	42	47	50
WSKO	Mariaschool	31	39	36
WSKO	De Hofvilla	75	93	102
PCPOW	Pieter van der Plas	58	66	77
	Totaal	224	269	290

Tabel 12: aantal leerlingen per school uit het gebied uit Den Haag dat voorheen tot Wateringen behoorde

6 ANALYSE ONDERWIJSHUISVESTING SBO EN (V)SO

Dit hoofdstuk analyseert de capaciteit en de functionaliteit van het gebouwenbestand voor het SBO en (V)SO.

6.1 Herman Broerenstichting

De scholen van de Herman Broerenstichting hebben een tekort aan huisvesting. Sinds 2006 is de Herman Broerenschool gehuisvest op het Verhagenplein, een voormalige basisschool. Door toename van het aantal VSO-leerlingen en wijzigingen in de wetgeving, voldoet het gebouw niet aan de eisen voor het VSO-onderwijs en moet worden aangepast. Op korte termijn zijn er onderwijskundige aanpassingen nodig. Een onafhankelijk kwaliteitsonderzoek (o.l.v. Stichting OPTI-School) onderbouwt deze signalering.

De locatie Westerhonk is een tijdelijke huisvesting, er is een omgevingsvergunning voor 5 jaar afgegeven en verloopt derhalve in 2021. Er dient een nieuwe omgevingsvergunning te worden aangevraagd voor 5 jaar. Omdat de tijdelijke huisvesting een noodvoorziening is, is op langere termijn nieuwbouw noodzakelijk. Tenslotte is voor de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege behoefte aan een gymnastiekvoorziening bij/in het gebouw Verhagenplein.

6.2 SO De Strandwacht

De Strandwacht biedt speciaal onderwijs voor leerlingen met gedrags- en psychiatrische problematiek in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. De Strandwacht is met ingang van schooljaar 2018/2019 (tijdelijk) gehuisvest in het gebouw van de voormalige Ichthusschool in Monster.

Het aantal leerlingen op de locatie in Naaldwijk groeit door het thuis-nabij onderwijsprincipe van de gemeente Westland, een efficiëntere signalering op de basisscholen, een efficiënte werkwijze tussen onderwijs en jeugdbeleid en de wijziging van de transitie Jeugdzorg waardoor leerlingen na een kortere behandelingsperiode eerder doorstromen naar de school.

In het schooljaar 2018/2019 is De Strandwacht gestart met 5 groepen. Gebaseerd op de huidige stijging van het aantal leerlingen verwacht de school in 2019 zes lokalen nodig te hebben. Naast lokalen heeft de school een aantal extra ruimtes nodig voor time-outmomenten voor de leerlingen, een kantoor voor de intern begeleider en gedragswetenschapper, kantoor voor de locatiecoördinator, een gespreksruimte voor oudergesprekken.

Uitgangspunt is altijd geweest dat De Strandwacht een voorziening is voor Westlandse leerlingen. In het kader van Passen Onderwijs is de ambitie om het speciaal onderwijs niet te veel te laten groeien. Bij de start van de school was de inschatting dat De Strandwacht zou groeien tot 65-80 leerlingen.

6.3 SBO De Diamant

De SBO De Diamant is gehuisvest op twee locaties: De Hoge Woerd (bouwjaar 1982) en de Sint Martinusstraat. De locatie Hoge Woerd heeft een capaciteit van 16 groepen, de locatie Sint Martinusstraat (bouwjaar 2013) heeft een capaciteit van 13 groepen.

In het gebouw van De Diamant aan de Hoge Woerd is ook De Strandwacht gehuisvest. Daarnaast maakt De Bernadette met twee groepen gebruik van het gebouw aan de Hoge Woerd.

SBO De Diamant vertoont een lichte stijging in leerlingaantal. Op de teldatum oktober 2018 bedroeg het aantal 309 leerlingen. De schooldirectie verwacht dat het aantal leerlingen in jan 2019 totaal 330 zal zijn.

Deze groei is op te vangen binnen de huidige locatie door de tijdelijke verhuizing van De Strandwacht per 1 augustus 2018 naar de voormalige Ichthusschool in Monster. Daarbij blijft de WSKO Bernadetteschool voorsnog met twee groepen gehuisvest binnen SBO de Diamant.

		Ruimtebehoefte		
Bestuur	Naaldwijk (SBO)	2018	2019	2020
PCPOW	De Diamant (SBO)	22	23	24
Haagse Scholen	De Strandwacht (ZMOK)			
WSKO	De Bernadette (medegebruik)	2	2	2
	Totaal Capaciteit	29	29	29
	Ruimtetekort (-) / overschot (+)	5	4	3

Tabel 13: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten gebouwen SBO De Diamant

6.4 Ambitie realisatie expertisecentrum 'SENtrum'

Alle schoolbesturen van het Primair Onderwijs hebben tot doel passend onderwijs te realiseren. Deze visie wordt uitgewerkt in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Doelstelling is om, waar mogelijk, kinderen binnen hun eigen vertrouwde omgeving onderwijs te bieden en ze niet te segregeren. Scholen krijgen hiervoor van het samenwerkingsverband zorgelden.

De ambitie is om voor kwetsbare kinderen, die het meest gebaat zijn met een unieke onderwijsvoorziening, een expertisecentrum 'SENtrum' te ontwikkelen.²² Onderzocht moet worden welke kinderen hier het meest baat bij hebben. Het gaat hier dan concreet om SBO, (V)SO cluster 3 en 4. Daarbij speelt de vraag welke ondersteunende diensten in dit expertisecentrum tevens gehuisvest zouden kunnen zijn. Uitgangspunt bij dit expertisecentrum is evenals bij de visie passend onderwijs voor regulier onderwijs om waar mogelijk tot integratie te komen.

²² SEN staat daarbij voor *Special Education Needs*

7 ANALYSE GYMNASTIEK

Dit hoofdstuk analyseert de beschikbare capaciteit voor het bewegingsonderwijs. Daarbij wordt de huidige situatie getoetst aan de beleidsambities uit hoofdstuk vijf.

7.1 Verordening

In het Westland is in vrijwel alle kernen voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs aanwezig. Indien de beschikbare capaciteit wordt vergeleken met de genormeerde gymnastiekbehoefte, dan zijn er alleen problemen in de kernen Monster en Wateringen.

Wateringen

In Wateringen is een tekort aan capaciteit voor het bewegingsonderwijs. Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal gerenoveerd. De gymzaal De Vang wordt volledig benut. Door de groei van de scholen in Wateringen ontstaat hierdoor een probleem. Uitbreiding van de gymnastiekcapaciteit is noodzakelijk.

Monster

In Monster is de loopafstand voor de kinderen van de Eerste Westlandse Montessorischool naar de gymnastiekvoorziening Sporthal De Wielepet te groot. Ook voor De Blinkerd is de loopafstand naar de Sporthal ver. Er is een voorziening dichterbij in de buurt nodig. Deze is gevonden door gebruik van de gymzaal van ISW. Echter, de mogelijkheid om gebruik te maken van de gymzaal van ISW stopt in 2019.

Op grond van een motie van de raad wordt onderzocht hoe de sportverenigingen in Monster het best gehuisvest kunnen worden. In dit plan wordt ook de behoefte aan een gymvoorziening meegenomen. Een mogelijke optie is de aanpassing van de accommodatie van tafeltennisvereniging Smash.

7.2 Knelpunt Herman Broerenschool/-college en Strandwacht

Voor de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege is onvoldoende geschikte gymnastiekcapaciteit beschikbaar. Er is behoefte aan een gymnastiekvoorziening bij/in het gebouw in Naaldwijk. Het gebouw in Naaldwijk heeft wel een speellokaal, maar deze is te klein voor de VSO-leerlingen en nodig voor de jongere leerlingen. Voor de oudere kinderen maakt de Herman Broerenschool/college gebruik van de sporthal. De sporthal is echter maar beperkt beschikbaar. Bovendien is de sporthal door haar grootte minder geschikt voor gymnastiekonderwijs aan ZML-leerlingen.

De Strandwacht heeft geen eigen gymzaal. De school moet haar gymnastiekonderwijs geven in sporthal de Wielepet. De Wielepet is als gymnastiekvoorziening is eigenlijk niet geschikt voor kinderen van de Strandwacht.

7.3 Scenario gymnastiek

Het gymnastiekscenario gaat uit van de volgende ingrepen:

- *Monster*
Het opknappen gymzaal van SMASH in Monster. Deze gymzaal zou dan overdag ingezet kunnen worden als gymnastiekruimte voor de Eerste Westlandse Montessorischool en De Blinkert. Hiermee zou deze school niet aangewezen zijn op sporthal De Wielepet voor het bewegingsonderwijs. Voor de Blinkerd is een

gymnastiekvoorziening voor de jongste groepen dicht bij de school ook wenselijk.

- *Wateringen*

Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal gerenoveerd. De kosten voor deze renovatie (€ 80.000) is door de WSKO gefinancierd. Deze voorgesloten kosten zullen aan het schoolbestuur worden terugbetaald.

Om het capaciteitstekort bij De Vang te verminderen is tegelijk met de uitbreiding van de Kyckert multifunctionele zaal de Kyckdoos aangepast tot in pandige kleine gymzaal voor basisschool De Kyckert. Het speellokaal (voor gym aan de groepen 1 en 2) is samengevoegd met de grote zaal De Kyckdoos.

- *Naaldwijk*

Het onderzoeken van de mogelijkheid voor het creëren van een gymnastiekvoorziening in het gebouw van de Herman Broerenschool in Naaldwijk.

- *Overig*

Scholen met een gymzaal krijgen een nieuwe gymzaal als ze recht hebben op vervangende nieuwbouw van de school, tenzij de gymzaal niet noodzakelijk voor de gymnastiekcapaciteit in de kern. Bij de vervangende nieuwbouw van De Nieuwe Weg wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

In de nieuwbouwwijken wordt bij de nieuwbouw van scholen van 16 groepen de bouw van een gymzaal meegenomen. Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

Risico

In de analyse is geen rekening gehouden met een investering voor een gymzaal in Heenweg. Er loopt echter wel een onderzoek naar de realisatie van een Fitpark in Heenweg. Als deze voorziening haalbaar blijkt, zal er als nog een investeringsbudget voor de bouw van een gymzaal in Heenweg moeten worden opgenomen.

8 FINANCIEN

8.1 Oplossingsrichtingen

In hoofdstuk 5 en 6 is per kern beschreven wat de oplossingsrichtingen zijn per locatie, om de geconstateerde knelpunten op te kunnen lossen. Om een goede en integrale afweging te kunnen maken, zijn in dit hoofdstuk de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

Om te kunnen voldoen aan onze wettelijke taak en te voorzien in toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen worden vijf scenario's gedefinieerd die oplossingen moeten bieden voor de geconstateerde knelpunten:

- Scenario 0 - Wettelijke taak
- Scenario 1 - Toekomstbestendige onderwijsgebouwen
- Scenario 2 - Garantstelling onderhoud
- Scenario 3 - Bewegingsonderwijs
- Scenario 4 - Expertisecentrum SENtrum

8.2 Scenario's

Scenario 0 - Wettelijke taak

Dit scenario omvat het voldoen aan de wettelijke taak door vervangende nieuwbouw, renovatie, spreiding en herschikking van scholen.

Door middel van vervangende nieuwbouw en renovatie

Schoolgebouwen die komende 15 jaar in aanmerking komen voor nieuwbouw (zie H5). Schoolgebouwen van 50 jaar of ouder zijn in principe aan vervanging toe. Schoolgebouwen jonger dan 50 jaar zijn aan vervanging toe als ze feitelijk functioneel verouderd en daarnaast bouwkundig van een matige kwaliteit zijn.

Het gaat om de volgende scholen:

- De Nieuwe Weg	Poeldijk	(1962)
- Montessorischool-Naaldwijk	Naaldwijk	(1970)
- Het Kompas	Maasdijk	(1971)
- De Achtsprong-Sportlaan	De Lier	(1973)
- De Vlieten	De Lier	(1975-78)
- Driekleur Dalton	's-Gravenzande	(1976)
- Prins Mauritschool	De Lier	(1978)
- De Rehoboth	Naaldwijk	(1978)
- De Ouverture	Naaldwijk	(1978)
- De Aventurijn	Maasdijk	(1980)
- J.F. Kennedyschool	's-Gravenzande	(1982)
- Startblok	Honselersdijk	(1982)

Door middel van tijdelijke huisvesting

Om in nieuwbouwgebieden op korte termijn huisvesting voor scholen te kunnen realiseren worden in eerste instantie voor tijdelijke huisvesting neergezet. In de volgende nieuwbouwwijken worden units gerealiseerd:

- Waalpolder ('s Gravenzande) – 8 units voor tijdelijke huisvesting.
- Hoogeland (Naaldwijk) – 8 units voor tijdelijke huisvesting.

- Wateringen-Noord (Wateringen) - tijdelijke huisvesting op de plek van de Eendenburcht.

Door middel van spreiding

- Westmade (Monster)
Het stichten van een nieuwe brede school met kinderopvang in Westmade (Monster). Deze school zou met ingang van het schooljaar 2021/2022 kunnen starten.
- De Godfried Bomansschool ('s-Gravenzande):
De school verhuizen naar een locatie in de nieuwbouwwijk Waelpark, deelplan Dijckerwaal. Door verhuizing naar Waelpark wordt de spreiding in 's-Gravenzande ook geoptimaliseerd.
- De Prins Willem-Alexanderschool
De school verhuizen naar een locatie in de nieuwbouwwijk Molensloot. Door verhuizen naar Molensloot wordt de spreiding in De Lier geoptimaliseerd.
- De Daltonschool in Naaldwijk
De school verhuizen naar een vrijkomende locatie van een van de scholen die verplaatst naar het expertisecentrum 'SENtrum'.

Door middel van herschikking

1. De Achtsprong Achterlaantje & Sportlaan De Lier
Clusteren op de locatie van de Sportlaan en uitbreiden met 4-5 onderwijsgroepen.
2. Startblok & Daltonschool Honselersdijk
Indien de krimp doorzet en er bij het Startblok (WSKO) 4 lokalen leegstand ontstaan dan kan de Daltonschool Honselersdijk (SOOW) worden gehuisvest in het gebouw van het Startblok (WSKO). Beide scholen delen dan de huisvesting.

Risicoparagraaf

Bouwmarkt

Na de crisisjaren (2012-2016) waarin weinig scholen werden gebouwd en aanbestedingen voor de opdrachtgevers vaak gunstig uitpakten, is er nu sprake van een hoogconjunctuur. Het aantal opdrachten stijgt, terwijl er door de crisis minder aannemers zijn. Landelijk mislukken aanbestedingen onderwijshuisvesting, omdat aannemers geen interesse hebben. De budgetten zijn laag en de eisen zijn hoog. Dit betekent dat met hogere kosten voor onderwijshuisvesting rekening moet worden gehouden.

Energietransitie

In het kader van de energietransitie wil de gemeente nog kijken waar de mogelijkheden liggen voor energie-neutrale scholen, gasloos bouwen en zonnepanelen. Deze vraagstukken wil de gemeente nog nader uitwerken.

De eisen voor BENG gelden alleen voor nieuwe gebouwen, niet voor bestaande. Door verduurzaming van een bestaand schoolgebouw kunnen de exploitatielasten echter flink worden verlaagd. Het is praktisch en voordeliger om duurzaamheidsmaatregelen te nemen bij een renovatie van het gebouw. Over renovatie volgt naar verwachting binnenkort vanuit de overheid meer duidelijkheid.

Scenario 0 – Verordening

In dit scenario staan de voorzieningen die de gemeente moet bekostigen op grond van de wet- en regelgeving die in de verordening staat. Het gaat om vervangende nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen.

Scenario 1 - Toekomstbestendig onderwijsgebouwen

Dit scenario betreft het voorzien in toekomstbestendige onderwijsgebouwen door onderwijskundige aanpassingen, Brede school/IKC-ontwikkeling en flexibiliteit.

Door middel van onderwijskundige aanpassing

Onderwijskundige ontwikkelingen vragen om extra investering in bestaande schoolgebouwen.

Door middel van faciliteren van de Brede school/IKC-ontwikkeling

Een voorziening voor Brede school en IKC-ontwikkeling. Met deze voorziening kunnen kleine budgetten beschikbaar worden gesteld om een gebouw om te vormen tot een brede school of IKC. Het gaat daarbij om aanpassingen welke niet in de huur kunnen worden verrekend (zie par. 4.6).

Door middel van flexibiliteit

Schoolgebouwen moeten flexibel worden gebouwd (zie par. 4.1). Dat wil zeggen dat ze zo worden ontworpen dat ze (eenvoudig) kunnen worden aangepast. Daarnaast is de flexibiliteit van schoolgebouwen gewenst vanwege de groei dan wel daling van het aantal leerlingen.

Scenario 2 - Garantstelling onderhoud

Dit scenario gaat er van uit dat de gemeente in principe garant gaat staan voor een deel van de ontstane structurele tekorten bij schoolbesturen op de rijksvergoeding voor materiële instandhouding van gebouwen (onderhoudsvergoeding). Dit scenario creëert daarvoor een langdurige voorziening (zie par. 4.9).

Scenario 3 - Bewegingsonderwijs

Dit scenario voorziet in vervangende nieuwbouw van gymzalen, nieuwbouw van gymzalen in de nieuwe wijken en renovatie/verbouwing van gymzalen.

Door middel van vervangende nieuwbouw gymzalen

Scholen met een gymzaal krijgen een nieuwe gymzaal als ze recht hebben op vervangende nieuwbouw van de school, tenzij

- de gymzaal niet noodzakelijk voor de gymnastiekcapaciteit in de kern.
- de gymzaal nog geen 50 jaar oud is op moment van nieuwbouw van de school.

Op grond van dit uitgangspunt krijgt geen van de bestaande scholen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw een nieuwe gymzaal.

Door middel van nieuwbouw gymzalen in nieuwe wijken

In de nieuwbouwwijken wordt bij de nieuwbouw van scholen van 16 groepen de bouw van een gymzaal meegenomen. Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) en Waelpark, deelplan Waalpolder ('s Gravenzande) wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

Door middel van renovatie / verbouwing

- Monster - Het opknappen gymzaal van SMASH in Monster of een andere voorziening voortkomend uit de sportvisie Monster.
- Wateringen - De Kyckdoos verbouwen en aanpassen tot in pandige kleine gymzaal voor basisschool De Kyckert (reeds gerealiseerd).

Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal voor € 80.000 gerenoveerd. Deze renovatie is gefinancierd door WSKO en zal aan het schoolbestuur worden terugbetaald.

- Naaldwijk - Het creëren van een gymnastiekvoorziening in de Herman Broerenschool/college.

Scenario 4 - Expertisecentrum SENtrum

Dit scenario gaat uit van het realiseren van een Expertisecentrum voor een kind met een extra ondersteuningsvraag. In dit expertisecentrum krijgen de volgende scholen dan een plaats: SBO De Diamant, Herman Broerenschool en De Strandwacht.

8.3 Uitgangspunten financiële consequenties

Om inzicht te geven in hoe de financiële consequenties zijn bepaald, zijn hieronder de uitgangspunten opgenomen.

Scenario 0 - Wettelijke taak

Nieuwbouw

Schoolgebouwen die tussen 2022 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in principe aanmerking voor nieuwbouw. Ten behoeve van de nieuwbouwinvesteringen om te kunnen voldoen aan geldende wet- en regelgeving inclusief de BENG-eis wordt er gerekend met € 2.020/m² (prijspeil 2018). Het bedrag per m² bruto vloeroppervlak wordt vermenigvuldigd met de maximale permanente ruimtebehoefte van de school.

Renovatie

Schoolgebouwen die tussen 2022 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in aanmerking voor renovatie (economische levensduur = 25 jaar). Ingeval van renovatie bedraagt de investering 42 % van de nieuwbouwinvestering. Met inachtneming dat de scholen waar sprake is van een onderwijskundige aanpassing pas in aanmerking komen voor nieuwbouw/renovatie vanaf 55 jaar.

Tijdelijke huisvesting

Om in nieuwbouwgebieden op korte termijn huisvesting voor scholen te kunnen realiseren worden in eerste instantie units voor tijdelijke huisvesting neergezet. Voor units wordt gerekend met een investering van € 125.000 per lokaal. Om de investering betaalbaar te houden blijven deze units vijf jaar staan. De investeringen voor tijdelijke huisvesting komen ten laste van de exploitatie.

Spreiding en herschikking

Bij spreiding en herschikking wordt voor nieuwbouw en uitbreiding gerekend met € 2.380/m². In het geval dat een school in het kader van spreiding en herschikking moet worden gerenoveerd, wordt een inschatting gemaakt van de kosten.

Scenario 1 - Toekomstbestendige schoolgebouwen

Dit betreft scholen die in dit IHP niet aanmerking komen voor nieuwbouw en renovatie, maar wél moeten voldoen aan de eisen van toekomstbestendige schoolgebouwen, Hierbij moet men denken aan veranderende onderwijsconcepten, Passend Onderwijs, differentiatie, Gezondheid, Flexibiliteit en Brede school en IKC ontwikkeling, zie voor toelichting paragraaf 4.1 en 4.6.

Onderwijskundige aanpassingen

De investeringsraming gaat er van uit dat de kosten worden vergoed met een maximum van € 130/m² voor de basisscholen. Voor het Herman Broerencollege zal moeten worden onderzocht of met een bedrag van € 130/m² voor onderwijskundige

aanpassingen kan worden voldaan aan de wettelijke eisen voor passend onderwijs. Uitgangspunt is dat scholen die de komende 10 jaar in aanmerking komen voor nieuwbouw, geen bijdrage krijgen voor onderwijskundige aanpassingen.

De schoolgebouwen die in tabel 15 zijn weergegeven, voldoen niet meer aan eisen van modern onderwijs. Het BVO per school in de tabel is een indicatie. Het exacte oppervlakte per school wordt nog nader vastgesteld.

Onderwijskundige aanpassingen	Kern	BVO
J.F. Kennedyschool	's-Gravenzande	1.215
Driekleur Wilhelmina	's-Gravenzande	1.564
Driekleur Dalton	s-Gravenzande	1.055
Het Startblok	Honselersdijk	1.663
De Hoeksteen	Honselersdijk	1.290
Andreashof	Kwintsheul	2.283
Prins Mauritschool	De Lier	1.482
Koningin Julianaschool	De Lier	1.225
De Rehoboth	Naaldwijk	1.115
De Ouverture	Naaldwijk	1.999
De Joannes	Naaldwijk	1.363
De Regenboog	Naaldwijk	1.448
Herman Broeren College	Naaldwijk	1.332
Willemschool	Monster	1.015
Sint Jozefschool	Wateringen	2.563
De Kyckert	Wateringen	1.425
Totaal		24.037

Tabel 15: Onderwijskundige aanpassing bedragen incl. BTW

Brede school/ IKC Ontwikkeling

Gemeente en schoolbesturen zijn een voorstander van brede scholen. In nieuwbouwscholen en bij uitbreiding faciliteert de gemeente de bouw van het kinderopvanggedeelte door het berekenen van een kostendeekkende huurprijs met een langdurig huurcontract.

Om leegstaande lokalen in bestaande schoolgebouwen om te bouwen naar een brede school wordt voorgesteld een voorziening van € 300.000 te realiseren. Als een school zich wil omvormen naar een brede school of IKC kan het schoolbestuur in aanmerking komen voor deze voorziening om eventueel noodzakelijke aanpassingen te bekostigen. Het gaat daarbij om aanpassingen die niet in de huur kunnen worden verrekend.

Scenario 2 - Garantstelling onderhoud

De scenario voorziet in het beschikbaar stellen van aanvullend budget aan schoolbesturen om een deel van het structurele tekort op de rijksvergoeding voor materiele instandhouding te compenseren.

Het gezamenlijke tekort voor de Westlandse scholen is op basis van een eerste onderzoek geraamd op € 650.000 per jaar. Dit scenario gaat uit van het beschikbaar stellen van 50% van dat bedrag: € 325.000 per jaar. Op basis van nieuwe meerjaren-onderhoudsplanningen (MOP's) zou het werkelijke bedrag bepaald moeten worden.

Scenario 3 – Bewegingsonderwijs

Dit scenario voorziet in vervangende nieuwbouw van gymzalen, nieuwbouw van gymzalen in de nieuwe wijken en renovatie/verbouwing van gymzalen.

Een gymzaal heeft een genormeerde oppervlakte van 455 m². Om bij de nieuwbouw te kunnen voldoen aan geldende wet- en regelgeving inclusief de BENG-eis, wordt er gerekend met € 1.658/m² (prijsspeil 2018).

Vervangende nieuwbouw gymzalen

Geen van de bestaande scholen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw krijgt een nieuwe gymzaal.

Nieuwbouw gymzalen in nieuwe wijken

Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) wordt ook voorzien in de nieuwbouw van een gymzaal. Voor deze nieuwbouw is een budget van € 950.000 opgenomen.

Renovatie / verbouwing

Voor renovatie/verbouwing is een budget van € 1.380.000 opgenomen.

Scenario 4 -Expertisecentrum

Dit scenario voorziet in de bouw van een Expertisecentrum voor kinderen met een extra ondersteuningsvraag. Voor het Expertisecentrum is een PM-post opgenomen. De exacte kosten voor een dergelijk centrum zijn nog niet inzichtelijk. Dit dient nog nader te worden onderzocht. Rekening gehouden dient te worden met een investering van meer dan € 6 miljoen.

Investerings per scenario (2022-2033)

(zie separate bijlage)

INVESTERINGEN 2022 - 2033 (12 jr.)														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033		
Sc. 0	De Nieuwe Weg	€ 4.009.000	€ 891.000										€ 4.900.000	
	De Wegwijzer		€ 3.118.000	€ 1.132.000									€ 4.250.000	
	Montessorischool-Naaldwijk		€ 3.177.000	€ 473.000									€ 3.650.000	
	Het Kompas			€ 3.836.000	€ 114.000								€ 3.950.000	
	De Achtsprong - sportlaan				€ 3.950.000	€ 0							€ 3.950.000	
	De Vlieten				€ 245.000	€ 3.705.000							€ 3.950.000	
	Driekleur Dalton					€ 604.000	€ 2.696.000						€ 3.300.000	
	Prins Mauritschool						€ 1.613.000	€ 2.337.000					€ 3.950.000	
	Rehoboth							€ 1.972.000	€ 728.000				€ 2.700.000	
	De Ouverture								€ 3.581.000	€ 2.619.000			€ 6.200.000	
	De Aventurijn									€ 1.690.000	€ 710.000		€ 2.400.000	
	J.F. Kennedyschool										€ 2.400.000		€ 2.400.000	
	Startblok en Daltonschool										€ 1.199.000	€ 4.301.000	€ 5.500.000	
	Samenvoegen Startblok en Daltonschool	€ 300.000	€ 300.000										€ 600.000	
	Bestaande scholen	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.309.000	€ 4.301.000	€ 51.700.000	
Sc. 0	Westmade				€ 300.000	€ 3.400.000	€ 3.100.000						€ 6.800.000	
	Westmade						€ 220.000						€ 220.000	
	Wateringen-Noord		€ 3.300.000										€ 3.300.000	
	Waelpark, deelplan Dijckerwaal		€ 3.400.000	€ 3.400.000									€ 6.800.000	
	Hoogeland		€ 150.000	€ 3.800.000									€ 3.950.000	
	Groei - nieuwe wijken	€ 0	€ 0	€ 6.850.000	€ 7.500.000	€ 3.400.000	€ 3.320.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 21.070.000	
Sc. 1	Toekomstbestendig onderwijsgebouwen	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 283.333	€ 3.400.000	
	- Flexibiliteit													
	- Brede school / IKC, verduurzamen													
	- Onderwijskundige aanpassing													
Sc. 2	Garantstelling Onderhoud	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 325.000	€ 3.900.000	
Sc. 3	Aanpassen gymzalen	€ 690.000	€ 690.000										€ 1.380.000	
Sc. 4	Expertisecentrum Sentrum	PM	PM										€ -	
	Scenario 1 t/m 4	€ 1.298.333	€ 1.298.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 608.333	€ 8.680.000	
Totaal		€ 5.607.333	€ 5.607.333	€ 11.767.333	€ 12.417.333	€ 8.317.333	€ 8.237.333	€ 4.917.333	€ 4.917.333	€ 4.917.333	€ 4.917.333	€ 4.917.333	€ 4.909.333	€ 81.450.000
		€ 6	€ 6	€ 12	€ 12	€ 8	€ 8	€ 5	€ 5	€ 5	€ 5	€ 5	€ 5	
Tijdelijke huisvesting (THV)														
- THV Hoogeland														
- THV Wateringen-Noord in de Eenenburcht														
- THV Dijckerwaal														

Integraal Huisvestingsplan
Primair Onderwijs Westland
Een visie op de toekomst 2018-2033

10 december 2018

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding actualisatie	4
1.2	Doelstelling IHP 2018-2033	4
1.3	Proces / Procedure	5
1.4	Aanpak	5
1.5	Leeswijzer	5
2	Basisonderwijs, SBO en (V)SO in het Westland	6
2.1	Scholen	6
2.2	Schoolbesturen	6
3	Visie	98
3.1	Goed onderwijs, spreiding en diversiteit.....	98
3.2	Aansluiten op de Economische Structuur	98
3.3	Versterken van de Maatschappelijke Structuur.....	109
3.4	Toekomstbestendige onderwijshuisvesting	109
4	Trends en Ontwikkelingen	1110
4.1	Eisen toekomstbestendige schoolgebouwen	1110
4.2	Normbedragen nieuwbouw en uitbreiding.....	1211
4.3	Duurzaamheid	1312
4.4	Renovatie.....	1514
4.5	Voorstel VNG, PO-raad en VO-raad over juridische status IHP.....	1615
4.6	Brede school en IKC-ontwikkeling	1716
4.7	Gymnastiek	1817
4.8	Woningbouw in Westland	1817
4.9	Onderhoud schoolgebouwen	1917
5	Analyse Onderwijshuisvesting Basisonderwijs	2120
5.1	Afwegingskader	2120
5.2	Huisvestingscapaciteit	2120
5.3	Beschikbare huisvestingscapaciteit	2221
5.4	Ruimtebehoefte basisonderwijs	2221
5.5	's-Gravenzande.....	2221
5.6	Heenweg.....	2423
5.7	Honselersdijk.....	2423
5.8	Kwintsheul	2524
5.9	De Lier	2625
5.10	Maasdijk	2726
5.11	Monster	2827
5.12	Naaldwijk	2928
5.13	Poeldijk.....	3230
5.14	Wateringen	3331
6	Analyse Onderwijshuisvesting SBO en (V)SO	3533
6.1	Herman Broerenstichting	3533
6.2	SO De Strandwacht	3533
6.3	SBO De Diamant.....	3634

6.4	Ambitie realisatie expertisecentrum 'SENtrum'	<u>3634</u>
7	Analyse gymnastiek.....	<u>3735</u>
7.1	Verordening	<u>3735</u>
7.2	Knelpunt Herman Broerenschool/-college en Strandwacht	<u>3735</u>
7.3	Scenario gymnastiek	<u>3735</u>
8	Financien	<u>3937</u>
8.1	Oplossingsrichtingen.....	<u>3937</u>
8.2	Scenario's	<u>3937</u>
8.3	Uitgangspunten financiële consequenties	<u>4240</u>

1 INLEIDING

Het Westland heeft een Masterplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 voor het Basisonderwijs (BO), Speciaal Basisonderwijs (SBO), en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs (V)SO. Dit plan is vastgesteld in 2015.

Met de schoolbesturen zijn uitgangspunten geformuleerd en uitvoeringsafspraken gemaakt over o.a. nieuwbouw, uitbreiding en binnenklimaat.

De afgelopen periode hebben schoolbesturen en gemeente gezamenlijk de herijking besproken van het Masterplan Onderwijshuisvesting 2015-2019 voor het Westland. Daarbij is ook een gedeeltelijke herijking van de uitgangspunten uit het Integrale Huisvestingsplan (IHP) uit 2007 doorgesproken. Omdat het begrip Masterplan in relatie tot een IHP verwarrend kan zijn, is besloten de term Masterplan te veranderen in Uitvoeringsprogramma.

Het proces van herijking heeft geresulteerd in deze visie op de toekomst van onderwijs en onderwijshuisvesting. De visie noemen we een IHP, omdat deze ook aanvullende investeringsvoorstellen bevat voor de periode 2018 tot 2033.

1.1 Aanleiding actualisatie

De schoolbesturen en de gemeente willen de actualisatie aangrijpen om het IHP een meer strategisch karakter te geven door vanuit visie, beleid en ontwikkelingen strategische keuzes te maken.

Daarnaast willen de schoolbesturen en de gemeente de gereserveerde budgetten voor onderwijshuisvesting beter laten aansluiten op de actuele huisvestingsvraagstukken zoals renovatie, duurzaamheid, onderwijskundige aanpassing en IKC/Brede Scholen.

1.2 Doelstelling IHP 2018-2033

De doelstelling van dit IHP is het omschrijven van een meerjarenperspectief waarop het (eigen) investeringsbeleid op transparante wijze kan worden ingezet. Tevens dient het IHP als kader voor planvorming bij de uitvoering de van zorgplicht voor onderwijsvoorzieningen. Het IHP formuleert daarmee de inzet van beleid en het kader voor de periode 2018-2033.

Over een periode van 15 jaar kunnen echter wijzigingen optreden, door nieuwe of ontwikkelingen, maar ook doordat leerlingenaantallen zich anders ontwikkelen. Het plan zal daarom periodiek worden geactualiseerd. De leerlingenontwikkeling zal jaarlijks gemonitord worden op basis van de tel-data. Waar nodig zal het IHP hierop bijgesteld worden.

In de nabije toekomst krijgt een IHP een wettelijkejuridische status. Gemeenten en schoolbesturen worden dan verplicht om gezamenlijk een IHP op te stellen. Aanleiding hiervoor is een rapport van de Algemene Rekenkamer waarin aandacht gevraagd wordt voor een aantal knelpunten, waaronder de noodzaak om IHP een wettelijkejuridische status te geven en renovatie als voorziening op te nemen in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.¹ Op verzoek van de

¹ Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

staatssecretaris hebben VNG, PO-raad en VO-raad hiervoor een gezamenlijk voorstel uitgewerkt. Voor verdere uitleg – zie par. 4.5.

1.3 Proces / Procedure

Dit IHP is opgesteld in nauw overleg tussen schoolbesturen en gemeente. ~~Dit~~

~~Het IHP zal vervolgens worden voorgelegd en besproken in het College en de Raad. Op basis van de bespreking in het College en de Raad zal het IHP waar nodig worden aangepast.~~

~~te besluitvorming aan de raad worden voorgelegd in januari 2019.~~ De budgettaire consequenties van het IHP zullen worden verwerkt in de ~~concept~~-begroting van de gemeente ~~en in januari 2019 aan de raad worden voorgelegd, gezamenlijk met het programma onderwijshuisvesting voor het jaar 2019.~~

De plannen voor de periode 2018-2021 uitgewerkt in een Uitvoeringsprogramma – en zijn concreet. Op basis van dit uitvoeringsprogramma kunnen schoolbesturen bij de gemeente een pro-forma aanvraag indienen. Hiervoor wordt een procedure uitgewerkt. Doelstelling is het aantal overbodige administratieve procedures te beperken.

Jaarlijks zal worden gekeken of de leerlingenaantallen per 1 oktober leiden tot wijziging van het Uitvoeringsprogramma. De (financiële) consequenties hiervan zullen jaarlijks in januari aan de raad worden voorgelegd, gezamenlijk met het programma onderwijshuisvesting voor dat jaar.

De plannen voor de periode 2022 – 2033 geven een indicatie van de totale opgave. In de uiteindelijke uitwerking kunnen zij wijzigen door verandering van omstandigheden. Daartoe wordt het IHP periodiek geactualiseerd. Dit geactualiseerde IHP zal aan de raad worden voorgelegd.

Aan het beschikbaar stellen van budgetten voor onderwijshuisvesting zal niet meer als eis worden verbonden dat voor dat project een omgevingsvergunning moet zijn afgegeven.

1.4 Aanpak

Dit geactualiseerde IHP voor BO, SBO en (V)SO is in overleg tussen de schoolbesturen en de gemeente opgesteld. Leerlingenprognoses en gebouwgegevens zijn geanalyseerd. De ontwikkelingen in het Westland als geheel en per kern zijn besproken en de visies en ambities van de individuele schoolbesturen in beeld gebracht. Er is gestart met een inventarisatie van alle knelpunten per kern en het formuleren van praktische oplossingen voor deze knelpunten. Deze praktische oplossingen zijn vertaald in scenario's met bijbehorende investeringsopgaves.

1.5 Leeswijzer

Dit IHP is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 1 licht de aanleiding, doelstelling en aanpak van de actualisatie van het IHP toe. Hoofdstuk 2 beschrijft de scholen en schoolbesturen in het Westland en gaat in op de aanwezige denominaties (onderwijsrichtingen) en onderwijsconcepten. Hoofdstuk 3 bespreekt de visie op goed onderwijs, spreiding van onderwijs, diversiteit en de relatie met de economische en maatschappelijke structuur. Hoofdstuk 4 benoemt actuele

De SBO De Diamant is ontstaan uit een fusie van een SBO-school van PCPOW en een SBO-school van de WSKO. De school valt onder de verantwoordelijkheid van PCPOW. De onderwijsrichting is interconfessioneel.

Westlandse Stichting Katholiek Onderwijs

WSKO biedt katholiek basisonderwijs aan in het Westland. WSKO heeft 15 scholen voor basisonderwijs, verdeeld over 17 locaties. In Maasdijk verzorgt WSKO samen met SOOW op een informele samenwerkingschool katholiek en algemeen toegankelijk onderwijs. Op de 15 basisscholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 4.387 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 44% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Stichting Protestants Christelijk Primair Onderwijs Westland (PCPOW)

PCPOW biedt protestants-christelijk basisonderwijs en speciaal basisonderwijs aan in het Westland. PCPOW heeft in het Westland 12 basisscholen, verdeeld over 13 locaties. Daarnaast heeft PCPOW één school voor speciaal basisonderwijs, verdeeld over twee locaties. Op de 12 basisscholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal ~~3.461~~469 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 36% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven. Op de SBO-school in de gemeente Westland zijn op teldatum 1 okt. ~~2017~~20187 totaal ~~284~~309 leerlingen ingeschreven.

Stichting Openbaar Onderwijs Westland

SOOW biedt openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs aan in het Westland. SOOW heeft in Westland 5 basisscholen, verdeeld over 8 locaties. Op de scholen van SOOW in de gemeente Westland staan op teldatum 1 okt. 2018 in totaal 1.349 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 14% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Mantum Onderwijs

Mantum Onderwijs biedt basisonderwijs op reformatorische grondslag aan op vier scholen met de Bijbel en reformatorische scholen in Den Haag, Vlaardingen, Benthuizen en 's-Gravenzande. Mantum Onderwijs heeft in het Westland één school voor basisonderwijs, de Eben-Haëzerschool. Op deze school in 's-Gravenzande zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 138 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 2% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Eerst Westlandse Montessorischool Monster (EWMM)

De Eerste Westlandse Montessorischool biedt algemeen bijzonder onderwijs aan in Monster. Op teldatum 1 okt. 2018 staan op de school 370 leerlingen ingeschreven. Dat is circa 4% van het totaal aantal leerlingen dat op het basisonderwijs in het Westland is ingeschreven.

Herman Broerenstichting

De Herman Broerenstichting heeft twee scholen voor Zeer Moeilijk Lerende Kinderen (ZML-kinderen) in het Westland: De Herman Broerenschool voor Speciaal Onderwijs en het Herman Broerencollege voor Voortgezet Speciaal Onderwijs. De Herman Broerenstichting is in Westland op twee locaties gehuisvest (locatie Verhagenplein en locatie Westerhonk).

Op de twee scholen zijn op teldatum 1 okt. 2018 totaal 125 leerlingen ingeschreven.

Stichting De Haagse Scholen

De Stichting De Haagse Scholen heeft meerdere scholen voor BO, SBO en (V)SO in Den Haag. De Strandwacht is een school voor leerlingen met gedrags- en psychiatrische problematiek. Met ingang van het schooljaar 2012/2013 heeft De Strandwacht een nevenvestiging in het Westland. Deze nevenvestiging van de school telt op 1 oktober 2018 totaal 47 leerlingen (4 groepen) en is per 1 augustus 2018

tijdelijk gehuisvest op de locatie Ichthusschool, tot er meer duidelijkheid is over het expertisecentrum SENtrum.³

3 VISIE

Westland streeft naar goed onderwijs dat goed gespreid en divers is. Hierbij is goede onderwijshuisvesting een onmisbare voorwaarde.

Dit hoofdstuk bespreekt de visie van de schoolbesturen en gemeente op goed onderwijs, spreiding van onderwijs en diversiteit van onderwijs. Daarnaast beschrijft dit hoofdstuk de relatie met de economische en maatschappelijke structuur.

3.1 Goed onderwijs, spreiding en diversiteit

Schoolbesturen streven er samen naar om het onderwijsaanbod zodanig in te richten dat er kind-nabij-onderwijs wordt gegeven. Een goed onderwijsaanbod dat goed gespreid en divers is, is belangrijk voor Westland en haar inwoners.

Het onderwijs in Westland verschaft een gemeenschappelijke basis voor optimale talentontwikkeling en legt de basis voor vervolgonderwijs en participatie in de maatschappij. Goed onderwijs maakt van kinderen competente, zelfbewuste en creatieve volwassenen en bereidt kinderen voor op een succesvolle loopbaan. Het onderwijs stelt alle kinderen, ongeacht afkomst, capaciteit en begaafdheid, daarom in staat zich optimaal te ontwikkelen. Scholen zijn toegerust om kinderen met lichamelijke handicap te ontvangen. Voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften is gespecialiseerd onderwijs beschikbaar. Er wordt een zo passend mogelijke plek, zo thuis nabij mogelijk gerealiseerd.⁴

Een goede spreiding van scholen komt de ~~kindnabijheid~~ kind nabijheid van het onderwijs en de leefbaarheid van de woonomgeving ten goede. Scholen zijn immers een belangrijke voorziening voor (potentiële) inwoners van Westland. Naast spreiding speelt variatie daarbij een rol. Door variatie kunnen scholen zich onderscheiden en een eigen doelgroep aanspreken. Zo wordt aangesloten op de behoefte van de (potentiële) inwoners van het Westland. Variatie kan daarbij breed worden opgevat: het kan gaan om levensbeschouwelijke overtuiging, onderwijsaanbod en/of profilering.

3.2 Aansluiten op de Economische Structuur

Schoolbesturen streven naar onderwijs dat aansluit op de economische en maatschappelijke behoeften van de maatschappij. De economie ontwikkelt zich van een kenniseconomie naar 'een lerende economie'; een economie die niet alleen kennis produceert, maar ook optimaal toepast.⁵ Technologische ontwikkelingen gaan snel, de hoeveelheid beschikbare informatie groeit exponentieel en is altijd en overal beschikbaar. De toegenomen technologisering en informatisering leiden ook tot veranderingen op de arbeidsmarkt. Het aantal banen met routinematig productiewerk neemt af, terwijl er steeds meer vraag is naar banen die vragen om flexibiliteit en

³ Voor uitleg expertisecentrum SENtrum zie par. 6.4

⁴ SPOW, ondersteuningsplan 2016-2019

⁵ Wetenschappelijke raad voor het overheidsbeleid (2013), 'Naar een lerende economie'.

probleemoplossend vermogen (*21st century skills*).⁶ Op de scholen in het Westland leren daarom kinderen vaardigheden en doen zij kennis op die voorbereidt op de economie en arbeidsmarkt van de 21^e eeuw.

Schoolbesturen stellen kinderen daarnaast in staat vroeg kennis te maken met de praktijk. Daarbij is de economische en maatschappelijke structuur van het Westland het referentiekader voor het leren van vaardigheden. Westland heeft ruim 8.000 bedrijven die goed zijn voor bijna 60.000 banen. Dit zijn veel bedrijven in het greenportcluster (teelt, handel, logistiek, toelevering, dienstverlening).⁷ Om die reden hebben de schoolbesturen in het basisonderwijs een convenant ondertekend waarin is afgesproken om kinderen kennis te laten maken met technologie en de 'Greenport'.⁸ Bedrijven, ondernemers en organisaties bieden relevante informatie en ervaringen.

3.3 Versterken van de Maatschappelijke Structuur

Het onderwijs wil bijdragen aan de maatschappelijke structuur van Westland. Het Westland wil een saamhorige gemeente zijn. Daarbij heeft iedere kern een eigen karakter maar voelt iedereen zich ook Westlander. Inwoners van Westland kijken naar elkaar om en voelen zich geborgen in een dorps-, groene leefomgeving met goede voorzieningen en werkgelegenheid.⁹

Door globalisering en migratie wordt de samenleving van Westland steeds gevarieerder. Saamhorigheid en de kernwaarden die daarbij horen (tolerantie, verdraagzaamheid) zijn kwetsbaarder naarmate deze diversiteit toeneemt.

Het onderwijs levert een bijdrage aan het versterken van de saamhorigheid. Dit doet het onderwijs door een rijke sociale context te vormen voor kinderen: kinderen leren deel uit te maken van een gemeenschap, omgaan met verwachtingen van de samenleving en een eigen identiteit te vormen. Daarbij is er ook aandacht voor burgerschap. Voor kinderen betekent burgerschap dat ze kennis opdoen over gemeenschappelijke normen en waarden en ontdekken hoe die een rol spelen in de omgang met anderen, ook wanneer opvattingen botsen.

3.4 Toekomstbestendige onderwijshuisvesting

Voor een vitale onderwijsstructuur die de economische en maatschappelijke structuur versterkt is adequate huisvesting een voorwaarde. Gemeente en schoolbesturen hebben daarom een gezamenlijk belang bij goede onderwijshuisvesting.

Gemeente en schoolbesturen streven daarom naar toekomstbestendige onderwijsgebouwen (functionele, duurzame en gezonde en flexibele huisvesting):

- *Functioneel*: de schoolgebouwen sluiten aan op het onderwijsconcept, werken ondersteunend voor de ontwikkeling van kinderen en bieden een goede werkomgeving voor het personeel van de school. Het schoolgebouw is geschikt voor een diversiteit aan (onderwijs)activiteiten.
- *Duurzaam en gezond*: de schoolgebouwen zijn duurzaam gebouwd en kennen een gezond binnenklimaat en een gezonde exploitatie. Een gezond en goed gebouw

6 Stichting Leerplanontwikkeling Nederland, 'Digitale geletterdheid en 21e eeuwse vaardigheden in het funderend onderwijs: een conceptueel kader'.

7 Digitale geletterdheid en 21e eeuwse vaardigheden in het funderend onderwijs: een conceptueel kader'.

8 Bestuursakkoord voor het Westlandse Onderwijs (2015).

9 Samen maken wij Westland (2016), Beleidsnotitie 2020.

heeft een positief effect op het gedrag, het welbevinden en het leerproces van de kinderen en leerkrachten die het gebouw dagelijks gebruiken.

- *Flexibel*: de schoolgebouwen moeten gedurende hun levensloop flexibel zijn. Dat wil zeggen dat ze (eenvoudig) aangepast kunnen worden. Er worden immers constant nieuwe eisen gesteld aan schoolgebouwen door veranderingen in de opvatting over onderwijs. Daarnaast is de flexibiliteit van schoolgebouwen gewenst vanwege de groei dan wel daling van het aantal leerlingen.

Naast het gebouw is de buitenruimte een belangrijk onderdeel van de onderwijshuisvesting. Er moet voldoende uitdagende buitenruimte zijn voor kinderen. Naast een groene uitstraling (waardering voor natuur en milieu) biedt de buitenruimte mogelijkheden tot fysieke beweging voor kinderen. De buitenruimte wordt daar waar mogelijk opengesteld voor spelende kinderen.

4 TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Dit hoofdstuk bespreekt de voor dit IHP relevante trends en ontwikkelingen in onderwijs en onderwijshuisvesting. Daarbij wordt aangegeven hoe de schoolbesturen willen anticiperen op deze trends en ontwikkelingen.

4.1 Eisen toekomstbestendige schoolgebouwen

Ontwikkelingen op het gebied van onderwijs stellen eisen aan schoolgebouwen. De schoolbesturen willen deze ontwikkelingen betrekken bij de onderwijshuisvesting. De belangrijkste ontwikkelingen in het moderne onderwijs die eisen stellen aan schoolgebouwen zijn:¹⁰

1. *Verandering van onderwijsconcepten*: Schoolgebouwen moeten ruimtes en infrastructuur voor nieuwe onderwijsconcepten en digitale hulpmiddelen bieden. Onderwijsconcepten veranderen en nieuwe eisen worden aan het onderwijs gesteld. Hierbij valt te denken aan de verplichting om wetenschap en technologie en ICT-geletterdheid op te nemen in het curriculum. Tegelijkertijd maakt ICT als middel grote hoeveelheden informatie toegankelijk en faciliteert eigen leerroutes. Digitale hulpmiddelen worden steeds meer ingezet.
2. *Passend Onderwijs*: Op 1 aug. 2014 is Passend Onderwijs ingevoerd. Het doel is om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een passende plek te geven binnen het onderwijs. Dit heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. In sommige schoolgebouwen moeten voorzieningen getroffen worden om kinderen met lichamelijke problemen en/of gedragsproblemen onderwijs te kunnen bieden.
3. *Differentiatie*: Schoolgebouwen moeten ruimten bieden om deze gedifferentieerde lesvormen te faciliteren. Lesvormen worden steeds beter afgestemd op de individuele onderwijsbehoefte van leerlingen (gepersonaliseerd leren). Dit leidt tot behoefte aan gedifferentieerde ruimten.
4. *Gezondheid*: Scholen willen gezonde voeding een grotere plek te geven in het onderwijsaanbod. Om praktisch met gezondheid in het onderwijs aan de slag te kunnen is een keukeninrichting gewenst.

¹⁰ Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

5. *Flexibiliteit*: De maatschappij verandert in een rap tempo. Welke kennis, vaardigheden en inrichting van gebouwen in de toekomst nodig zijn is nog niet duidelijk. Schoolgebouwen moeten daarom flexibeler worden ingericht en eenvoudiger kunnen worden aangepast. Zo is er bijvoorbeeld een trend om bij nieuwbouw te zorgen dat aparte ruimtes aparte ingangen hebben en dat binnenwanden verplaatst kunnen worden.

Beleidsoptie

De schoolbesturen en gemeente constateren dat veel bestaande schoolgebouwen niet meer voldoen aan een aantal van de hiervoor genoemde eisen van modern onderwijs. De onderwijskundige ontwikkelingen vragen om extra investeringen in bestaande schoolgebouwen. Een voorziening voor 'Onderwijskundige aanpassing' is wenselijk.

4.2 Normbedragen nieuwbouw en uitbreiding

In de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente is de vergoeding voor huisvestingsvoorzieningen vastgelegd in zogenoemde 'VNG-normbedragen'.

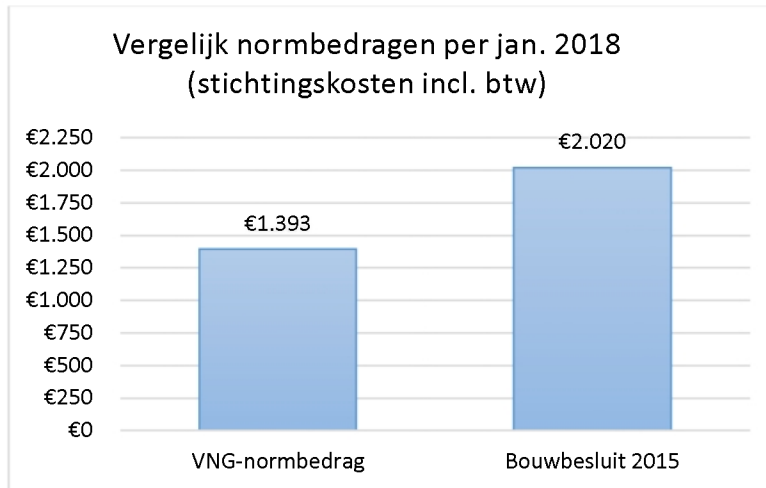
De VNG-normbedragen gaan uit van een sober, maar doelmatig gebouw, dat voldoet aan de eisen van (onder meer) het Bouwbesluit 2012. De normbedragen houden geen rekening met aangescherpte bouwtechnische eisen uit het Bouwbesluit 2015 en eisen met betrekking tot eigentijds onderwijs.

Dit beeld wordt door onderzoek bevestigd. In het Kwaliteitskader PO¹¹ (zie par. 4.4) zijn bijvoorbeeld de VNG-normbedragen vergeleken met de stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015.

Het verschil tussen de VNG-normbedragen (prijsspeil 2018) en het Bouwbesluit 2015 bedraagt 45%.¹² Het Bureau Documentatie Bouwwezen (BDB) verklaart dit als volgt: "de overheid heeft de wettelijke normen (Bouwbesluit) waar een nieuw schoolgebouw aan moet voldoen telkens aangescherpt, waarmee de kosten automatisch hoger werden. De Rijksoverheid heeft deze kosten echter nooit gecompenseerd aan gemeenten dan wel schoolbesturen".

11 Kwaliteitskader huisvesting Primair Onderwijs, financiële paragraaf, Documentatie Bouwwezen (BDB), november 2016.

12 Het BDB heeft het over een verschil van 48%, maar daarbij wordt gerefereerd aan de VNG-normbedragen prijspeil 2017 in plaats van prijspeil 2018.

Figuur 1: Verhouding normbedragen en Bouwbesluitniveau 2015 (peildatum januari 2018)¹³.

Voorstel VNG

De VNG erkent dat de jaarlijkse indexering van de normbedragen over de afgelopen jaren de werkelijke prijsontwikkelingen in de markt niet goed blijkt te hebben gevolgd. De VNG concludeert daaruit dat een verhoging van de normbudgetten noodzakelijk is. In maart 2018 heeft de VNG gemeenten daarom geadviseerd om de normbedragen voor de nieuwbouw van scholen eenmalig te verhogen met 40%. Diverse gemeenten hebben de afgelopen jaren op eigen initiatief hun normbedragen al verhoogd.

4.3 Duurzaamheid

Duurzaamheid heeft invloed op onderwijshuisvesting. Duurzaamheid kan worden gedefinieerd als "ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoefte te voorzien in gevaar te brengen."¹⁴ Duurzame ontwikkeling streeft naar evenwicht tussen ecologische, economische en sociale belangen.

Voor de periode 2008-2016 heeft de Rijksoverheid een aantal maatregelen genomen om de kwaliteit van (onder meer) onderwijshuisvesting te verbeteren. Maatregelen zijn de 'Verbetering Binnenmilieu en Energiezuinigheid' en het 'Programma van Eisen Frisse Scholen'. Recentere maatregelen zijn de 'Green Deal Verduurzaming Scholen' uit 2014 en de 'Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp 2013-2016'

Bijna-Energie Neutrale Gebouwen (BENG)

Nederlandse scholen zullen stapsgewijs steeds energiezuiniger worden en vanaf 2020 (bijna) EnergieNeutraal. Dit is vastgelegd in het 'Nationaal Plan Bijna-Energie Neutrale Gebouwen' (BENG). In BENG wordt de energieprestatie van een gebouw uitgedrukt met drie indicatoren:

- **BENG 1. Energiebehoefte (kWh/m²/jaar):**
De energie in kWh per m² per jaar die nodig is voor verwarming en koeling. Deze indicator gaat over het beperken van de energievraag van het gebouw zelf.

¹³ Vergelijken voor een school van 1.306 m² (8 groepen met gemiddeld 27,6 leerlingen per groep).

¹⁴ VN-Commissie Brundtland (1987).

- *BENG 2. Primair fossiel energiegebruik (kWh/m²/jaar):*
De fossiele brandstof in kWh per m² per jaar die nodig is voor verwarming, koeling, warm water en installaties.
- *BENG 3. Aandeel hernieuwbare energie (%):*
Het percentage (in procenten) hernieuwbare energie van het totale energiegebruik.

Een BENG-schoolgebouw moet voldoen aan de volgende eisen:

- Energiebehoefte 50 kWh/m².jr
- Primair energiegebruik 60 kWh/m².jr
- Aandeel hernieuwbare energie: 50 %

De energiezuinigheid van een gebouw wordt nu nog berekend aan de hand van de zogenaamde Energieprestatiecoëfficiënt (EPC). Hoe lager de EPC, hoe beter de energieprestatie. In 2015 is de Energieprestatiecoëfficiënt (EPC) voor onderwijsfuncties in het Bouwbesluit al aangescherpt van 1,3 naar 0,7. De BENG-eisen zijn een aanscherping ten opzichte van de huidige EPC-normen.

De huidige EPC-berekening is minder geschikt voor BENG. In de eerste plaats voegt de EPC alle energiemaatregelen samen tot één dimensieloos getal. Daardoor biedt deze rekenmethodiek weinig inzicht in de manier waarop de energieprestatie is behaald. Daarnaast is het de vraag of het wel zo duurzaam is om een gebouw maximaal vol te leggen met zonnepanelen, zonder eerst de energiebehoefte te beperken met isolatie.

De schoolbesturen willen duurzame schoolgebouwen realiseren. De gemeente moet vanaf 2020 Bijna-Energie-Neutrale gebouwen realiseren wat aansluit bij de ambitie van de gemeente Westland om in 2020 de duurzaamste glastuinbouwgemeente van Nederland te zijn.

Kwaliteitskader PO

In het Kwaliteitskader PO (actualisatie nov. 2016) hebben de VNG, PO-Raad, Ruimte OK en een aantal schoolbesturen kwalitatieve kaders gesteld voor de bouw en verbouw van scholen.

Het Kwaliteitskader PO bevat een reeks eenduidige, herkenbare en praktisch toepasbare prestatiecriteria voor een schoolgebouw, verdeeld over drie thema's:

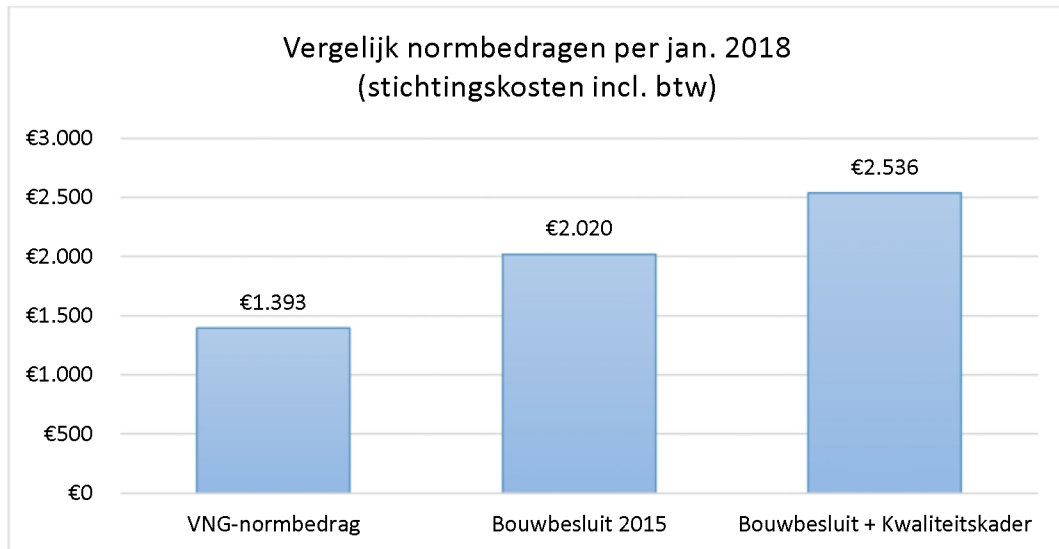
- *Beleving (Architectonische kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan de verschijningsvorm en beeld- en sfeerverwachting van het exterieur en interieur.
- *Gebruik (Functionele kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan de omvang, situering en geschiktheid van ruimten, op basis van de activiteiten die er plaatsvinden.
- *Techniek (Technische kwaliteitscriteria)*
Prestatiecriteria gerelateerd aan gezondheid, duurzaamheid en onderhoud.

Het kader maakt de bovenstaande prestatiecriteria inzichtelijk en bespreekbaar.

Vergelijking VNG-Normbedragen, Bouwbesluit en Kwaliteitskader

Met de publicatie van het Kwaliteitskader PO is een doorrekening gemaakt van de bouwkosten.¹⁵ In de doorrekening is een vergelijking gemaakt tussen (zie figuur 2):

- De stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015.
- De stichtingskosten van een PO-school gebaseerd op het Bouwbesluit 2015 én de aanvullende eisen uit het Kwaliteitskader.

Figuur 2: Verhouding normbedragen, Bouwbesluitniveau 2015 en Kwaliteitskader PO (peildatum januari 2017/2018).

Het verschil tussen de VNG-normbedragen en het kwaliteitskader bedraagt 85%. Om te kunnen bouwen conform de eisen uit het Kwaliteitskader zou het VNG-normbedrag voor de nieuwbouw van scholen met 85% moeten worden verhoogd.

Beleidswens

De gemeente en schoolbesturen willen duurzaam beleid voor schoolgebouwen voeren. Voor de nieuwbouw van duurzame schoolgebouwen die voldoen aan het Kwaliteitskader ~~is~~ zouden de normbedragen met 85% verhoogd moeten worden. Schoolbesturen willen ook zelf investeren in schoolgebouwen, als dat leidt tot lagere exploitatiekosten.

4.4 Renovatie

Er is landelijk discussie over de financiering van renovatie van schoolgebouwen. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor (groot) onderhoud, gemeenten voor nieuwbouw. Renovatie zit in feite tussen beide uitersten en is nog niet wettelijk geregeld.

De voormalige Staatssecretaris heeft dit probleem erkend en wil renovatie in de wet regelen.¹⁶ De PO-raad, VO-raad en de VNG hebben de Staatssecretaris een gezamenlijk voorstel gestuurd voor de wijze waarop kan worden omgegaan met

15 Kwaliteitskader huisvesting Primair Onderwijs, financiële paragraaf, Documentatie Bouwwezen (BDB), november 2016.

16 Kamer en Dekker erkennen probleem renovatieregels, VO-Raad, april 2016.

renovatie. De Staatssecretaris heeft aangegeven, dat het ministerie van OCW het voorstel met de VO-Raad, PO-Raad en de VNG nader wil uitwerken.¹⁷ De PO-raad, VO-raad en de VNG hebben de staatssecretaris een gezamenlijk voorstel gestuurd voor de wijze waarop om kan worden gegaan met renovatie.

Dit voorstel richt zich op een wettelijke regeling, technische en functionele levensduurverlenging met 25-40 jaar. Renovatie moet wettelijk geregeld worden. Renovatie moet de levensduur van een schoolgebouw met 25-40 jaar verlengen. Een gerenoveerd gebouw moet technisch (weer) voldoen aan de eisen van het Bouwbesluit. Renovatie moet het gebouw weer geschikt maken voor het onderwijs van de komende jaren qua functionaliteit, uitstraling en flexibiliteit.

Het voorstel definieert renovatie als volgt:

"Renovatie is een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand schoolgebouw waarmee de levensduur verlengd wordt met ten minste 25 jaar en het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het IHP (en ten minste aan vigerende eisen van het Bouwbesluit)."

"Uitgangspunt is dat renovatie dient te worden beschouwd als een volwaardig alternatief voor nieuwbouw, in te zetten als mogelijke maatregel (voorziening) aan het einde van de levensduur van een schoolgebouw. Hiermee wordt renovatie niet een extra gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar een alternatief voor (vervangende) nieuwbouw, dat reeds behoort tot de gemeentelijke zorgplicht."¹⁸

Beleidswens

De gemeente en schoolbesturen willen een regeling voor renovatie in het Westland. Zoals het er nu naar uitziet gaat dit een wettelijke taak worden. Binnen afzienbare zal er een landelijke wettelijke regeling voor de renovatie komen (zie par. 4.5). Op het moment dat deze landelijke regeling voor renovatie er is, moet de Verordening onderwijshuisvesting daar op aansluiten.

4.5 Voorstel VNG, PO-raad en VO-raad over **wettelijkejuridische** status IHP

In de nabije toekomst krijgt een IHP een **wettelijkejuridische** status. Gemeenten en schoolbesturen worden dan verplicht om gezamenlijk een IHP op te stellen. Aanleiding hiervoor is een rapport van de Algemene Rekenkamer waarin aandacht gevraagd wordt voor een aantal knelpunten, waaronder de noodzaak om IHP een **wettelijkejuridische** status te geven en renovatie als voorziening op te nemen in de verordening onderwijshuisvesting van de gemeente.¹⁹ Op verzoek van de staatssecretaris hebben VNG, PO-raad en VO-raad hiervoor een gezamenlijk voorstel uitgewerkt. Dit voorstel bevat oplossingen voor toekomstbestendige onderwijsgebouwen, normbedragen en renovatie.

De kernpunten uit dit voorstel zijn:

- Elke gemeente moet verplicht een IHP opstellen waarover Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) wordt gevoerd. In het IHP bepalen schoolbesturen en gemeente welke schoolgebouwen wanneer gerenoveerd of vervangen worden.

¹⁷ Kamerbrief met reactie op voorstel PO-raad en VO Raad VNG over bekostiging renovatie, december 2016

¹⁸ Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad, april 2018.

¹⁹ Algemene Rekenkamer (2016), Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt.

- Het IHP krijgt een wettelijkejuridische status en komt in plaats van de bestaande jaarcyclus.
- Renovatie wordt als voorziening in de wet opgenomen en wordt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van schoolbesturen en gemeenten.
- De schoolbesturen worden verplicht een Meerjarig Onderhoudsplan (MOP) per schoolgebouw op te stellen. In het OOGO worden MOP's en IHP op elkaar afgestemd.
- Het IHP wordt elke vier jaar geëvalueerd en zo nodig aangepast in het OOGO dat gevoerd wordt.
- Gemeenten stellen jaarlijks een budgetplafond vast en richten voor meerdere jaren een voorziening in. Het investeringsverbod voor schoolbesturen in het primair onderwijs wordt aangepast.
- De kwaliteitskaders voor het PO, het VO en het Bouwbesluit vormen de basis voor gemeentelijke vergoedingen.
- Gemeenten worden gestimuleerd om vrijvallende middelen te herinvesteren.

~~Het IHP voor het Westland zal jaarlijks worden geactualiseerd.~~
Het IHP zal periodiek worden geactualiseerd. Tevens zullen we de uitvoering van het IHP jaarlijks monitoren". Wat betreft de indexering is de Verordening onderwijshuisvesting van toepassing (moet nog worden aangepast). In het IHP wordt uitgegaan van prijspeil 2018.

4.6 Brede school en IKC-ontwikkeling

Brede school

Brede Scholen bieden een samenhangend aanbod voor kinderen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur. Meestal verbinden zij daarbij ook verschillende vormen van onderwijs en jeugdzorg. Daarnaast proberen Brede Scholen 'leerwinst' te boeken door tussen peuterspeelzalen, crèches en onderwijs een doorgaande leerlijn te realiseren.

Het doel van brede scholen is door goede samenwerking de ontwikkelingskansen te vergroten en de zorg (van ouders) voor kinderen te ondersteunen en ontwikkelingskansen te vergroten.

Het vormgeven van een brede school is makkelijker als de samenwerkingspartners gezamenlijk zijn gehuisvest. We kunnen daarbij vier manieren onderscheiden van samenwerken en een gebouw delen. Deze staan bekend in de literatuur als *back to back*, *face to face*, *hand in hand* en *cheek to cheek*.

Back to back – De partijen van de brede school delen een gebouw, maar hebben verder weinig met elkaar te maken. Hier is eigenlijk nog geen sprake van een brede school, maar van een bedrijfsverzamelgebouw.

Face to face – De partijen van de brede school kennen elkaar, houden rekening met elkaar en delen ook een aantal ruimten met elkaar. Er wordt samengewerkt en (deels) samengeleefd, maar verder zijn organisaties gescheiden.

Hand in hand – De partijen van de brede school kennen elkaar goed, werken samen en delen een aantal ruimten met elkaar. De partijen vullen elkaar aan. Er ontstaat er synergie tussen de partijen, maar verder zijn organisaties gescheiden. Er kan worden gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie.

Cheek to cheek – De partijen van de brede school gaan volledig in elkaar op en vormen samen één organisatie. In dit type wordt de brede school een Integraal Kindcentrum (IKC).

Integraal Kindcentrum (IKC)

In een IKC wordt gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen. Het IKC biedt doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kindnabije zorg. Onderwijs, kinder- en peuteropvang, buitenschoolse opvang (BSO) en eventuele andere maatschappelijke voorzieningen vormen in het IKC één organisatie.

~~De IKC-ontwikkeling is gekoppeld aan de discussie over het huidige verdeelde aanbod van voorzieningen voor peuters. De Sociaal-Economische Raad, de Onderwijsraad, en ook de PO-Raad, kinderopvangorganisaties en gemeenten pleitten voor een 'ontwikkelrecht' voor peuters. Alle nul tot vierjarigen moeten bijvoorbeeld zestien uur per week terecht kunnen bij een opvangvoorziening. In de huidige situatie is een financiële tegemoetkoming voor kinderopvang deels gekoppeld aan het al dan niet werken van ouders.~~

Beleidsambitie

Gemeente en schoolbesturen zijn een voorstander van brede scholen – waar mogelijk stimuleert de gemeente ook de doorontwikkeling naar IKC's. Bij vervangende nieuwbouw van scholen wordt de ontwikkeling van IKC's onderzocht. De scholen in het Westland willen daarbij van tenminste face-to-face brede scholen realiseren. De wens daarbij is hand-in-hand en mogelijk cheek-to-cheek.

Er is een voorziening nodig voor Brede school en IKC-ontwikkeling. Met deze voorziening kunnen kleine budgetten beschikbaar worden gesteld om een gebouw om te vormen tot een brede school of IKC. Daarnaast is een voorziening gewenst om de ontwikkeling van IKC's bij scholen te verkennen. Het gaat daarbij om aanpassingen welke niet in de huur kunnen worden verrekend.

4.7 Gymnastiek

In het regeerakkoord 'Bruggen Slaan' (2012) formuleerde het vorige kabinet de ambitie om het aantal bewegingsuren voor het basisonderwijs te verhogen. In het bestuursakkoord voor primair onderwijs (2014) is deze ambitie uitgewerkt. De basisscholen spraken daarin af om met ingang van 2017 minimaal twee lessen (twee keer 45 minuten) per week bewegingsonderwijs te bieden en waar mogelijk te streven naar drie lessen bewegingsonderwijs. Extra bewegingsonderwijs kan breed worden ingevuld met bewegings- en sportactiviteiten, zoals gymlessen, spellessen en sportdagen.

Schoolbesturen en gemeente vinden een genormeerde verhoging van het aantal uren bewegingsonderwijs naar 3 uur per week niet realistisch en onhaalbaar. Het verhogen van het aantal uren bewegingsonderwijs blijft wel een wens. Waar mogelijk proberen de schoolbesturen een verhoging van het aantal uren bewegingsonderwijs door te voeren. Scholen kunnen daarbij meerdere vormen van beweging toepassen, waarbij schoolbesturen en gemeente samen zoeken naar een optimaal gebruik van zwembaden en sportvelden. Gebruik van zwembaden en sportvelden brengt voor de schoolbesturen wel kosten met zich mee voor wat betreft huur of andere kosten.

4.8 Woningbouw in Westland

Er worden in het Westland enkele grote nieuwe woonwijken gerealiseerd. Het gaat om Molensloot (De Lier), Waelpark ('s-Gravenzande), Westmade (Monster), Hoogeland (Naaldwijk), Kreken (Poeldijk) en het Transformatiegebied (Wateringen). Bij de realisatie van onderwijsvoorzieningen moet rekening worden gehouden met deze nieuwbouw wijken. Indien nodig zal een nieuwe school gebouwd worden in deze wijken.

Begin 2016 heeft de gemeente de woonvisie 'Wonen naar Westlandse woningbehoefte' vastgesteld en is besloten de komende 15 jaar 7.259 woningen te realiseren, voornamelijk in Monster, Wateringen, 's-Gravenzande en Naaldwijk. Hierdoor laat de leerlingenprognose een aanzienlijke groei zien in Monster en is de krimp in Wateringen, 's-Gravenzande en Naaldwijk lager dan gedacht of afwezig. De laatste informatie is dat er nog meer dan 7.259 woningen bij komen, namelijk 8.662 (bron: woningbouwprogrammering). Dit aantal woningen is verwerkt in de leerlingenprognose 2018.

Beleidsambitie

Waar mogelijk zal in de grote nieuwbouwwijken (meer dan 1.200 woningen) een onderwijsvoorziening worden gebouwd. Dit kan door het stichten van een nieuwe school, het creëren van een dislocatie van een bestaande school en het verplaatsen van een school.

4.9 Onderhoud schoolgebouwen

De kosten voor gebouwonderhoud zijn hoger dan de vergoeding die de scholen hiervoor ontvangen van het Rijk. Dit blijkt uit een onderzoek in opdracht van het ministerie van OC&W op verzoek van de Tweede Kamer.²⁰

Ontoereikende vergoeding

De schoolbesturen kunnen op termijn niet voldoen aan de onderhoudsverplichtingen met de rijksvergoeding die zij ontvangen. Met als gevolg dat dit tot financiële problemen zal leiden en uiteindelijk ten koste zal gaan van de onderwijskwaliteit.

Het gezamenlijke tekort voor de Westlandse scholen is op basis van een eerste onderzoek geraamd op € 650.000 per jaar. Op basis van nieuwe meerjaren-onderhoudsplanningen (MOP's) zou het werkelijke bedrag bepaald moeten worden. Waarbij ook afspraken gemaakt moeten worden over welk niveau van onderhoud noodzakelijk is.

De gemeente heeft geen wettelijke rol meer bij het in stand houden van schoolgebouwen. Zij is alleen verantwoordelijk voor het onderhouden van die gedeeltes die zij verhuurt en voor de gymzalen. Dit natuurlijk naast de zorgplicht voor adequate huisvesting en de beleidsmatige inzet op onderwijskwaliteit en zorg.

Echter, door de tekorten zijn de besturen op termijn niet in staat om adequaat onderhoud te plegen. Het is mede in het belang van de gemeente dat scholen met hun middelen uit kunnen komen en dit niet ten koste gaat van de onderwijskwaliteit. Daarnaast is het in het belang van de gemeente dat de gebouwen adequaat

²⁰ 'Evaluatie van de materiele instandhouding in het primair onderwijs 2010-2014', Berenschot en ICS adviseurs, 2017.

onderhouden zijn, zodat de beoogde levensduur van het gebouw (50 jaar) niet in gevaar komt.

De schoolbesturen wensen dat de gemeente in principe garant staat voor de structurele tekorten op de onderhoudskosten ten opzichte van de Rijksvergoeding. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente hiervoor een langduriger voorziening creëert, met een substantieel hoger bedrag.

Beleidsambitie - Noodfonds voor opheffen incidenteel tekort

De schoolbesturen hebben met tevredenheid kennis genomen van het voornemen van het College om in 2018 een noodfonds van € 500.000 in te richten voor onderhoud van de schoolgebouwen van het openbaar onderwijs. De besturen stemmen er mee in dat deze middelen worden ingezet ten behoeve van het openbaar onderwijs:

Het openbaar onderwijs heeft namelijk te maken met meerdere dislocaties en heeft daardoor relatief hoge onderhoudskosten. Deze situatie is in de jaren negentig ontstaan bij de invoering van de Wet toerusting en bereikbaarheid. Als gevolg daarvan dreigden een aantal van de openbare scholen in de voormalige Westlandse gemeenten onder de door het Rijk vastgestelde opheffingsnorm te komen. Het openbaar onderwijs was op dat moment nog niet verzelfstandigd. Het bestuur beruiste nog bij gemeentebesturen van de zeven Westlandse gemeenten. Om ervoor te zorgen dat er openbaar onderwijs in alle dorpen van het Westland was, hebben de besturen destijds besloten gebruik te maken van de zogenaamde gemiddelde schoolgroottesystematiek. De wet bood de mogelijkheid om door middel van fusie de scholen die onder de opheffingsnorm zouden komen toch open te houden. Het effect hiervan was wel dat er scholen ontstonden met een hoofdvestiging en één of meerdere dislocaties. Dislocaties ontvangen een lagere vergoeding van het Rijk. Dit negatieve effect is destijds niet gecompenseerd door de gemeenten. Dit heeft te maken met de in de onderwijswetgeving vastgelegde regels met betrekking tot de gelijke behandeling van het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs. Samengevat komt het op het volgende neer. Een gemeente die extra middelen aan het openbaar onderwijs beschikbaar, moet deze middelen ook aan het bijzonder onderwijs (katholiek, protestants, algemeen bijzonder, etc) beschikbaar stellen, tenzij overeenstemming met de besturen van de bijzondere scholen wordt bereikt dat dit niet hoeft. Aangezien de gemeentebesturen destijds geen overeenstemming met de besturen van de bijzondere scholen in hun gemeente konden bereiken hebben zij het negatieve effect niet gecompenseerd. Dit zou namelijk tot aanzienlijke vergoedingen aan het bijzonder onderwijs hebben geleid.

De besturen van de bijzondere scholen in Westland onderkennen dat het openbaar onderwijs, gelet op het hetgeen hiervoor is geschetst, extra wordt getroffen door de tekortschietende rijksvergoeding voor onderhoud. Zij hebben er daarom geen bezwaar tegen als het noodfonds gericht wordt ingezet voor het onderhoud van de openbare scholen.

Het probleem van een tekortschietende rijksvergoeding voor onderhoud is echter een probleem waarmee alle schoolbesturen worden geconfronteerd. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente in principe garant staat voor de (structurele) tekorten op de onderhoudskosten. De schoolbesturen zien graag dat de gemeente hiervoor een langduriger voorziening creëert, met een substantieel hoger bedrag.

5 ANALYSE ONDERWIJSHUISVESTING BASISONDERWIJS

Dit hoofdstuk analyseert de capaciteit en functionaliteit van het gebouwenbestand van het basisonderwijs per kern. Er wordt (indien relevant):

- een 0-scenario geformuleerd op basis van de verordening
- op de prognose gereflecteerd
- benoemd welke scholen in aanmerking komen voor nieuwbouw/renovatie
- aangegeven of er scholen zijn welke in aanmerking komen voor herschikking
- benoemd welke scholen de schoolbesturen onderwijskundig willen aanpassen
- aangegeven of er opgaven zijn om de spreiding te verbeteren

Eerst wordt kort ingegaan op het verschil tussen bruto- en netto capaciteit en de huisvestingscapaciteit voor het Westland als geheel.

5.1 Afwegingskader

Nieuwbouw/Renovatie

Schoolgebouwen die tussen 2018 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in aanmerking voor nieuwbouw dan wel renovatie (economische levensduur = 50 jaar).

Toekomstbestendige schoolgebouwen

- Onderwijskundige aanpassingen: Dit betreft scholen die in dit IHP niet in aanmerking komen voor nieuwbouw en renovatie, maar wel moeten voldoen aan de eisen van toekomstbestendige schoolgebouwen. Hierbij moet men denken aan veranderende onderwijsconcepten, Passend Onderwijs, differentiatie, Gezondheid, Flexibiliteit en Brede school en IKC ontwikkeling, zie voor toelichting paragraaf 4.1 en 4.6.
- Spreiding/herschikking
Opzet is om basisscholen daar te huisvesten waar woonwijken zijn gesitueerd. Nooit verder dan 750 meter van een woning en daardoor lopend of met de fiets bereikbaar, tenzij de school een regiofunctie heeft.
Goede spreiding geldt ook voor de situering van het openbaar, bijzonder en neutraal bijzonder onderwijs. In bepaalde situaties kan een gezamenlijke huisvesting op één locatie wenselijk worden geacht.

5.2 Huisvestingscapaciteit

Huisvestingscapaciteit van scholen kan op twee manieren worden uitgedrukt: in het aantal lokalen of op basis van de bruto vloeroppervlakte (BVO). De verordening van de gemeente Westland gaat uit van BVO's. In deze startnotitie wordt bij het analyseren van de ruimtebehoefte gebruik gemaakt van het aantal groepen dan wel lokalen omdat dit meer overzicht biedt bij de analyses.

Bij het beoordelen van de capaciteit in lokalen kan een onderscheid worden aangebracht in bruto en netto capaciteit:

- o Bruto Capaciteit: De bruto capaciteit van een schoolgebouw is het totaal aantal leslokalen in het gebouw.
- o Netto Capaciteit: De netto capaciteit van een schoolgebouw is het totaal aantal leslokalen in het schoolgebouw dat gebruikt kan worden voor het geven van onderwijs. Dit is de bruto capaciteit minus het aantal lokalen dat in gebruik is voor kinderopvang dan wel door de gemeente is gevorderd voor gebruik door andere maatschappelijke partners.

In deze notitie gaan we uit van de netto capaciteit van schoolgebouwen.

5.3 Beschikbare huisvestingscapaciteit

De 34 scholen voor BO zijn verspreid over 40 locaties. De SBO-school is verspreid over twee locaties. In 2018 bedraagt de totale huisvestingscapaciteit van het BO en SBO samen 500 lokalen (494 permanente en 6 noodlokalen). Hiervan worden 37 lokalen verhuurd aan kinderopvanginstellingen of andere maatschappelijke partners. Voor het onderwijs is dus een netto capaciteit van 463 lokalen beschikbaar.

5.4 Ruimtebehoefte basisonderwijs

Een vergelijking tussen de netto huisvestingscapaciteit en de ruimtebehoefte in 2018 laat zien dat er voor het Westland als geheel overcapaciteit is. Deze leegstand is voor een deel nodig om de groei tijdens het schooljaar door instroom van 4-jarigen op te vangen. In de capaciteitsberekening wordt daar geen rekening mee gehouden. Deze kijkt naar de stand per 1 oktober en dat is aan het begin van het schooljaar.

5.5 's-Gravenzande

Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.

Bestuur	's-Gravenzande	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	De Wegwijzer (hfd) *)	11	10	0	-1	-2	-2
PCPOW	Kameleon Eikenlaan (hfd) *)	19	17	-3	-4	-5	-5
PCPOW	Pr. W. Alexanderschool (hfd)	17	17	-1	-2	-2	-3
SOOW	De Driekleur Wilhelmina (hfd)	13	11	2	1	0	0
SOOW	De Driekleur Dalton (dis)	9	8	-2	-2	-2	-2
Mantum	Eben-Haëzerschool (hfd)	8	8	2	2	2	2
WSKO	Godfried Bomansschool (hfd)	8	7	4	3	3	3
WSKO	J.F. Kennedyschool (hfd)	9	8	3	3	3	3
	Totaal 's-Gravenzande	94	86	5	0	-3	-4

Tabel 2: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In 's-Gravenzande is een ruimteoverschot dat op korte termijn zal omslaan in een ruimtetekort. Daarnaast neemt de behoefte aan kinderopvang in 's Gravenzande toe. De lokalen van kinderopvang in de scholen zijn dus niet inzetbaar voor onderwijs. Er is een ruimtetekort bij De Kameleon (3 lokalen) ~~en~~, de Prins Willem-Alexanderschool (1 lokaal) en de Driekleur Dalton (2 lokalen). Dit ruimtetekort loopt de komende jaren verder op. De Kameleon en de Prins Willem-Alexanderschool hebben daarom een leerlingenstop ingevoerd. In het Huisvestingsprogramma 2018 is een uitbreiding van De Wegwijzer naar 11 lokalen (bruto) toegekend. Hierdoor verdwijnt het tekort bij De Wegwijzer in ~~2018~~2019. Op de korte termijn zal echter weer een tekort van 1 lokaal ontstaan. De twee lokalen overschot bij de Eben-Haëzerschool zijn niet inzetbaar.

Reflectie prognose

In 's Gravenzande worden veel woningen bijgebouwd, zoals het nieuwbouwwijk Waelpark met circa 1.300 woningen. Deze nieuwbouwwijken zijn in leerlingenprognoses opgenomen. Daardoor stijgt het leerlingenaantal in 's Gravenzande.

Zonder de nieuwbouwwijken, zou het leerlingenaantal dalen.

De prognose voorziet op termijn een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal met ca. ~~189~~230 leerlingen. De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De bouw

en van scholen in de nieuwbouwgebieden dient daar rekening mee te worden gehouden. De scholen moeten dus uitbreidbaar zijn.

Nieuwbouw/Renovatie

De volgende gebouwen zouden de komende 15 jaar in aanmerking moeten komen voor nieuwbouw:

- o De Wegwijzer 50 jaar oud (1968)
- o De Godfried Bomansschool 43 jaar oud (1975)
- o De Driekleur Dalton 42 jaar oud (1976)
- o J.F. Kennedyschool 36 jaar oud (1982)

Vervangende nieuwbouw voor de Godfried Bomansschool is ook opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o De Driekleur Dalton 42 jaar oud (1976)
- o J.F. Kennedyschool 36 jaar oud (1982)
- o De Driekleur Wilhelmina 15 jaar oud (2003)

De schoolbesturen hebben met instemming kennis genomen van het budget voor onderwijskundige aanpassing voor de Kameleon, zoals die is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Optimale spreiding

De vervangende nieuwbouw van een aantal scholen en de bouw van de nieuwbouwwijk Waelpark, biedt kansen om een school in Waelpark, deelplan [DijkerwaalWaalpolder](#) te realiseren en tegelijkertijd de spreiding van de scholen in de kern 's-Gravenzande te optimaliseren. De schoolbesturen willen daarvoor de Godfried Bomansschool verhuizen naar Waelpark, deelplan [DijkerwaalWaalpolder](#) om een school met een nieuw onderwijsconcept te realiseren. Om op korte termijn te voorzien in huisvesting voor de school zullen 8 units voor tijdelijke huisvesting worden neergezet. Deze zullen circa vijf jaar blijven staan, in afwachting van de bouw van permanente huisvesting.

Voor de permanente bouw wordt in eerste instantie uitgegaan van een school van 8 groepen. Volgens de prognose zou dit voldoende moeten zijn om alle leerlingen in 's Gravenzande te huisvesten. Echter, zoals reeds aangegeven, leert de ervaring dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken ook hoger kan uitvallen. Voor de kavel en in het investeringsoverzicht wordt daarom rekening gehouden met de bouw van een school voor 16 groepen.

De leegkomende locatie van de Godfried Bomansschool wordt vervolgens ingezet voor De Kameleon, de Driekleur Dalton en de kinderopvang. Dit leidt tot een efficiënte inzet van middelen, optimale spreiding en een nieuwe noodzakelijke schoolvoorziening / Kindcentrum in het nieuwe woongebied [DijkerwaalWaalpolder](#).

In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor de verhuizing van de Godfried Bomansschool naar Waelpark, deelplan [DijkerwaalWaalpolder](#).

5.6 Heenweg

[Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.](#)

Bestuur	Heenweg	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Kameleon Heenweg (dis)	5	4	1	0	0	0

Tabel 3: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

De school in Heenweg blijft een belangrijke voorziening voor deze kern. Hier blijft een school nodig, zodat kinderen in de eigen wijk naar school kunnen. Met de schoolbesturen worden evenals in de andere woonkernen leerlingstromen gemonitord. In dit geval om de levensvatbaarheid te behouden. De mogelijkheid van een samenwerkingschool met een buurtfunctie wordt door PCPOW onderzocht. De realisatie van nieuwe woningen bij Heenweg zal naar verwachting een positief effect hebben op het aantal leerlingen van de school.

Verordening (0-Scenario)

Er is ruimteoverschot van één lokaal in Heenweg. De Kameleon Heenweg groeit de komende jaren naar normatief vier groepen. Daarmee is de school passend gehuisvest.

Reflectie Prognose

De prognose geeft een stabiel leerlingenaantal aan. PCPOW verwacht dat de school zal groeien naar (normatief) vier groepen.

Nieuwbouw/Renovatie

De Kameleon Heenweg komt de komende 15 jaar niet in aanmerking voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie.

Onderwijskundige aanpassing

Er zijn geen gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

5.7 Honselersdijk

[Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.](#)

Bestuur	Honselersdijk	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	De Hoeksteen (hfd)	8	8	1	1	1	0
SOOW	Daltonschool Honselersdijk (dis)	5	5	2	2	2	2
WSKO	Startblok (hfd)	13	12	0	0	-1	-1
	Totaal	26	25	3	3	2	1

Tabel 4: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Honselersdijk is een ruimteoverschot van 3 lokalen dat op termijn terugloopt naar ~~2 lokalen~~. ~~Er zijn geen ruimtetekorten~~. ~~1 lokaal~~. ~~Op termijn ontstaat bij het Startblok een ruimtetekort.~~

Reflectie Prognose

De prognose gaat uit van een lichte groei. Er zijn geen kanttekeningen van de schoolbesturen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

De volgende gebouwen zouden de komende 15 jaar in aanmerking moeten komen voor nieuwbouw:

- o Startblok 36 jaar oud (1982)

De Hoeksteen komt komende 15 jaar in principe niet in aanmerking voor vervangende nieuwbouw. Toch wordt vervangende nieuwbouw van De Hoeksteen onderzocht, maar dan vanuit het centrumplan. ~~De vervangende nieuwbouw van De Hoeksteen als onderdeel van het centrumplan is echter onzeker geworden. Onderzocht wordt wat de consequenties zijn van het niet-nieuw bouwen van deze school. Op basis van de huidige inzichten heeft dit een doorlooptijd van 3 jaar.~~ Het project van De Hoeksteen valt in principe tot 2040 buiten het IHP-budget van € 2,8 miljoen per jaar en zou vanuit de middelen voor het centrumplan gefinancierd moeten worden.

Herschikking & Samenwerking

~~Indien de krimp doorzet SOOW en er bij het Startblok (WSKO) 4 lokalen leegstand ontstaan dan kan er sprake zijn van hebben de wens tot~~ samenvoeging/inhuizing van de Daltonschool Honselersdijk (SOOW) bij het Startblok (WSKO). Doordat het leerlingenaantal bij het Startblok groeit, heeft de school echter alle ruimtes binnen het gebouw nodig. Inhuizing in het Startblok is daarom niet mogelijk zonder uitbreiding van het gebouw.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen de volgende gebouwen die in aanmerking komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o De Hoeksteen 28 jaar oud (1990)
- o Het Startblok 35 jaar oud (1983)

5.8 Kwintsheul

Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.

Bestuur	Kwintsheul	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
WSKO	Andreashof (hfd)	15	14	1	2	1	0

Tabel 5: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ruimteoverschot van één lokaal in Kwintsheul. Op korte termijn loopt dit ruimteoverschot ~~op naar twee lokalen terug.~~ Op de lange termijn is er geen tekort en geen overschot.

Reflectie Prognose

De prognose geeft een lichte stijging van het leerlingenaantal aan. De schoolbesturen hebben geen kanttekeningen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

Er zijn geen scholen welke binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen het volgende gebouw dat in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Andreashof 27 jaar oud (1991)

5.9 De Lier

Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.

Bestuur	De Lier	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Pr. W. Alexanderschool (hfd)	9	8	1	0	-1	-1
PCPOW	Koningin Julianaschool (hfd)	9	9	-1	-1	-2	-2
PCPOW	Prins Mauritschool (hfd)	12	8	1	0	-1	-1
SOOW	De Vlieten (hfd)	10	9	0	0	-1	-1
WSKO	De Achtsprong Sportlaan (hfd)	17	15	1	0	-2	-2
	Totaal	57	49	2	-1	-7	-7

Tabel 6: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ~~ruimtetekort~~ruimteoverschot in De Lier ~~en dat ruimtetekort loopt.~~ Dat ruimteoverschot slaat echter op korte termijn om in een ruimtetekort. Het leerlingenaantal in De Lier groeit de komende 15 jaar met ca. ~~150~~230 leerlingen. Om op deze groei te anticiperen wordt de capaciteit van de Achtsprong-Sportlaan komende jaren uitgebreid naar 15 groepen. Jaarlijks zal worden ~~gemonitord~~gemonitord waar de groei exact gaat landen. In de plannen voor vervangende nieuwbouw zal daar vervolgens op geanticipeerd worden.

Reflectie Prognose

Het nieuwbouwgebied De Molensloot is met 961 woningen in de prognose opgenomen. Hierdoor ontstaat op termijn een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal.

De prognose voorziet op termijn in een aanzienlijke groei van het leerlingenaantal met ca. ~~200~~230 leerlingen. De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De (vervangende) nieuwbouw en van scholen in dient daar rekening mee te worden gehouden. De scholen moeten dus uitbreidbaar zijn.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o De Achtsprong Achterlaantje 58 jaar oud (1960) – Nieuwbouw niet nodig. Deze locatie zal worden opgeheven na vervangende nieuwbouw voor De Achtsprong Sportlaan.
- o De Prins Willem-Alexanderschool 49 jaar oud (1969)
- o De Achtsprong Sportlaan 45 jaar oud (1973)
- o De Vlieten 43 jaar oud (1975)
- o De Prins Mauritschool 40 jaar oud (1978)

Vervangende nieuwbouw voor de Achtsprong (in de vorm van uitbreiding van de Sportlaan), dan wel de Prins Willem-Alexanderschool is ook opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma (periode 2018-2021).

Herschikking & Samenwerking

De schoolbesturen willen De Achtsprong clusteren op één locatie op de Sportlaan en uitbreiden. De locaties samen hebben nu 14 groepen. De Achtsprong is tevens een IKC. In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor clusteren van De Achtsprong op één locatie.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de gebouwen genoemd bij nieuwbouw/renovatie de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Prins Mauritschool 40 jaar oud (1978)
- o Koningin Julianaschool 33 jaar oud (1985)

Optimale spreiding

Met de samenvoeging van de Achtsprong verbetert de spreiding van de scholen in de kern De Lier. Het nieuwbouwgebied Molensloot wordt ten oosten van de Lier gerealiseerd. In de planvorming voor het nieuwbouwgebied de Molensloot wordt rekening gehouden met de komst van een nieuwe school. De scholen in De Lier zijn niet in het oosten of richting het noordoosten gesitueerd. Om de 'lege vlek' op te vullen verhuist De Prins Willem Alexanderschool daarom naar de nieuwbouwwijk De Molensloot in De Lier. Hierdoor wordt de spreiding in de kern De Lier geoptimaliseerd. Het oude deel van de Achtsprong zal worden vernieuwd.

In het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021 is een budget opgenomen voor de verhuizing van een school naar Molensloot. De Vlieten zal in de periode 2021-2033 op al dan niet dezelfde plek (rekening houdend met het criterium spreiding) voor nieuwbouw in aanmerking komen.

Zoals reeds aangegeven, leert de ervaring dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken ook hoger kan uitvallen. Als zich dat voordoet, kan hierop worden geanticipeerd, door bij vervangende nieuwbouw de schoolgebouwen te vergroten. In De Lier is vervangende nieuwbouw voor vier scholen voorzien in de komende 15 jaar.

5.10 Maasdijk

[Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.](#)

Bestuur	Maasdijk	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
WSKO	De Aventurijn (hfd)	8	8	3	3	3	3
PCPOW	Het Kompas (hfd)	10	10	0	1	0	0
	Totaal	18	18	3	4	3	3

Tabel 7: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Maasdijk is een beperkte leegstand van 3 lokalen die groeit tijdelijk tot 4 lokalen en loopt daarna weer terug tot 3 lokalen. Er zijn geen ruimtetekorten.

Reflectie Prognose

De prognose gaat uit van een relatief gelijkblijvend leerlingenaantal. Er zijn geen kanttekeningen van de schoolbesturen bij de prognose.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o Het Kompas 47 jaar oud (1971)
- o De Aventurijn 38 jaar oud (1980)

Onderwijskundige aanpassing

Er is naast bovenstaand gebouw geen ander gebouw dat in aanmerking zou moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

5.11 Monster

[Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.](#)

Bestuur	Monster/Ter Heijde	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Blinkerd (hfd)	16	14	1	0	0	1
SOOW	Willemschool (hfd)	8	8	1	0	0	1
EWMM	Montessori (hfd)	16	16	0	-1	-1	-1
WSKO	De Zeester (hfd)	11	11	0	-1	-1	-1
	Totaal	51	49	2	-2	-2	0

Tabel 8: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In de Monster ontstaat op korte termijn een ruimtetekort. Dit tekort loopt op naar **vijftwee** lokalen in **2028**2024. **Na 2029 loopt het aantal leerlingen weer terug.** Volgens de verordening zouden de Montessori en de Zeester moeten uitbreiden. Bij de Zeester is dat ook mogelijk – in de nieuwbouw is rekening gehouden met de mogelijkheid van uitbreiding met enkele lokalen. De Montessorischool kan niet verder uitbreiden.

Reflectie Prognose

De nieuwbouw van 1.213 woningen in Westmade rechtvaardigt een nieuwe school. Dit blijkt echter niet uit de prognose. De prognose voorziet een groei van het leerlingenaantal. Deze groei is echter beperkt. Er is in de prognose rekening gehouden met de nieuwbouw van 1.213 woningen in Westmade en 220 in Monster-Noord.

De ervaring leert dat het leerlingenaantal in nieuwbouwwijken lastig is te voorspellen. De leerlingengroei zou ook hoger uit kunnen vallen. De schoolbesturen en gemeente verwachten echter dat toch een nieuwe school in Westmade noodzakelijk is.

Nieuwbouw/Renovatie

Er zijn geen scholen welke binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie. De Zeester en De Blinkerd zijn gebouwd met de optie om ieder twee lokalen bij te bouwen.

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen die in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o Willemschool 10 jaar oud (2007)

Optimale spreiding

In de planvorming voor het nieuwbouwgebied Westmade de komst is van een nieuwe basisschool opgenomen. De schoolbesturen zullen hiervoor een gezamenlijk Kindcentrum ontwikkelen. Daarbij wordt rekening gehouden met de komst van een basisschool in het naast Westmade gelegen nieuwbouwgebied Vroondaal in Den Haag.

In Vroondaal wordt gestart met een (Haagse) noodschool in 2018. In 2018 wordt ook gestart met de bouw van een nieuwe permanente school, die volgens planning in 2020 in gebruik wordt genomen. Het definitieve gebouw zal 750 kinderen kunnen huisvesten. De planning van Vroondaal loopt iets voorop bij Westmade. Het is mogelijk dat kinderen uit Westmade naar de school in Vroondaal gaan, omdat er nog geen school in Westmade is. Deze school kan echter niet de volledige leerlingengroei in Monster opvangen, want deze is bedoeld voor het Haagse nieuwbouwgebied.

Overig

Er zijn in Monster twee leegstaande gebouwen: de Ichthusschool en Aloysiuschool. In het gebouw Aloysius zijn op dit moment ook de schakelklassen (3 groepen)

gehuisvest. Het gebouw Aloysius zal nog één jaar worden aangehouden voor schakelklassen en indien nodig als overlooplocatie voor de andere scholen. Het gebouw Ichthus biedt met ingang van het schooljaar 2018/2019 tijdelijke huisvesting aan De Strandwacht. Dit in afwachting van beleid voor expertisecentrum 'SENtrum'.²¹

5.12 Naaldwijk

Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.

Bestuur	Naaldwijk (BO/SBO)	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Rehoboth (hfd)	8	8	2	2	1	1
PCPOW	De Ouverture (hfd)	19	16	0	0	-1	-2
SOOW	Daltonschool Naaldwijk (hfd)	9	5	2	2	1	1
WSKO	Bernadette (hfd)	16	16	-2	-1	0	0
WSKO	Joannes (hfd)	12	12	2	2	2	1
WSKO	Montessorischool (dis *)	10	10	1	1	0	0
WSKO	De Regenboog (hfd)	11	11	-1	-2	-3	-3
	Totaal BO	85	78	4	4	0	-2

*) In de capaciteit is rekening gehouden met uitbreiding Montessorischool naar 10, Joannes naar 12 en Regenboog naar 11 lokalen

Tabel 9: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Opmerkingen:

- Twee groepen van de Bernadetteschool zijn gehuisvest in het gebouw van SBO de Diamant aan de Hoge Woerd. Het ruimtetekort voor De Bernadette van 2 lokalen voor 2018 is daarmee opgelost.
- De Ouverture heeft een bruto capaciteit van 19 lokalen, waarvan 3 oude noodlokalen. Deze drie oude noodlokalen zijn aan vervanging toe.
- Formeel worden de ISK-leerlingen toegerekend aan de Rehoboth. In de tabel in de tabel is met deze leerlingen geen rekening gehouden, omdat deze verspreid zijn over meerdere locaties.

Verordening (0-Scenario)

De prognose geeft aan dat het leerlingenaantal ~~geleidelijk zal groeien~~ **groeit**. Door uitbreidingen van de Montessori, de Joannes en de Regenboog kan deze groei worden opgevangen. Het tekort van De Regenboog in de Dalton oplossen is niet wenselijk volgens schoolbesturen. Theoretisch zou kunnen worden verwezen naar de Montessori-Naaldwijk, echter de WSKO verwacht dat de Montessorischool-Naaldwijk zal gaan groeien. Voor de Joannes is niet werkelijk sprake van een ruimteoverschot (zie reflectie prognose).

Reflectie prognose

De prognose gaat uit van een geleidelijke groei. De schoolbesturen geven aan dat de instroom vanuit de nieuwbouwingebieden Waelpark en Hoogeland gemonitord dient te worden. De ervaring leert dat het leerlingenaantal van een nieuwbouwingebied moeilijk is te voorspellen. Daarnaast is het lastig te voorspellen of de leerlingen uit Waelpark, deelplan ~~Dijkkerwaal~~ **Waalpolder** naar school zullen gaan in 's-Gravenzande of in Naaldwijk.

²¹ Voor uitleg expertisecentrum SENtrum zie par. 6.4

De WSKO geeft aan dat de eigen cijfers en eigen verwachtingen een duidelijk ander beeld geven dan de prognose. De prognoses voor Joannes is gebaseerd op het huidige leerlingenaantal, maar dat aantal is door leerlingenstop bevroren. De WSKO verwacht dat het leerlingenaantal bij de Montessorischool-Naaldwijk ook gaat groeien door eigen werving en door doorverwijzing van de overvolle Eerste Westlandse Montessorischool in Monster. De WSKO verwacht dat de Joannes zal gaan groeien door de invoering van TOM-onderwijs. Met twee lokalen extra kunnen ze meer leerlingen aannemen. Dat is nu dus nog niet in de prognose te zien. De school is eigenlijk kunstmatig (door leerlingen niet aan te nemen) de afgelopen jaren op 10 groepen gebleven.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen welke binnen nu en 10 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- Montessorischool-Naaldwijk 48 jaar oud (1970)
- De Rehoboth 40 jaar oud (1978)
- De Ouverture 40 jaar oud (1978)

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- Rehoboth 40 jaar oud (1978)
- Ouverture 40 jaar oud (1978)
- Joannes 35 jaar oud (1983)
- Regenboog 30 jaar oud (1988)

De schoolbesturen hebben met instemming kennis genomen van het budget voor onderwijskundige aanpassing voor de Montessori-Naaldwijk, zoals die is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2018-2021.

Optimale spreiding

De nieuwbouwwijk Hoogeland wordt in het zuiden van Naaldwijk gerealiseerd.

Onderzocht wordt of vestiging een vestiging van openbaar onderwijs gerealiseerd zou kunnen worden in Hoogeland door verhuizing van de Openbare Daltonschool naar Hoogeland. Om op korte termijn te voorzien in huisvesting voor de Openbare Daltonschool zullen 8 units voor tijdelijke huisvesting worden neergezet. Deze zullen circa vijf jaar blijven staan, in afwachting van de bouw van permanente huisvesting voor eveneens 8 groepen.

De Daltonschool Naaldwijk is met een inhaalslag bezig rondom kinderopvang. De school biedt sinds kort kinderopvang aan bij de school. De schoolbesturen willen de leegstand bij de Daltonschool Naaldwijk niet inzetten voor onderwijs. Dit om het bestaansrecht van het openbaar onderwijs in Naaldwijk te borgen. Een mogelijke verhuizing naar Hoogeland zou voor de Daltonschool Naaldwijk de kans bieden op groei en tegelijkertijd zorgen voor een betere spreiding van de onderwijshuisvesting in Naaldwijk.

De oude locatie van de Daltonschool kan vervolgens worden ingezet voor het opvangen van de groei van andere scholen – zoals De Regenboog. Dit leidt tot efficiënte inzet van middelen.

Overig

Voor uitbreiding van de Regenboog en Joannes is in het Huisvestingsprogramma 2018 budget opgenomen. WSKO heeft uitbreidingsmogelijkheden bij de Bernadette, de Regenboog en de Joannes laten onderzoeken. Daaruit is naar voren gekomen dat uitbreidingen op deze locaties bouwkundig gezien mogelijk zijn. Onderzocht moet

worden of uitbreiding past binnen het bestemmingsplan en of hiervoor een omgevingsvergunning verleend kan worden.

5.13 Poeldijk

[Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.](#)

Bestuur	Poeldijk (BO/SBO)	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
SOOW	Daltonschool Poeldijk (dis)	4	4	0	-1	-1	-1
SOOW/WSKO	Bufferlokaal Dalton/Nieuwe Weg	1	1	1	1	1	1
WSKO	De Nieuwe Weg (hfd)	8	8	-1	-3	-4	-4
WSKO	Verburch-hof (Westhof) (hfd)	23	17	4	3	1	1
	Totaal BO	36	30	4	0	-3	-3

Tabel 10: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

In Poeldijk is een ruimteoverschot van 4 lokalen ook op langere termijn. Op korte termijn zal dit overschot omslaan in een tekort. Uiteindelijk loopt het tekort op naar ~~53~~ 53 lokalen in ~~2028~~ 2029 en verder.

Reflectie Prognose

Totaal worden in Poeldijk de komende jaren 813 woningen gebouwd, waaronder 695 in De Kreken en 120 in Poeldijk-dorp. Door deze nieuwbouw groeit het aantal leerlingen in Poeldijk de komende jaren met 9 groepen.

Nieuwbouw/Renovatie

Scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie zijn:

- o De Nieuwe Weg 56 jaar oud (1962)

Vervangende nieuwbouw voor De Nieuwe Weg is niet opgenomen in het geactualiseerde Uitvoeringsprogramma (periode 2018-2021).

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen geen gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing.

Optimale spreiding

Bij Poeldijk wordt het nieuwbouwgebied De Kreken gerealiseerd. De scholen in Poeldijk zijn voldoende gespreid over de kern. De bestaande scholen zijn bovendien vanuit De Kreken goed bereikbaar. Er is daarom geen noodzaak om een school te verplaatsen naar De Kreken.

Overig

SOOW geeft aan dat De Daltonschool bij een gelijkblijvend marktaandeel op termijn zal moeten worden uitgebreid. Gezamenlijke huisvesting in de (nieuwbouw van) De Nieuwe Weg is ook een optie.

5.14 Wateringen

Tabel gewijzigd: de nieuwe prognose is toegevoegd.

Bestuur	Wateringen	Capaciteit		Ruimtetekort (-) / Ruimteoverschot (+)			
		Bruto	Netto	2019	2024	2029	2034
PCPOW	Pieter vd Plasschool (hfd) *)	19	15	-3	-4	-4	-4
SOOW	De Kyckert (hfd)	15	15	1	1	1	1
WSKO	De Hofvilla (hfd)	20	20	0	-3	-3	-2
WSKO	Sint Jozef (hfd)	17	17	-1	1	1	0
WSKO	Maria basisschool (hfd)	15	15	2	4	3	3
	Totaal	86	82	-1	-1	-2	-2

*) 15 leslokalen, 1 lokaal BSO (ZON), 3 lokalen KDV

Tabel 11: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten op basis van netto capaciteit

Verordening (0-Scenario)

Er is een ruimtetekort in Wateringen. Dit ruimtetekort is urgent bij de Pieter van der Plasschool (PCPOW) en De Hofvilla (WSKO) ~~en De Kyckert (SOOW)~~. Om het ruimtetekort op te lossen zijn in het huisvestingsprogramma 2018 een aantal voorzieningen getroffen. De nieuwbouw van De Hofvilla zal op het moment van oplevering geen 16, maar 20 groepen hebben. De Kyckert is in de zomer van 2018 uitgebreid naar 15 lokalen. De Pieter van der Plasschool heeft tijdelijk extra huisvesting gekregen met 2 groepen aan de Rozemarijn (beschikbaar tot zomer 2020)- onderzocht wordt of een permanente uitbreiding kan worden gerealiseerd in de kerk 'De Lichtbron'. Verwijzing naar de Mariaschool wordt onwenselijk geacht vanwege de afstand, en verkeersroute en bovendien verwacht deze school ook groei. De naar verwachting tijdelijke leegstand ~~van een lokaal~~ is te weinig om de tekorten ~~van De Kyckert en Pieter van der Plasschool~~ in Wateringen op te vangen.

Met deze uitbreidingen zijn de schoolgebouwen op maximale grootte en is verder geen uitbreiding mogelijk. De schoolbesturen hebben daarom afspraken gemaakt over het aannamebeleid op de Wateringse scholen. Deze afspraken gaan per 1 augustus 2018 in.

Reflectie Prognose

Het leerlingenaantal in schooljaar 2017/2018 is gegroeid met 3 groepen. De prognose geeft echter voor de komende jaren maar een lichte stijging van het leerlingenaantal aan. ~~Het leerlingenaantal in schooljaar 2017/2018 is echter gegroeid met 3 groepen, zoals blijkt uit~~ Of de ~~teldatum 2018.~~ De prognose ~~sluit niet aansluit~~ bij de werkelijkheid dient de komende tijd goed gemonitord te worden.

De schoolbesturen verwachten meer leerlingen uit de nieuwbouwgebieden – waaronder het Transformatiegebied en Tuin Van der Lely. Daarnaast is gebleken dat de instroom uit het postcodegebied Den Haag dat voorheen tot Wateringen behoorde, ook meer groei veroorzaakt. De instroom uit Den Haag is in drie jaar tijd toegenomen van 224 naar 290 leerlingen, maar ook door een toename van het aantal Wateringse kinderen.

Bestuur	School	okt-15	okt-16	okt-17
WSKO	St. Jozefschool	18	24	25
SOOW	De Kyckert	42	47	50
WSKO	Mariaschool	31	39	36
WSKO	De Hofvilla	75	93	102
PCPOW	Pieter van der Plas	58	66	77
	Totaal	224	269	290

Tabel 12: aantal leerlingen per school uit het gebied uit Den Haag dat voorheen tot Wateringen behoorde

Daarnaast blijkt dat Wateringen ook veel leerlingen trekt uit De Ranken, een nieuwbouwwijk van ~~Peeldijk Kwintsheul~~ op relatief korte afstand van Wateringen.

Nieuwbouw/Renovatie/uitbreiding

Er zijn geen scholen die binnen nu en 15 jaar in aanmerking komen voor (vervangende) nieuwbouw/renovatie.

Voor wat betreft de uitbreiding van scholen wil de gemeente ook rekening houden met de instroom uit het postcodegebied Den Haag dat voorheen tot Wateringen. Ook al behoren de kinderen uit deze gebieden formeel niet meer tot Wateringen, de gemeente wil voorzien in de huisvesting van deze kinderen. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met verwachte instroom vanuit De Ranken. Voor een goed beeld dienen nog aantal zaken onderzocht te worden. Daarom duurt het even voordat een besluit kan worden genomen over de benodigde huisvesting van de Pieter van der Plas en een eventuele nieuwe school in Wateringen-Noord.

Wel is duidelijk dat De Rozemarijn vooralsnog als voorziening nodig blijft (beschikbaar tot zomer 2020) ~~en dat het realiseren van tijdelijke huisvesting in Transformatiegebied of de Tuin Van der Lely (Wateringen-Noord) gewenst is-).~~

De gemeente laat ~~daarnaast~~ onderzoeken of een dislocatie van de Kyckert in het Transformatiegebied of de Tuin Van der Lely kan worden gerealiseerd. ~~Om op korte termijn te voorzien in huisvesting voor dislocatie van de Kyckert zal deze tijdelijk worden gehuisvest in de Eendenburcht, in afwachting van de bouw van permanente huisvesting.~~

Onderwijskundige aanpassing

De schoolbesturen noemen naast de bovenstaande gebouwen de volgende gebouwen welke in aanmerking zouden moeten komen voor onderwijskundige aanpassing:

- o De Kyckert 19 jaar oud (1999)
- o St. Jozefschool 14 jaar oud (2004)

6 ANALYSE ONDERWIJSHUISVESTING SBO EN (V)SO

Dit hoofdstuk analyseert de capaciteit en de functionaliteit van het gebouwenbestand voor het SBO en (V)SO.

6.1 Herman Broerenstichting

De scholen van de Herman Broerenstichting hebben een tekort aan huisvesting. Sinds 2006 is de Herman Broerenschool gehuisvest op het Verhagenplein, een voormalige basisschool. Door toename van het aantal VSO-leerlingen en wijzigingen in de wetgeving, voldoet het gebouw niet aan de ~~wettelijke~~-eisen ~~vanvoor~~ het VSO-onderwijs en moet worden aangepast. Op korte termijn zijn er onderwijskundige aanpassingen nodig. Een onafhankelijk kwaliteitsonderzoek (o.l.v. Stichting OPTI-School) onderbouwt deze signalering.

De locatie Westerhonk is een tijdelijke huisvesting, er is een omgevingsvergunning voor 5 jaar afgegeven en verloopt derhalve in 2021. Er dient een nieuwe omgevingsvergunning te worden aangevraagd voor 5 jaar. Omdat de tijdelijke huisvesting een noodvoorziening is, is op langere termijn nieuwbouw noodzakelijk. Tenslotte is voor de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege behoefte aan een gymnastiekvoorziening bij/in het gebouw Verhagenplein.

6.2 SO De Strandwacht

De Strandwacht biedt speciaal onderwijs voor leerlingen met gedrags- en psychiatrische problematiek in de leeftijd van 4 tot 13 jaar. De Strandwacht is met ingang van schooljaar 2018/2019 (tijdelijk) gehuisvest in het gebouw van de voormalige Ichthusschool in Monster.

Het aantal leerlingen op de locatie in Naaldwijk groeit door het thuis-nabij onderwijsprincipe van de gemeente Westland, een efficiëntere signalering op de basisscholen, een efficiënte werkwijze tussen onderwijs en jeugdbeleid en de wijziging van de transitie Jeugdzorg waardoor leerlingen na een kortere behandelingsperiode eerder doorstromen naar de school.

In het schooljaar 2018/2019 is De Strandwacht gestart met 5 groepen. Gebaseerd op de huidige stijging van het aantal leerlingen verwacht de school in 2019 zes lokalen nodig te hebben. Naast lokalen heeft de school een aantal extra ruimtes nodig voor time-outmomenten voor de leerlingen, een kantoor voor de intern begeleider en gedragswetenschapper, kantoor voor de locatiecoördinator, een gespreksruimte voor oudergesprekken.

Uitgangspunt is altijd geweest dat De Strandwacht een voorziening is voor Westlandse leerlingen. In het kader van Passen Onderwijs is de ambitie om het speciaal onderwijs niet te veel te laten groeien. Bij de start van de school was de inschatting dat De Strandwacht zou groeien tot 65-80 leerlingen.

6.3 SBO De Diamant

De SBO De Diamant is gehuisvest op twee locaties: De Hoge Woerd (bouwjaar 1982) en de Sint Martinusstraat. De locatie Hoge Woerd heeft een capaciteit van 16 groepen, de locatie Sint Martinusstraat (bouwjaar 2013) heeft een capaciteit van 13 groepen.

In het gebouw van De Diamant aan de Hoge Woerd is ook De Strandwacht gehuisvest. Daarnaast maakt De Bernadette met twee groepen gebruik van het gebouw aan de Hoge Woerd.

SBO De Diamant vertoont een lichte stijging in leerlingaantal. Op de teldatum oktober 2018 bedroeg het aantal 309 leerlingen. De schooldirectie verwacht dat het aantal leerlingen in jan 2019 totaal 330 zal zijn.

Deze groei is op te vangen binnen de huidige locatie door de tijdelijke verhuizing van De Strandwacht per 1 augustus 2018 naar de voormalige Ichthusschool in Monster. Daarbij blijft de WSKO Bernadetteschool vooralsnog met twee groepen gehuisvest binnen SBO de Diamant.

		Ruimtebehoefte		
Bestuur	Naaldwijk (SBO)	2018	2019	2020
PCPOW	De Diamant (SBO)	22	23	24
Haagse Scholen	De Strandwacht (ZMOK)			
WSKO	De Bernadette (medegebruik)	2	2	2
	Totaal Capaciteit	29	29	29
	Ruimtetekort (-) / overschot (+)	5	4	3

Tabel 13: ontwikkeling van de ruimtetekorten (-) en ruimteoverschotten gebouwen SBO De Diamant

6.4 Ambitie realisatie expertisecentrum 'SENtrum'

Alle schoolbesturen van het Primair Onderwijs hebben tot doel passend onderwijs te realiseren. Deze visie wordt uitgewerkt in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband. Doelstelling is om, waar mogelijk, kinderen binnen hun eigen vertrouwde omgeving onderwijs te bieden en ze niet te segregeren. Scholen krijgen hiervoor van het samenwerkingsverband zorg gelden.

De ambitie is om voor kwetsbare kinderen, die het meest gebaat zijn met een unieke onderwijsvoorziening, een expertisecentrum 'SENtrum' te ontwikkelen.²² Onderzocht moet worden welke kinderen hier het meest baat bij hebben. Het gaat hier dan concreet om SBO, (V)SO cluster 3 en 4. Daarbij speelt de vraag welke ondersteunende diensten in dit expertisecentrum tevens gehuisvest zouden kunnen zijn. Uitgangspunt bij dit expertisecentrum is evenals bij de visie passend onderwijs voor regulier onderwijs om waar mogelijk tot integratie te komen.

²² SEN staat daarbij voor *Special Education Needs*

7 ANALYSE GYMNASTIEK

Dit hoofdstuk analyseert de beschikbare capaciteit voor het bewegingsonderwijs. Daarbij wordt de huidige situatie getoetst aan de beleidsambities uit hoofdstuk vijf.

7.1 Verordening

In het Westland is in vrijwel alle kernen voldoende capaciteit voor het bewegingsonderwijs aanwezig. Indien de beschikbare capaciteit wordt vergeleken met de genormeerde gymnastiekbehoefte, dan zijn er alleen problemen in de kernen Monster en Wateringen.

Wateringen

In Wateringen is een tekort aan capaciteit voor het bewegingsonderwijs. Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal gerenoveerd. De gymzaal De Vang wordt volledig benut. Door de groei van de scholen in Wateringen ontstaat hierdoor een probleem. Uitbreiding van de gymnastiekcapaciteit is noodzakelijk.

Monster

In Monster is de loopafstand voor de kinderen van de Eerste Westlandse Montessorischool naar de gymnastiekvoorziening Sporthal De Wielepet te groot. Ook voor De Blinkerd is de loopafstand naar de Sporthal ver. Er is een voorziening dichterbij in de buurt nodig. Deze is gevonden door gebruik van de gymzaal van ISW. Echter, de mogelijkheid om gebruik te maken van de gymzaal van ISW stopt in 2019.

Op grond van een motie van de raad wordt onderzocht hoe de sportverenigingen in Monster het best gehuisvest kunnen worden. In dit plan wordt ook de behoefte aan een gymvoorziening meegenomen. Een mogelijke optie is de aanpassing van de accommodatie van tafeltennisvereniging Smash.

7.2 Knelpunt Herman Broerenschool/-college en Strandwacht

Voor de Herman Broerenschool en het Herman Broerencollege is onvoldoende geschikte gymnastiekcapaciteit beschikbaar. Er is behoefte aan een gymnastiekvoorziening bij/in het gebouw in Naaldwijk. Het gebouw in Naaldwijk heeft wel een speellokaal, maar deze is te klein voor de VSO-leerlingen en nodig voor de jongere leerlingen. Voor de oudere kinderen maakt de Herman Broerenschool/college gebruik van de sporthal. De sporthal is echter maar beperkt beschikbaar. Bovendien is de sporthal door haar grootte minder geschikt voor gymnastiekonderwijs aan ZML-leerlingen.

De Strandwacht heeft geen eigen gymzaal. De school moet haar gymnastiekonderwijs geven in sporthal de Wielepet. De Wielepet is als gymnastiekvoorziening is eigenlijk niet geschikt voor kinderen van de Strandwacht.

7.3 Scenario gymnastiek

Het gymnastiekscenario gaat uit van de volgende ingrepen:

- *Monster*

Het opknappen gymzaal van SMASH in Monster. Deze gymzaal zou dan overdag ingezet kunnen worden als gymnastiekruimte voor de Eerste Westlandse Montessorischool en De Blinkert. Hiermee zou deze school niet aangewezen zijn op sporthal De Wielepet voor het bewegingsonderwijs. Voor de Blinkerd is een

gymnastiekvoorziening voor de jongste groepen dicht bij de school ook wenselijk.

- *Wateringen*

Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal gerenoveerd. De kosten voor deze renovatie (€ 80.000) is door de WSKO gefinancierd. Deze voorgesloten kosten zullen aan het schoolbestuur worden terugbetaald.

Om het capaciteitstekort bij De Vang te verminderen is tegelijk met de uitbreiding van de Kyckert multifunctionele zaal de Kyckdoos aangepast tot inpandige kleine gymzaal voor basisschool De Kyckert. Het speellokaal (voor gym aan de groepen 1 en 2) is samengevoegd met de grote zaal De Kyckdoos.

- *Naaldwijk*

Het onderzoeken van de mogelijkheid voor het creëren van een gymnastiekvoorziening in het gebouw van de Herman Broerenschool in Naaldwijk.

- *Overig*

Scholen met een gymzaal krijgen een nieuwe gymzaal als ze recht hebben op vervangende nieuwbouw van de school, tenzij de gymzaal niet noodzakelijk voor de gymnastiekcapaciteit in de kern. Bij de vervangende nieuwbouw van De Nieuwe Weg wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

In de nieuwbouwwijken wordt bij de nieuwbouw van scholen van 16 groepen de bouw van een gymzaal meegenomen. Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

Risico

In de analyse is geen rekening gehouden met een investering voor een gymzaal in Heenweg. Er loopt echter wel een onderzoek naar de realisatie van een Fitpark in Heenweg. Als deze voorziening haalbaar blijkt, zal er als nog een investeringsbudget voor de bouw van een gymzaal in Heenweg moeten worden opgenomen.

8 FINANCIEN

8.1 Oplossingsrichtingen

In hoofdstuk 5 en 6 is per kern beschreven wat de oplossingsrichtingen zijn per locatie, om de geconstateerde knelpunten op te kunnen lossen. Om een goede en integrale afweging te kunnen maken, zijn in dit hoofdstuk de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt.

Om te kunnen voldoen aan onze wettelijke taak en te voorzien in toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen worden vijf scenario's gedefinieerd die oplossingen moeten bieden voor de geconstateerde knelpunten:

- Scenario 0 - Wettelijke taak
- Scenario 1 - Toekomstbestendige onderwijsgebouwen
- Scenario 2 - Garantstelling onderhoud
- Scenario 3 - Bewegingsonderwijs
- Scenario 4 - Expertisecentrum SENtrum

8.2 Scenario's

Scenario 0 - Wettelijke taak

Dit scenario omvat het voldoen aan de wettelijke taak door vervangende nieuwbouw, renovatie, spreiding en herschikking van scholen.

Door middel van vervangende nieuwbouw en renovatie

Schoolgebouwen die komende 15 jaar in aanmerking komen voor nieuwbouw (zie H5). Schoolgebouwen van 50 jaar of ouder zijn in principe aan vervanging toe. Schoolgebouwen jonger dan 50 jaar zijn aan vervanging toe als ze feitelijk functioneel verouderd en daarnaast bouwkundig van een matige kwaliteit zijn.

Het gaat om de volgende scholen:

- De Nieuwe Weg	Poeldijk	(1962)
- Montessorischool-Naaldwijk	Naaldwijk	(1970)
- Het Kompas	Maasdijk	(1971)
- De Achtsprong-Sportlaan	De Lier	(1973)
- De Vlieten	De Lier	(1975-78)
- Driekleur Dalton	's-Gravenzande	(1976)
- Prins Mauritschool	De Lier	(1978)
- De Rehoboth	Naaldwijk	(1978)
- De Ouverture	Naaldwijk	(1978)
- De Aventurijn	Maasdijk	(1980)
- J.F. Kennedyschool	's-Gravenzande	(1982)
- Startblok	Honselersdijk	(1982)

Door middel van tijdelijke huisvesting

Om in nieuwbouwgebieden op korte termijn huisvesting voor scholen te kunnen realiseren worden in eerste instantie voor tijdelijke huisvesting neergezet. In de volgende nieuwbouwwijken worden units gerealiseerd:

- **Dijkewaal/Waalpolder** ('s Gravenzande) – 8 units voor tijdelijke huisvesting.
- Hoogeland (Naaldwijk) – 8 units voor tijdelijke huisvesting.

- Wateringen-Noord (Wateringen) - tijdelijke huisvesting [#op de plek van](#) de Eendenburcht.

Door middel van spreiding

- Westmade (Monster)
Het stichten van een nieuwe brede school met kinderopvang in Westmade (Monster). Deze school zou met ingang van het schooljaar 2021/2022 kunnen starten.
- De Godfried Bomansschool ('s-Gravenzande):
De school verhuizen naar een locatie in de nieuwbouwwijk Waelpark, deelplan Dijckerwaal. Door verhuizing naar Waelpark wordt de spreiding in 's-Gravenzande ook geoptimaliseerd.
- De Prins Willem-Alexanderschool
De school verhuizen naar een locatie in de nieuwbouwwijk Molensloot. Door verhuizen naar Molensloot wordt de spreiding in De Lier geoptimaliseerd.
- De Daltonschool in Naaldwijk
De school verhuizen naar een vrijkomende locatie van een van de scholen die verplaatst naar het expertisecentrum 'SENtrum'.

Door middel van herschikking

1. De Achtsprong Achterlaantje & Sportlaan De Lier
Clusteren op de locatie van de Sportlaan en uitbreiden met 4-5 onderwijsgroepen.
2. Startblok & Daltonschool Honselersdijk
Indien de krimp doorzet en er bij het Startblok (WSKO) 4 lokalen leegstand ontstaan dan kan de Daltonschool Honselersdijk (SOOW) worden gehuisvest in het gebouw van het Startblok (WSKO). Beide scholen delen dan de huisvesting.

Risicoparagraaf

Bouwmarkt

Na de crisisjaren (2012-2016) waarin weinig scholen werden gebouwd en aanbestedingen voor de opdrachtgevers vaak gunstig uitpakten, is er nu sprake van een hoogconjunctuur. Het aantal opdrachten stijgt, terwijl er door de crisis minder aannemers zijn. Landelijk mislukken aanbestedingen onderwijshuisvesting, omdat aannemers geen interesse hebben. De budgetten zijn laag en de eisen zijn hoog. Dit betekent dat met hogere kosten voor onderwijshuisvesting rekening moet worden gehouden.

Energietransitie

In het kader van de energietransitie wil de gemeente nog kijken waar de mogelijkheden liggen voor energie-neutrale scholen, gasloos bouwen en zonnepanelen. Deze vraagstukken wil de gemeente nog nader uitwerken.

De eisen voor BENG gelden alleen voor nieuwe gebouwen, niet voor bestaande. Door verduurzaming van een bestaand schoolgebouw kunnen de exploitatielasten echter flink worden verlaagd. Het is praktisch en voordeliger om duurzaamheidsmaatregelen te nemen bij een renovatie van het gebouw. Over renovatie volgt naar verwachting binnenkort vanuit de overheid meer duidelijkheid.

Scenario 0 – Verordening

In dit scenario staan de voorzieningen die de gemeente moet bekostigen op grond van de wet- en regelgeving die in de verordening staat. Het gaat om vervangende nieuwbouw en uitbreiding van schoolgebouwen.

Scenario 1 - Toekomstbestendig onderwijsgebouwen

Dit scenario betreft het voorzien in toekomstbestendige onderwijsgebouwen door onderwijskundige aanpassingen, Brede school/IKC-ontwikkeling en flexibiliteit.

Door middel van onderwijskundige aanpassing

Onderwijskundige ontwikkelingen vragen om extra investering in bestaande schoolgebouwen.

Door middel van faciliteren van de Brede school/IKC-ontwikkeling

Een voorziening voor Brede school en IKC-ontwikkeling. Met deze voorziening kunnen kleine budgetten beschikbaar worden gesteld om een gebouw om te vormen tot een brede school of IKC. Het gaat daarbij om aanpassingen welke niet in de huur kunnen worden verrekend (zie par. 4.6).

Door middel van flexibiliteit

Schoolgebouwen moeten flexibel worden gebouwd (zie par. 4.1). Dat wil zeggen dat ze zo worden ontworpen dat ze (eenvoudig) kunnen worden aangepast. Daarnaast is de flexibiliteit van schoolgebouwen gewenst vanwege de groei dan wel daling van het aantal leerlingen.

Scenario 2 - Garantstelling onderhoud

Dit scenario gaat er van uit dat de gemeente in principe garant gaat staan voor een deel van de ontstane structurele tekorten bij schoolbesturen op de rijksvergoeding voor materiële instandhouding van gebouwen (onderhoudsvergoeding). Dit scenario creëert daarvoor een langdurige voorziening (zie par. 4.9).

Scenario 3 - Bewegingsonderwijs

Dit scenario voorziet in vervangende nieuwbouw van gymzalen, nieuwbouw van gymzalen in de nieuwe wijken en renovatie/verbouwing van gymzalen.

Door middel van vervangende nieuwbouw gymzalen

Scholen met een gymzaal krijgen een nieuwe gymzaal als ze recht hebben op vervangende nieuwbouw van de school, tenzij

- de gymzaal niet noodzakelijk voor de gymnastiekcapaciteit in de kern.
- de gymzaal nog geen 50 jaar oud is op moment van nieuwbouw van de school.

Op grond van dit uitgangspunt krijgt geen van de bestaande scholen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw een nieuwe gymzaal.

Door middel van nieuwbouw gymzalen in nieuwe wijken

In de nieuwbouwwijken wordt bij de nieuwbouw van scholen van 16 groepen de bouw van een gymzaal meegenomen. Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) en Waelpark, deelplan [DijkerwaalWaalpolder](#) ('s Gravenzande) wordt op grond van dit uitgangspunt de nieuwbouw van een gymzaal meegenomen.

Door middel van renovatie / verbouwing

- Monster - Het opknappen gymzaal van SMASH in Monster of een andere voorziening voortkomend uit de sportvisie Monster.
- Wateringen - De Kyckdoos verbouwen en aanpassen tot in pandige kleine gymzaal voor basisschool De Kyckert (reeds gerealiseerd).

Bij de nieuwbouw van de Hofvilla is de gymzaal voor € 80.000 gerenoveerd. Deze renovatie is gefinancierd door WSKO en zal aan het schoolbestuur worden terugbetaald.

- Naaldwijk - Het creëren van een gymnastiekvoorziening in de Herman Broerenschool/college.

Scenario 4 - Expertisecentrum SENtrum

Dit scenario gaat uit van het realiseren van een Expertisecentrum voor een kind met een extra ondersteuningsvraag. In dit expertisecentrum krijgen de volgende scholen dan een plaats: SBO De Diamant, Herman Broerenschool en De Strandwacht.

8.3 Uitgangspunten financiële consequenties

Om inzicht te geven in hoe de financiële consequenties zijn bepaald, zijn hieronder de uitgangspunten opgenomen.

Scenario 0 - Wettelijke taak

Nieuwbouw

Schoolgebouwen die tussen 2022 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in principe aanmerking voor nieuwbouw. Ten behoeve van de nieuwbouwinvesteringen om te kunnen voldoen aan geldende wet- en regelgeving inclusief de BENG-eis wordt er gerekend met € 2.020/m² (prijspeil 2018). Het bedrag per m² bruto vloeroppervlak wordt vermenigvuldigd met de maximale permanente ruimtebehoefte van de school.

Renovatie

Schoolgebouwen die tussen 2022 en 2033 ouder dan 50 jaar zijn, komen in aanmerking voor renovatie (economische levensduur = 25 jaar). Ingeval van renovatie bedraagt de investering 42 % van de nieuwbouwinvestering. Met inachtneming dat de scholen waar sprake is van een onderwijskundige aanpassing pas in aanmerking komen voor nieuwbouw/renovatie vanaf 55 jaar.

Tijdelijke huisvesting

Om in nieuwbouwgebieden op korte termijn huisvesting voor scholen te kunnen realiseren worden in eerste instantie units voor tijdelijke huisvesting neergezet. Voor units wordt gerekend met een investering van € 125.000 per lokaal. Om de investering betaalbaar te houden blijven deze units vijf jaar staan. De investeringen voor tijdelijke huisvesting komen ten laste van de exploitatie.

Spreiding en herschikking

Bij spreiding en herschikking wordt voor nieuwbouw en uitbreiding gerekend met € 2.380/m². In het geval dat een school in het kader van spreiding en herschikking moet worden gerenoveerd, wordt een inschatting gemaakt van de kosten.

Scenario 1 - Toekomstbestendige schoolgebouwen

Dit betreft scholen die in dit IHP niet aanmerking komen voor nieuwbouw en renovatie, maar wél moeten voldoen aan de eisen van toekomstbestendige schoolgebouwen, Hierbij moet men denken aan veranderende onderwijsconcepten, Passend Onderwijs, differentiatie, Gezondheid, Flexibiliteit en Brede school en IKC ontwikkeling, zie voor toelichting paragraaf 4.1 en 4.6.

Onderwijskundige aanpassingen

De investeringsraming gaat er van uit dat de kosten worden vergoed met een maximum van € 130/m² voor de basisscholen. Voor het Herman Broerencollege zal moeten worden onderzocht of met een bedrag van € 130/m² voor onderwijskundige

aanpassingen kan worden voldaan aan de wettelijke eisen voor passend onderwijs. Uitgangspunt is dat scholen die de komende 10 jaar in aanmerking komen voor nieuwbouw, geen bijdrage krijgen voor onderwijskundige aanpassingen.

De schoolgebouwen die in tabel 15 zijn weergegeven, voldoen niet meer aan eisen van modern onderwijs. Het BVO per school in de tabel is een indicatie. Het exacte oppervlakte per school wordt nog nader vastgesteld.

Onderwijskundige aanpassingen	Kern	BVO
J.F. Kennedyschool	's-Gravenzande	1.215
Driekleur Wilhelmina	's-Gravenzande	1.564
Driekleur Dalton	s-Gravenzande	1.055
Het Startblok	Honselersdijk	1.663
De Hoeksteen	Honselersdijk	1.290
Andreashof	Kwintsheul	2.283
Prins Mauritschool	De Lier	1.482
Koningin Julianaschool	De Lier	1.225
De Rehoboth	Naaldwijk	1.115
De Ouverture	Naaldwijk	1.999
De Joannes	Naaldwijk	1.363
De Regenboog	Naaldwijk	1.448
Herman Broeren College	Naaldwijk	1.332
Willemschool	Monster	1.015
Sint Jozefschool	Wateringen	2.563
De Kyckert	Wateringen	1.425
Totaal		24.037

Tabel 15: Onderwijskundige aanpassing bedragen incl. BTW

Brede school/ IKC Ontwikkeling

Gemeente en schoolbesturen zijn een voorstander van brede scholen. In nieuwbouwscholen en bij uitbreiding faciliteert de gemeente de bouw van het kinderopvanggedeelte door het berekenen van een kostendeekkende huurprijs met een langdurig huurcontract.

Om leegstaande lokalen in bestaande schoolgebouwen om te bouwen naar een brede school wordt voorgesteld een voorziening van € 300.000 te realiseren. Als een school zich wil omvormen naar een brede school of IKC kan het schoolbestuur in aanmerking komen voor deze voorziening om eventueel noodzakelijke aanpassingen te bekostigen. Het gaat daarbij om aanpassingen die niet in de huur kunnen worden verrekend.

Scenario 2 - Garantstelling onderhoud

De scenario voorziet in het beschikbaar stellen van aanvullend budget aan schoolbesturen om een deel van het structurele tekort op de rijksvergoeding voor materiele instandhouding te compenseren.

Het gezamenlijke tekort voor de Westlandse scholen is op basis van een eerste onderzoek geraamd op € 650.000 per jaar. Dit scenario gaat uit van het beschikbaar stellen van 50% van dat bedrag: € 325.000 per jaar. Op basis van nieuwe meerjaren-onderhoudsplanningen (MOP's) zou het werkelijke bedrag bepaald moeten worden.

Scenario 3 – Bewegingsonderwijs

Dit scenario voorziet in vervangende nieuwbouw van gymzalen, nieuwbouw van gymzalen in de nieuwe wijken en renovatie/verbouwing van gymzalen.

Een gymzaal heeft een genormeerde oppervlakte van 455 m². Om bij de nieuwbouw te kunnen voldoen aan geldende wet- en regelgeving inclusief de BENG-eis, wordt er gerekend met € 1.658/m² (prijsspeil 2018).

Vervangende nieuwbouw gymzalen

Geen van de bestaande scholen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw krijgt een nieuwe gymzaal.

Nieuwbouw gymzalen in nieuwe wijken

Bij de nieuwbouw van de school in Westmade (Monster) wordt ook voorzien in de nieuwbouw van een gymzaal. Voor deze nieuwbouw is een budget van € 950.000 opgenomen.

Renovatie / verbouwing

Voor renovatie/verbouwing is een budget van € 1.380.000 opgenomen.

Scenario 4 -Expertisecentrum

Dit scenario voorziet in de bouw van een Expertisecentrum voor kinderen met een extra ondersteuningsvraag. Voor het Expertisecentrum is een PM-post opgenomen. De exacte kosten voor een dergelijk centrum zijn nog niet inzichtelijk. Dit dient nog nader te worden onderzocht. Rekening gehouden dient te worden met een investering van meer dan € 6 miljoen.

Investerings per scenario (2022-2033)

(zie separate bijlage)

Memo

AAN : Gemeenteraad
VAN : Wethouder B.P.M. van der Stee namens college van burgemeester en wethouders
DATUM : 15 november 2018
BETREFT : Beantwoording artikel 42 vragen van de fractie Westland Verstandig over *de bezettingsgraad van basisscholen in Westland*

Op 4 september 2018 hebben wij vragen ontvangen van de fractie Westland Verstandig over de bezettingsgraad van basisscholen in Westland. Ingevolge artikel 42 van het Reglement van Orde informeren wij u als volgt.

Vraag 1

Is het College bereid om aan de Raad te verschaffen een totaal Westlandbreed beeld van basisscholen die ruimte over hebben en basisscholen die ruimte tekort hebben?

Antwoord 1

Wij zijn uiteraard hiertoe bereid. U wordt hierover geïnformeerd bij de op 4 december geplande presentatie van het integraal huisvestingplan primair onderwijs

Vraag 2

Is het College bereid om duidelijk inzicht te geven in de wijze waarop tekorten nu definitief of tijdelijk opgelost moeten worden en hoe lang de komst van de hierboven genoemde scholen op zich laat wachten?

Antwoord 2

Zie antwoord bij vraag 1.

Vraag 3

Wordt door het College wel goed overleg gevoerd met besturen van de diverse basisscholen en op welke wijze worden nieuwe basisscholen toegewezen aan de nu in Westland opererende basisscholenorganisaties?

Antwoord 3

Ja, bij de beslissing welke school voor vervangende nieuwbouw in aanmerking komt wordt in nauw overleg met de schoolbesturen o.a. gekeken naar de leeftijd van de scholen, de huidige en verwachte bezettingsgraad en de populariteit van de school.

Vraag 4

Heeft de gemeente daar sturing in of verdeelt men zelf de diverse nieuw geplande scholen in de dorpskernen?

Antwoord 4

Ja, de gemeente heeft daar sturing in. Zie ook antwoord 3.

From: Griffie
Sent: Friday, November 23, 2018 8:46:53 PM
To: Info
Cc:
Subject: Graag inboeken: Bericht aan fractievoorzitters

Van: Info Regenboog [mailto:info@regenboog.wsko.nl]
Verzonden: vrijdag 23 november 2018 10:01
Aan: Griffie
Onderwerp: Bericht aan fractievoorzitters

Geachte griffie,

Willen jullie onderstaand bericht doorsturen naar alle fractievoorzitters?

Geachte fractievoorzitters,

Op 4 december ontmoeten besturen primair onderwijs de politiek in de raadzaal. Ik heb aan Jos v.d. Ende gevraagd de noden van een aantal scholen WSKO op te schrijven, zodat jullie weten wat er precies speelt voor wat betreft de WSKO.

Hieronder zijn antwoord:

- 1. Waalcampus (G.Bomans) moet per 1 augustus a.s. in tijdelijke huisvesting Dijckerwaal ondergebracht zijn. Hiermee wordt tegelijkertijd het probleem bij Beatrixschool, Kameleon en Okidoki (kinderopvang) opgelost;*
- 2. De Regenboogschool heeft per 1 maart a.s. definitieve uitbreiding nodig om leerlingen te plaatsen die ingeschreven zijn;*
- 3. De Achtsprong is al sinds jaar en dag in gesprek met de gemeente om zich op één lokatie te huisvesten door haar nevenvestiging op het Achterlaantje (58 jaar oud) op te geven. Het lijkt dat er nu voorrang gegeven gaat worden aan een nieuwbouwproject Molensloot in De Lier, terwijl dit o.i. geen hoogste prioriteit behoeft;*
- 4. De Nieuwe Weg (Poeldijk) is zowel qua ouderdom als staat van het gebouw toe aan nieuwbouw/renovatie.*

Dit zijn de projecten die voor WSKO en de gemeente Westland vanuit haar ZORGPLICHT op korte termijn noodzakelijk zijn.

Met vriendelijke groet,

Jos van der Ende

(Bestuursvoorzitter WSKO)

Westlandse Stichting Katholiek Onderwijs

De Ruijtbaan 83

2685 RS Poeldijk

Tel. 0174280446

Vriendelijke groeten,

Nico Arkesteijn,

Dir. BS De Regenboog,

Aalbersestraat 47,

2672DR Naaldwijk.

0174622870

www.regenboog.wsko.nl

's-Gravenzande, 13 december 2018

**Rondvraag voor de commissie MO op maandag 7 januari 2019
inzake kostbare kunst**

Mevrouw de voorzitter,

In maart 2018 heeft de fractie van GemeenteBelang Westland (GBW) schriftelijke vragen gesteld over kostbare kunst uit de voormalige gemeentekantoren.

In augustus hebben wij hierop antwoord gekregen dat eind 2018 een inventarisatie zou worden afgerond, zie bijgevoegde beantwoording. Helaas hebben wij nog geen inventarisatie of advies gezien.

1. Hoe staat het hiermee?
2. Bent u bereid zich alsnog in te spannen om de kostbare collectie Chinese porselein inclusief waardevolle kast op een mooie representatieve plek te stallen?
Het zou zonde zijn als deze stukken terug gaan naar de erven, omdat ze hier staan te verstoffen!

Namens fractie GemeenteBelang Westland,

Kelly van Rijn-van Tol

Memo

AAN : Gemeenteraad
VAN : Wethouder P. Vreugdenhil namens college van burgemeester en wethouders
DATUM : 16 augustus 2018
BETREFT : Beantwoording artikel 42 vragen van de fractie GemeenteBelang Westland over kunst uit voormalige gemeentekantoren.

Op 27 maart 2018 hebben wij vragen ontvangen van de fractie GemeenteBelang Westland over kostbare kunst uit de voormalige gemeentekantoren. Ingevolge artikel 42 van het Reglement van Orde informeren wij u als volgt.

Vraag 1

Bent u bereid om te bezien of deze unieke kunststukken een mooie representatieve plek kunnen krijgen, bijvoorbeeld in de oude Wilhelminaschool?

Antwoord 1

Wij hebben ervoor gekozen om eerst de collectie volledig te inventariseren, zodat een goed beeld van de collectie ontstaat. Dit is een arbeidsintensief proces, dat onder andere door vrijwilligers en medewerkers van het historisch archief dit jaar wordt afgerond. Wij streven er naar om eind 2018 een advies over de kaders voor behoud of afstoten van de gemeentelijke kunstcollectie aan de gemeenteraad voor te leggen. In dat kader zullen wij u tevens informeren over eventuele geschikte locaties voor plaatsing van stukken

WESTLANDVERSTANDIG

Rondvraag voor de Commissie MO van 7 januari 2019

Rondvraag 2 inzake kostbare kunst

In het verlengde van de rondvraag van GBW de navolgende vragen:

- Waar is het paardbeeld gebleven wat voor het gemeentehuis 's-Gravenzande stond en waar is de druivenkrentster gebleven die in de tuin van het gemeentehuis stond?
- Waar worden deze teruggeplaatst en met wie wordt daar overleg over gevoerd?
- Onze fractie wordt benaderd door "experts" op het gebied van kunstverzameling en deze geven aan dat een aantal stukken vermist worden. Is dat correct en wat wordt daar door het College aan gedaan?

Peter Duijsens

Fractievoorzitter Westland Verstandig

**Rondvraag voor de commissie maandag MO, 7 januari 2019
inzake ‘Verlenging overeenkomst Perspektief locatie Wittebrug in Poeldijk’**

Geachte mevrouw de voorzitter,

De fractie van GBW heeft via een journalist en later uit de media (artikel AD, 12-12-2018) vernomen dat Stichting Perspektief langer gevestigd blijft op de locatie Wittebrug in Poeldijk.

Op deze locatie zouden zij zorg en onderdak bieden aan ex-gevangenen, mensen met een drank- of drugsverleden, voormalig daklozen en mensen met een psychische stoornis. De reden voor de verlenging zou een tekort aan huisvesting elders zijn. Eerder is ons voorgehouden dat Perspektief eind 2018 zou vertrekken. De locatie werd gezien als een noodlocatie. Echter, nu er geen alternatief lijkt te zijn, is het huurcontract alsnog met één jaar verlengd.

Zoals vaker aangegeven gaat GBW voor goede zorg dichtbij. Wij zijn dan ook niet tegen een opvang- en zorglocatie voor Westlandse inwoners met bovengeschetste problematiek. Helaas hebben wij vanuit verschillende hoeken vernomen dat de zorg die op deze locatie door deze organisatie geboden wordt veelal niet passend zou zijn. Zo zouden cliënten eerder afglijden dan opknappen van een (tijdelijk) verblijf in de Wittebrug. De bewoners/cliënten zouden onvoldoende re-integreren en er schijnt nauwelijks sprake te zijn van participatie aan de maatschappij (er zou bij het merendeel van de cliënten geen dagbesteding zijn). Daarnaast is ons ter oren gekomen dat er sinds enkele weken volledig nieuw personeel en management is aangesteld omdat het personeel zou dealen en er sprake zou zijn van mismanagement. Ten slotte hebben wij al eerder ons ongenoegen geuit over de overlast die wordt ervaren door omwonenden en bezoekers van de begraafplaats.

Dit vinden wij zorgelijke signalen!

Het verbaast ons dan ook dat de wethouder, zonder communicatie met de raad, de beslissing heeft genomen om het contract met Perspektief een jaar te verlengen.

Bovenstaande leidt tot de volgende vragen:

- ◆ Is de wethouder op de hoogte van het eerdere ontslag van het personeel en management? Zo ja, wat is volgens de wethouder de reden van dit ontslag?
- ◆ Kijkt de wethouder ook naar andere zorgaanbieders om deze doelgroep te bedienen?
- ◆ Hoe ziet de hulpverlening van Stichting Perspektief er uit? En voor wie is deze locatie geschikt? Wat is de doelstelling van Perspektief?
- ◆ Hoeveel Westlanders wonen er momenteel op deze locatie? En hoeveel mensen van buiten de gemeente zijn hier komen wonen?

- ◆ Als de locatie niet passend zou zijn, (volgens de manager van Perspektief is het gebouw niet passend), waarom kan er dan wel een verlenging van het huurcontract gegeven worden van één jaar?
- ◆ Volgens het krantenartikel is Perspektief op zoek naar passende huisvesting en zouden er vorderingen gemaakt worden. Hoe zien deze vorderingen er uit?
- ◆ Er zouden, volgens de manager van Perspektief, alternatieven in beeld zijn. Welke alternatieven zijn dit?
- ◆ Waarom is dagbesteding geen vereiste om binnen Perspektief te wonen?
- ◆ Wat als er eind 2019 nog geen passende locatie is gevonden? Wordt het contract met Perspektief dan wederom met een jaar verlengd?

Namens de fractie van GBW,

Kelly van Rijn-van Tol